

ROMÂNIA

Acord de prestări servicii de asistență tehnică rambursabile privind Evaluarea Impactului Reglementărilor (EIR) III: Consolidarea capacității administrației românești de a efectua studii de impact pentru reglementări mai bune - P167906

STUDIU DE IMPACT

EVALUAREA SISTEMULUI DE CONSILIERE ȘI ORIENTARE ÎN CARIERĂ DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

SECRETARIATUL GENERAL
AL GUVERNULUI

THE WORLD BANK

IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Cuprins

Aprecieri	8
REZUMAT	11
1. INTRODUCERE	15
2. CONSILIEREA ȘI ORIENTAREA ÎN CARIERĂ – PREZENTARE GENERALĂ	17
3. CONSILIEREA ȘI ORIENTAREA ÎN CARIERĂ ÎN ROMÂNIA.....	24
3.1. Cadrul Legislativ și de Reglementare	24
3.2. Modele de Consiliere și Orientare în Carieră din România	27
3.2.1. Modelul consilierii și orientării integrate în curriculumul școlar	28
3.2.2. Modelul centrului de consiliere	29
3.3. Programe Strategice care Sprijină Direct sau Indirect COC	31
4. EVALUAREA IMPACTULUI.....	36
4.1 Organizarea Efortului.....	36
4.2 Analiza Părților Interesate	37
4.3 Analiza Problemelor care Afectează Activitățile COC	43
4.3.1 Arborele problemei	43
4.3.2 Cauze care generează problema centrală.....	48
4.3.3 Efectele problemei	62
4.4 Analiza Obiectivelor și a Opțiunilor de Reglementare	71
4.4.1 Arborele Obiectivelor, Obiectivul General, Obiectivele Specifice.....	71
4.4.2 Obiectivul Specific 1: Consolidarea sistemului de carieră și orientare la nivel preuniversitar	76
4.4.3 Obiectivul Specific 2: Asigurarea accesului la consiliere și orientare în carieră pentru elevii din învățământul gimnazial și liceal, inclusiv pentru cei din zone marginalizate	87
4.4.4 Scenarii alternative privind asigurarea accesului elevilor la serviciile și activitățile COC... ..	90
4.4.5 Analiza de caz – Județul Botoșani.....	92
4.5 Monitorizare și Evaluare.....	109
5. PROCESUL DE CONSULTARE PUBLICĂ.....	121
6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	131
6.1 Concluzii	131
6.2 Recomandări.....	133
Referințe	135
ANEXE	145
Anexa 1 Impactul pozitiv al consilierii în carieră – exemple de cercetări internaționale	145
Anexa 2 Tipuri principale de intervenții realizate în cadrul serviciilor de consiliere și orientare a carierei	147
Anexa 3 Programa școlară pentru disciplina Dezvoltare personală la clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a.....	148
Anexa 4 Programa școlară pentru disciplina Consiliere și dezvoltare personală la clasele V–VIII	150
Anexa 5 Programa școlară de Consiliere și orientare pentru învățământul profesional.....	152
Anexa 6 Centrele Județene/al Municipiului București de Resurse și de Asistență Educațională	153
Anexa 7 Atribuțiile profesorilor consilieri din cabinetele de asistență psihopedagogică din școli și cabinetele interșcolare de asistență psihopedagogică (MECTS, 2011):	162
Anexa 8 Organizarea Efortului.....	163

Anexa 9 Actorii principali implicați/afecțați de procesul consilierii în carieră	165
Anexa 10 Modele teoretice în consilierea și orientarea în carieră.....	175
Anexa 11 Maparea serviciilor de consiliere în carieră din Europa (inclusiv din România)	176
Anexa 12 Tendințe internaționale în consilierea și orientarea în carieră	177
Anexa 13 Ghiduri de consiliere și colecții de bune practici la nivel național	179
Anexa 14 Planul individualizat al educației și carierei	182
Anexa 15 Conferința de prezentare (Andrei, 2019)	183

LISTĂ FIGURI

Figura 1	Investiția socială ca un efect multiplicator asupra cursului vieții	19
Figura 2	Modalități de desfășurare a consilierii și orientării în carieră în România	28
Figura 3	Analiza actorilor	37
Figura 4	Arborele problemei	44
Figura 5	Utilitate marginală individuală vs. utilitate social agregată (de grup)	45
Figura 6	Număr mediu de elevi / consilier	46
Figura 7	Distribuția numărului de elevi și preșcolari/consilier (2018-2022).....	47
Figura 8	Distributia încărcării consilierului școlar pe județe, 2022	48
Figura 9	Ponderele elevilor din ciclul gimnazial și liceal care au consilier în școala în care sunt înscriși, anul școlar 2022-2023, mediul rural.....	51
Figura 10	Ponderele elevilor din ciclul gimnazial și liceal care au consilier în școala în care sunt înscriși, anul școlar 2022-2023, mediul urban.....	51
Figura 11	Încărcarea medie a consilierilor (număr mediu de elev/consilier), în cazul elevilor din ciclul gimnazial și liceal care au consilier în școala în care sunt înscriși, anul școlar 2022-2023, mediul rural ...	52
Figura 12	Încărcarea medie a consilierilor (număr mediu de elev/consilier), în cazul elevilor din ciclul gimnazial și liceal care au consilier în școala în care sunt înscriși, anul școlar 2022-2023, mediul urban .	53
Figura 13	Rata de părăsire timpurie a școlii, 2014-2021.....	65
Figura 14	Rata de părăsire timpurie școlii, 2021, comparație internațională.....	65
Figura 15	Rata abandonului școlar în învățământul gimnazial, pe medii, an școlar 2020-2021	66
Figura 16	Rata abandonului școlar în învățământul liceal, an școlar 2020-2021	67
Figura 17	Arborele Obiectivelor.....	73
Figura 18	Arhitectura conceptuală a analizei	76
Figura 19	Exemplu de bune practici în România(2)	86
Figura 20	Școli gimnaziale din județul Botoșani care nu au cabinet de asistență psihopedagogică	97
Figura 21	Exemplu de bună practică din Finlanda	104
Figura 22	Indicatori privind pregătirea pentru carieră a adolescenților ('teenage career readiness').	145

LISTĂ TABELE

Tabel 1	OCDE - Determinanții COC	17
Tabel 2	Obiective și dimensiuni cheie ale COC	20
Tabel 3	ELGPN: Principiile care fundamentează proiectarea politicilor publice pentru COC	22
Tabel 4	Tipuri de rezultate și impactul activităților de COC	23
Tabel 5	Obiective și teme cheie privind consilierea și orientarea în carieră în documentele programatice finanțate din fonduri europene pentru perioada de programare 2021-2027	33
Tabel 6	Analiza părților interesate.....	38
Tabel 7	Rata de tranziție în învățământul liceal și profesional, 2012/13-2021/22.....	63
Tabel 8	Abandonul universitar	67
Tabel 9	Costuri estimate pentru dotarea unui cabinet de asistență psihopedagogică	83

Tabel 10	Provocări și opțiuni cheie pentru obiectivele privind consilierea și orientarea în carieră (selecție)	88
Tabel 11	Distribuția pe zone marginalizate a elevilor din ciclul gimnazial și liceal	94
Tabel 12	Școli finanțate prin PNRAS în zone marginalizate din mediul rural	95
Tabel 13	Distribuția elevilor și a consilierilor în funcție de numărul de PJ arondate unui cabinet	105
Tabel 14	Distribuția pe medii a elevilor și preșcolarilor, județul Botoșani, 2022-2023	105
Tabel 15	Analiza multicriterială utilizată pentru alegerea scenariului preferat cu ilustrare pe cazul județului Botoșani	108
Tabel 16	Propunere de plan de monitorizare și evaluare	113
Tabel 17	Instituțiile reprezentate la consultări	121
Tabel 18	Competențe generale, competențe specifice și exemple de activități de învățare care vizează familiarizarea elevilor cu hobby-urile și meseriile la disciplina școlară Dezvoltare personală, clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a	148
Tabel 19	Conținuturi - Aspecte specifice ale organizării învățării și pregătirii pentru viață a școlarului mic la disciplina școlară Dezvoltare personală, clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a	149
Tabel 20	Competențe specifice (CS), exemple de activități de învățare și conținuturi la disciplina școlară Consiliere și dezvoltare personală, clasa a V-a	151
Tabel 21	Competența generală, competența specifică (CS), conținuturi și exemple de activități de învățare la disciplina școlară Consiliere și orientare, clasa a XI-a	152

LISTĂ CASETE

Caseta 1 OCDE – Definiție Consilierea și Orientarea în Carieră	17
Caseta 2 Etapele analitice ale EIR.....	37
Caseta 3 Gradul de încărcare al consilierului ca factor condițional fundamental al acoperirii nevoilor de consiliere ale elevilor	46
Caseta 4 Studii de caz CJRAE Cluj și CJRAE Botoșani	54
Caseta 5 Exemple de bună practică din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.....	79
Caseta 6 Exemple internaționale de bune practici.....	81
Caseta 7 Cabinetul ideal de asistență psihopedagogică.....	81
Caseta 8 Exemplu de bună practică din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.....	85
Caseta 9 Exemplu de bună practică din România (1)	86
Caseta 10 Proiecte pilot propuse	91
Caseta 11 Exemple de bună practică.....	98
Caseta 12 Atribuțiile consilierului școlar din cadrul Ordinului comun în vederea implementării serviciilor comunitare integrate.....	100
Caseta 13 Rolul Ministerului Educației cu referire la activitatea echipelor comunitare integrate	100
Caseta 14 Componenta de educație din cadrul echipei comunitare integrate (ECI)	101
Caseta 15 Importanța conversațiilor despre carieră.....	102
Caseta 16 Importanța consilierii individuale și a legăturii dintre elev și îndrumător.....	104
Caseta 17 Exemple internaționale de bune practici.....	109
Caseta 18 Puncte de Vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări – AJOFM	123
Caseta 19 Puncte de Vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări – Asociația Consilierilor Români (ACROM).....	123
Caseta 20 Puncte de Vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări – Fundația Heks/ Eper România, CJRAE Covasna, CJRAE Mureș și CJRAE Sibiu	124
Caseta 21 Puncte de Vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări - Reprezentanții proiectului Romania Secondary Education Project (ROSE), Unitatea de Management al Proiectelor cu Finanțare Externă, Ministerul Educației	127
Caseta 22 Puncte de vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări – Romanian Business Leaders	128
Caseta 23 Puncte de Vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări – Consiliul Național al Elevilor din România	130
Caseta 24 Planul individualizat al educației și carierei (exemplu de format) (Andrei, 2019)	182

LISTĂ ACRONIME

ARACIP	Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
CJAP	Centrele Județene de Asistență Psihopedagogică
CJRAE	Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională
CMBAP	Centrul Municipiului București de Asistență Psihopedagogică
CMBRAE	Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională
CMC	Competențe de Management al Carierei
CNEI	Centrul Național pentru Educație Incluzivă
COC	Consiliere și Orientare în Carieră
EIR	Evaluarea Impactului Reglementărilor
ELGPN	European Lifelong Guidance Policy Network
GL	Grup de Lucru
MATE	Mecanismul de Avertizare Timpurie în Educație
ME	Ministerul Educației
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OSP	Orientare Școlară și Profesională
PNRAS	Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar
PNRR	Planul Național de Redresare și Reziliență
SGG	Secretariatul General al Guvernului

Aprecieri

Echipa Băncii Mondiale care a lucrat pentru acest raport include Andreja Marusic și Iulia Cojocaru, Lideri de proiect, Angela Andrei, expert senior, Geomina Richardson, expert senior, Arabela Aprahamian, expert senior project management, Lorenzo Allio, expert senior, Răzvan Antonescu, expert senior, Monica Marin, expert senior, Loredana Para, asistent de proiect și Mihai Preda, asistent de proiect. Angela Andrei și Geomina Richardson sunt principalii autori ai acestui raport.

Echipa dorește să mulțumească Annei Akhalkatsi și echipei de portofoliu a Băncii Mondiale în România și lui Ilias Skamnelos, Manager, pentru sprijinul continuu și recomandările oferite. Raportul a beneficiat și de comentariile tehnice primite de la Alina Sava, expert senior educație în cadrul Băncii Mondiale.

Echipa ar dori să mulțumească membrilor Grupului de Lucru stabilit de către Ministerul Educației, cât și persoanelor care au participat la ședințele și la consultările organizate, și anume:

Membrilor Grupului de lucru, Ministerul Educației:

Valentin Sorin Popescu, Director General
Mirela Gabriela Toma, Director General
Mihai Păunică, Director General
Daniela Vasilica Burghilă, Director General
Mariana Chivu, Director General
Mihaela Tania Irimia, Director General
Corina Marin, Director General
Alexandru Szepesi, Director
Eugenia Jianu, Șef serviciu
Adriana Pop, Consilier Superior
Laura Chira, Consilier

Membrilor Grupului de lucru revizuit:

Coordonatorilor: Ionel-Florian Lixandru, secretar de stat și Antoneta-Georgina Bolchiș, secretar de stat

Memברי:

Octavia Borș-Georgescu, consilier ministru;
Valentin Sorin Popescu, șef serviciu - Unitatea de Politici Publice;
Silviu Paragină, inspector Unitatea de Politici Publice;
Maria-Cristina Marin, inspector Direcția Generală pentru Implementarea Proiectului „România Educată”;
Raluca Sandu, SANDU, consilier Direcția Generală Management Resurse Umane și Rețea Școlară;
Mona Tabacu, consilier Direcția Generală pentru Implementarea Proiectului „România Educată”;
Victor Iliescu, consilier Direcția Generală Învățământ Universitar;
Levente Szócs, director Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Covasna;
Adriana Cerghedi, director Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Mureș;
Valeria-Ecaterina Purcia- director Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Sibiu;
Oana-Elena Nechita, consilier școlar, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Maramureș.

Participanților la întâlnirile Grupului de lucru:

Maria-Cristina Marin, Inspector
Mona Tabacu, Consilier
Silviu Paragină, Consilier Superior
Marilena Stroescu, Consilier
Raluca Sandu, Consilier
Felicia Man, Consilier Superior
Liana Mitran, Inspector
Livia Neculai, Expert
Victor Iliescu, Consilier
Robert Florea, Director, CMBRAE
Levente Szócs, Director, CJRAE Covasna.

Participanților la consultări:

Levente Szócs, director CJRAE Covasna,
Adriana Cerghedi, director CJRAE Mureș
Valeria Purcia, director CJRAE Sibiu
Ioana Ardelean, program officer, Fundația Heks/Eper România;
Liliana Preoteasa, director, Oana Moșoiu, coordonator intervenției sistemice, Laura Popa, mentor
Rose, inspector școlar, județul Constanța, Carmina Vakulovski, mentor Rose, profesor, județul
Brașov - Romania Secondary Education Project (ROSE), Unitatea de Management al Proiectelor cu
Finanțare Externă, Ministerul Educației
Marian Crăciun, președinte și Andreea Szilagyi, vice-președinte al Asociației Consilierilor din
România (ACROM)
Narcisa Șerban, director AJOFM Olt;
Rareș Cotoi și Alexandra Popescu, Consiliul Național al Elevilor
Irina Munteanu, Elena Pâslaru-Hubati, Oana Botolan și Sonia Rusu, Romanian Business Leaders

Echipa Băncii Mondiale ar dori să mulțumească doamnei Alina-Manuela Robu, consilier școlar și
director al CJRAE Botoșani în perioada 2017-2021 pentru expertiza tehnică oferită, cât și
colaboratorilor din Departamentul pentru Coordonarea Politicilor și a Priorităților din cadrul
Secretariatului General al Guvernului pentru sprijinul și colaborarea constantă: Anca Lupu, șef
serviciu, Daniel Rucăreanu, expert, și Medana Mihuț, manager public.

Declinare a răspunderii

Acest raport este un produs al Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare din grupul Băncii
Mondiale. Constatările, interpretarea și concluziile exprimate în acest document nu reflectă neapărat
punctele de vedere ale directorilor executivi ai Băncii Mondiale sau ale guvernelor pe care le reprezintă
aceștia. Banca Mondială nu garantează acuratețea datelor incluse în această lucrare.

Acest raport nu reprezintă neapărat poziția Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Declarație privind drepturile de autor

Materialele din această publicație sunt protejate de drepturi de autor. Copierea și/sau transmiterea unor părți din această lucrare fără permisiune poate reprezenta o încălcare a legislației aplicabile.

Pentru a obține permisiunea de a fotocopia sau de a retipări orice parte din această lucrare, vă rugăm să trimiteți o cerere cu informații complete la: (i) Secretariatul General al Guvernului (Piața Victoriei 1, București, România); sau (ii) Grupul Băncii Mondiale România (Strada Vasile Lascăr nr. 31, Et. 6, Sector 2, București, România)

Acest raport a fost livrat în cadrul Acordului de prestări servicii de asistență tehnică rambursabile privind evaluarea impactului reglementărilor (EIR) III: Consolidarea capacității administrației românești de a efectua studii de impact pentru reglementări mai bune (P167906), semnat între Secretariatul General al Guvernului și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare la 8 noiembrie 2019. Raportul corespunde Livrabilului 3 din acordul menționat mai sus.

REZUMAT

Prezentul raport a fost elaborat în cadrul Contractului de servicii de asistență tehnică rambursabile pentru „Evaluarea impactului reglementărilor (EIR) III: Consolidarea capacității administrației românești de a efectua studii de impact pentru reglementări mai bune”, semnat de Secretariatul General al Guvernului cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) și implementat în parteneriat cu Ministerul Educației (ME) din România.

Obiectivul asistenței tehnice acordate este dublu: (i) consolidarea capacității Ministerului Educației, în calitate de instituție centrală care elaborează și implementează politicile în domeniu, pentru a utiliza EIR ca instrument pentru luarea de decizii; și (ii) elaborarea de recomandări clare pe tema consilierii și orientării profesionale în sistemul preuniversitar. Astfel, asistența tehnică a vizat crearea unei culturi organizaționale în care deciziile sunt luate pe baza informațiilor, a datelor și a analizei problemelor în cauză. În al doilea rând, asistența conduce la recomandări clare cu privire la domeniul supus analizei.

Acest raport se concentrează pe sistemul de consiliere și orientare în carieră funizată în cadrul sistemului de învățământ preuniversitar din România, la finalul a două cicluri de învățământ, și în particular pe activitatea Centrelor Județene de Resurse și Asistență Educațională și a Centrului Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE/CMBRAE) ca furnizori de servicii de consiliere și orientare în carieră pentru elevi. Prin urmare, analiza este direcționată parțial și asupra efectelor estimate ale activității de consiliere și orientare în carieră asupra pieței muncii. Totuși, dimensiunea principală de analiză este concentrată pe setul de interdependențe ale consilierii în carieră în cadrul sistemului de învățământ preuniversitar (gimnazial și liceal).

Raportul a utilizat metodologia de evaluare a impactului reglementărilor (EIR) asupra activităților de consiliere și orientare în carieră, în particular asupra activităților și serviciilor COC adresate tuturor elevilor din învățământul gimnazial și liceal, și cu atenție specială asupra elevilor din zone marginalizate. Astfel au fost parcurși pașii analitici specifici metodologiei EIR: (i) au fost analizate părțile interesate cu influență și interes în activitatea de consiliere și orientare în carieră; (ii) au fost identificate diferitele niveluri de probleme care ulterior au fost ierarhizate pe baza legăturilor cauza-efect, și a fost determinată problema centrală ce necesită rezolvare; (iii) au fost identificate diferitele niveluri de obiective care au fost ierarhizate pe baza legăturilor logice mijloce – scopuri, și a fost determinat obiectivul general și două obiective specifice; (iv) au fost identificate și analizate scenariile alternative și propuse intervenții pilot; (v) a fost realizată o analiză detaliată pentru județul Botoșani și au fost făcute recomandări; (vi) a fost propus un plan inițial de monitorizare și evaluare; (vii) au fost realizate consultări pe tot parcursul proiectului.

Principalele concluzii ale EIR evidențiază următoarele:

Problema centrală identificată în analiza din acest raport se referă la faptul că nevoile de consiliere în carieră ale elevilor la finalul unui nivel de învățământ nu sunt suficient acoperite de către profesorul-diriginte și profesorul consilier școlar.

Problema astfel identificată are caracter de cauză – rădăcină pentru efectele educaționale, sociale și economice enumerate, fiind la rândul său o exprimare sintetică a setului de 24 de cauze la nivelul sistemelor care contribuie la desfășurarea activităților COC.

Obiectivul general al intervenției de politici publice are în vedere acoperirea nevoilor de COC ale elevilor la finalul unui nivel de învățământ (gimnazial și liceal), iar obiectivele specifice vizează: (i) consolidarea sistemului de COC și (ii) asigurarea accesului tuturor elevilor la COC, inclusiv a celor din zone marginalizate.

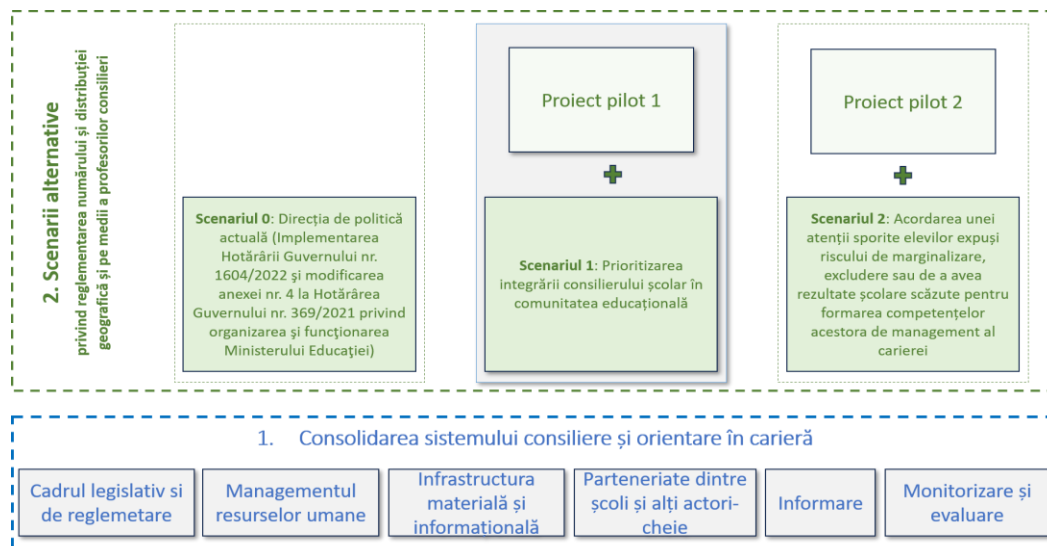
Obiectivele identificate sunt aliniate abordărilor anterioare din documentele asupra serviciilor de consiliere și orientare în carieră (prezentate în capitolul 2) și sunt ierarhizate în următoarele categorii: obiective de impact educațional, social și economic, obiectivul central și obiectivele specifice.

Obiectiv general: Nevoile de consiliere și orientare în carieră ale elevilor la finalul nivelului gimnazial și liceal sunt acoperite.

Obiectivul Specific 1 „Consolidarea sistemului de COC” vizează asigurarea următoarelor șase componente sistemice: cadrul legislativ și de reglementare a serviciilor de COC; managementul resurselor umane implicate în activitățile și serviciile COC; infrastructura materială și informațională; parteneriatele dintre școli/unități de învățământ și alți actori cheie; informarea (outreach) asupra serviciilor de COC; monitorizarea și evaluarea serviciilor de COC.

În vederea realizării acestui obiectiv este propus un mix de politici, reforme instituționale și investiții relevante pentru cele șase componente sistemice, oferindu-se și direcții de acțiune și exemple internaționale de bune practici.

Obiectivul Specific 2 „Asigurarea accesului tuturor elevilor la consiliere și orientare, inclusiv a celor din zone marginalizate” urmărește: creșterea gradului de acoperire cu servicii de consiliere și orientare în carieră a elevilor din zonele marginalizate; extinderea furnizării unui răspuns integrat și individualizat pentru elevii din zonele marginalizate. În vederea realizării acestui obiectiv au fost identificate trei scenarii: scenariul de bază și două scenarii alternative care facilitează integrarea intervențiilor educaționale în metoda managementului de caz.

Scenariul de bază vizează menținerea direcției de politică actuală, (H.G. nr. 1604/2022 și modificarea anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației), respectiv implementarea limitei maxime pentru numărul de elevi pentru care se oferă consiliere în cadrul unei norme de consiliere, alocarea eșalonată de posturi suplimentare, cu preponderență în mediul rural.

Scenariul 1: Prioritizarea integrării consilierului școlar în comunitatea educațională și adoptarea unei abordări a întregii școli (*whole-school-approach*) pentru desfășurarea COC;

Scenariul 2: Acordarea unei atenții speciale elevilor expuși riscului de marginalizare, excludere sau de a avea rezultate școlare scăzute pentru formarea competențelor de management al carierei la aceștia.

Pentru scenariile alternative, au fost propuse proiecte pilot, recomandabil a fi implementate pe un eșantion de școli MATE, în urma unor analize ale contextului local și cu respectarea cerințelor tehnice de constituire a grupurilor de intervenție și de control. Aceste proiecte pilot urmăresc evaluarea impactului educațional și social, dar și a raportului costuri-beneficii, în cazul implementării de intervenții complete și complexe, pe intervalul minim al unei cohorte.

Analiza Scenariilor propuse a fost ilustrată de cazul județului Botoșani. Datele disponibile pentru efectuarea acestei analize nu au permis o analiză suficient de comprehensivă la nivel național. Selecția opțiunii preferate s-a făcut pe baza unei matrici de analiză multicriterială. Astfel, deși scenariul de bază are costurile bugetare cele mai mici relative la scăderea încărcării, Scenariul 1 reiese ca fiind cel preferat, având în vedere beneficiile așteptate, estimate a fi maxime în acest scenariu (pe termen mediu și lung). În plus, Scenariul 1 combină beneficiile acestei colaborări (prioritizată în Scenariul 2) cu o concentrare a preocupării pentru formarea abilităților de management al carierei la nivelul școlii. Scenariul 1 are și riscurile cele mai mici, concentrate în special către implementarea *whole-school approach* pentru care măsurile de contracarare sunt disponibile prin elaborarea de proceduri și instruire, modalități aflate sub controlul guvernului.

Raportul oferă direcții metodologice și exemple de bune practici în vederea implementării unui sistem de monitorizare și evaluare, și face o propunere inițială pentru monitorizarea și evaluarea mixului de inițiative propus. Acesta trebuie discutat și agreat cu toate părțile interesate pentru detaliere și finalizare.

În final, raportul prezintă principalele concluzii ale analizei și oferă un set de recomandări în vederea implementării.

1. INTRODUCERE

Prezentul raport a fost elaborat în cadrul Contractului de servicii de asistență tehnică rambursabile pentru „Evaluarea impactului reglementărilor (EIR) III: Consolidarea capacității administrației românești de a efectua studii de impact pentru reglementări mai bune”, semnat de Secretariatul General al Guvernului cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) și implementat în parteneriat cu Ministerul Educației (ME) din România. Acesta face parte din Livrabilul 3, „Raport privind studiile de impact și instrumentele de prezentare și motivare (două studii de impact aprofundate, trei instrumente de prezentare și motivare și anexele corespunzătoare)”, astfel cum se prevede în Componenta C(d) și C(b) din contractul menționat anterior.

Asistența tehnică are ca obiectiv dezvoltarea capacității administrației publice de a elabora evaluări de impact în vederea fundamentării reglementărilor, strategiilor și politicilor. Conform definiției Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OCDE), o evaluare a impactului reglementărilor (EIR) „este o abordare sistemică pentru a evalua în mod critic efectele pozitive și negative ale reglementărilor propuse și ale celor existente și ale alternativelor, inclusiv de neintervenție prin reglementare”¹ și, ca urmare, este un instrument utilizat pentru a îmbunătăți procesul decizional bazat pe dovezi.

Acest raport se concentrează pe sistemul de consiliere și orientare în carieră funizată în cadrul sistemului de învățământ preuniversitar din România, la finalul a două cicluri de învățământ, și în particular pe activitatea Centrelor Județene de Resurse și Asistență Educațională și a Centrului Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE/CMBRAE) ca furnizori de servicii de consiliere și orientare în carieră pentru elevi. Prin urmare, analiza este direcționată parțial și asupra efectelor estimate ale activității de consiliere și orientare în carieră asupra pieței muncii. Totuși, dimensiunea principală de analiză este concentrată pe setul de interdependențe ale consilierii în carieră în cadrul sistemului de învățământ preuniversitar (gimnazial și liceal).

Raportul este organizat în cinci capitole, după cum urmează:

Capitolul unu – introducerea prezintă structura raportului.

Capitolul doi definește activitatea și serviciile de consiliere și orientare în carieră pe tot parcursul vieții și discută obiectivele și rezultatele dezirabile ale politicilor publice care susțin serviciile de consiliere și orientare în carieră (COC) în cadrul sistemului de educație și sistemului de ocupare a forței de muncă.

Capitolul trei restrânge domeniul, și prezintă cadrul legislativ și instituțional pentru activitățile COC din România la nivel preuniversitar, abordările practicate, cât și programele strategice focalizate pe elevii din zone cu risc de marginalizare.

Capitolul al patrulea „Evaluarea impactului reglementărilor” prezintă analiza impactului activităților și serviciilor COC desfășurate în învățământul gimnazial și liceal, cu referire și la elevii înscriși în școli și licee din zone marginalizate. Astfel, conform metodologiei EIR, secțiunea 4.1 prezintă organizarea efortului în vederea elaborării acestui raport; secțiunea 4.2 identifică și analizează rolurile și problemele principalelor

părți interesate; secțiunea 4.3 identifică diferitele niveluri de probleme care afectează activitatea de consiliere și orientare în carieră, le organizează pe baza legăturilor logice cauză-efect, și identifică problema centrală care necesită rezolvare. Subcapitolul 4.4 identifică obiectivele, determinanții și impactul lor așteptat. Astfel, obiectivul Subcapitolul 4.5 analizează scenarii alternative pentru optimizarea alocării resurselor de consiliere disponibile prin sistemul CJRAE/CMBRAE, pornind de la contextul legal actual al implementării Hotărârii Guvernului nr. 1604/2022 și modificării anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației. O analiză detaliată a scenariilor dezvoltate este realizată pentru activitățile COC desfășurate în Județul Botoșani. Secțiunea 4.6 propune un sistem de monitorizare și evaluare.

Capitolul al cincilea prezintă concluziile și recomandările analizei.

În final, 15 anexe oferă informații suplimentare privind procesul și analiza efectuată.

2. CONSILIEREA ȘI ORIENTAREA ÎN CARIERĂ – PREZENTARE GENERALĂ

Acest capitol definește și discută obiectivele politicilor care susțin activitățile și serviciile de consiliere și orientare în carieră (COC) pe tot parcursul vieții, în contextul larg al sistemelor de educație, de furnizare a serviciilor sociale și de ocupare a forței de muncă, cât și al interfețelor dintre acestea relevante pentru acest subdomeniu.

În viziunea OCDE, consilierea și orientarea în carieră reprezintă “servicii și activități care asistă individul, de orice vârstă și în orice moment al vieții sale, să facă alegeri în planul educației, formării și ocupațiilor și să-și dezvolte propria carieră” (OCDE, 2004b). Cele mai relevante aspecte cum ar fi: scopul vizat, spațiul unde se desfășoară, modul de desfășurare a activităților, conținutul și tipurile de programe utilizate – sunt cuprinse în aceasta definiție comprehensivă a OCDE (Caseta 1).

Caseta 1 OCDE – Definiție Consilierea și Orientarea în Carieră

„Aceste servicii pot fi organizate în școli, universități, instituții de formare, în cadrul serviciilor publice de ocupare, la locul de muncă, în sectorul activităților voluntare și comunitare, cât și în cel privat. Activitățile pot fi derulate cu indivizi sau grupuri, față în față sau la distanță (cum ar fi cele oferite la telefon sau servicii de tip web, pe Internet). Aceste servicii oferă date cu privire la carieră (în formă tipărită, în format electronic sau altele), instrumente de evaluare și autoevaluare, interviuri pentru consiliere, programe de educație pentru dezvoltarea carierei (pentru a-l ajuta pe individ să aibă o bună imagine de sine, să fie conștient de oportunitățile de care poate beneficia și să-și dezvolte abilitățile de management al carierei), programe de testare (pentru a exersa opțiunile înainte de a le alege efectiv), programe de căutare a unui loc de muncă și servicii de facilitare a tranzițiilor” (OCDE, 2004b).

Conform acestei definiții, COC se referă la servicii pe tot parcursul vieții, astfel încât persoanele de orice vârstă pot face alegeri informate în ceea ce privește educația, alegerea ocupației și a carierei. Tabelul 1 prezintă sintetic determinanții ce definesc activitățile de consiliere și orientare în carieră conform OCDE (Tabelul 1).

Tabel 1 OCDE - Determinanții COC

CONSILIEREA ȘI ORIENTAREA ÎN CARIERĂ	
Scop	Sprijinirea și capacitatea individului de orice vârstă și în orice moment al vieții sale, să facă singur alegeri în planul educației, formării și ocupației și să-și dezvolte propria carieră.
Unde se desfășoară	În școli, universități, instituții de formare, în cadrul serviciilor publice de ocupare, la locul de muncă, în sectorul activităților de voluntariat, și comunitare, precum și în cel privat.
Cum se desfășoară	La nivel individual și de grup Față în față sau prin mijloace electronice de comunicare la distanță, a rețelelor sociale, altor mijloace TIC Activități de informare, predare, evaluare psihologică, consiliere și orientare etc.
Ce oferă	Informații cu privire la carieră Instrumente de evaluare și autoevaluare Programe de exersare a opțiunilor de carieră înainte de alegerea efectivă Programe de căutare a locurilor de muncă Servicii de facilitare a tranzițiilor

În mod similar, în viziunea European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN), consilierea și orientarea în carieră reprezintă “o serie de activități care le permit cetățenilor de orice vârstă și în orice moment al vieții acestora să își identifice capacitățile, competențele și interesele; să ia decizii semnificative în ceea ce privește educația, formarea și ocupația; să își gestioneze parcursurile individuale ale vieții în învățare, muncă și alte situații în care aceste capacități și competențe sunt învățate și/sau utilizate” (European Lifelong Guidance Policy Network, 2014).

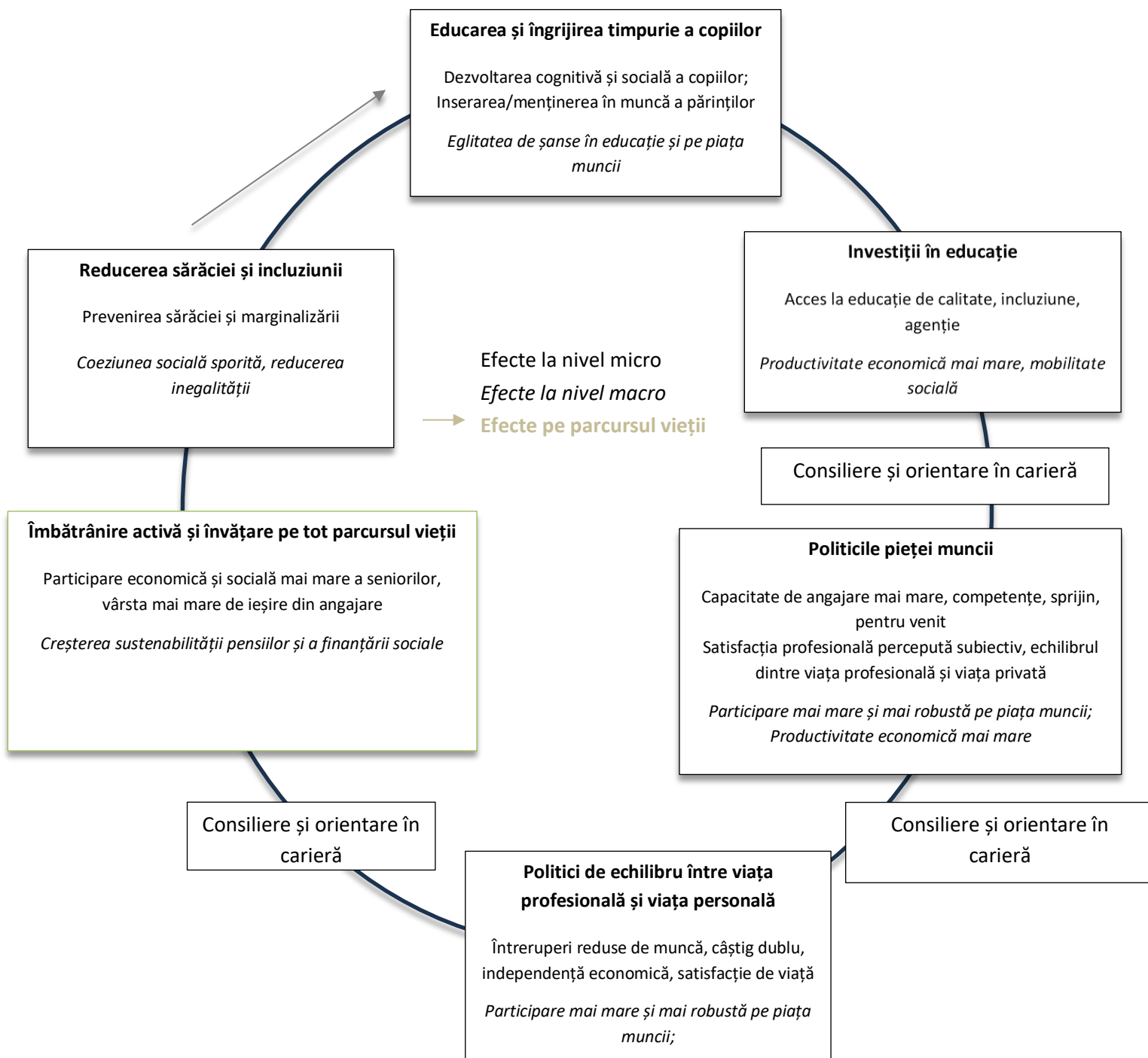
Această definiție face referire la etapele procesului de consiliere și orientare în carieră, care vizează aspecte, precum (Lemeni și Miclea, 2010):

- *autocunoașterea* - explorarea și structurarea informațiilor despre sine (caracteristici de personalitate, deprinderi, abilități, interese, valori, aptitudini etc.);
- *explorarea educațională, ocupațională și a pieței* muncii - colectarea informațiilor despre oportunități educaționale (tipuri de instituții educaționale, filiere, profiluri, specializări), oportunități ocupaționale (tipuri de ocupații, natura muncii, cerințele educaționale pentru a accede la un post, perspectivele de angajare, mediul de muncă, salariu etc.) și piața muncii (configurația specifică a cererii și ofertei de locuri de muncă existentă la un moment dat);
- *luarea deciziei de carieră* - alegerea unei opțiuni din variantele existente la un moment dat (1. conținutul deciziei: Ce decizie urmează să iau?, 2. procesul decizional: Cum voi lua această decizie?, 3. contextul deciziei: Care sunt factorii care îmi influențează decizia?), ex. elaborarea unui plan de carieră (scop, obiective, strategii de realizare, termene, resurse, posibile obstacole, soluții);
- *promovarea personală* - sistematizarea și prezentarea informațiilor despre propriile abilități, interese, experiențe educaționale și ocupaționale.

Aceste definiții cuprinzătoare arată importanța activităților de consiliere și orientare în carieră pentru sistemul de educație și sistemul de ocupare a forței de muncă, cât și pentru interfața dintre acestea.

Aceste definiții sunt în mod deosebit relevante pentru situația României, unde asistentului social îi revine sarcina de a corobora intervențiile la nivel local pentru cazurile copiilor în situații dezavantajate. Astfel, COC multiplică investițiile sociale în sistemul de educație și politicile active pe piața muncii și reprezintă o punte de legătură între etape-cheie ale cursului vieții individuale, cu efecte de potențare, atât la nivel macro, cât și la nivel micro. Din această perspectivă, investiția în consilierea și orientarea în carieră poate fi circumscrisă în ansamblul investițiilor sociale cu rezultate multiplicatoare, în condițiile în care și investițiile în sistemele relaționate sunt realizate corespunzător (Figura 1).

Figura 1 Investiția socială ca un efect multiplicator asupra cursului vieții

Sursa: Adaptare după Hemerijck, A., Ronchi, S., Plavgo, I. (2023). Social investment as a conceptual framework for analysing well-being returns and reforms in 21st century welfare states, *Socio-Economic Review*, <https://doi.org/10.1093/ser/mwac035>. Notă: Caseta 'Consiliere și orientare în carieră' adăugată de autori.

În cadrul sistemului de educație, atât ca parte a curriculumului școlar obligatoriu cât și după aceea, COC are un rol important pentru dobândirea de cunoștințe, abilități și atitudini relevante pentru carieră, cât și pentru luarea unor decizii informate pentru a face schimbări în viața educațională și profesională în funcție de interesele și capacitățile proprii. Cercetările internaționale în domeniu identifică efecte pozitive ale COC, cum ar fi: reducerea cazurilor de abandon școlar, creșterea ratei de participare la educație, îmbunătățirea rezultatelor școlare generale, facilitarea tranziției între diferitele niveluri de școlarizare și spre piața muncii.

În cadrul sistemului de ocupare a forței de muncă, COC sprijină tinerii să acceseze informații disponibile referitoare la oportunități de angajare, atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu-lung, astfel să poată lua decizii informate cu privire la formare și angajare. Astfel, acestea contribuie la o mai bună potrivire a competențelor disponibile cu cerințele de pe piața muncii, dar și la adresarea unor distorsiuni de pe piața muncii și a fluctuațiilor dintre cerere și ofertă, determinate de dinamica dezvoltării tehnologice și/sau de existența unor condiții speciale în zonele marginalizate.

Astfel, obiectivele politicilor publice asociate COC pot fi organizate în patru categorii: îmbunătățirea COC pentru tineri și adulți, a accesului la COC, cât și eficientizarea sistemelor care sprijină COC și sunt summarize în Tabelul 2.

Tabel 2 Obiective și dimensiuni cheie ale COC

Obiective	Dimensiuni cheie
Îmbunătățirea COC pentru tineri	Educația și orientarea în carieră în școli
	COC pentru elevii în situație de risc/marginalizare
	COC în educația terțiară
Îmbunătățirea COC pentru adulți	COC pentru adulții șomeri
	COC pentru adulții angajați
	COC pentru adulții vârstnici
Îmbunătățirea accesului la COC	Extinderea accesului la servicii de COC
	Furnizarea de servicii de COC pentru grupuri marginalizate
Îmbunătățirea sistemelor care sprijină COC	Îmbunătățirea informării asupra carierei
	Formare și calificări
	Finanțarea COC
	Coordonarea și conducerea strategică a serviciilor COC
	Asigurarea calității COC
	Evaluarea eficacității COC

Sursă: OCDE (2004b).

Politicile regionale și naționale au în vedere aceste obiective și beneficiază de multiple cercetări internaționale în vederea creșterii eficacității lor. Politicile și practicile din domeniul consilierii și orientării în carieră au fost abordate în rapoarte de specialitate, realizate de instituții internaționale, precum: European Centre for the Development of Vocational Training (Cedefop); European Commission; European Training Foundation (ETF); International Centre for Career Development and Public Policy (ICDPP);

International Labour Organisation (ILO); Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD); United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)¹. Unele dintre aceste exemple de politici și practici au fost selectate și prezentate pentru a susține argumentația pe parcursul acestui raport.

1. Rezoluția Consiliului Uniunii Europene asupra integrării COC pe parcursul vieții în strategiile de învățare permanentă (European Union Council, 2008), Uniunea Europeană a propus statelor membre să încorporeze în politicile publice următoarele **obiective** care vizează:

a. încurajarea formării competențelor de management al carierei (CMC)² pe tot parcursul vieții, prin:

- desfășurarea unor activități de predare-învățare la toate nivelurile de educație, care să contribuie la dezvoltarea CMC;
- formarea profesorilor pe teme referitoare la CMC;
- încurajarea părinților pentru a cunoaște și susține activitățile de consiliere și orientare în carieră;
- implicarea organizațiilor din societatea civilă și a partenerilor sociali în activități de consiliere și orientare în carieră;
- facilitarea accesului la informații despre oportunitățile de formare și a relației acestora cu profesiile sau la informații despre nevoile de competențe existente la nivel local.

b. facilitarea accesului tuturor cetățenilor la servicii de COC, prin:

- transparență – sporirea vizibilității ofertelor de consiliere;
- apropiere și empatie – consilierii asigură o atmosferă plăcută și de înțelegere a clienților;
- continuitate – serviciile de COC sprijină persoanele în tranzițiile pe care le fac în sfera educației, muncii, societății și în cele din viața personală;
- disponibilitate – toți oamenii au dreptul la COC în orice perioadă a vieții lor;
- accesibilitate – serviciile de COC se asigură beneficiarului, în manieră flexibilă și adecvată, cum ar fi: față în față, la telefon, prin e-mail, la distanță și sunt disponibile în momentele și locurile solicitate de clienți;
- capacitate de răspuns – consilierea se realizează printr-o varietate de metode, care răspund nevoilor clienților.

¹ Cedefop; European Commission; ETF; ICCDPP; ILO; OECD; UNESCO (2020). Career guidance policy and practice in the pandemic: results of a joint international survey – June to August 2020. Luxembourg: Publications Office of the European Union
Cedefop, European Commission, ETF, ILO, OECD, UNESCO (2021). Investing in career guidance. Summary Notes. https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-09/investing_in_career_guidance.pdf
European Commission (2020). Lifelong guidance policy and practice in the EU: trends, challenges and opportunities. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8284&furtherPubs=yes>
International Labour Organization and European Training Foundation (2021). Developing national career development support systems. Pathways to enhance lifelong career guidance, career education and career development support for workers, Geneva: International Labour Office / Turin: European Training Foundation
UNESCO (2002). *Handbook on career counselling: a practical manual for developing, implementing and assessing career counselling services in higher education settings*, Paris

² Competențele de managementul carierei reprezintă „o întreagă gamă de competențe care furnizează pentru indivizi și grupuri moduri structurate de a colecta, analiza, sintetiza și organiza informații despre sine, educație și ocupații, precum și abilitatea de a lua și de a implementa decizii și de a realiza tranziții” (European Lifelong Guidance Policy Network, 2012).

c. asigurarea calității în furnizarea serviciilor de COC, prin:

- centrarea pe nevoile și așteptările clientului;
- adecvarea consilierii la realitatea economică și piața muncii;
- adecvarea metodelor de consiliere, acestea având o bază teoretică și/sau științifică relevantă pentru scopul în care sunt folosite;
- ameliorarea permanentă – serviciile de consiliere se îmbunătățesc prin integrarea *feedback*-ului de la clienți și prin crearea de oportunități de formare continuă pentru personalul care furnizează serviciile;
- dreptul la replică – clienții au dreptul de a formula sugestii și plângeri formale, dacă au primit servicii nesatisfăcătoare;
- personal competent – consilierul are acreditare națională pentru identificarea și abordarea nevoilor cetățenilor, iar unde este cazul, pentru recomandarea accesării altor servicii;
- creșterea calității formării inițiale și continue a consilierilor;
- raportarea la standarde de calitate în serviciile oferite.

d. încurajarea coordonării și cooperării între factori de decizie la nivel național, regional și local, între factorii de decizie din domeniul consilierii în carieră, prin:

- cooperarea și coordonarea între nivelul național și cel local;
- lucrul în rețea;
- schimbul de bune practici;
- inițierea de proiecte și parteneriate de lucru.

2. În urma cercetărilor făcute de către rețeaua internațională de experți ELGPN, au fost identificate zece **principii** care cresc eficacitatea politicilor publice care sprijină COC, și anume cele focalizate pe individ, pe asigurarea sprijinului pentru progres în învățare și asigurarea calității. Datele cercetării (Hooley, 2014) sunt prezentate în Tabelul 3.

Tabel 3 ELGPN: Principiile care fundamentează proiectarea politicilor publice pentru COC

Individ	Sprijin pentru progres în învățare	Asigurarea calității
1. se desfășoară progresiv pe parcursul vieții;	4. combină diferite tipuri de intervenții (e.g. consiliere individuală și sprijin online);	8. este furnizată de către practicieni calificați, formați corespunzător și motivați;
2. se conectează în mod semnificativ la experiența și viața indivizilor care participă;	5. încurajează dobândirea competențelor de management al carierei;	9. se bazează pe informații de calitate cu privire la carieră;
3. recunosc diversitatea indivizilor și oferă servicii relevante pentru nevoile acestora;	6. sunt holistice și integrate corespunzător în cadrul altor servicii de sprijin;	10. calitatea este asigurată și evaluată.
	7. implică angajatorii și angajații, oferind experiențe active la locurile de muncă;	

--	--	--

Sursa: Hooley, T. (2014)

Impactul acestor obiective și aplicarea acestor principii este asociat în principal cu trei tipuri de rezultate: (i) educaționale, (ii) economice și privind rata de ocupare, alături de cele (iii) sociale. (Hooley 2014 și Hughes et al., 2016, Tabel 4). Anexa 1³ prezintă rezultatele unor cercetări relevante, realizate în ultimii 20 de ani.

Tabel 4 Tipuri de rezultate și impactul activităților de COC

Tipuri de rezultate	Impact
Rezultate educaționale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ creșterea participării la educație și formare; ▪ îmbunătățirea ratei de reușită școlară (în limba engleză, “attainment rates”)
Rezultate economice și referitoare la rata de ocupare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ creșterea salariului; ▪ îmbunătățirea retenției angajatului la același loc de muncă; ▪ creșterea probabilității de a găsi locuri de muncă; ▪ îmbunătățirea tranziției de la educație la piața muncii; ▪ îmbunătățirea mobilității sociale; ▪ reducerea numărului de tineri aflați în afara sistemelor de educație, ocupare sau formare (în limba engleză, NEETs - “not engaged in education, employment or training”);
Rezultate sociale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ reducerea probabilității de implicare în activități infracționale; ▪ implicarea în comunitate; ▪ dezvoltarea încrederii, rezilienței, stimei de sine; ▪ îmbunătățirea abilităților non-cognitive; ▪ menținerea stării de bine, a sănătății mintale.

Sursa: Hooley (2014) și Hughes et al (2016).

³ O analiză a literaturii internaționale de specialitate, inclusiv cercetări recente ale OCDE, care evidențiază impactul pozitiv și beneficiile care pot fi obținute la nivel individual și social, ca urmare a implementării unor programe de consiliere și orientare în carieră poate fi consultată în Anexa 1.

3. CONSILIEREA ȘI ORIENTAREA ÎN CARIERĂ ÎN ROMÂNIA

Capitolul prezintă cadrul legislativ și de reglementare și a modelelor COC utilizate în România pentru consilierea și orientarea în carieră a elevilor. De asemenea, prezintă unele programe strategice care direct sau indirect influențează eficacitatea COC în zone marginalizate.

3.1. Cadrul Legislativ și de Reglementare

Cadrul legislativ care reglementează consilierea și orientarea în carieră în România este în plin proces de schimbare, ca urmare a intrării în vigoare a noii Legi a învățământului preuniversitar 198/2023 (Parlamentul României, 2023) pe data de 4 septembrie 2023.

Principalele prevederi legislative introduse de Legea 198/2023, relevante pentru activitatea COC sunt următoarele:

- **dreptul beneficiarilor primari ai învățământului preuniversitar** (ex. preșcolarii și elevii) **de a avea acces la educație de calitate și gratuită**, în sistemul de învățământ de stat, **include și accesul la servicii de informare și consiliere școlară, profesională și psihologică**, conexe activității de învățământ (cap. VIII);
- **metodologia după care se vor desfășura**, în mod consecvent și pe tot parcursul gimnaziului **activitățile de consiliere și orientare în carieră**, în vederea facilitării tranziției de la gimnaziu la liceu **urmeză sa fie reglementată printr-un ordin al ministrului educației** (capitolul VII, art. 100);
- **profesorul consilier școlar și profesorul diriginte au obligația să emită recomandări personalizate** referitoare la alegerea școlii/ ocupației pentru elevii aflați la finalul unui ciclu de învățământ în învățământul gimnazial și liceal (ex. încadrarea într-o formă de învățământ de nivel superior sau încadrarea pe piața forței de muncă în cazul absolvenților de liceu); aceste recomandări sunt consultative, sunt emise în baza metodologiei specifice și sunt incluse în portofoliul educațional al elevului;
- **În fiecare unitate de învățământ se va asigura funcționarea și dotarea corespunzătoare a cabinetului de consiliere școlară** (secțiunea 1, Art. 19);
- **norma didactică a profesorului consilier școlar** corespunde unui post de profesor-consilier școlar și se stabilește prin raportare la un număr de maximum 500 de elevi, maximum 500 de elevi și preșcolari sau de maximum 300 de preșcolari (cap. XIII, art. 202, pct. 9);
- **coordonarea metodologică a Centrelor Județene de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE) și a Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională (CMBRAE)** - instituții cu personalitate juridică, subordonate Ministerului Educației – **va fi asigurată de către Centrul**

Național pentru Educație Incluzivă (CNEI). Structura, organizarea și funcționarea CJRAE/CMBRAE se vor stabili prin regulament aprobat prin ordin al ministrului educației (Art. 120, pct. 1);

- **CJRAE/CMBRAE** sunt instituții de învățământ special integrat specializate în oferirea, coordonarea, monitorizarea și evaluarea de servicii educaționale specifice acordate copiilor/elevilor, cadrelor didactice, părinților și membrilor comunității, pentru a asigura tuturor accesul la o educație de calitate, precum și asistența necesară în acest sens (Art. 120, pct. 2), CJRAE/CMBRAE **dezvoltă, coordonează, monitorizează și evaluează serviciile de consiliere vocațională, orientare școlară și profesională** (Art. 120, pct. 6);
- **condițiile de ocupare a funcției didactice de profesor-consilier școlar** (cap. VI);
- activitățile specifice normei didactice a profesorului consilier școlar vor include și **colaborarea cu asistentul social și asistentul medical comunitar/mediatorul sanitar** în cadrul echipelor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și excluziunii sociale (cap. XIII, art. 207, pct. 9).
- **Educația incluzivă are în vedere următoarele aspect** (cap V, art. I 67):
 - **garantarea de către stat a dreptului la o educație incluzivă** de calitate pentru toți beneficiarii primari ai educației;
 - **acordarea unei atenții speciale** prin intermediul educației incluzive **copiilor expuși riscului de marginalizare, excludere sau de a avea rezultate școlare scăzute;**
 - **definirea copiilor în risc de excluziune școlară:** “beneficiarii primari care sunt în risc de stigmatizare, discriminare, desconsiderare a identității lor culturale, segregare, abandon școlar și insucces școlar din cauza apartenenței lor la una sau mai multe categorii: statut social, economic sau cultural, minoritate națională, remigranți, refugiați, zone rurale sau urbane marginalizate, copii cu cerințe educaționale speciale, copii cu dizabilități, copii separați temporar sau definitiv de părinți, gravide și mame minore, copii și tineri din cadrul comunităților de romi vulnerabile, copii și tineri din penitenciare, centre educative și centre de detenție, copii victime ale violenței, ale abuzului, neglijării sau ale exploatării și ale oricărei forme de violență asupra lor, copii și tineri consumatori de droguri”.

Ca urmare a intrării în vigoare a Legii 198/2023, câteva Hotărâri de Guvern și Ordine ale Ministrului Educației vor trebui să fie reanalizate/modificate/elaborate, si anume:

Metodologia-cadru în vigoare curentă (M.E.C.T.S.- M.M.F.P.S. 2012) cu privire la serviciile de consiliere și orientare a carierei pe tot parcursul vieții) definește două dintre conceptele de bază utilizate în cadrul sistemului de educație: *consilierea psihopedagogică și orientarea școlară și profesională*.

- *Consilierea psihopedagogică* reprezintă „un demers calificat, organizat pe principii științifice, ce permite acordarea unei asistențe de specialitate acelor persoane implicate în procesul educațional (elevi, studenți, cadre didactice, părinți, diriginți, directori de instituții educaționale etc.), care întâmpină anumite dificultăți”.

- *Orientarea școlară și profesională* vizează „dezvoltarea personală și înzestrarea elevilor cu cunoștințele și abilitățile necesare pentru managementul propriului traseu educațional și profesional, reprezentând un proces de pregătire și consiliere și orientare în carieră a elevilor către discipline și domenii potrivite structurii de personalitate a acestora”.

Conform aceleiași *Metodologii-cadru* (M.E.C.T.S.- M.M.F.P.S. 2012), serviciile de consiliere și orientare a carierei includ **cinci tipuri principale de intervenții**, prezentate detaliat în Anexa 2 și care se realizează în funcție de **specificul și nevoile grupului țintă** (elevi, studenți, persoane în căutarea unui loc de muncă etc.). Dintre cele cinci tipuri principale de intervenții, se evidențiază **educația cu privire la carieră și consilierea în carieră**, care sunt vizate de către evaluarea impactului reglementărilor, prezentată în acest raport. În acest raport, am optat pentru utilizarea termenului de “**consiliere și orientare în carieră**” (COC), iar **tipurile de intervenții sunt:**

- informarea cu privire la carieră;
- educația cu privire la carieră;
- consilierea în carieră;
- consilierea pentru angajare;
- plasarea.

Ordinul Ministrului Educației 5555/2011 care aprobă Regulamentul de organizare și funcționare a centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională, cu modificările și completările ulterioare urmează de asemenea să fie modificat prin înființarea CNEI.

Modificări în ceea ce privește numărul de elevi/ preșcolari alocați unui post de profesor consilier au fost aduse de Legea 133/2020, pentru completarea art. 83 din Legea Educației Naționale Nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, cu aplicabilitate din anul școlar 2021-2022. Această lege prevedea **diminuarea numărului de elevi/ preșcolari alocați unui post de profesor dintr-un cabinet de asistență psihopedagogică (anterior erau alocați 800 de elevi și 400 de preșcolari)**, cu precizările:

- **cabinetele de asistență psihopedagogică** funcționează în unități de învățământ preuniversitar și asigură asistență psihopedagogică unui **număr de cel puțin 600 de elevi sau de 300 de preșcolari (începând din anul școlar 2021-2022)**;
- unitățile de învățământ cu mai puțin de 600 de elevi beneficiază de serviciile de asistență psihopedagogică ale unui **cabinet interșcolar de asistență psihopedagogică**;
- **cabinetul interșcolar de asistență psihopedagogică** oferă servicii de asistență psihopedagogică unui număr de **cel puțin două unități de învățământ** care împreună au un efectiv de 300 de preșcolari sau 600 de elevi.

Hotărârea Guvernului nr. 1604/2022 pentru aprobarea Metodologiei de organizare și funcționare a serviciilor de educație timpurie complementare și modificarea anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației a prevăzut înființarea a **1200 de noi posturi de profesori consilieri școlari, care au fost scoase la concurs în anul școlar 2023-2024**.

Aceeași **Hotărâre a Guvernului nr. 1604/2022** precizează că potrivit jalonului 490 I11. Asigurarea dotărilor sălilor de clasă și a laboratoarelor/atelierelor școlare din unitățile de învățământ preuniversitar, din cadrul Componentei nr. 15 - Educație din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), Ministerul Educației trebuie să asigure **echipamente, inclusiv pentru cabinetele de asistență psihopedagogică**, cabinete pentru care este necesară suplimentarea numărului consilierilor școlari pentru unitățile de învățământ preuniversitar de stat, care nu au prevăzute posturi.

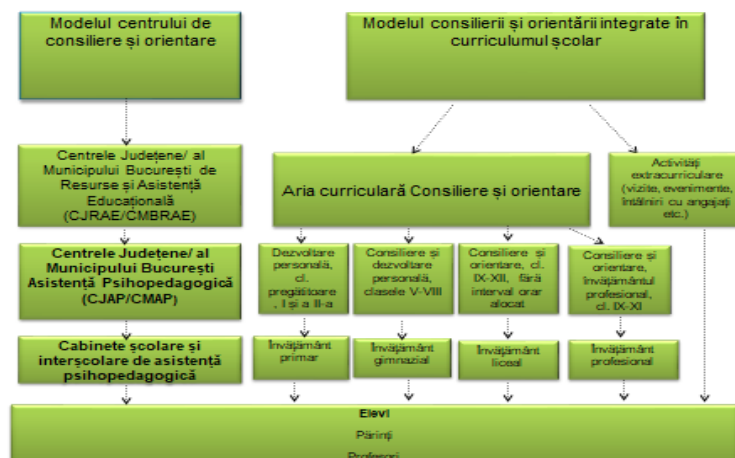
3.2. Modele de Consiliere și Orientare în Carieră din România

În sistemul de educație din România, conform taxonomiei modelelor de intervenție în consilierea și orientarea în carieră, sunt utilizate preponderent **modelul consilierii și orientării integrate în curriculumul școlar și modelul centrului de consiliere** (Zelloth, 2014).

Ca demers educativ și ca practică educațională, **activitățile de consiliere și orientare** se desfășoară prin **modalitățile** următoare (Figura 2):

- în cadrul curriculumului, prin orele obligatorii și opționale și activitățile extracurriculare din cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare, realizate de către profesorii diriginți în colaborare cu alți actori-cheie;
- în cadrul cabinetelor de asistență psihopedagogică din școli, prin activități de consiliere individuală și / sau consiliere de grup, realizate de către profesorii-consilieri școlari;
- prin proiecte dezvoltate de către diverse instituții educaționale în parteneriat cu comunitatea, reprezentată de organizații neguvernamentale și/sau autorități și instituții locale și naționale, care își asumă rolul consilierii în carieră a elevilor.

Figura 2 Modalități de desfășurare a consilierii și orientării în carieră în România

Sursa: Autorii

3.2.1. Modelul consilierii și orientării integrate în curriculumul școlar

Curriculum-ul național din România a inclus aria curriculară Consiliere și orientare din anul 2006, iar în prezent, consilierea și orientarea în învățământul primar, gimnazial, liceal și profesional se desfășoară: în cadrul unei **arii curriculare/ discipline distincte** în trunchiul comun și sub forma unei **discipline opționale** (curriculum la decizia școlii). Sunt în vigoare **programe școlare** pentru disciplinele din cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare în învățământul primar (Ministerul Educației Naționale, 2013), gimnazial (Ministerul Educației Naționale, 2017) și profesional (Ministerul Educației Naționale, 2014), iar **exemple** cu privire la modul în care se formează **competențele de managementul carierei**⁴ în cadrul disciplinelor din aria curriculară Consiliere și orientare, la elevii de la diferite niveluri de învățământ pot fi consultate în Anexa 3 (învățământ primar), Anexa 4 (învățământ gimnazial), Anexa 5 (învățământ profesional).

Planurile cadru pentru învățământul liceal nu au fost elaborate, prin urmare, pentru elevii de liceu nu există programe școlare care să asigure continuitatea dezvoltării **competențelor de managementul carierei**. Totuși, există repere metodologice (Ministerul Educației, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație, 2021 și 2022), în sprijinul profesorilor-diriginți.

Orele din cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare sunt susținute de către profesorii din învățământul primar, la clasa pregătitoare - clasa a II-a și de către profesorii-diriginți la gimnaziu. Un profesor-diriginte în cadrul învățământului gimnazial (Țibu et al, 2018b; Ministerul Educației, Cercetării și Inovării, 2009) are ca sarcini activități de orientare școlară și profesională pentru elevii clasei, activități educative și de consiliere, dar și colaborarea cu consilierul școlar în activități de consiliere și orientare a elevilor, precum și

⁴ Competențele de managementul carierei reprezintă „o întreagă gamă de competențe care furnizează pentru indivizi și grupuri moduri structurate de a colecta, analiza, sintetiza și organiza informații despre sine, educație și ocupații, precum și abilitatea de a lua și de a implementa decizii și de a realiza tranziții” (European Lifelong Guidance Policy Network, 2012).

activități cu părinții. La liceu, profesorul dirigințe oferă sprijin educațional, consiliere și orientare pentru elevii clasei pe care o coordonează, în funcție de prevederile planurilor-cadru, această activitate desfășurându-se în afara orelor de curs, prin stabilirea unui interval orar, în care va fi la dispoziția elevilor, într-un spațiu destinat acestei activități (Ministerul Educației, Cercetării și Inovării, 2009).

În România, **formarea inițială psihopedagogică** a profesorilor include în prezent **Consilierea și orientarea**, doar ca disciplină opțională în cadrul **Modulului psihopedagogic, care poate fi parcurs în cadrul Departamentelor de Pregătire a Personalului Didactic din universități. Formarea continuă** a profesorilor din învățământul primar și gimnazial a avut loc în cadrul proiectului CRED^{5,6}, în perioada 2017-2023, pentru aplicarea la clasă a curriculumului pentru învățământul primar și gimnazial, inclusiv pentru predarea disciplinelor școlare din cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare (Ministerul Educației Naționale, 2013; Ministerul Educației Naționale, 2017). Au fost realizate resurse de sprijin pentru implementarea programelor școlare din aria curriculară Consiliere și orientare: manuale pentru elevi, inclusiv **manuale digitale, resurse educaționale deschise**⁷, în cadrul proiectului CRED⁸ și diferite **ghiduri pentru profesori** (Tibu et al, 2018a; Andrei et al, 2020; Lițoiu, 2020), pentru a sprijini predarea disciplinelor școlare din aria curriculară Consiliere și orientare.

3.2.2. Modelul centrului de consiliere

În România, **modelul centrului de consiliere** (Zelloth, 2014) este ilustrat prin intermediul activității Centrelor Județene/al Municipiului București de Resurse și de Asistență Educațională (C.J.R.A.E./C.M.B.R.A.E.), pe care le descriem din punct de vedere al următoarelor aspecte: specific, istoric, cadru normativ, structură organizatorică, servicii educaționale oferite, tipuri de programe de consiliere, funcții didactice, norma didactică, atribuții specifice ale CJRAE/CMBRAE în consilierea și orientarea în carieră, obligațiile profesorului consilier școlar, documentele utilizate de profesorii consilieri școlari pentru monitorizare și evaluare, asigurarea calității, competențele profesionale ale profesorului consilier școlar, formarea inițială și continuă a profesorilor consilieri, standardele de evaluare ale ARACIP, resurse și exemple de bune practici ale CJRAE/ CMBRAE, alte instituții cu rol în consilierea elevilor. Informații detaliate pot fi consultate în Anexa 6.

Centrele Județene/al Municipiului București de Resurse și de Asistență Educațională (C.J.R.A.E./C.M.B.R.A.E.) sunt **unități conexe ale învățământului preuniversitar**, cu personalitate juridică, subordonate Ministerului Educației, coordonate de Inspectoratul Școlar Județean/ al municipiului București și finanțate de Consiliul Județean/ al municipiului București. C.J.R.A.E./C.M.B.R.A.E. dezvoltă relații orizontal/în rețea, cu **instituțiile de învățământ de la toate nivelurile**.

⁵ Proiectul CRED Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți – cod SMIS 2014+:118327, Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, <https://www.educred.ro/>

⁶ <https://www.educred.ro/formarile-cred/harta-formarilor/>

⁷ Link-uri RED pentru disciplina Dezvoltare personală, clasa pregătitoare clasa I și a II-a

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLPqxJohrSi8kkPjxz5dCDaj062dXzkLqG>

Link-uri RED pentru disciplina Consiliere și dezvoltare personală, clasele V-VIII

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLqle1aQarAtikeVUR7EISFZA1w-JMvV1M>

⁸ Proiectul CRED Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți – cod SMIS 2014+:118327, Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, <https://www.educred.ro/>

Noua Lege a Educației (Parlamentul României, 2023)⁹ precizează ca un element de noutate, în art. 120, că C.J.R.A.E./C.M.B.R.A.E. vor fi coordonate metodologic de către Centrul Național pentru Educație Incluzivă (CNEI), care urmează să fie înființat.

CJRAE/CMBRAE sunt instituții care coordonează, monitorizează și evaluează, la nivel județean/al municipiului București, activitatea Centrului Județean de Asistență Psihopedagogică (CJAP)/Centrului Municipiului București de Asistență Psihopedagogică (CMBAP) și a cabinetelor de asistență psihopedagogică, a centrelor și cabinetelor logopedice interșcolare, colaborează cu centrele școlare pentru educație incluzivă, în vederea asigurării serviciilor educaționale specializate, coordonează, monitorizează și evaluează servicii specializate de mediere școlară.

Scopul activității CJRAE/CMBRAE îl constituie **asigurarea calității serviciilor educaționale** în domeniile menționate anterior. Dintre serviciile educaționale oferite de CJRAE/ CMBRAE (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011a) și vizate de proiectul EIR se disting: serviciile de consiliere psihopedagogică și orientare școlară și profesională, furnizate de profesorii consilieri școlari în cadrul **Centrelor Județene de Asistență Psihopedagogică (CJAP)**, respectiv **Centrul Municipiului București de Asistență Psihopedagogică (CMBAP)**.

CJAP/ CMBAP sunt **structuri** în cadrul CJRAE/ CMBRAE, ce oferă servicii de asistență psihopedagogică/psihologică, în baza prevederilor art. 99 alin. (6) lit. a) din Legea educației naționale nr. 1/2011, care funcționează în fiecare județ, respectiv în municipiul București și sunt finanțate, coordonate, monitorizate și evaluate de către CJRAE/CMBRAE (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011a).

Cabinetele de asistență psihopedagogică funcționează în unități de învățământ preuniversitar și asigură asistență psihopedagogică unui **număr de cel puțin 800 de elevi sau de 400 de preșcolari**. Unitățile de învățământ cu mai puțin de 800 de elevi beneficiază de serviciile de asistență psihopedagogică ale unui **cabinet interșcolar de asistență psihopedagogică**. **Cabinetul interșcolar de asistență psihopedagogică** oferă servicii de asistență psihopedagogică unui număr de **cel puțin două unități de învățământ** care împreună au un efectiv de 400 de preșcolari sau 800 de elevi.

CJAP/ CMBAP implementează programe de consiliere adresate elevilor și părinților, și vizate de proiectul EIR, cum ar fi: **programe de orientare a carierei elevilor; programe de auto/intercunoaștere** etc., iar pentru părinți **activități de consiliere individuală și de grup** pe probleme privind: cunoașterea particularităților de vârstă ale copilului, **sprijinirea copiilor de către părinți în alegerea carierei**.

În cadrul Centrelor Județene/al Municipiului București de Asistență Psihopedagogică (CJAP/CMBAP), care fac parte din CJRAE/CMBRAE lucrează **profesori consilieri școlari** (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011a), încadrați ca personal didactic, în funcție de pregătirea inițială: profesor psihopedagog, profesor psiholog, profesor sociolog, profesor pedagog. Ocuparea postului de profesor

⁹ Parlamentul României (2023). *Legea învățământului preuniversitar*. Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr. 613/5.VII.2023.

consilier se face prin concurs de titularizare, pe baza unei tematici specifice domeniului Consilierii psihopedagogice¹⁰.

Norma didactică aferentă postului de profesor consilier școlar din cadrul CJAP/CMBAP (Parlamentul României, 2011) cuprinde un număr de 40 de ore/săptămână, repartizate astfel:

a) 18 ore/săptămână care constau în: activități de asistență psihopedagogică, desfășurate individual și colectiv cu preșcolarii/elevii, consiliere, orientare, reorientare școlară și profesională, activități de consiliere a părinților și a cadrelor didactice; din cele 18 ore/săptămână, activitățile de predare (obligația de catedră) sunt de 2–4 ore/săptămână;

b) 22 de ore/săptămână care constau în: activități de pregătire metodică-științifică și complementară, stabilirea măsurilor și întocmirea programelor de intervenție și evaluare psihopedagogică, activități de documentare științifică, colaborarea cu comunitățile locale, participarea la ședințe cu părinții, la comisiile metodice și consiliile pedagogice cu tematică specifică, centralizarea datelor pentru elaborarea materialelor informative pe problematica **orientării școlare și profesionale la nivel județean, întocmirea și realizarea de programe de informare și consiliere privind cariera, elaborarea unor studii sociopsihopedagogice** (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011a).

Profesorii consilieri din cabinetele de asistență psihopedagogică din școli și cabinetele interșcolare de asistență psihopedagogică au numeroase **atribuții** (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011a), dintre care se diferențiază cele care vizează **consilierea și orientarea în carieră (Anexa 7)**: propun și organizează programe de orientare a carierei elevilor în școli; coordonează proiecte/programe, parteneriate educaționale interne sau internaționale, derulate pe plan local, vizând problematica consilierii, orientării școlare, profesionale și a consilierii carierei elevilor, în parteneriat cu autoritățile din învățământ, autoritățile locale, asociații și fundații etc..

Detalii despre **obligațiile profesorului consilier școlar**, menționate în Fișa postului (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011a), despre documentele utilizate în cadrul CJRAE/CMBRAE pentru **monitorizare și evaluare, asigurarea calității** (planul de activități, registrul de evidență a activităților, fișa de consiliere/ fișa psihopedagogică, fișele de orientare a carierei, fișa postului, fișa de evaluare), precum și despre **formarea inițială și continuă a profesorilor consilieri** pot fi consultate în Anexa 7.

Noua Lege a Educației (Parlamentul României, 2023)¹¹ prevede în secțiunea 1, Art. 19 faptul că în fiecare unitate de învățământ se va asigura funcționarea și dotarea corespunzătoare a cabinetului de consiliere școlară.

3.3 Programe Strategice care Sprijină Direct sau Indirect COC

Documentele programatice din perioada de programare 2021-2027 adresează un set larg de obiective și teme cheie considerate relevante cu privire la consilierea și orientarea în carieră. Acestea sunt

¹⁰ <https://www.titularizare.eu/legislatie-examen-titularizare/programa-titularizare-consiliere-psihopedagogica.html>

¹¹ Parlamentul României (2023). *Legea învățământului preuniversitar*. Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr. 613/5.VII.2023

concentrate în două documente strategice finanțate din fonduri europene: Programul Educație și Ocupare (PEO) și Programul Incluziune și Demnitate Socială (PIDS). Tabelul 5 arată corespondența dintre dimensiunile cheie din studiul OCDE (2004b) și obiectivele specifice/ prioritățile selectate pentru finanțare în România, în contextul fondurilor programate pentru noua perioadă. Acesta arată investiții cheie planificate în următoarele tipuri de obiective strategice:

- Îmbunătățirea sistemelor care sprijină consilierea și orientarea în carieră – componenta de formare și calificări, prin formarea personalului CJRAE/ CMBRAE, îmbunătățirea informării asupra COC, dar și prin asigurarea unui suport integrat ca răspuns la diferite situații de risc ale grupurilor țintă, inclusiv elevi.
- Îmbunătățirea accesului la COC – în principal prin furnizarea de servicii de COC pentru grupuri dezavantajate/ elevi în situații de risc, inclusiv prin întărirea legăturii cu programele de educație remedială de tipul A doua șansă (ADȘ). Măsurile vizează diferite tipuri de grupuri – NEET și non-NEET, femeile române, elevi care părăsesc/au părăsit sistemul de protecție specială, dar și pentru persoanele cu dizabilități.
- Îmbunătățirea COC pentru adulți, mai ales pentru persoanele inactive, șomeri și șomeri de lungă durată.

Activitatea de consiliere și orientare în carieră este parte a unei abordări integrate și individualizate în lucrul cu grupurile dezavantajate. Aceasta ia de obicei forma metodei managementului de caz și este subliniată în configurarea măsurilor 2.a.1 (rețea de tineret pentru tinerii NEETs), crearea echipelor mobile din cadrul Programului Educație și Ocupare și Acțiunea 4.2 (Dezvoltarea serviciilor sociale primare pe modelul comunitar în comunitățile rurale), Acțiunea 5.3 (pentru tinerii din sistemul de protecție socială) și Acțiunea 8.2. Servicii integrate pentru alte categorii de grupuri vulnerabile din cadrul Programului Incluziune și Demnitate Socială.

Tabel 5 Obiective și teme cheie privind consilierea și orientarea în carieră în documentele programatice finanțate din fonduri europene pentru perioada de programare 2021-2027

	Dimensiuni/ Teme cheie	Document programatic	Obiectiv Specific	Măsură/ Acțiune
1.	Servicii de COC pentru grupuri dezavantajate/ COC pentru tinerii în situație de risc	Programul Educație și Ocupare	ESO4.2. Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru ca acestea să evalueze și să anticipeze necesitățile în materie de competențe ¹²	Crearea de echipe mobile mixte cu rol în furnizarea de servicii integrate de identificare, îndrumare și sprijin, precum și prin adaptarea intervențiilor individualizate în cadrul managementului de caz – identificare, informare și consiliere , profilare beneficiari non-NEET.
2.		Programul Educație și Ocupare	Prioritate: 2. Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii (Ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor)	2.a.1. Dezvoltarea unei rețele pentru tineret care să furnizeze servicii personalizate și de calitate tinerilor, cu precădere din categoria NEETs. Serviciul Public de Ocupare (SPO) va avea un rol activ cu precădere în oferirea serviciilor personalizate de informare, consiliere, profilare, management de caz și orientare în carieră.
		Programul Educație și Ocupare		2.a.4. Dezvoltarea întreprinderilor sociale de inserție pentru susținerea tinerilor cu accent pe tineri NEET, inactivi, șomeri și șomeri de lungă durată, femei prin: acoperirea costurilor de calificare la locul de muncă, consiliere și orientare profesională ¹³
3.		Programul Educație și Ocupare	Prioritate: 6. Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație	6.f.5 Dezvoltarea și extinderea Programului A doua șansă (ADȘ), pentru facilitarea finalizării învățământului obligatoriu de către persoanele care au părăsit timpuriu școala și încurajarea participării la Învățarea pe tot parcursul vieții (ÎPV) prin extinderea/diversificarea oportunităților de formare, inclusiv prin informare, consiliere și orientare școlară și profesională pentru identificarea, dezvoltarea sistemelor de consiliere în carieră ¹⁴ .
4.	Îmbunătățirea informării asupra carierei/ Extinderea accesului la servicii de COC	Programul Educație și Ocupare	Prioritate: 7. Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic	7.e.2 Facilitarea accesului informat și a participării active la programe de educație, în acord cu interesele și competențele elevilor, cât și cu nevoile pieței muncii dezvoltarea și extinderea serviciilor de COC , oferite de CJRAE/ CMBRAE/ Centrele de consiliere și orientare/ Cabinetele de consiliere și orientare de la nivelul școlilor; furnizarea serviciilor de COC prin cooptarea angajatorilor, partenerilor sociali și ONG-urilor; dezvoltarea și furnizarea serviciilor de informare, consiliere, coaching individual, îndrumare și evaluări vocaționale pentru elevi și familiile acestora, pentru o identificare realistă a intereselor și a competențelor

¹² Alături de asigurarea unei asistențe prompte și personalizate și sprijinirea corelării cererii și a ofertei, a tranzițiilor și a mobilității pe piața muncii.

¹³ Aceeași măsură mai include și subvenționarea contractelor de muncă și plasarea pe piața muncii la finalul perioadei de sprijin, inclusiv cu acordarea de servicii de acompaniere socio-profesională și sociale.

¹⁴ Prin valorificarea/ punerea în practică a studiilor pentru identificarea nevoilor actuale, dezvoltarea/preluarea/adaptarea de instrumente de consiliere și utilizarea de tehnologii informatice alternative de acțiune la finalizarea programului ADȘ.

				elevilor, a opțiunilor de continuare a studiilor și a planului de carieră ¹⁵
5.	Îmbunătățirea informării asupra carierei/ Extinderea accesului la servicii de COC / Formare și calificări	Programul Educație și Ocupare	Prioritate: 8. Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic	8.e.6. Dezvoltarea capacității de informare și consiliere în carieră prin: (1) formarea personalului implicat (CJRAE/CMBRAE, personalul din centrele de consiliere, diriginți); (2) campanii naționale de informare-conștientizare pentru întreaga societate; (3) informarea grupurilor țintă și susținerea furnizării serviciilor de consiliere în carieră ¹⁶
6.	Servicii de COC pentru grupuri dezavantajate/ COC pentru tinerii în situație de risc și	Programul Incluziune și Demnitate Socială	Obiectiv specific: ESO4.10. Promovarea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, cum ar fi romii	Acțiuni de informare, demersuri specifice și permanente de înregistrare în baza de date a persoanelor inactive conform prevederilor Legii nr. 76/2002, consiliere, destinate creșterii angajabilității în rândul populației de etnie romă, în perioada 2022-2027, cu accent pe segmentele tinere și femeile rome
	adulții șomeri/ Îmbunătățirea informării asupra carierei	Programul Incluziune și Demnitate Socială		Acțiuni de informare și COC ; mediere și facilitare a angajării, inclusiv prin campanii în rândul angajatorilor de promovare a avantajelor angajării tinerilor ¹⁷ .
7.	COC pentru tinerii în situație de risc/ Extinderea accesului la servicii de COC /	Programul Incluziune și Demnitate Socială	ESO4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile ¹⁸	Acțiunea 4.2 FSE+ Dezvoltarea serviciilor sociale primare pe modelul comunitar în comunitățile rurale, creșterea nivelului de educație, reducerea abandonului școlar și a participării școlare scăzute, accesul la servicii de consiliere școlară și orientare în carieră.
	Educația și orientarea în carieră în școli	Programul Incluziune și Demnitate Socială	ESO4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile	Acțiunea 5.3.FSE+ Sprijinirea tinerilor care părăsesc/au părăsit sistemul de protecție specială. Servicii integrate: consiliere, orientare profesională, dezvoltare personală și a abilităților de viață independentă, monitorizare post-intervenție, asigurarea gratuită a locuinței prin acordarea de sprijin pentru chirie și plata utilităților.
			ESO4.11. Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile	7.5.2 Furnizarea serviciilor de recuperare medicală pentru persoanele cu dizabilități și veteranii de război cu dizabilități și sindrom de stres post-traumatic (SSPT). Se vor acorda servicii de consiliere și integrare

¹⁵ Aceeași măsură mai include și încurajarea schimburilor de experiență/ mentorat 1-1 cu absolvenți din domenii de interes, cu precădere a celor proveniți din medii dezavantajate sau a celor de etnie romă.

¹⁶ Pentru alegerea de trasee profesionale prin ÎPT, pentru îmbunătățirea accesului informat la programe de educație și formare profesională, în acord atât cu interesele elevilor cât și cu nevoile pieței muncii, cu implicarea angajatorilor și/sau a organizațiilor neguvernamentale.

¹⁷ Campanii destinate încurajării participării părinților romi la procesul educațional din școală și din afara ei. În același program mai sunt incluse și campanii de informare și conștientizarea încurajării participării tinerilor romi în sistemul de învățământ profesional și profesional dual, cu precădere în domeniul învățământului profesional și profesional dual din agricultură și ramuri conexe acestuia.

¹⁸ Inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială.

				socio-profesională, de recuperare a abilităților de viață independentă ¹⁹ .
--	--	--	--	--

Sursa: Sinteză realizată de autori, pe baza documentelor publicate de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (2022 a, b).

În mod similar, **activitatea de consiliere este integrată ca activitate particulară de sprijin în cadrul unei activități sistematice de reducere a abandonului școlar**. Programul Național de Reducere a Abandonului Școlar (PNRAS)²⁰ este finanțat din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) și își fundamentează intervențiile pe Mecanismul de Avertizare Timpurie în Educație (MATE). În cadrul programului sunt finanțate activități de consiliere și orientare în carieră și coaching profesional pentru copiii/tinerii care nu frecventează nici o formă de educație, dar și amenajarea unor cabinete de consiliere ca lucrări eligibile în cadrul unităților de învățământ.²¹

Consilierea și orientarea în carieră reprezintă una dintre responsabilitățile echipei comunitare integrate care acționează cu precădere în zonele rurale marginalizate. Această activitate este în sarcina consilierului școlar, parte a echipei din cadrul proiectului pilot de Servicii Comunitare Integrate (SCI). Eficiența activităților specialiștilor din domeniul educației este din nou asociată unui răspuns integrat: "Intervențiile cu impact în domeniul educației pot fi eficiente doar dacă sunt analizate și însoțite de intervenții care vizează situația economică a familiei, condițiile de locuire, starea de sănătate, situația socială etc."²² Proiectul a fost implementat, în cadrul perioadei 2018-2023, în 139 de comunități marginalizate, printr-un efort comun al Ministerelor Muncii și Solidarității Sociale, Sănătății și Educației. În particular, prin Acțiunea 4.2 din PIDS se continuă metodologiile și procedurile de lucru dezvoltate în proiectul SCI și se va dezvolta platforma pentru managementul de caz din perspectiva echipelor comunitare integrate. Componenta echipei comunitare integrate va fi stabilită pe baza nevoilor identificate prin diagnostic socială la nivelul comunităților rurale. Atribuțiile consilierului școlar în echipele comunitare integrate: evaluează interesele, abilitățile și valorile copiilor, elevilor și tinerilor și realizează profilul aptitudinal și vocațional al acestora; propune și organizează programe de orientare școlară, profesională și a carierei elevilor; consiliază elevii și familiile acestora în privința opțiunilor școlare/ de carieră. Desfășoară o activitate complementară cu cea a mediatorului școlar.

¹⁹ Aceeași măsură mai include și adaptarea la situația de dizabilitate și asigurarea competențelor și suportului emoțional pentru participarea la viața comunității, alături de Acțiunea 8.2. Servicii integrate pentru alte categorii de grupuri vulnerabile.

²⁰ PNRAS beneficiază de o finanțare de 543 milioane euro.

²¹ Ghidul solicitantului, PNRAS, Runda II,

https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Minister/2023/PNRR/PNRAS_II/Consultare_publica/Ghidul_solicitantului_PNRAS_Runda_II.pdf.

²² Sursa: Serviciile integrate din perspectiva domeniului educației, <https://serviciicomunitare.ro/metodologii>.

4. EVALUAREA IMPACTULUI

Acest capitol prezintă etapele și rezultatele aplicării metodologiei de evaluare a impactului reglementărilor (EIR) asupra activităților de consiliere și orientare în carieră, în particular asupra activităților COC pentru elevii din ciclurile gimnaziale și liceale, cât și a elevilor în zone marginalizate.

Capitolul este organizat în șapte secțiuni, după cum urmează: (i) Organizarea efortului; (ii) Cartografierea și analiza părților interesate; (iii) Analiza problemei; (iv) Stabilirea obiectivelor și a obiectivului general; (v) Analiza opțiunilor; (vi) Analiza impactului pentru Județul Botosani; (vii) Monitorizare și Evaluare. Informațiile și analizele prezentate în acest capitol respectă și cerințele stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 443/2022²³ pentru aprobarea conținutului instrumentului de prezentare și motivare.

4.1 Organizarea Efortului

Obiectivul asistenței tehnice acordate este dublu: (i) consolidarea capacității Ministerului Educației, în calitate de elaborator de politici în domeniu, pentru a utiliza EIR ca instrument pentru luarea de decizii; și (ii) elaborarea de recomandări clare pe tema consilierii și orientării profesionale. Astfel, asistența tehnică vizează crearea unei culturi organizaționale în care deciziile sunt luate pe baza informațiilor, a datelor și a analizei problemelor în cauză. În al doilea rând, se așteaptă ca asistența să conducă la recomandări clare cu privire la domeniul supus analizei.

Pentru a atinge aceste obiective, asistența tehnică a parcurs patru etape principale în ceea ce privește organizarea efortului. În primul rând, beneficiarul a organizat un grup de lucru (GL), alcătuit din membri desemnați de Ministerul Educației și de SGG (Anexa 8). În al doilea rând, membrii GL au participat la o instruire generală privind EIR organizată de echipa Băncii Mondiale (BM) în 21 iunie 2022. În al treilea rând, experții GL, sprijiniți de echipa BM, au organizat o serie de întâlniri în perioada 2022-2023, pentru a discuta subiectul selectat pentru analiză în urma metodologiei EIR. În cele din urmă, a fost organizată o Conferință pe 12 septembrie 2023 cu participarea diferitelor părți interesate, pentru a prezenta concluzia evaluării și pentru a primi comentarii. Echipa BM a oferit asistență de specialitate pe parcursul întregului proces.

Datele au fost colectate de echipa BM din diverse surse oficiale, cum ar fi Ministerul Educației, Institutul Național de Statistică (INS), Eurostat, OCDE, Banca Mondială, etc.

Metodologia analizei utilizată în acest raport urmează etapele evaluării impactului reglementărilor. Un rezumat al etapelor analitice principale ale metodologiei EIR este prezentat în Caseta 2.

²³ Hotărârea Guvernului nr. 443/2022 pentru aprobarea conținutului instrumentului de prezentare și motivare, a structurii raportului privind implementarea actelor normative, a instrucțiunilor metodologice pentru realizarea evaluării impactului, precum și pentru înființarea Consiliului consultativ pentru evaluarea impactului actelor normative.

- Identificarea și definirea problemei.
- Analiza părților interesate.
- Enunțarea obiectivului dorit (obiectivelor dorite).
- Elaborarea diferitelor opțiuni de reglementare și de nereglementare (inclusiv opțiunea “fără acțiune”).
- Consultarea deschisă și publică a părților interesate și a experților externi.
- Evaluarea costurilor, a beneficiilor și a efectelor distributive probabile (ori de câte ori este posibil, în termeni cantitativi);
- Recomandarea opțiunii preferate; și
- Indicații privind cerințele de monitorizare, evaluare și raportare.

4.2 Analiza Părților Interesate

Analiza părților interesate este un proces iterativ. Obiectivele, problemele, influențele și legăturile părților interesate principale relevante pentru activitatea de consiliere și orientare în carieră au fost discutate în timpul reuniunilor GL și au fost analizate în continuare de echipa BM. Pe măsură ce atât problemele, cât și obiectivele potențiale ale activității au fost analizate mai în detaliu, analiza părților interesate a fost, de asemenea, revizuită și actualizată pentru a ține cont de informațiile care au devenit cunoscute pe parcursul întâlnirilor.

Analiza părților interesate a identificat un număr ridicat de categorii de persoane, instituții și alte segmente ale societății cu influență și interes în activitatea de consiliere și orientare în carieră. Actorii prezentați în continuare au fost selectați astfel încât să acopere o secțiune neexhaustivă, dar reprezentativă. Mai jos sunt analizate rolurile, interesele și problemele: elevilor, părinților/reprezentanților legali, directorul școlii, profesorul diriginte, profesorul consilier școlar, CJRAE, CBRAE, CIAP/CMAP. Informații detaliate despre alte instituții implicate sunt prezentate în Anexa 9.

Figura 3 Analiza actorilor

Sursa: Autorii

Elevii și sistemul de învățământ sunt actorii cei mai impactați și interesați de acțiunile din domeniul consilierii în carieră. Ei sunt cei care se vor implica direct în rezolvarea problemelor atât prin identificare de soluții, cât și la momentul aplicării acestora.

Subiect al activităților de colaborare/informare sunt acei actori care, prin mandat instituțional, vocație sau răspunzând la nevoi directe desfășoară activități similare, complementare sau adiacente consilierii în carieră în școli. Temele principale în relație cu acești actori sunt clarificarea procedurilor care guvernează interacțiunea, schimbul de bune practici și încurajarea inovării sociale. În această analiză, în

cadranul C am inclus doar acei actori care realizează acțiuni directe de consiliere. La aceștia se pot adăuga numeroși alții, din sfera instituțională, care au atribuții legate direct sau indirect de activitatea de consiliere și care se regăsesc în analiza sistemului (cum ar fi Asociația Consilierilor din România, sau diverse instituții de cercetare).

Analiza realizată arată faptul că părinții, deși ar trebui să fie direct interesați în consiliere, în realitate nu sunt, regăsindu-se astfel în categoria de actori al căror interes trebuie menținut, dacă nu crescut, deoarece prin simpla poziționare în relație cu elevii au o influență foarte mare asupra succesului procesului de consiliere.

Din paradigma de bază a acestei analize, dar și a conceptului de consiliere în carieră, care pornește de la premisa că această activitate facilitează realizarea profesională, în cadranul B se regăsesc instituții care contracarează efectele negative ale eșecului profesional din perspectiva sănătății mintale și a infracționalității, dar și segmente ale societății ale căror succes este influențat de succesul consilierii în carieră desfășurate în școli, respectiv tinerii și angajatorii lor.

În Tabelul 6 de mai jos, sunt evidențiate rolurile actorilor principali implicați/ afectați de procesul de consiliere, precum și dificultățile întâmpinate.

Tabel 6 Analiza părților interesate

Actorii principali implicați/ afectați de consiliere	Roluri și dificultăți întâmpinate în procesul de consiliere
Elevi	<p>Elevii sunt beneficiarii primari ai învățământului preuniversitar și beneficiari principali ai serviciilor de consiliere, fiind consultați în luarea deciziilor majore, prin intermediul reprezentanților, respectiv Consiliul Național al Elevilor sau alte asociații reprezentative ale elevilor.</p> <p>Cu toate acestea, elevii nu beneficiază în mod adecvat de activitățile COC incluse în curriculumul școlar și de serviciile oferite de profesorul consilier la cabinetul de asistență psihopedagogică din școală.</p> <p>În cazul activităților COC incluse în curriculumul școlar, există 1 oră obligatorie/săptămână de Consiliere și dezvoltare personală pentru elevii din învățământul gimnazial, dar în cadrul acesteia sunt comasate atât aspecte administrativ-organizatorice, specifice managementului clasei de elevi (orei de dirigenție), precum și activități de învățare, incluse în Programa școlară pentru disciplina Consiliere și dezvoltare personală, clasele a V-a – a VIII-a, în vigoare, cu 1 oră obligatorie/săptămână. Pentru elevii din învățământul liceal, au fost eliminate din planurile-cadru atât ora de Dirigenție, cât și ora de Consiliere și orientare, neexistând un interval orar alocat pentru acestea.</p> <p>Elevii de gimnaziu și liceu nu beneficiază în mod adecvat de serviciile oferite de profesorul consilier la cabinetul de asistență psihopedagogică din școală din cauza programului școlar încărcat (număr mare de ore incluse în planurile cadru de învățământ și gradul de încărcare a programelor școlare). Adesea, este nevoie ca elevii să fie învoși de la alte ore pentru a participa la sesiunile de consiliere, neexistând un mecanism instituțional de marcare a activităților de consiliere în orarul elevilor.</p>

	<p>O altă problemă se referă la faptul că programele și activitățile de consiliere propuse pentru elevi în școli de către profesorii consilieri din Cabinetele de Asistență Psihopedagogică nu se realizează în mod sistematic, ci vin în întâmpinarea unor cereri punctuale sau sunt abordate ca evenimente punctuale, la finalul unui ciclu de învățământ.</p> <p>Se constată diferențe de acces al elevilor la serviciile oferite de centrele și cabinetele de asistență psihopedagogică, elevii dezavantajați din punct de vedere socio-economic fiind expuși riscului de a fi lipsiți de informații relevante despre educația viitoare și alegerile de carieră. Conform analizei PISA 2018 (OCDE, 2019), diferența în ceea ce privește accesul la consiliere în carieră pentru elevii din școlile situate în zone avantajate și cele din zone dezavantajate este mai mare de 40 de puncte procentuale, în cazul României.</p>
Părinți/reprezentanți legali	<p>Părinții/reprezentanții legali sunt beneficiari secundari ai învățământului preuniversitar, fiind consultați în luarea deciziilor majore, prin intermediul structurilor asociative reprezentative ale părinților. Unitatea de învățământ încheie cu părinții/reprezentanții legali, în momentul înscrierii elevilor, în Registrul unic matricol, un contract educațional, în care sunt înscrise drepturile și obligațiile reciproce ale părților. Contractul educațional-tip este aprobat prin ordin al ministrului educației și este particularizat, la nivelul fiecărei unități de învățământ, prin decizia consiliului de administrație.</p> <p>Părinții/reprezentanții legali sunt beneficiari ai serviciilor de consiliere.</p> <p>Cu toate acestea, în România, se observă un nivel scăzut de educație/ informare a părinților în ceea ce privește rolul consilierii în carieră pentru sprijinirea propriului copil. Datele de cercetare (Cognitrom, 2022) arată că un nivel redus de implicare și un rol inhibitor al părinților, care ignoră recomandările profesorului- consilier și pot avea așteptări nerealiste, impunându-și punctul de vedere în alegerea de către elev a școlii/ a ocupației viitoare sunt obstacole în realizarea activităților COC în școli.</p> <p>Cercetările OCDE arată că părinții nu sunt întotdeauna conștienți de gama de opțiuni de carieră disponibile pentru copilul lor, aceștia preferând adesea învățământul licel teoretic în locul învățământului profesional, chiar dacă pentru unii elevi, acesta din urmă poate fi o alternativă mai potrivită (Musset & Mýtna Kureková, 2018).</p>
Profesori-diriginți	<p>Profesorii diriginți coordonează activitatea clasei de elevi. Profesorii diriginți desfășoară activitățile de suport educațional, consiliere și orientare în carieră pentru elevii clasei, temele fiind stabilite în concordanță cu specificul vârstei, cu interesele sau solicitările elevilor, pe baza programelor școlare în vigoare elaborate pentru aria curriculară "Consiliere și orientare".</p> <p>Un profesor-diriginte în cadrul învățământului gimnazial (Țibu et al, 2018b; Ministerul Educației, Cercetării și Inovării, 2009) are ca sarcini activități de orientare școlară și profesională pentru elevii clasei, activități educative și de consiliere, dar și colaborarea cu consilierul școlar în activități de consiliere și orientare a elevilor, precum și activități cu părinții. La liceu, profesorul dirigințe oferă sprijin educațional, consiliere și orientare pentru elevii clasei pe care o coordonează, în funcție de prevederile planurilor-cadru, această activitate desfășurându-se în afara orelor de curs, prin stabilirea unui interval orar, în care va fi la dispoziția elevilor, într-un spațiu destinat acestei activități (Ministerul Educației, Cercetării și Inovării, 2009).</p> <p>Profesorii diriginți pot fi beneficiari ai serviciilor de consiliere, prin colaborarea cu profesorii-consilieri școlari din centrele și cabinetele de asistență psihopedagogică.</p>

	<p>Cu toate acestea, nu toți profesorii-diriginți din România sunt formați în consiliere și orientare în carieră, iar atunci când participă la cursuri, calitatea formării nu este adecvată și/sau monitorizată. Datele Ministerului Educației (2022) arată că un număr insuficient de cursuri acreditate de formare profesională continuă gratuită, disponibile pentru profesori (ex. 8% în anul școlar 2021-2022, care abordau tematica COC), iar formarea inițială a acestora include doar un curs opțional de Consiliere (modulul psihopedagogic).</p> <p>Până la data de 31 august 2022, în proiectul CRED s-a realizat formarea unui număr de 52.723 cadre didactice din învățământul primar și gimnazial, dar la cursurile pentru predarea disciplinelor școlare din aria curriculară Consiliere și orientare au participat la programele de formare doar <u>91 profesori</u> (Ministerul Educației, 2022). Cercetarea Cognitrom (2022) arată că în practica educațională lipsește colaborarea profesorului-diriginte cu profesorul-consilier sau este insuficientă pentru derularea eficientă a activităților COC.</p>
<p>Profesori-consilieri școlari</p>	<p>În cadrul CJAP/CMBAP/cabinetelor de asistență psihopedagogică, funcția didactică este de consilier școlar, prin care se înțelege: profesor psihopedagog, profesor psiholog, profesor sociolog, profesor pedagog, cu specializări conform centralizatorului, aprobat prin ordin al ministrului educației.</p> <p>Sunt încadrați ca profesori în centre și cabinete de asistență psihopedagogică, își desfășoară activitatea în cabinetele din unitățile de învățământ și asistă elevii într-una sau mai multe unități școlare, care au uneori, mai multe niveluri de învățământ. Activitatea de asistență psihopedagogică este complexă: de informare, prevenție și intervenție, în echipă cu cadrele didactice, cu personalul auxiliar, cu conducerea unității de învățământ, colaborând cu părinții/reprezentanții legali, dar și cu diverși specialiști (medici, psihologi clinicieni, asistenți sociali, polițiști etc.) din diferite instituții guvernamentale și non-guvernamentale cu rol în protecția și educația copilului.</p> <p>Chiar și în școlile unde există cabinete, ponderea activității de consiliere în carieră este redusă deoarece profesorii consilieri din CAPP nu se focalizează suficient asupra responsabilităților de consiliere și orientare în carieră adresate elevilor, ci îndeplinesc o varietate de atribuții, conform regulamentului de organizare și funcționare în vigoare (MECTS, 2011). Desfășurarea programelor și activităților COC în școală de către profesorii consilieri din CAPP nu este obligatorie, ci depinde de solicitările venite din partea conducerii școlii, profesorilor diriginți, părinilor și elevilor. Nu există ore alocate pentru COC, incluse în programul profesorului consilier și în orarul elevilor.</p> <p>Alte obstacole în realizarea COC de către profesorii consilieri se referă la: dotarea insuficientă a CAPP (instrumente de specialitate, validate științific, metodologii unitare, ghiduri metodologice și alte resurse indisponibile/ insuficiente/ neadecvate), lipsa spațiilor corespunzătoare pentru COC în școli, norma didactică de predare (2-4 ore); norma didactică alocată în 2-3 școli, în funcție de numărul de elevi; calitatea scăzută a formării profesionale continue a profesorilor consilieri.</p>
<p>Directorul unității de învățământ</p>	<p>Directorul este reprezentantul legal al unității de învățământ, realizează conducerea executivă a acesteia și organizează întreaga activitate educațională din școală. Directorul unității de învățământ susține, monitorizează și colaborează cu profesorul consilier în realizarea COC în școală.</p> <p>Datele de cercetare (Cognitrom, 2022) arată o implicare redusă a directorilor de școli în monitorizarea și susținerea activităților de consiliere și orientare în carieră, desfășurate în școli. Cauzele au în vedere: lipsa de informare, conștientizare și formare continuă a directorilor pe teme COC, neinclusiunea activităților de COC în</p>

	<p>Planul de dezvoltare instituțională a școlii, lipsa unor proceduri și criterii de selecție a partenerilor implicați în COC (agenți economici, AJOFM, universități, ONG-uri), precum și a unui set de indicatori de monitorizare și evaluare a activităților COC realizate în școli, colaborarea redusă a directorilor de școli cu directorii CJRAE/CMBRAE în coordonarea procesului de monitorizare și evaluare a activității de COC, realizată de profesorii consilieri în școli.</p>
Directorul CJRAE/ CMBRAE	<p>Directorul realizează conducerea executivă a CJRAE/CMBRAE și organizează întreaga activitate. Directorul elaborează și avizează anual fișele de post și, respectiv, fișele de evaluare ale personalului, cu aprobarea consiliului de administrație. Evaluarea anuală a directorului CJRAE/CMBRAE se face de către consiliul de administrație al CJRAE/CMBRAE, în baza unei fișe de post și a unei fișe de evaluare specifice, elaborate de către acesta.</p> <p>Directorul CJRAE/ CMBRAE colaborează cu coordonatorul CJAP/CMBAP și cu directorii unităților de învățământ, unde funcționează cabinetele de consiliere.</p> <p>Dificultățile au în vedere: colaborarea insuficientă și coordonarea defectuoasă a procesului de monitorizare și evaluare a activității de consiliere și orientare în carieră de către directorii de școli, coordonatorii CJAP/ CMAP și directorii CJRAE/CMBRAE.</p>
Coordonatorul CJAP/ CMAP	<p>Coordonatorul CJAP/CMBAP și directorul CJRAE/CMBRAE răspund de activitatea CJAP/CMBAP, care sunt instituții subordonate financiar, metodologic și organizatoric CJRAE/CMBRAE.</p> <p>CJAP/CMBAP coordonează metodologic activitățile cabinetelor de asistență psihopedagogică care funcționează în unitățile de învățământ.</p> <p>CJAP/CMBAP colaborează în cadrul CJRAE/CMBRAE cu unități și instituții de învățământ, cu direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului, cu agențiile județene de ocupare și formare profesională, cu alte organizații guvernamentale și neguvernamentale, cu inspectoratul județean de poliție – compartimentul prevenire, precum și cu alte persoane juridice care au atribuții în domeniul educației.</p> <p>Dificultățile au în vedere: colaborarea insuficientă și coordonarea defectuoasă a procesului de monitorizare și evaluare a activității de consiliere și orientare în carieră de către directorii de școli, coordonatorii CJAP/ CMAP și directorii CJRAE/CMBRAE.</p>

Anexa 9 prezintă informații despre alți actori-cheie pentru activitățile de consiliere și orientare în carieră, și anume:

- Ministerul Educației
- Inspectoratele școlare județene și Inspectoratul Școlar al Municipiului București
- Universități
- Tineret
- Agenția Municipiului București pentru Ocuparea Forței de Muncă/ Agențiile Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă (AJOFM)
- Organizațiile societății civile
- Asociațiile patronale/mediul de afaceri
- Administrația Națională a Penitenciarelor

- Agenția Națională Antidrog
- Centrul Național de Sănătate Mintală și Luptă Antidrog
- Poliția Română.

În lipsa acțiunii Guvernului pentru a sprijini realizarea și implementarea de către profesorii consilieri în școlile din România a unor programe și activități comprehensive și eficiente de consiliere în carieră, este de așteptat ca rata de tranziție de la un nivel de învățământ la altul și rata de părăsire timpurie a școlii (PTȘ) să nu înregistreze ameliorări semnificative și durabile, cu limitări structurale a eforturilor de reducere a numărului de tineri NEETs.

Elevii nu vor avea informații suficiente și corecte despre ocupații, nu vor beneficia de sprijin de specialitate pentru a face alegeri realiste în planul educației, formării și ocupațiilor și a-și dezvolta propria carieră. Aspirațiile de carieră ale elevilor vor deveni din ce în ce mai concentrate, aceștia având informații limitate și vor alege ocupații care sunt la risc de automatizare. Elevii care provin din medii defavorizate (ex. mediul rural) vor fi în continuare la risc de a manifesta confuzie în legătură cu modul în care educația și calificările sunt legate de locuri de muncă și cariere. Aceștia vor continua să aibă mai puține oportunități de a înțelege utilitatea școlii și de a participa la activități de consiliere și orientare în carieră.

Părinții/ reprezentanții legali nu vor cunoaște specificul programelor și activităților de consiliere în carieră, nu vor deține informații corecte în legătură cu oportunitățile educaționale, ocupaționale și de carieră, existente pentru copiii lor și nu vor conștientiza importanța sprijinului din partea instituțiilor educaționale/ de consiliere astfel încât să își sprijine copiii în luarea deciziilor de carieră.

Profesorii-diriginți vor continua să rezolve aspecte administrativ-organizatorice ale clasei de elevi în cadrul orei de Consiliere și dezvoltare personală (la gimnaziu), nu vor avea competențe profesionale adecvate și timp suficient pentru aplicarea programei școlare în vigoare și pentru dezvoltarea la elevi a competențelor de management al carierei, iar colaborarea acestuia cu profesorul-consilier va fi redusă.

Profesorii-consilieri vor continua să lucreze cu un număr mare de elevi, nereușind să vină în întâmpinarea nevoilor existente în sistemul de educație. Nu ar fi asigurat accesul gratuit la servicii de consiliere în carieră pentru toți elevii, nealocându-se un număr suficient de profesori consilieri în funcție de numărul de elevi, nefiind asigurată calitatea serviciilor de consiliere în carieră, pe baza indicatorilor ARACIP.

4.3 Analiza Problemelor care Afectează Activitățile COC

Această secțiune identifică diferitele niveluri de probleme care afectează activitatea de consiliere și orientare în carieră în România și le organizează pe baza legăturilor logice cauză-efect. Arborele de probleme rezultat (Figura 4) trasează în mod vizual legăturile logice de tip cauză-efect. Diferitele niveluri de probleme și a problemei centrale au fost identificate în timpul discuțiilor cu grupul de lucru și cu alte părți interesate și au fost validate ulterior prin intermediul datelor/informațiilor cantitative și calitative. Cauzele și efectele determinante sunt descrise mai jos.

4.3.1 Arborele problemei

Problema principală identificată în analiza din acest raport se referă la faptul că nevoile de consiliere în carieră ale elevilor la finalul unui nivel de învățământ nu sunt suficient acoperite de către profesorul-diriginte și profesorul consilier școlar.

Problema astfel identificată are caracter de cauză – rădăcină pentru efectele educaționale, sociale și economice enumerate, fiind la rândul său o exprimare sintetică a setului de cauze la nivelul sistemelor care contribuie la desfășurarea activităților COC. (Figura 4).

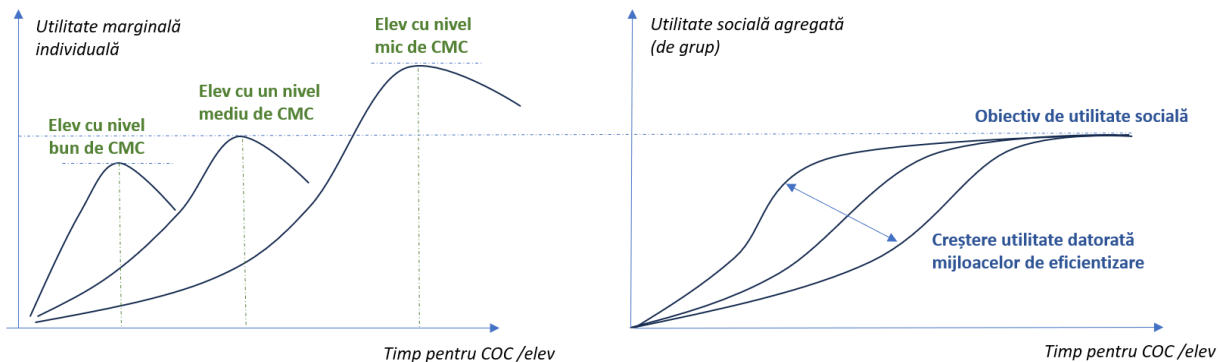
Pornim de la premisa că **nivelul de încărcare a unui profesor consilier peste standard este invers corelat cu atenția acordată fiecărui elev în parte, deci cu posibilitatea consilierului de a acoperi nevoile de consiliere ale elevilor la sfârșitul unui ciclu de învățământ.**

Stabilirea standardului se bazează pe un optim al timpului alocat. Utilitatea timpului petrecut în consiliere este pozitivă până la punctul de inflexiune. Legea descreșterii utilității marginale acționează și aici, cu atât mai mult cu cât bugetul de timp al elevilor este limitat (vezi Figura 5, stânga).

Utilitatea maximă este diferită în cazul diferitelor categorii de elevi, corespunzător cu nevoia lor concretă. Aceasta explică practica actuală în care cabinetele din liceele mari funcționează la o încărcare mare, dar și nevoia clară de atenție individualizată către elevii din medii defavorizate (vezi Figura 5, stânga).

La nivel agregat, curba S rezultată duce la concluzia că există un maxim de atenție pe care elevii îl pot primi de la profesorul consilier cu utilitate socială (impact) strict pozitiv (vezi Figura 5, dreapta).

Figura 5 Utilitate marginală individuală vs. utilitate socială agregată (de grup)²⁴

Sursa: Autorii

Intensitatea corelației dintre timpul pentru COC/elev și utilitatea socială depinde la rândul său, și diferit la fiecare punct al graficului, de acțiuni și bune practici cum ar fi existența unui portal național, utilizarea instrumentelor digitale și dotarea superioară a cabinetelelor, toate acestea putând fi **considerate mijloace de eficientizare care cresc capacitatea consilierilor de a furniza servicii de calitate unui număr superior de elevi.**

²⁴ Competențele de managementul carierei reprezintă „o întreagă gamă de competențe care furnizează pentru indivizi și grupuri moduri structurate de a colecta, analiza, sintetiza și organiza informații despre sine, educație și ocupații, precum și abilitatea de a lua și de a implementa decizii și de a realiza tranziții” (European Lifelong Guidance Policy Network, 2012)

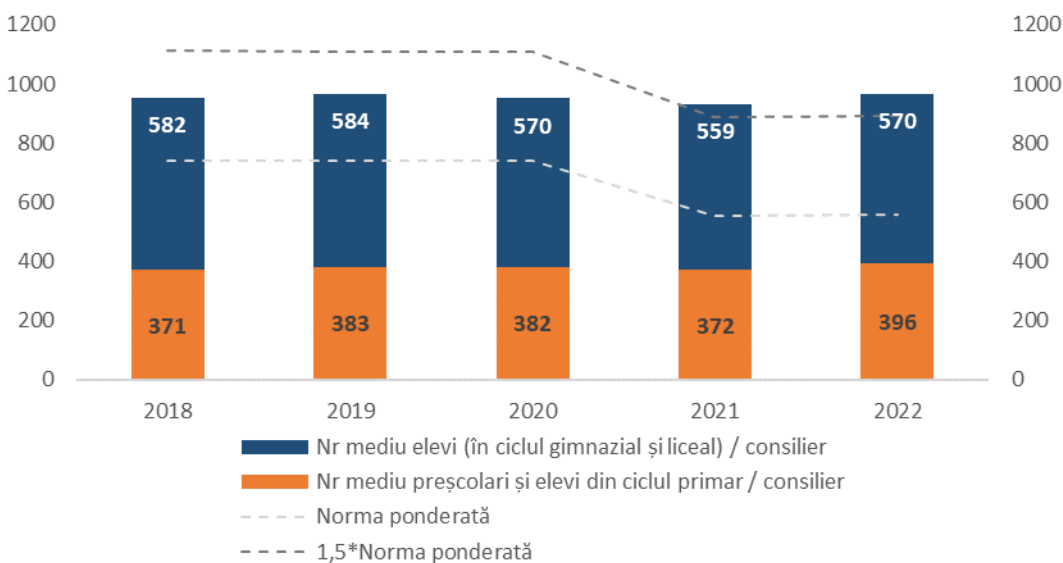
Caseta 3 Gradul de încărcare al consilierului ca factor condițional fundamental al acoperirii nevoilor de consiliere ale elevilor

Fișa postului profesorului în centre și cabinete de asistență psihopedagogică – consilier școlar repartizează între 14-16h (din cele 18 ore ale normei didactice) pe săptămână pentru activități de asistență psihopedagogică, desfășurate individual și colectiv cu preșcolarii/elevii, consiliere, orientare, reorientare școlară și profesională, activități de consiliere a părinților și a cadrelor didactice (vezi și capitolul 4.2). Activitățile desfășurate includ: programe de intervenție și fișe de consiliere individuală oferită elevilor pe diferite tipuri de probleme, inclusiv orientarea carierei, orientarea părinților spre alți specialiști pentru probleme care nu sunt de competența consilierului școlar.

Dacă numărul de elevi consiliați este un indicator de performanță individuală a consilierului, numărul de elevi și preșcolari de consiliat, relativ la norma stabilită științific, este un indicator de încărcare, deci de abilitare a consilierului de a desfășura munca la standardele de calitate așteptate.

Asfel la norma actuală de 500 de elevi, consilierul poate intra în interacțiune săptămânal cu toți elevii dacă orele alocate sunt folosite pentru acțiuni de grup (33 elevi). În același timp, la o încărcare de 2.000 de elevi, procedurile de prioritizare a accesului la consiliere devin necesare. Prioritizarea se realizează pe două dimensiuni. Pe de o parte, se prioritizează în consiliere problemele imediate, grave, de exemplu cele legate de comportament antisocial sau consumul de droguri, pe de altă parte se prioritizează consilierea de grup față de consilierea individuală.

Figura 6 Număr mediu de elevi / consilier

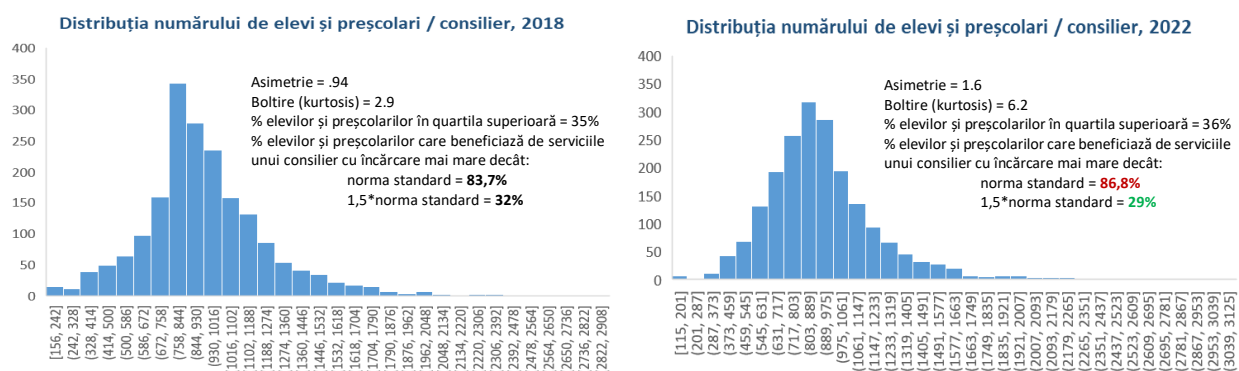
Sursa: calculele autorilor pe baza datelor MEN

Astfel, în medie, în anul școlar 2022-2023 în medie unui consilier i-au revenit 966 de elevi și preșcolari, din care 570 în ciclul gimnazial și liceal și 396 preșcolari și elevi în ciclul primar. Norma pentru elevi și preșcolari, ponderată, conform ultimei modificări a Legii Educației Naționale Nr.1/2011, art. 83, alin. (11) introduse începând cu anul școlar 2021-2022 s-a situat la 555 de elevi și preșcolari, iar maximum de încărcare (1,5 norme) la 890 elevi și preșcolari. Deși media se menține relativ constantă, începând cu anul școlar 2021-2022, nu se mai situează în intervalul dintre o normă și o normă și jumătate.

Distribuția încărcării consilierilor și evoluția acesteia revelează caracteristici importante. De exemplu, chiar excluzând impactul modificării normei didactice începând cu anul 2021-2022 (adică în ipoteza în care norma s-ar fi menținut la 800 elevi / 400 preșcolari), ponderea elevilor și preșcolarii care beneficiază de serviciile unui consilier cu încărcare mai mare decât norma standard a crescut, dar s-a diminuat cea a elevilor și preșcolarii care beneficiază de serviciile unui consilier cu încărcătură mai mare decât 1,5 norme. Cu toate acestea, ambele ponderi rămân foarte ridicate (Figura 7).

Dacă ne raportăm la standardul de încărcare introdus în 2020, în 2022, peste jumătate (56%) dintre elevii și preșcolarii care beneficiază în unitatea de învățământ în care sunt înscriși de servicii de consiliere, sunt îndrumați de un consilier cu încărcare de peste 1,5 norme (91% sunt îndrumați de un consilier cu o normă întreagă).

Figura 7 Distribuția numărului de elevi și preșcolari/consilier (2018-2022)

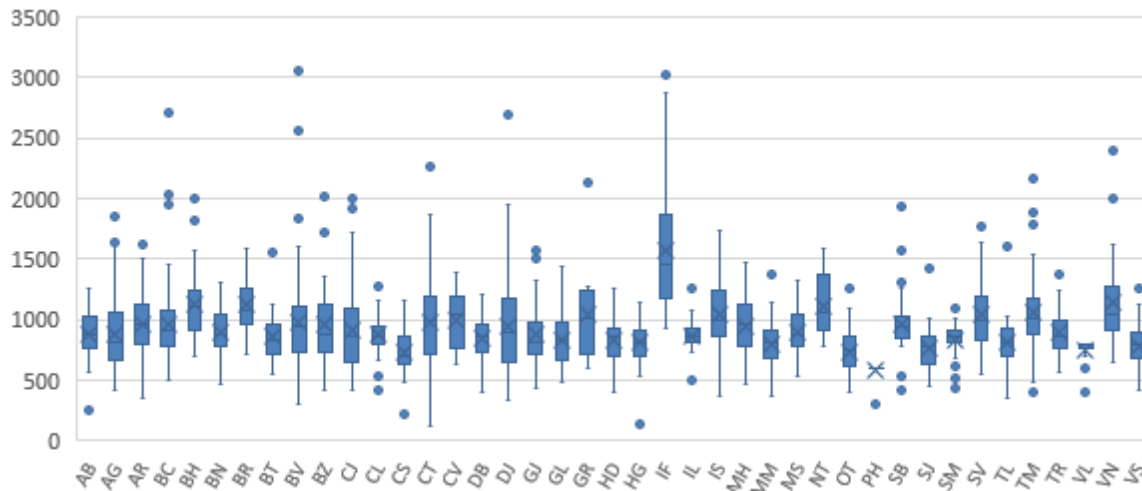
Sursa: autorii, bazat pe datele furnizate de ME.

Notă: au fost eliminate 7 observații din județul Brașov deoarece au fost identificate ca și valori excepționale (outlier) cu impact distorsionant major

La nivel de județ se menține concluzia unor distribuții asimetrice, cu multe valori excepționale, care, fiind suficient de diferite de distribuția normală, limitează relevanța unor analize asupra mediilor²⁵(Figura 8).

²⁵ Graficul “cutii și mustați” (“box and whiskers” în limba engleză), prezintă distribuțiile pe categorii astfel: x pentru medie, “cutia” reprezintă distribuția pe quartile, iar “mustațile” valorile maxime. Punctele sunt valori excepționale identificate statistic și care sunt excluse din analiza de distribuție.

Figura 8 Distribuția încărcării consilierului școlar pe județe, 2022

Sursa: autorii, bazat pe datele furnizate de ME.

Notă: au fost eliminate 7 observații din județul Brașov deoarece au fost identificate ca și valori excepționale (outlier) cu impact distorsionat major.

4.3.2 Cauze care generează problema centrală

Arborele problemelor identifică 24 de cauze care contribuie la generarea problemei centrale, aflate pe diferite niveluri logice de tip cauză-efect. Pentru o mai ușoară localizare în arborele problemei, cauzele prezentate mai jos sunt discutate folosind numerotarea din Figura 4. Au fost însă marcate în bold acele cauze (c4, C6, C9 și C15) care agregă cauze aflate la nivel inferior. Astfel:

C1: Nu toți profesorii dirigenți/ profesorii consilieri sunt interesați de formarea în consiliere în carieră, sunt supra-încărcați cu sarcini birocratice/ suferă de burn-out, nu au timp pentru formare continuă și pot avea costuri pentru cursurile de formare continuă.

Supraîncărcarea cu sarcini birocratice în activitatea didactică (spre exemplu, obligații de ordin administrativ, sarcini de completare a unor documente de lucru, situații și rapoarte) a fost menționată de către 43% dintre profesorii respondenți, în cadrul cercetării din 2016-2017 (Horga, 2018), realizate în cadrul proiectului CRED²⁶, dar și de participanții la cercetarea Cognitrom (2022). Profesorii au menționat că aceste sarcini le consumă o mare cantitate de energie și timp, care nu mai pot fi dedicate formării profesionale continue.

C2: Număr insuficient de cursuri acreditate de formare profesională continuă gratuită pentru profesori, iar formarea inițială include doar un curs opțional de Consiliere (modulul psihopedagogic).

²⁶ CRED - Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți – cod SMIS 2014+: 118327, Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, <https://www.educared.ro/>

Un număr de 11 programe de formare continuă (8%) abordau tematica Consiliere și orientare școlară și în domeniul carierei, din cele 134 de programe acreditate (oferite de către asociații, centre de formare, fundații, CCD-uri, universități și CJRAE), în anul școlar 2021-2022 și destinate personalului din învățământul preuniversitar (Ministerul Educației, 2022).

În cadrul proiectului CRED au beneficiat de formare continuă, inclusiv pe teme de Consiliere și orientare, un număr de 52.723 profesori din învățământul primar și învățământul gimnazial, din care 48.477 au fost certificați, până la 31 august 2022 (Ministerul Educației, 2022). Dintre aceștia, doar 91 profesori au urmat cursurile pentru predarea disciplinelor școlare din aria curriculară Consiliere și orientare, în cadrul proiectului CRED.

Formarea inițială psihopedagogică include Consilierea și orientarea ca disciplină opțională, care poate fi studiată de către viitorii profesori, doar dacă aceștia o aleg în cadrul Modulului psihopedagogic.

C3: Nu există suficiente stimulente pentru participarea profesorilor la cursurile de formare continuă contracost (ex. Masterat de Consiliere în carieră) și/sau nu sunt aplicate.

Discuțiile în cadrul grupului de lucru și consultările cu actori-cheie, realizate în cadrul acestui proiect au menționat lipsa stimulentei pentru participarea profesorilor la cursurile de formare continuă, unele fiind contracost sau neaplicarea acestora, deși în România, toți profesorii au obligația să participe periodic la programe acreditate de formare continuă, astfel încât să acumuleze, la fiecare interval consecutiv de 5 ani, considerat de la data promovării examenului de definitivare în învățământ, minimum 90 de credite profesionale transferabile (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011b).

C4. Nu toți profesorii-diriginți sunt formați în consiliere și orientare în carieră (determinată de C1, C2, C3)

Aproximativ 40% dintre profesorii care au participat la o cercetare din 2016-2017 (Horga, 2018), care viza identificarea nevoilor de formare, în cadrul proiectului CRED^{27,28} au solicitat un modul de formare pe tema modalităților de utilizare a programei școlare de Consiliere și dezvoltare personală la gimnaziu (2017), iar 15% din aceștia au menționat că au nevoie de formare pentru a-și îmbunătăți abilitatea de a sprijini și a orienta elevii în luarea celei mai bune decizii de traseu educațional.

C5. Calitatea formării profesionale continue a profesorilor diriginți și profesorilor consilieri nu este adecvată și/sau monitorizată

²⁷ CRED - Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți – cod SMIS 2014+: 118327, Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Proiectul CRED este coordonat de către Ministerul Educației, cu implicarea Centrului Național de Politici și Evaluare în Educație - Unitatea de Cercetare în Educație din București, a 3 Inspectorate Școlare Județene și a 8 Case ale Corpului Didactic. <https://www.educared.ro/>

²⁸ Cercetarea a fost derulată la nivel național, în 2016-2017 și a investigat nevoile de formare ale cadrelor didactice. Cu ajutorul anchetei prin chestionar și al anchetei prin interviuri focalizate de grup, au fost sondate nevoile de formare ale cadrelor didactice din învățământul primar și gimnazial în domeniul abilitării curriculare, cu participarea a 12.233 respondenți, reprezentând 10,5% din totalul cadrelor didactice din sistemul de învățământ primar și gimnazial din România, în anul școlar 2016-2017, cu 47% dintre respondenți predând în școli din mediul rural și 53% în școli din mediul urban. S-a constatat, în funcție de disciplina predată, o rată de participare peste medie la cursuri de formare recente, în cazul cadrelor didactice care predau disciplina Consiliere și dezvoltare personală la gimnaziu.

Discuțiile cu grupul de lucru au evidențiat lipsa unor instrumente de măsurare a calității formării profesionale continue și de verificare a modului în care profesorii diriginți și profesorii consilieri au utilizat noile competențe profesionale în activitatea profesională curentă, deși aceste aspecte sunt menționate într-o metodologie cadru recentă a Ministerului Educației (Ministerul Educației, 2022a). Conform acesteia, monitorizarea impactului dezvoltării profesionale continue a personalului didactic asupra calității procesului educațional ar trebui să se realizeze de către profesori mentori pentru dezvoltare profesională, pe discipline/domenii prin interasistențe la clasă, schimburi de bună practică, aplicare de chestionare părinților și elevilor, focus-grupuri, sesiuni de diseminare a informațiilor (Ministerul Educației, 2022a).

În afara reglementărilor care îi vizează pe toți profesorii, nu există reglementări naționale cu privire la formarea profesională continuă a profesorilor-consilieri.

C6. Activitățile de consiliere (inclusiv ora obligatorie de Consiliere și dezvoltare personală la gimnaziu) sunt insuficiente ca număr și calitate (efect sinergic determinat de C4, C5, C7, C8, C9, C12, C13, C14, C15, C22)

C7. Nu există expertiza profesorului-consilier în școală/ Disponibilitate limitată ca număr și calitate în școală/ Lipsa de colaborare/ colaborarea insuficientă a profesorului-diriginte cu profesorul-consilier.

Lipsa de colaborare/colaborarea insuficientă a profesorului-diriginte cu profesorul-consilier a fost semnalată de cercetarea Cognitrom (2022), realizată cu participarea CJRAE Covasna, Mureș și Sibiu, acest tip de colaborare nefiind reglementat de legislația în vigoare.

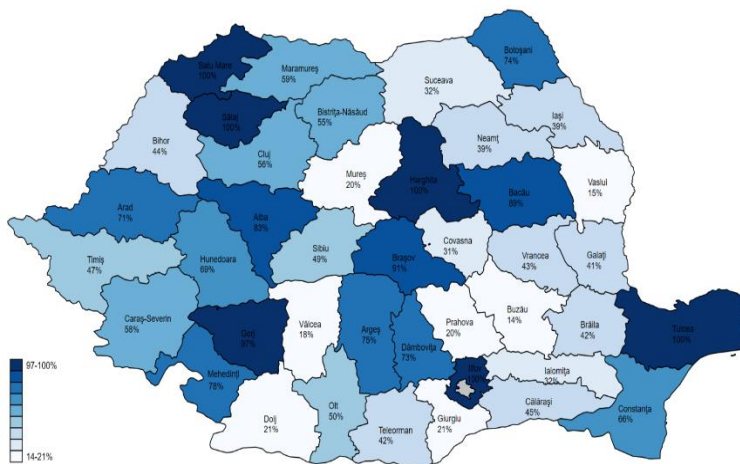
Serviciile de consiliere psihopedagogică specializată, furnizate de către centrele și cabinetele de asistență psihopedagogică din cadrul CJRAE/CMBRAE sunt insuficiente pentru a asigura satisfacerea nevoilor existente în sistemul de educație, existând un **deficit de posturi** ocupate în cadrul CJRAE/CMBRAE din toate județele din România. În anul școlar 2020-2021, erau încadrați la nivel național, în cabinetele de asistență psihopedagogică un număr de 2.180 de profesori consilieri școlari din 2.495 de posturi disponibile²⁹, iar în anul școlar 2022-2023, erau încadrați 2.288 profesori în cabinete de asistență psihopedagogică (consilieri școlari) pentru un număr de 2.751.233 elevi și preșcolari din învățământul public de masă (Guvernul României, 2022).

Drept urmare, deși este un drept reglementat prin lege, nu toți elevii din învățământul gimnazial și liceal sunt înscriși în unități de învățământ unde activează un consilier, deci nu au acces decât ocazional la consiliere. Această problemă este mult mai pronunțată în mediul rural, și se înregistrează variații mari între județe. Figura 9 și 10 ilustrează bi-dimensional această variabilitate pe baza formulei:

$$\% \text{acces} = \frac{\text{număr elevi din ciclul gimnazial și liceal înregistrați în școli din județ unde activează consilier}}{\text{număr elevi înregistrați în școlile din județ}}, \text{ pe medii}$$

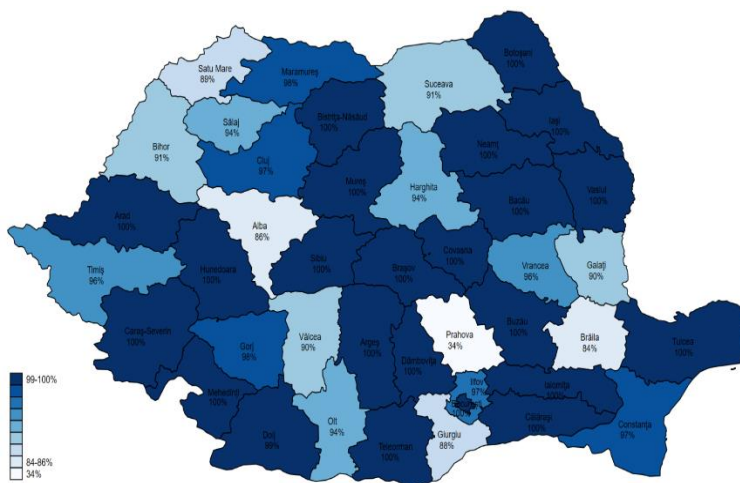
²⁹ Date furnizate de Ministerul Educației, anul școlar 2020-2021

Figura 9 Ponderea elevilor din ciclul gimnazial și liceal care au consilier în școala în care sunt înscriși, anul școlar 2022-2023, mediul rural³⁰

Sursa: prelucrarea autorilor pe baza datelor furnizate de ME, aplicând metodologia descrisă în nota de subsol 29. Deși datele au fost supuse unui tratament complex de curățare și verificare, autorii nu pot garanta pentru acuratețea acestora; INS pentru numărul total de elevi din ciclurile gimnazial și liceal

Figura 10 Ponderea elevilor din ciclul gimnazial și liceal care au consilier în școala în care sunt înscriși, anul școlar 2022-2023, mediul urban

³⁰ Notă metodologică privind împărțirea urban-rural: În fișierele folosite pentru colectarea datelor în teritoriu, au fost colectate informații privind mediul de rezidență în care sunt localizate diferitele unități ale structurilor educaționale unde activează consilierii școlari. Aceste date au fost folosite pentru estimarea numărului de elevi din mediul rural și urban care au acces la consiliere educațională. În cazul structurilor cu o singură unitate școlară, situația a fost relativ clară. Dacă structura este înregistrată ca fiind în mediul rural sau urban, atunci elevii și preșcolarii care țin de ea vor fi considerați din același mediu. Dacă o structură educațională are 2 unități și fiecare dintre ele este într-un alt mediu de rezidență, estimarea numărului de elevi din mediul rural, respectiv urban a fost făcută prin împărțirea numărului de elevi și preșcolari la 2. Pentru structurile cu 3 sau 4 unități, am considerat că proporția elevilor dintr-un mediu de rezidență este egală cu proporția unităților structurii respective din mediul de rezidență avut în vedere. Spre exemplu, dacă o structură are 3 unități în mediul urban și una în mediul rural, considerăm că 75% din numărul elevilor din structura respectivă cu acces la servicii de consiliere școlară sunt în mediul urban și 25% în mediul rural.

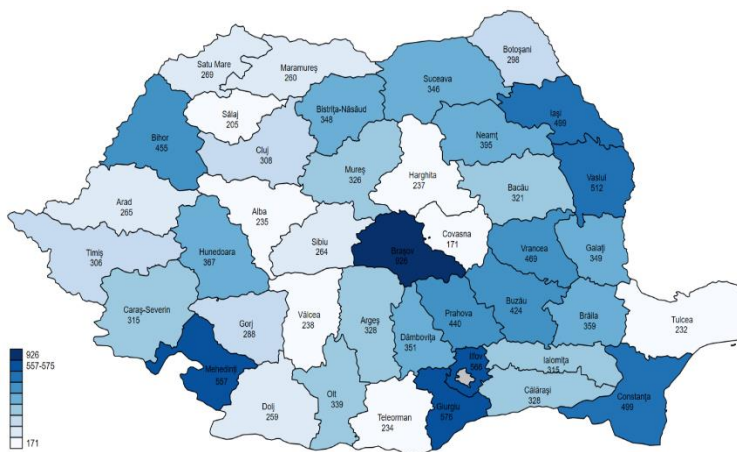
Sursa: prelucrarea autorilor pe baza datelor furnizate de ME, aplicând metodologia descrisă în nota de subsol 29. Deși datele au fost supuse unui tratament complex de curățare și verificare, autorii nu pot garanta pentru acuratețea acestora. **INS** pentru numărul total de elevi din ciclurile gimnazial și liceal

Situația curentă a normării profesorului consilier școlar, care lucrează cu cel puțin 800 de elevi/ 400 de preșcolari determină o capacitate redusă de acoperire a nevoilor și întârzieri ale intervențiilor de consiliere. Numărul mare de preșcolari și elevi arondați unui consilier școlar, a fost identificat și de către profesorii consilieri de la CJRAE Covasna, Mureș și Sibiu, participanți la o cercetare din 2022, drept unul dintre obstacolele întâmpinate în derularea procesului de consiliere în carieră (Cognitrom, 2022). Media copiilor alocați per profesor - consilier școlar în cele 3 județe varia între 900 - 1000/1.

Și în acest caz există variabilitate importantă atât între județe cât și între medii. Încărcarea este mai mare în mediul urban, fiind facilitată de existența unor unități școlare mai mari, și fiind îndreptățit motivată de nevoia suplimentară de atenție pentru elev în mediul rural. Diferența rural-urban este de asemenea explicată și de ponderea elevilor din învățământul primar și preșcolari în total elevi, mai mare în mediul rural³¹. Spre deosebire de Figurile 9 și 10, care adresează problema accesului, Figurile 11 și 12 ilustrează bi-dimensional variabilitatea în nivelul de încărcare al consilierilor pe baza formulei:

$$\%acc\text{es} = \frac{\text{număr elevi din ciclul gimnazial și liceal înregistrați în școli din județ unde activează consilier}}{\text{număr consilieri care activează în județul respectiv}}, \text{ pe medii}$$

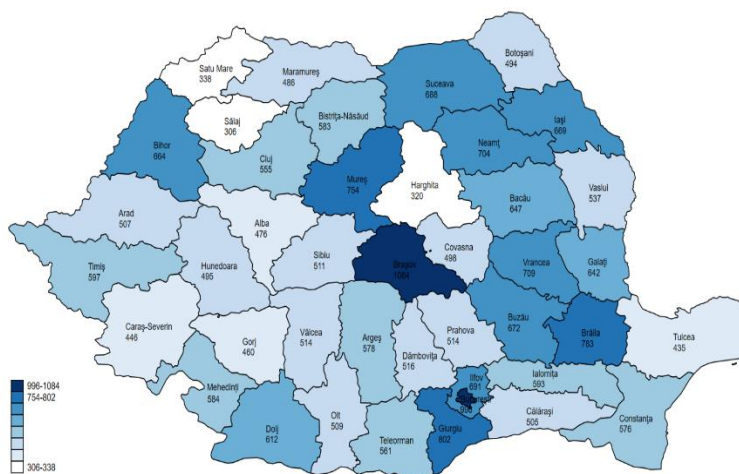
Figura 11 Încărcarea medie a consilierilor (număr mediu de elev/consilier), în cazul elevilor din ciclul gimnazial și liceal care au consilier în școala în care sunt înscriși, anul școlar 2022-2023, mediul rural

Sursa: prelucrarea autorilor pe baza datelor furnizate de ME, aplicând metodologia descrisă în nota de subsol 29. Deși datele au fost supuse unui tratament complex de curățare și verificare, autorii nu pot garanta pentru acuratețea acestora. **INS** pentru numărul total de elevi din ciclurile gimnazial și liceal

³¹ Notă: Nivelul de încărcare totală condiționează nivelul de atenție acordată fiecărui elev, de aceea în acest caz nu am considerat relevantă o analiză doar la nivelul elevilor din ciclul gimnazial și liceal

Figura 12 Încărcarea medie a consilierilor (număr mediu de elev/consilier), în cazul elevilor din ciclul gimnazial și liceal care au consilier în școala în care sunt înscriși, anul școlar 2022-2023, mediul urban

Sursa: prelucrarea autorilor pe baza datelor furnizate de ME, aplicând metodologia descrisă în nota de subsol 29. Deși datele au fost supuse unui tratament complex de curățare și verificare, autorii nu pot garanta pentru acuratețea acestora. INS pentru numărul total de elevi din ciclurile gimnazial și liceal

Rezultatele privind distribuția pe județe și medii prezentate în hărțile de mai sus trebuie considerate indicative, în vederea realizării unor ierarhizări. Metodologia folosită pentru distribuția rural-urban nu generează rezultate exacte, și nivelul de acuratețe și armonizare a datelor primite la nivel județean nu poate fi garantat.³²

În cazul elevilor vulnerabili (ex. elevi din minoritatea romă, elevi din familii monoparentale, elevi cu părinți plecați la muncă în străinătate, elevi beneficiari de burse sociale / tichete sociale) **ar fi nevoie de un profesor consilier care să lucreze cu/ 200 elevi** (conform estimărilor Cognitrom (Cognitrom, 2022).

Este de asemenea de avut în vedere faptul că un profesor consilier școlar poate avea postul normat în una sau mai multe unități de învățământ, cu personalitate juridical (PJ) și structuri de învățământ, care fac parte din unitățile de învățământ³³. **C8. Chiar și în școlile unde există cabinete, ponderea activității de consiliere în carieră este redusă**

Profesorii consilieri din cabinetele de asistență psihopedagogică din școli/ cabinetele interșcolare nu se focalizează suficient asupra responsabilităților de consiliere și orientare în carieră adresate elevilor, ci îndeplinesc o varietate de atribuții, conform regulamentului de organizare și funcționare a acestor instituții (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011a). Această problemă a fost identificată din discuțiile cu grupul de lucru.

³² CMBAE București nu a furnizat date detaliate pe consilier; acuratețea datelor pentru județul Brașov trebuie validată suplimentar; anumite județe (Prahova a.o.) furnizează doar date de normare teoretică pe consilier

³³ Structurile de învățământ care nu au personalitate juridica, fac parte din unități de învățământ cu personalitate juridică și sunt subordonate aceluiași ordonator principal de credite, în condițiile legii.

Analiza raportului anual de activitate, 2021-2022, al CJRAE Cluj³⁴ arată ponderi reduse ale activităților de orientare școlară și profesională (OSP), realizate de profesorii consilieri, în sesiuni individuale (12%) și sesiuni de grup (11%) cu elevii. În schimb, programele de consiliere cu tematică OSP cu elevii au reprezentat 50% din numărul total de programe implementate, iar activitățile de consiliere de grup/lectorate pe tema OSP desfășurate cu părinții au reprezentat 81% din numărul total (Mai multe informații pot fi consultate în Caseta 3).

Caseta 4 Studii de caz CJRAE Cluj și CJRAE Botoșani³⁵

În județul Cluj, în anul școlar, 2020-2021, au fost consiliați individual, pe problematici de orientare școlară și profesională (OSP) un număr de 646 elevi, aceștia reprezentând 12% dintre elevii care au beneficiat de consiliere individuală. Problematicele cele mai frecvent abordate în activitățile de consiliere individuală sunt: managementul emoțiilor (1855 elevi/ 34%), urmată de managementul învățării (923 elevi/ 17%), prevenirea violenței (820 elevi/ 15%) și autocunoaștere (758 elevi/ 14%), OSP situându-se pe locul 4. La consiliere de grup, desfășurată în activitățile de la clasă, pe teme OSP au participat 6.768 de elevi, reprezentând 11% din numărul total de participanți, aceștia fiind implicați în 432 activități.

Pe de altă parte, programele de consiliere cu tematică OSP, desfășurate la clasă au vizat 20.351 beneficiari, reprezentând 50% din numărul total (cea mai mare frecvență) și au avut un număr de 2.199 ore alocate. Cel mai mare număr de activități de consiliere de grup/ lectorate, reprezentând 81% din numărul total, desfășurate cu părinții elevilor de la toate nivelurile de învățământ, în anul școlar 2021-2022, au avut ca tematică OSP. Au avut durata de 424 de ore și un număr de 8.053 beneficiari.

În județul Botoșani, în anul școlar 2021-2022 numărul mediu de elevi și preșcolari/consilier a fost de 783. În același an au fost angrenați în activități de consiliere individuală 4.764 de elevi și preșcolari, din care 3.684 elevi din gimnaziu și liceu, și 1.294 de părinți. Dintre aceștia, 945 de elevi și 190 de părinți au beneficiat de consiliere și orientare în carieră. 7.670 de elevi au beneficiat de activități/acțiuni de grup în scopul orientării școlare și profesionale și motivarea pentru continuarea studiilor. Ca pondere în totalul numărului de elevi cu acces la consiliere (45.422 nivel preșcolar, primar, gimnazial și liceal, sau 25.118 nivel gimnazial și liceal), beneficiarii de COC acoperă 17% din total și peste 30% din elevii din ciclul gimnazial și liceal, dar cei consiliați individual COC doar 2% și respectiv 4%.

Sursa: Rapoartele anuale de activitate al CJRAE Cluj și CJRAE Botoșani, anul școlar 2021-2022

C9. Există diferențe de acces (mediul rural/urban) al elevilor la serviciile oferite de centrele și cabinetele de asistență psihopedagogică (efect sinergic determinat de C7, C10, C11).

C10. Rețea limitată de Cabinete de Asistență Psihopedagogică (CAPP) în mediul rural (vezi și C7)

C11. Lipsă de atractivitate a posturilor CAPP în mediul rural.

În anul școlar 2020-2021, erau încadrați 2180 de profesori consilieri la nivel național, din 2495 posturi disponibile. Astfel, se observă că un număr de 315 de posturi nu erau ocupate din diverse motive. Conform discuțiilor cu grupul de lucru, una din cauzele neocupării ar putea fi legată de faptul că posturile din mediul rural se ocupă mai greu, sunt neatractive, neexistând stimulente în acest sens.

³⁴ <https://cjraecluj.ro/cjrae/rapoarte-de-activitate-cjrae/raport-cjrae-2021-2022/>

³⁵ Date extrase din Raportul anual de activitate al CJRAE Cluj, anul școlar 2021-2022,: <https://cjraecluj.ro/cjrae/rapoarte-de-activitate-cjrae/raport-cjrae-2021-2022/>

Rețeaua limitată de Cabinete de Asistență Psihopedagogică (CAPP) în mediul rural este demonstrată cu datele din anul școlar 2022-2023, când **349 de posturi (aproximativ 15%)** erau disponibile în școlile din mediul rural, dintr-un număr total de 2288 posturi de profesor consilier, ocupate la nivel național. Astfel, se observă discrepanțe semnificative în ceea ce privește asigurarea accesului elevilor la servicii de consiliere în funcție de mediul de rezidență, aspect demonstrat și de alte cercetări din domeniul educației (Apostu et al, 2015).

Ministerul Educației a decis suplimentarea cu 1200 a numărului de profesori-consilieri școlari în cabinete de asistență psihopedagogică în decembrie 2022, astfel încât să fie **extinsă rețeaua de cabinete școlare de asistență psihopedagogică din mediul rural**, măsură care va fi pusă în aplicare din anul școlar 2023-2024 (Guvernul României, 2022).

C12. Dotarea insuficientă a CAPP (instrumente de specialitate, validate științific, metodologii unitare, și alte resurse indisponibile/ insuficiente/ neadecvate), lipsa spațiilor corespunzătoare în școli

Se constată decalaje în dotarea cu bunuri/ servicii a cabinetelor de asistență psihopedagogică din școli, în funcție de implicarea autorităților locale/ județene (ex. Consiliile Județene/ al Municipiului București) și de resursele atrase din finanțări europene ale CJRAE/CMBRAE. A existat o singură dotare a acestor cabinete din fonduri guvernamentale, în anul 2007, realizată de către Ministerul Educației, prin intermediul Centrelor Județene/ Municipiului București de Asistență Psihopedagogică, instituția coordonatoare a acestor cabinete, în acea perioadă.

Lipsa instrumentelor de specialitate, standardizate, validate științific și recomandate de către un for central (Ministerul Educației), precum și a unor ghiduri metodologice pentru consiliere în carieră a fost identificată drept un obstacol în derularea procesului de consiliere în carieră, de către profesorii consilieri de la CJRAE Covasna, Mureș și Sibiu, care au participat la o cercetare derulată în România (Cognitrom, 2022), precum și de către directorii CJRAE/CMBRAE, care au participat la consultările organizate în cadrul acestui proiect.

Lipsa în școli a unor spații cu caracter funcțional, corespunzătoare activității cabinetului de asistență psihopedagogică a fost semnalată în cadrul consultărilor cu actori-cheie, realizate în cadrul acestui proiect.

În decembrie 2022, în timpul derulării proiectului nostru, Ministerul Educației a decis că potrivit jalonului 490 I11. "Asigurarea dotărilor sălilor de clasă și a laboratoarelor/atelierelor școlare din unitățile de învățământ preuniversitar", din cadrul Componentei nr. 15 - Educație din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), trebuie asigurate echipamente, inclusiv pentru cabinetele de asistență psihopedagogică, cabinete pentru care este necesară suplimentarea numărului consilierilor școlari pentru unitățile de învățământ preuniversitar de stat, care nu au prevăzute posturi (Guvernul României, 2022).

C13. Contradicții legislative referitoare la norma didactică a profesorului consilier (500/ 600 elevi), implementare neuniformă)

Conform Regulamentului de organizare și funcționare a Centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională (OMECTS nr. 5555/2011), cabinetele de asistență psihopedagogică funcționau în unități de învățământ preuniversitar și asigurau asistență psihopedagogică unui număr de **800 de elevi sau de 400 de preșcolari**. Cabinetele de asistență psihopedagogică funcționau în unitățile de învățământ la care sunt înmatriculați **cel puțin 800 de elevi**. Unitățile de învățământ **cu mai puțin de 800 de elevi** beneficiau de serviciile de asistență psihopedagogică ale unui cabinet interșcolar de asistență psihopedagogică.

În ceea ce privește numărul de copii alocat unui consilier școlar, în anul 2020 au apărut **neconcordanțe în legislație**, și anume în Legea Educației Naționale Nr.1/2011 (Parlamentul României, 2011), cu modificările și completările ulterioare:

- conform Legii nr. 133/15 iulie 2020³⁶ pentru completarea art. 83 din Legea educației naționale nr. 1/2011, art. 83, alin. 11: "Unui post de consilier școlar îi este alocat un număr maxim de **600 de elevi**, respectiv un număr maxim de **300 de preșcolari**, în cadrul unui cabinet de asistență psihopedagogică, respectiv în cadrul unui cabinet interșcolar de asistență psihopedagogică”;
- conform Legii nr. 185/20 august 2020, art. 262, alin. 7³⁷, pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011: “Norma didactică a consilierului școlar corespunde unui post de consilier școlar în cabinetul de asistență psihopedagogică, respectiv în cabinetul interșcolar de asistență psihopedagogică și se stabilește prin raportare la un număr de **500 de elevi, 500 de elevi și preșcolari** sau de **300 de preșcolari**. Activitățile specifice normei didactice sunt stabilite prin regulament aprobat prin ordin al ministrului educației și cercetării”, prevederile acestei legi intrând în vigoare la 1 septembrie 2020, începând cu anul școlar 2020-2021.

Pe parcursul derulării proiectului nostru, a fost pusă în dezbatere și aprobată în iulie 2023 noua Lege a învățământului preuniversitar (Parlamentul României, 2023), care prevede în cap. XIII, art. 202, pct. 9 faptul că norma didactică a profesorului consilier școlar corespunde unui post de profesor-consilier școlar și se stabilește prin raportare la **un număr de maximum 500 de elevi, maximum 500 de elevi și preșcolari sau de maximum 300 de preșcolari**.

C15. Procesul de consiliere în carieră nu este un proces continuu și comprehensiv pe tot parcursul școlarității (efect sinergic determinat de C16, C17, C18, C19, C21).

Consultările realizate în cadrul acestui proiect cu directorii CJRAE/CMBRAE au arătat că lipsește o **metodologie unitară** cu privire la desfășurarea și raportarea activităților de consiliere și orientare în carieră, iar profesorul consilier **nu desfășoară în mod obligatoriu programe și activități de consiliere în carieră în școlile arondate, acestea neavând ore incluse în programul profesorului consilier și în orarul elevilor**. De asemenea, directorii CJRAE au arătat că este important să se specifice în metodologii care este

³⁶ Parlamentul României (2020). Legea nr. 133/15 iulie 2020 pentru completarea art. 83 din Legea educației naționale nr. 1/2011, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/227842>

³⁷ Parlamentul României (2020). Legea nr. 185/20 august 2020 pentru completarea art. 83 din Legea educației naționale nr. 1/2011, Monitorul Oficial nr. 762 din 20 august 2020, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/229277>

finalitatea acestor activități de consiliere în carieră (ex. elaborarea unei recomandări scrise acordate elevului, la finalul procesului de consiliere în carieră) și de asemenea, **cine ar trebui să se implice** în procesul de consiliere în carieră (profesorul consilier, profesorul diriginte, părinții elevului) și să fie precizate **rolurile** acestora.

În România, nu există cercetări care să măsoare **impactul implementării programelor școlare** din aria curriculară Consiliere și orientare (învățământ primar, gimnazial și profesional) asupra dezvoltării competențelor de managementul carierei elevilor.

C16. Organizarea activităților de consiliere în carieră este facultativă, furnizată de profesorul consilier de la CAPP, dar nu apare în orarul elevilor.

Legislația existentă menționează consilierea în carieră drept una dintre atribuțiile profesorului consilier, dar **nu prevede obligativitatea desfășurării acestei activități**, aceasta rămânând la latitudinea consilierului sau fiind decisă de către CJRAE/CMBRAE în funcție de cerere, aspect evidențiat de cercetarea Cognitrom (2022).

Activitățile și programele de consiliere propuse în cadrul Centrelor și Cabinetelor de Asistență Psihopedagogică **nu se realizează în mod sistematic și nu apar în orarul elevilor**, ci vin în întâmpinarea cererilor punctuale înregistrate din partea elevilor, părinților și profesorilor pe problematice diverse (spre exemplu, probleme de învățare, probleme de integrare și relaționare interpersonală, dificultăți emoționale, autocunoaștere și dezvoltare personală, alegerea carierei, stil de viață sănătos). Consultările realizate în cadrul proiectului nostru cu actori-cheie au arătat, de asemenea, faptul că **elevii nu au ore alocate în orar** pentru ședințele de consiliere realizate de profesorii consilieri, fiind nevoie să fie învoiți de profesori de la alte ore. Profesorii-consilieri, participanți la cercetarea menționată anterior (Cognitrom, 2022) au semnalat **lipsa unui mecanism instituțional de marcarea a activităților de consiliere în orarul elevilor**.

C17. Activitățile de consiliere în carieră sunt abordate ca evenimente punctuale (spre exemplu, la finalul unui ciclu de învățământ).

Activitățile de consiliere în carieră se realizează în mod **discontinuu și eterogen**, aspect demonstrat de rezultatele unei cercetări derulate în România (Cognitrom, 2022), cu participarea CJRAE Covasna, Mureș și Sibiu. Profesorii-consilieri respondenți au adus argumente în acest sens: nu au fost menționate invitații ale profesorilor-consilieri pentru a colabora cu profesorii la orele de Dezvoltare personală (disciplină obligatorie, inclusă în trunchiul comun al curriculumului școlar) din învățământul primar, lipsa de continuitate în predarea disciplinei Dezvoltare personală, aceasta lipsind ca disciplină obligatorie la clasele a III-a și a IV-a din învățământul primar, nefiind propusă ca disciplină opțională în curriculum-ul la decizia școlii (Ministerul Educației, 2021b) din cele trei județe implicate în studiu.

Lipsa de continuitate se regăsește și la liceu, unde nu au fost aprobate noile Planuri-cadru, nefiind elaborate programe școlare noi și manuale, pentru a asigura continuitatea cu programele școlare de

Consiliere și dezvoltare personală de la gimnaziu, fiind disponibile pentru profesorii diriginți, o serie de repere metodologice și un ghid (Ministerul Educației, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație, 2021 și 2022; Lițoiu, 2020).

C18. Înlocuirea la gimnaziu a orei de Dirigenție cu ora de Consiliere și dezvoltare personală, iar la liceu eliminarea atât a orei de Dirigenție, cât și a orei de Consiliere și orientare.

Conform Planurilor-cadru de învățământ pentru învățământul gimnazial (Ministerul Educației, 2016), ora de Consiliere și dezvoltare personală a înlocuit, din anul școlar 2017-2018, ora de Dirigenție la gimnaziu, în care de regulă erau rezolvate o serie de aspecte administrativ-organizatorice, specifice managementului clasei de elevi, gestionarea relației cu părinții elevilor, dar și cu ceilalți profesori ai clasei, completarea unor documente specifice (raportări, fișe psiho-pedagogice), gestionarea unor situații-problemă, care apar în clasa de elevi. Prin urmare, se observă un număr mare de sarcini, care îi revin profesorului-diriginte în cadrul unei singure ore alocate în acest scop, astfel încât acesta nu are suficient timp pentru a realiza activitățile de învățare, incluse în Programul școlar pentru disciplina Consiliere și dezvoltare personală, clasele a V-a – a VIII-a, în vigoare, cu 1 oră obligatorie/ săptămână (Ministerul Educației Naționale, 2017).

Redenumirea orelor de dirigenție drept ore de *Consiliere și dezvoltare personală* și supraîncărcarea în cadrul aceleiași ore a profesorilor diriginți cu sarcini administrative și de managementul clasei de elevi (spre exemplu, motivarea absențelor, dosare de bursă, gestiunea problemelor curente ale clasei) au fost semnalate și de rezultatele cercetării Cognitrom, situație care a condus la neglijarea de către profesorii diriginți a activităților de consiliere și orientare în carieră, care trebuie desfășurate cu elevii, conform Programei școlare pentru disciplina Consiliere și dezvoltare personală (Ministerul Educației Naționale, 2017).

C19. Programul școlar încărcat al elevilor.

Numărul mare de ore incluse în planurile cadru de învățământ și gradul de încărcare a programelor școlare au fost semnalate de participanții la cercetarea Cognitrom (2022), aspecte menționate și de reprezentanții Consiliului Național al Elevilor, în cadrul consultărilor realizate în cadrul proiectului nostru.

C20. Timp insuficient pentru activitatea de consiliere, din cauza obligativității normei didactice de predare de 2-4 ore.

Cele 2-4 ore de activități didactice obligatorii (predare la clasă) din norma profesorului - consilier îi determină pe aceștia, adesea, să fie dispersați între mai multe școli, creând o povară administrativă suplimentară și rezultând un timp insuficient pentru consilierea elevilor în carieră, aspecte evidențiate de cercetarea Cognitrom (2022).

C21. Cerințe neuniforme pentru coordonarea activităților de consiliere în carieră la nivel de unitate de învățământ și județean, la nivelul școlii/ CJRAE.

Consultările realizate în cadrul acestui proiect cu directorii CJRAE/CMBRAE au arătat că, deși există standarde de evaluare ale Agenției Române pentru Asigurarea Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP) (Guvernul României, 2020) pentru asigurarea în școli a serviciilor de orientare și consiliere pentru elevi, în practică se constată existența unor cerințe neuniforme pentru coordonarea activităților de consiliere în carieră la nivel de unitate de învățământ și județean, la nivelul școlii/ CJRAE.

Consultările din cadrul acestui proiect au evidențiat, de asemenea, lipsa unei metodologii unitare pentru desfășurarea și raportarea activităților de consiliere și orientare în carieră. Analiza rapoartelor anuale de activitate ale CJRAE/CMBRAE arată faptul că raportarea asupra activităților desfășurate se realizează în mod diferit de la un județ la altul, neexistând instrumente unitare de monitorizare și reglare a activităților desfășurate, aspect confirmat și de rezultatele cercetării Cognitrom (2022), realizată cu participarea profesorilor-consilieri, care au menționat implicarea redusă a directorilor de școli în monitorizarea și susținerea activităților de consiliere și orientare în carieră, desfășurate în școli.

Lipsa unui instrument unitar de evaluare și monitorizare a activității profesorului-consilier împiedică realizarea unei viziuni sistematice asupra activităților desfășurate, identificarea în sistem a unor tendințe, performanțe slabe sau obstacole, precum și identificarea unor exemple de bune practici.

C22. Disfuncționalități în operaționalizarea parteneriatelor școli – alte părți interesate (agenți economici, AJOFM, universități, ONG-uri) în domeniul consilierii în carieră în școli.

Lipsa unor reglementări/ criterii clare de selecție a partenerilor de către școli pentru realizarea activităților de consiliere în carieră, adresate elevilor și părinților acestora a fost semnalată în cadrul consultărilor cu actori-cheie (CJRAE, AJOFM, universități, ACROM, ONG-uri), realizate în cadrul acestui proiect.

C23. Nivelul scăzut de educație/ informare a părinților (spre exemplu, informații oferite de către un specialist despre tipurile de licee și școli profesionale), așteptările nerealiste ale părinților, reticența părinților în legătură cu modalitățile de sprijinire a copilului în alegerea carierei, o pondere mare a elevilor care nu conștientizează nevoile de consiliere în carieră.

- **Nivelul scăzut de educație/ informare a părinților (spre exemplu, informații oferite de către un specialist despre tipurile de licee și școli profesionale)**

Elevii care provin din familiile defavorizate au un risc mai mare de a manifesta confuzie în legătură cu modul în care **nivelul de educație și calificările sunt legate de locuri de muncă și carieră**, având o mai mare nevoie de sprijin din partea unui profesor consilier, aspecte demonstrate de rezultatele internaționale PISA, 2018 (OCDE, 2019; Mann et al., 2020). Această incoerență este explicată prin lipsa unor informații corecte, familia fiind în cazul acestor elevi principala sursă de sfaturi și influență asupra planurilor de carieră. Părinții nu sunt întotdeauna conștienți de gama de opțiuni de carieră disponibile pentru copilul lor, aceștia preferând adesea învățământul general teoretic în locul învățământului profesional, chiar dacă pentru unii elevi, acesta din urmă poate fi o alternativă mai potrivită (Musset & Mýtna Kureková, 2018).

În funcție de **nivelul de instruire a părinților**, copiii ai căror părinți au studii primare și gimnaziale afirmă că au suficiente informații în proporție de aproximativ 70%, spre deosebire de cei ai căror părinți au studii postgimnaziale, care afirmă că au suficiente informații în proporție de aproximativ 80-90%, aspecte evidențiate de o cercetare realizată în România (Apostu et al, 2015), care a demonstrat că gradul de informare a elevilor privind posibilitățile de acces în învățământul postgimnazial este influențat și de unele caracteristici ale mediului familial. **În familiile cu risc crescut, proporția copiilor care se consideră suficient informați este mai redusă** (aproximativ 67%), decât în cazul celor proveniți din familii cu risc scăzut (84%).

Alte cercetări, realizate în Irlanda (Indecon, 2019), asupra factorilor care influențează alegerile de carieră ale elevilor, au arătat că nivelul socio-economic al familiei are un rol important, demonstrând în cazul elevilor **care proveneau din familii cu venituri scăzute, o probabilitate mai mică de a se consulta cu părinții în privința alegerilor de carieră**, în comparație cu elevii care făceau parte din familii cu venituri mari. Astfel, elevii care fac parte din familii cu venituri scăzute au o mai mare nevoie de sprijin din partea consilierului școlar, consilierea în carieră având rolul de a reduce dezavantajul intergenerațional.

- Așteptări nerealiste ale părinților, reticența părinților în legătură cu modalitățile de sprijinire a copilului în alegerea carierei

Implicarea redusă și rolul inhibitor al părinților, care ignoră recomandările profesorului-consilier și pot avea **așteptări nerealiste**, impunându-și punctul de vedere în alegerea de către elev a școlii/ a ocupației viitoare au fost indicate drept obstacole în realizarea activităților de consiliere în carieră, în cadrul unei cercetări Cognitrom (2022). Profesorii-consilieri respondenți au menționat situații, precum: părinții nu participă la activitățile de consiliere, nu își dau consimțământul informat pentru participarea copilului la consiliere sau ignoră recomandările profesorului consilier, impunându-i copilului școala dorită de părinți.

Neimplicarea familiei, mediul familial dezorganizat, refuzul părintelui de a accepta participarea copilului la consiliere sunt specificate în rapoartele anuale ale CJRAE³⁸, drept cauze ale cazurilor nerezolvate de consiliere individuală.

- O pondere mare a elevilor nu conștientizează nevoia de consiliere

O proporție redusă a elevilor provenind din medii socio-economice defavorizate (aproximativ 5%, fără deosebiri importante pe medii de rezidență), care au participat la o cercetare derulată în România, (Apostu et al, 2015) a conștientizat că au nevoie de sprijin din partea consilierului școlar (spre exemplu, pentru eficientizarea învățării, pregătirea pentru evaluarea națională, orientarea școlară și profesională).

Conform rezultatelor PISA 2018 (OCDE, 2019), elevii dezavantajați din punct de vedere socio-economic sunt adesea cel mai expuși riscului de a fi lipsiți de informații relevante despre educația viitoare și alegerile de carieră. Cu toate acestea, în majoritatea țărilor implicate în PISA 2018, **a fost mai puțin probabil, în medie, ca școlile cu elevi dezavantajați din punct de vedere socio-economic să ofere elevilor oportunități de a discuta planurile de carieră cu un consilier specializat**. Doar în zece din țările care au

³⁸ CJRAE Cluj. Raport anual de activitate 2021-2022: <http://cjraecluj.ro/cjrae/rapoarte-de-activitate-cjrae/raport-cjrae-2021-2022/>

participat în cadrul PISA 2018, elevii din școlile defavorizate au avut șanse semnificativ mai mari de a beneficia de consiliere și orientare în carieră oferită de un consilier dedicat. În 29 de țări, a fost exact opusul, adică elevii din școlile defavorizate au avut mai puține oportunități de a discuta despre viitorul lor cu un specialist. Diferența în ceea ce privește **accesul la consiliere în carieră pentru elevii din școlile situate în zone avantajate și cele din zone dezavantajate este mai mare de 40 de puncte procentuale, inclusiv în cazul României.**

C24. Lipsa standardelor profesionale de calitate și a codului etic în consilierea în carieră, validate și instituționalizate în sistemul de educație

Deși în România există o **propunere de Cod etic și Standarde de calitate în consilierea în carieră** (Jigău et al., 2004), realizată pe baza unei cercetări derulate la nivel național, de către o echipă de cercetători de la Institutul de Științe ale Educației din București și validată la momentul respectiv, de către profesorii-consilieri din CJAP, acestea nu au fost instituționalizate în sistemul de consiliere din România. **Standardele de calitate și codul etic** abordează principalele aspecte: relațiile cu persoanele consiliate, formarea și dezvoltarea profesională a consilierului, evaluarea consilierilor, activitatea științifică, relațiile cu terții și managementul instituțional.

Reprezentanții Asociației Consilierilor din România (ACROM)³⁹, care au participat la consultările realizate în cadrul acestui proiect au menționat, de asemenea existența **Codului etic al ACROM**, care oferă standarde etice minimale cu privire la comportamentul profesional al consilierilor, care fac parte din asociație. Aceste **standarde etice** includ: aspecte generale, relația de consiliere, supervizarea consilierului, măsurare și evaluare, cercetare și publicare, consultanță, liberă practică.

³⁹ ACROM: <http://www.acrom.org.ro/>

4.3.3 Efectele problemei

Principalele efecte ale problemei sunt grupate în trei categorii: educaționale, sociale și economice, acestea fiind prezentate în această secțiune, în mod succint, pe baza unor evidențe de cercetare.

Efecte educaționale - Lipsa sau dezvoltarea insuficientă a unor abilități de management al carierei la elevi

Cunoașterea unui număr mic de ocupații de către elevi (gândire ocupațională redusă) este demonstrată de rezultatele PISA (2018) (OCDE, 2019)⁴⁰, care arată că:

- aspirațiile de carieră ale tinerilor s-au schimbat foarte puțin și au devenit chiar mai concentrate, în condițiile în care în lumea muncii au intervenit schimbări majore, începând din anii 2000;
- 30% dintre adolescenții de 15 ani, la nivel global, participanți la testarea PISA 2018 sunt interesați doar de 10 ocupații (profesor, doctor, manager business, inginer, avocat, ofițer de poliție, specialist TIC, asistent medical, designer, psiholog);
- mulți tineri aspiră la ocupații care sunt la risc de automatizare.

România se află ușor sub media OCDE, ceea ce înseamnă că adolescenții români sunt aliniați cu tendințe din țările dezvoltate în ceea ce privește gândirea ocupațională. Mai mult, spre deosebire de media OCDE, nu există diferențe statistice semnificative între elevii avantajați față de cei dezavantajați. Interesant este că, atunci când este verificată înțelegerea parcursului educațional pentru a avea o poziție pe piața muncii care necesită competențe avansate, diferența dintre cele două categorii de elevi este nu doar semnificativă statistic, dar și printre cele mai ridicate dintre țările participante.

Puțin peste 7% dintre elevii din medii avantajate din România care aspiră la o profesie cu competențe înalte cred că nu este nevoie să parcurgă un ciclu de învățământ terțiar (față de 9,5% media OCDE), în timp ce 46,3% dintre elevii din medii dezavantajate din România cu aceleași aspirații consideră același lucru (față de 34,5% media OCDE).

Aceste observații statistice pot contribui la rafinarea obiectivelor activității de consiliere către înțelegerea parcursului educațional necesar îndeplinirii propriilor aspirații.

Tranziții între niveluri de învățământ, neadaptate la potențialul elevilor: Rata de tranziție de la învățământul secundar inferior (gimnaziu) la cel secundar superior (liceu și învățământ profesional) se calculează prin raportarea numărului de elevi înscriși cu un an în urmă în clasa a VIII-a, la numărul de elevi înscriși în clasa a IX-a (liceu și școală profesională), în anul școlar curent. Indicatorul este relevant pentru analiza accesului la învățământul secundar superior, precum și a capacității sistemului educațional de cuprindere a elevilor în acest nivel de studiu.

⁴⁰ Un număr de 32 de țări, incluzând România, din cele 79 țări participante la testarea PISA au distribuit elevilor de 15 ani chestionarul opțional despre carieră, solicitându-le informații despre factorii care le-au influențat deciziile cu privire la viitoarea ocupație.

În ultimii 10 ani, **Rata de tranziție** de la învățământul secundar inferior (gimnaziu) la cel secundar superior (liceu și învățământ profesional) s-a menținut relativ constantă, cu fluctuații rezultate din dinamica tranziției către liceu versus tranziția către școli profesionale, mult mai accentuată în cazul elevilor de gen masculin.

Tabel 7 Rata de tranziție în învățământul liceal și profesional, 2012/13-2021/22

		2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022
Învățământ liceal și profesional	Total	96,7	96,7	94,4	93,9	93,7	94,9	94,3	95,3	97,3	95,8
	Feminin	94,4	94,6	93,4	93,9	93,8	94,7	94,5	95,4	97,1	95,8
	Masculin	98,8	98,7	95,4	93,8	93,6	95,2	94,2	95,1	97,5	95,7
Învățământ liceal	Total	92,2	91,9	79,6	78,0	77,4	77,8	77,1	73,2	75,9	76,5
	Feminin	92,3	92,4	84,9	84,0	83,4	83,5	83,1	79,5	81,8	82,5
	Masculin	92,0	91,5	74,4	72,3	71,7	72,3	71,4	67,1	70,3	70,9
Învățământ profesional	Total	4,5	4,8	14,9	15,9	16,3	17,1	17,2	22,1	21,4	19,3
	Feminin	2,1	2,2	8,5	9,9	10,4	11,2	11,4	15,9	15,3	13,3
	Masculin	6,9	7,2	20,9	21,6	21,8	22,9	22,8	28,0	27,2	24,8

Sursa: Ministerul Educației (2022)

Tranziția către învățământ profesional este stimulată de contextul pieței muncii și de cererea internă și externă de forță de muncă, și în acest context, răspunsul sistemului educațional apare ca o evoluție pozitivă. Măsura exactă în care răspunsul și cererea din partea elevilor sunt suficient conectate cu piața muncii, și mai ales cu abilitățile și aspirațiile fiecărui elev în parte, implicit măsura în care consilierului școlar își îndeplinește cu succes rolul în acest proces, nu poate fi evaluată (Ministerul Educației, 2022).

Ceea ce se poate conchide este persistența unui procent destul de important prin comparație internațională a elevilor care continuă să rateze această tranziție.

În anul școlar 2021/2022, o pondere de 4,2% dintre elevii înscriși cu un an în urmă în clasa a VIII-a nu au continuat studiile în clasa a IX-a (abandon pe parcursul anului școlar, repetenție sau alte cauze ale pierderilor școlare), valoarea fiind mai mare față de anul anterior cu 1,5 p.p⁴¹. (Ministerul Educației, 2022b).

Motivație scăzută pentru învățare/ Eșec școlar/Abandon școlar (în special în mediul rural)/Părăsire timpurie a școlii: Un nivel redus al motivației intrinseci la elevii de gimnaziu, cu vârsta între 12-14 ani a fost evidențiat de rezultatele unei cercetări (Popa, 2015)⁴², care a arătat că elevii au un grad scăzut de încredere în succesul școlar și eficiență scăzută în învățare, nu conștientizează valoarea intrinsecă a

⁴¹ Impactul crizei COVID poate fi regăsit și în această evoluție

⁴² Cercetarea a analizat relația dintre autoreglare, motivație și performanță în învățare, cu participarea a 270 elevi de gimnaziu, cu vârsta între 12-14 ani și a concluzionat că performanțele școlare cresc dacă elevul este conștient de scopul pentru care învață, controlează, reglează și direcționează propriile impulsuri, urmează regulile, planifică activitățile de învățare și demonstrează perseverență în atingerea succesului școlar.

învățării și utilitatea acesteia, fiind forțați să învețe de către profesori și părinți sau învață din cauza fricii de eșec școlar.

În literatura de specialitate (Vrăsmaș și Vrăsmaș, 2008), este abordat conceptul de „insucces școlar”, formele insuccesului școlar fiind: rămânerea în urmă la învățătură, insuccesul specific și insuccesul generalizat. **Rămânerea în urmă la învățătură** este un insucces temporar, atunci când un elev obține note mai mici decât posibilitățile sale sau este la risc de corigenție. **Insuccesul specific** se manifestă prin note foarte mici sau corigenție temporară (de semestru) la una sau unele discipline școlare, în timp ce **insuccesul generalizat** se referă la situațiile repetate sau multiple de corigenție anuală și/sau de repetenție.

Alți indicatori care pot oferi **informații despre nivelul performanțelor școlare ale elevilor** sunt: rata de absolvire a învățământului gimnazial, rata de absolvire a învățământului liceal, rezultatele școlare obținute de elevii de clasa a VIII-a la examenul de Evaluare națională, rata de promovare a examenului de bacalaureat, rezultatele obținute de elevii de 15 ani la evaluarea standardizată la nivel internațional PISA, rezultatele obținute de elevii din clasa a VIII-a la evaluarea TIMSS. Spre exemplu: **rezultatele obținute de elevii din România la testele internaționale (PISA, TIMSS)** sunt semnificativ mai mici față de alte țări și sunt influențate de caracteristicile socio-economice ale comunității de proveniență (Ministerul Educației, 2021a). La evaluarea PISA 2018⁴³, raportat la totalul participanților (79 țări), România se situează pe **locul 52 la proba de lectură, locul 54 la proba de matematică și locul 48 la proba de științe** (Ministerul Educației, 2021a). Rezultatele elevilor din clasa a VIII-a la evaluarea TIMSS 2019⁴⁴, arată că **nivelul de analfabetism funcțional la matematică** este de **22%**, în comparație cu **media internațională de 13%**, iar la **științe** este de **22%**, în comparație cu **media internațională de 15%**.

Părăsirea timpurie a Școlii (PTȘ) este un indicator definit la nivelul Uniunii Europene, drept procentul tinerilor (din totalul populației) cu vârste cuprinse între 18-24 ani, care au finalizat cel mult ciclul secundar inferior, (respectiv clasa a VIII-a) și care nu sunt cuprinși în nicio formă de educație sau de formare profesională în cele patru săptămâni, care preced ancheta statistică. **Semnele timpurii ale PTȘ** sunt: performanță academică scăzută, repetarea clasei, absențe, comportament școlar inadecvat (generat de cauze profunde: abuzul fizic și/sau emoțional, neglijare, violență corelate cu sărăcie extremă, lipsa locuinței sau condiții precare de locuit, probleme de sănătate, dizabilitate, cerințe educaționale speciale etc.). România este printre țările cu cea mai mare rată de părăsire timpurie a școlii, rămânând la distanță mare față de ținta propusă la nivel național pentru 2020 (11,3%), cu toate că valoarea indicatorului PTȘ a

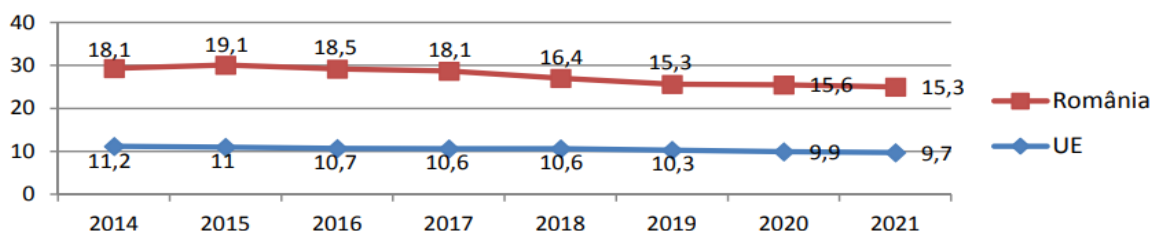
⁴³ PISA (*Programme for International Student Assessment*), coordonat de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) este o evaluare standardizată la nivel internațional, care are scopul de a măsura competențele elevilor de 15 ani în domeniile *lectură, matematică și științe*, punând accent pe aplicarea acestora în situații concrete de viață. În anul 2018, 79 de țări, incluzând România au participat la evaluarea PISA. Evaluarea PISA 2018 a avut ca domeniu principal competențele de lectură (după PISA 2009), matematica și științele constituind domenii secundare ale evaluării.

⁴⁴ Programul TIMSS (*Trends in International Mathematics and Science Study*), coordonat de către Asociația Internațională pentru Evaluarea Performanțelor (IEA) vizează măsurarea conținutului tradițional al disciplinei predate la clasă, analizând comparativ competențele elevilor dobândite la matematică și științe (biologie, fizică, chimie).

scăzut aproape constant în ultimii patru ani, ajungând în 2022 la 15,6% (Ministerul Educației, 2021a; Eurostat, 2023⁴⁵).

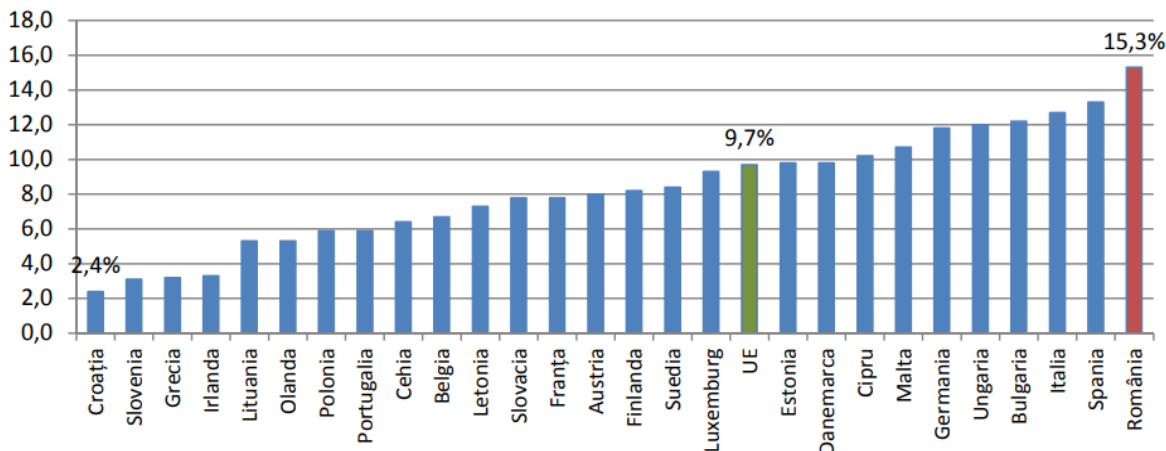
Rata de părăsire timpurie a școlii a stagnat în România în 2019 după câțiva ani de scădere susținută, dar la un nivel semnificativ mai mare decât media UE, care și-a continuat tendința descendentă, inclusiv pe durata pandemiei. Ca și în cazul ratei de tranziție, acestea sunt evoluții care sugerează o nevoie de schimbare de paradigmă în managementul anumitor segmente ale populației școlare, inițiative existente în această direcție fiind prezentate în capitolul anterior (Figura 13 și Figura 14).

Figura 13 Rata de părăsire timpurie a școlii, 2014-2021

Sursa: Ministerul Educației (2022)

Figura 14 Rata de părăsire timpurie școlii, 2021, comparație internațională

Sursa: Ministerul Educației (2022)

Indicele de Evaluare a Vulnerabilității Școlare privind PTȘ este compus din **cinci indicatori**, care se referă la profesori, elevi și la rezultatele învățării (Ministerul Educației, 2021c),⁴⁶. Ca urmare a aplicării Indicelui

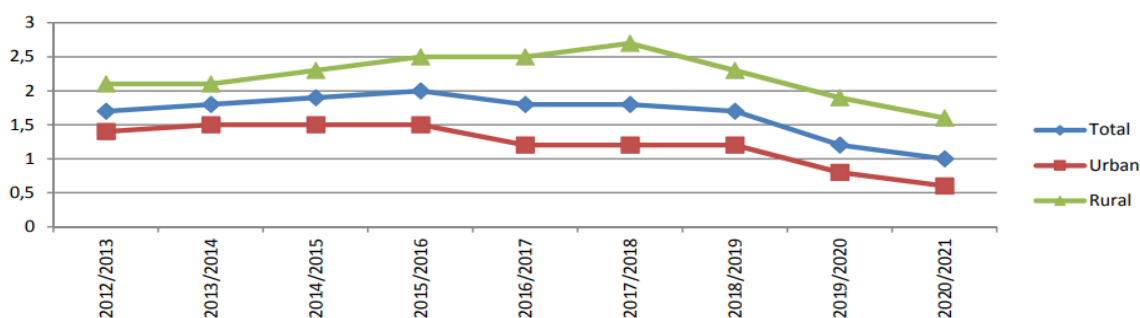
⁴⁵[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Early_leavers_from_education_and_training_aged_18-24_by_sex_and_labour_status_2022_\(%25_of_population_aged_18-24\).png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Early_leavers_from_education_and_training_aged_18-24_by_sex_and_labour_status_2022_(%25_of_population_aged_18-24).png)

⁴⁶Cei cinci indicatori care sunt parte a Indicelui de Evaluare a Vulnerabilității Școlare privind PTȘ sunt: ponderea profesorilor suplinitori (nr. profesori suplinitori/ nr. total de profesori, S/T); ratele de absolvire (nr de absolvenți/ nr. de elevi înscriși la începutul anului școlar în clasa a VIII-a, A/E); procentul de elevi repetenți și în situație de abandon școlar/ nr. elevi înscriși (R A/E); nr. absolvenților învățământului gimnazial care participă la examen și nr. total de absolvenți ai învățământului gimnazial

de Evaluare a Vulnerabilității Școlare privind PTȘ la nivel național, în perioada pilotării Mecanismului de Avertizare Timpurie în Educație (MATE), de către Ministerul Educației, a reieșit că **în zonele rurale există de patru ori mai mulți școli cu risc ridicat de PTȘ decât în zonele urbane.**

În faza proiectului pilot MATE, ca urmare a aplicării chestionarului privind succesul școlar (SASAT) a rezultat că aproximativ 73% dintre elevi au aspirații educaționale înalte, dorind să finalizeze studiile liceale sau superioare, în timp ce 9% dintre ei intenționează să termine o școală profesională și să se angajeze. Interesele educaționale ale elevilor sunt în concordanță cu așteptările părinților lor, aproape jumătate dintre elevi indicând că părinții lor se așteaptă ca ei să finalizeze studii superioare. Dar două treimi dintre elevi nu cunosc aspirațiile colegilor lor, ceea ce poate sugera că elevii nu obișnuiesc să își împărtășească aspirațiile și planurile de viitor, ceea ce s-ar putea datora serviciilor limitate de consiliere în carieră sau discuțiilor deschise cu diriginții. **Abandonul școlar** este un indicator, calculat pe baza datelor oficiale de la INS, ca diferența dintre numărul de elevi înscriși la începutul unui an școlar și numărul de elevi la sfârșitul aceluiași an școlar, exprimată ca procent din numărul elevilor înscriși la începutul anului. **Abandonul școlar** poate fi determinat de **alegerea unor trasee educaționale nepotrivite** conform rezultatelor unui **studiu longitudinal** la care au participat 80.000 de persoane din S.U.A. (Tracey & Robbins, 2006).

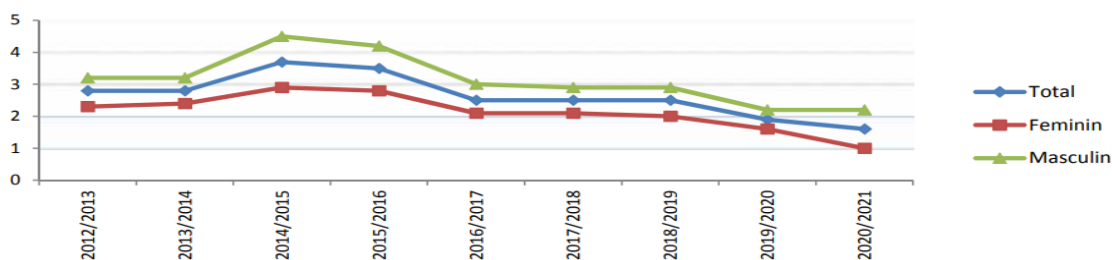
Figura 15 Rata abandonului școlar în învățământul gimnazial, pe medii, an școlar 2020-2021

Sursa: Ministerul Educației (2022)

(P/T); procentul absolvenților învățământului gimnazial care au obținut note sub 6 la evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a din totalul absolvenților învățământului gimnazial; decalajul rural-urban.

Figura 16 Rata abandonului școlar în învățământul liceal, an școlar 2020-2021

Sursa: Ministerul Educației (2022)

Abandonul universitar este calculat ca diferența procentuală între efectivele de la început și cele de la sfârșit de an universitar, regăsite într-un an universitar. **Aproape jumătate (aprox. 44%) dintre studenții care abandonează facultatea, o fac după primul an de studiu** (Ministerul Educației, n.d.), iar una dintre cauzele abandonului universitar este **lipsa de informații corespunzătoare despre programul de studii urmat** (Alexe-Coteț et al., 2022). Studenții participanți la cercetarea de mai sus au menționat **lipsa consilierii în carieră** drept **una dintre cauzele abandonului universitar**, privit ca rezultat al unor factori de tip social, medical, financiar.

Tabel 8 Abandonul universitar

	Abandon	Abandon cumulat	% din total abandon
Nr de studenți care abandonează după primul an (neînscriși în anul II)	25.385	25.385	43.99%
Nr de studenți care abandonează după al doilea an (neînscriși în anul III)	8.571	33.956	14.85%
Abandon după primii 2 ani	33.956		58.84%
Total studenți care abandonează	57.705		100%

Sursa: Alexe-Coteț et al. (2022)

Efecte sociale – Eșec în carieră

Pe parcursul carierei, pot apărea situații de concediere, disponibilizare, demisie, reorientare profesională etc. Eșecul în carieră poate fi generat și de lipsa de convergență între calificarea profesională și statusul ocupațional al persoanei active pe piața muncii sau de necorelarea competențelor la angajare/ locul de

muncă, existând diferențe între competențele persoanelor încadrate în muncă și competențele necesare pentru a-și îndeplini sarcinile de muncă.

Număr mare de tineri NEET: Tânărul NEET este definit drept persoana cu vârsta cuprinsă între 16-25 de ani, care nu are loc de muncă, nu urmează o formă de învățământ și nu participă la activități de formare profesională^{47, 48}. Datele statistice Eurostat, referitoare la situația NEETs⁴⁹ în România arată o creștere a numărului de tineri NEETs cu 0.8%, în perioada 2011 (19.5%) - 2021 (20.3%). România are unele dintre cele mai mari procente de NEETs, ținta UE pentru 2030, fiind de 9%. În funcție de gradul de urbanizare, datele arătau în 2021: în mediul urban - **orașe mici și zone sub-urbane (21.4%)**, în mediul rural **(27.1%)**, iar în mediul urban - **orașe mari (9.4%)**.

Grad scăzut de incluziune socială și implicare scăzută în comunitate: Incluziunea are una dintre cele mai mici valori (54,69) în cadrul Indicelui de Progres Social al României.⁵⁰

Calitatea scăzută a vieții: Pe baza Indicelui de Progres Social (IPS), care măsoară calitatea vieții și bunăstarea socială a cetățenilor din 169 de țări, România se situa în anul 2022 pe poziția 43 din 169 de țări, acesta fiind penultimul loc în rândul țărilor Uniunii Europene.⁵¹

Probleme emoționale și de sănătate mintală⁵², reziliență redusă la provocări în carieră: Aproximativ **50% dintre bolile mintale debutează în adolescență**, iar **25% apar între 20-25 de ani**, aspecte demonstrate de studii longitudinale privind sănătatea mintală a copiilor și a adolescenților. Mai puțin de 25-35% dintre persoanele diagnosticate cu boli mintale beneficiază de sprijin specializat, existând în România un număr mult mai mare de persoane cu nevoi psiho-emoționale, care nu sunt diagnosticate și care nu beneficiază de tratament și îngrijire corespunzătoare a sănătății mintale (Copăceanu și Costache, n.d.).⁵³

Risc de creștere a ratei infracționalității în rândul minorilor și a consumului de droguri în rândul șomerilor/persoanelor inactive tinere: Lipsa unui orizont profesional aliniat cu aspirațiile și potențialul fiecărui copil și adolescent este un factor determinant în creșterea ratei infracționalității în rândul

⁴⁷ Ministerul Muncii (2002). *Legea nr. 76/2002 privind sistemului asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă*, cu modificările și completările ulterioare

⁴⁸ Ministerul Muncii (2021). *Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021-2027*

⁴⁹ "Not in education, employment or training" este un acronim din limba engleză, care desemnează tinerii cu vârsta cuprinsă între 15-29 de ani, care nu sunt angajați și care nu urmează o formă de educație sau formare profesională.

⁵⁰ *Studiu privind calitatea vieții și bunăstarea socială*, realizat de organizația nonprofit Social Progress Imperative cu sprijinul Deloitte: <https://www.socialprogress.org/?code=ROU>

⁵¹ *Studiu privind calitatea vieții și bunăstarea socială*, realizat de organizația nonprofit Social Progress Imperative cu sprijinul Deloitte: <https://www.socialprogress.org/?code=ROU>

⁵² Organizația Mondială a Sănătății (OMS) definește sănătatea mintală drept bunăstarea emoțională și psihologică în care persoana poate să își folosească capacitățile cognitive și emoționale, să funcționeze în societate, să răspundă cerințelor zilnice ale vieții, să stabilească relații satisfăcătoare și mature cu ceilalți, să participe în mod constructiv la schimbarea socială și să se adapteze la condițiile externe și la conflictele interne.

⁵³ Copăceanu, M. și Costache, I. (n.d.). *Sănătatea mintală a copiilor și adolescenților în România. Recomandări pentru îmbunătățirea vieții acestora*. Policy Brief, Unicef

minorilor. Din totalul inculpaților persoane fizice, trimiși în judecată în anul 2021⁵⁴, **3.285** au fost **minori (5.2%)**, iar ponderea **inculpaților minori trimiși în judecată, în stare de arest preventiv** a fost în 2021, de 12.7%, în creștere, în comparație cu 2020, când a fost de 10.7%.

Adolescența este perioada cu cea mai mare vulnerabilitate la inițierea consumului de droguri, cea mai mică vârstă de debut este 12 ani, aceasta fiind declarată pentru consumul de noi substanțe psihoactive. La nivel național, în cazul elevilor de 16 ani, consumul oricărui tip de drog ilicit de-a lungul vieții, în 2019 era de 9,5%, în timp ce consumul oricărui tip de drog ilicit în ultimul an a fost declarat de 9% dintre elevi.⁵⁵

Efecte economice - Capital uman care produce valoare adăugată sub-potențialul propriu

Valoarea adăugată (VA) reprezintă surplusul financiar format la nivelul societății, din care vor fi remunerate toate segmentele societății care contribuie la crearea acesteia, proporțional cu contribuția (salariați, stat, acționari etc.). Pierderile de valoare comparativ cu potențialul pot rezulta și din capitalul uman care nu reușește să identifice parcursul profesional potrivit. Se pot înregistra pierderi de valoare adăugată în condițiile în care tinerii nu sunt informați în legătură cu sectoarele de activitate care adaugă valoare adăugată în economie (spre exemplu, IT, construcții etc.) și în care dintre acestea va fi nevoie de forță de muncă în următorii 5-10 ani, care va fi nivelul de salarizare, care vor fi condițiile de muncă etc.

Lipsa forței de muncă care să dețină abilități și competențe căutate pe piața muncii: Neconcordanța între cererea și oferta de competențe de pe piața muncii, competențele căutate de angajatori fiind diferite de competențele oferite de solicitanții de locuri de muncă sau de lucrători determină pierderi economice și sociale pentru cetățeni, angajatori și societate. Monitorizarea periodică a cererii de pe piața muncii este esențială, iar **un sistem de monitorizare a domeniilor/profesiilor pentru care se înregistrează deficit sau surplus** ar trebui să fie un element de bază al sistemului de informații de pe piața muncii (Comisia Europeană, 2017).

Productivitatea redusă și salariile scăzute contribuie cel mai mult la **rata ridicată de sărăcie în muncă (in-work poverty)**, care se referă la situația în care veniturile obținute prin muncă nu permit persoanei și familiei, care se află în întreținerea sa, să scape de sărăcie (Guvernul României. Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, n.d.).

Număr mare de persoane fără o calificare sau slab calificate: Analiza ratelor de ocupare a populației de 15-64 de ani, pe niveluri de studiu evidențiază creșterea gradului de ocupare a populației pe măsura creșterii nivelului de educație a acesteia (Ministerul Educației, 2021a). Astfel, în anul 2020, se constata că **mai puțin de jumătate dintre absolvenții de gimnaziu (45,5%)** se regăseau la nivelul populației ocupate, iar **persoanele cu cel mult patru clase absolvite prezentau cea mai scăzută rată de ocupare, doar o treime** dintre acestea fiind **integrate pe piața muncii**.

⁵⁴ Ministerul Public. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (2022). *Raport de activitate pe anul 2021*, Disponibil la: www.mpublic.ro

⁵⁵ Agenția Națională Antidrog (2021). *Raport național privind situația drogurilor. România - Noi evoluții și tendințe*. Disponibil la: http://ana.gov.ro/wp-content/uploads/2022/03/RN_2021.pdf

În anul 2021, în România rata de ocupare a **absolvenților de studii superioare**, cu vârsta până în 34 ani, a fost de 83%, iar în UE 27 a fost de 84,9%, în timp ce **rata generală de ocupare a absolvenților de studii superioare**, cu vârsta până în 34 ani, în România a fost de 88,9%, iar în UE 27 a fost de 87,1% (Deaconu și Hâj, 2022). Acești indicatori sunt relevanți din punct de vedere al **angajabilității absolvenților**, deoarece arată traseul acestora de la educație către piața muncii. Aceste date arată faptul că **gradul de ocupare a populației crește pe măsura creșterii nivelului de educație**, iar riscul tinerilor de a deveni NEETs scade prin creșterea nivelului de educație absolvit de către aceștia.

Rata ridicată a șomajului în rândul tinerilor: În anul 2022, **rata șomajului era de (22,8%) în cazul tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15-24 ani** (Institutul Național de Statistică, 2022).

Cheltuieli bugetare generate de problemele psihosociale ale persoanelor care nu au beneficiat de consiliere în școală: Aproximativ jumătate din lucrătorii europeni consideră că **stresul este un factor uzual la locul de muncă** și că reprezintă cauza a aproape jumătate din totalul zilelor de lucru pierdute⁵⁶. Pe lângă **problemele de sănătate psihică**, lucrătorii care se confruntă cu un stres prelungit pot dezvolta ulterior **probleme grave de sănătate fizică**, de exemplu afecțiuni cardiovasculare sau musculo-scheletice. **Estimările costurilor suportate de întreprinderi și de societate din cauza stresului la locul de muncă** sunt considerabile, ridicându-se la miliarde de euro la nivel național.

⁵⁶ <https://osha.europa.eu/ro/themes/psychosocial-risks-and-stress>

4.4 Analiza Obiectivelor și a Opțiunilor de Reglementare

Această secțiune (i) ierarhizează diferitele niveluri de obiective și le plasează într-un arbore logic; (ii) analizează obiectivul central prin prisma impactului la nivel educațional, economic și social; (iii) analizează cele două obiective specifice identificate, pentru care propune un mix de intervenții și, respectiv analizează alternative de reglementare; (iv) prezintă o analiza a alternativelor de reglementare folosind datele Județului Botoșani .

4.4.1 Arborele Obiectivelor, Obiectivul General, Obiectivele Specifice

Capitolul 4.3 a analizat diferitele probleme care afectează eficacitatea consilierii și orientării în carieră în România și a concluzionat că problema centrală se referă la faptul că activitățile și serviciile COC oferite de către profesorul diriginte și profesorul consilier școlar nu acoperă nevoile elevilor la nivel gimnazial și liceal. Diferitele niveluri de probleme, cu relațiile logice cauze-efect sunt sintetizate în Figura 4.

Arborele obiectivelor oferă o reprezentare vizuală a situației viitoare/situației dorite în legătură cu rezolvarea problemelor detectate anterior. Cauzele și efectele din arborele problemelor devin mijloace și scopuri. Dezvoltarea arborelui obiectivelor a implicat transformarea enunțurilor problemelor într-o viziune a modului în care ar fi lucrurile dacă problemele ar fi reduse sau eliminate și a ceea ce va fi necesar pentru a realiza această viziune.

Obiectivele sunt aliniate abordărilor anterioare din documentele OCDE asupra serviciilor de consiliere și orientare în carieră (OCDE, 2004b), prezentate în Capitolul 1 și sunt ierarhizate în următoarele categorii obiective de nivel superior, obiectivul central și obiectivele specifice (Figura 17).

Obiectiv general: Nevoile de consiliere și orientare în carieră ale elevilor la finalul nivelului gimnazial și liceal sunt acoperite.

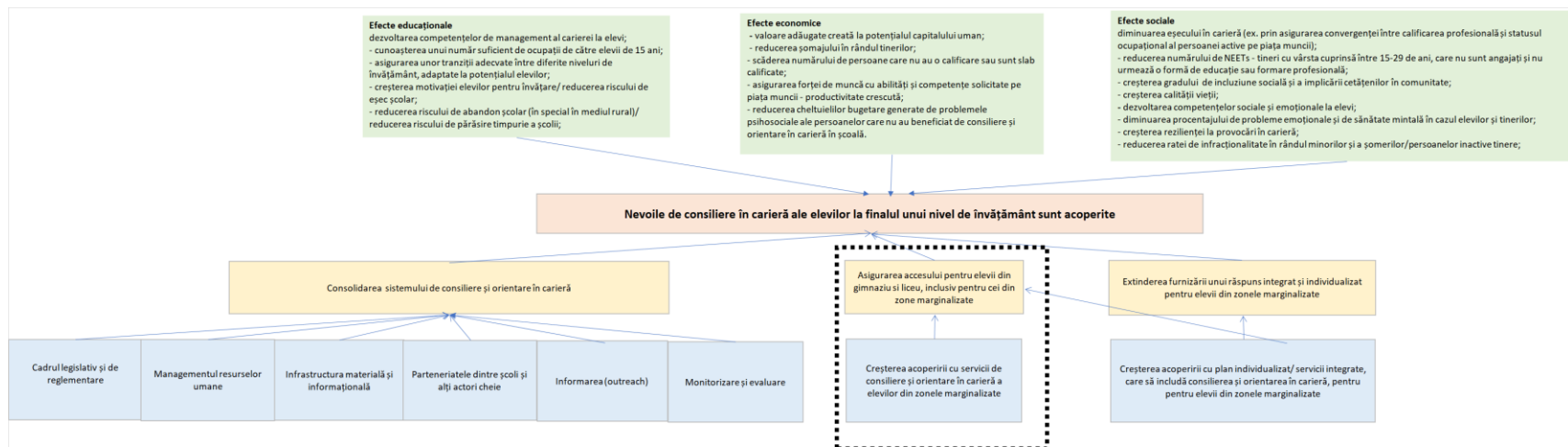
Pentru măsurarea performanței sistemului către obiectiv general propunem să se urmărească:

- Evaluarea calității serviciilor și satisfacția beneficiarilor – o evaluare de tip 360 (Oxford)⁵⁷. Elaborarea acestui instrument necesită un studiu dedicat. O propunere de metodologie a fost elaborată și în România (LaRoche M. (coord.), 2006). Banca Mondială, 2020) include elemente metodologice relevante pentru această abordare. Cercetarea realizată de Institutul de Științe ale Educației (LaRoche et al., 2006) a analizat nevoile de consiliere pe tot parcursul vieții și a implicat principalii actori din serviciile de consiliere reprezentative din România, și anume elevi, părinți, profesori, personal de conducere din învățământ, studenți, tineri absolvenți sau persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, tineri angajați în muncă, inspectori de resurse umane din companii, consilieri profesioniști (din învățământul preuniversitar, superior, servicii publice de ocupare). Ancheta pe bază de chestionar a vizat elevii din școli generale, licee teoretice, licee tehnologice, școli de arte și meserii, sondând opțiunile profesionale ale elevilor și motivarea acestora, așteptările lor privind viața

⁵⁷ Evaluarea 360 este o componentă a procesului de management al performanței prin care evaluările performanței angajaților sunt colectate de la supraveghetori, subordonați, colegi și clienți.

profesională, reprezentările elevilor despre competențele profesionale de succes, gradul de cunoaștere de către elevi a oportunităților de educație și formare, problemele pentru care au nevoie de consiliere, precum și așteptările elevilor față de consilier și activitatea acestuia. Este nevoie de actualizarea chestionarelor utilizate pentru reluarea acestei analize de nevoi în contextul actual.

Figura 17 Arborele Obiectivelor

Obiectivele de impact

Obiectivele de impact sunt organizate în trei categorii: (i) de tip educațional; (ii) de tip social; (iii) de tip economic. Evaluarea corelației dintre realizarea obiectivului general și obiectivele de impact nu este posibilă în acest moment, din cauza inexistenței studiilor analitice specifice României care să poată izola într-o măsură suficientă efectul direct al activităților și serviciilor de COC la nivel preuniversitar. Până la elaborarea unor astfel de studii sugerăm să fie folosiți indicatori proxy, cu limitarea că aceștia măsoară nu doar efectele activităților de consiliere, ci și a altor intervenții.

▪ Obiective de tip educațional:

- dezvoltarea competențelor de management al carierei la elevi;
- cunoașterea unui număr suficient de ocupații de către elevii de 15 ani;
- asigurarea unor tranziții adecvate între diferite niveluri de învățământ, adaptate la potențialul elevilor;
- creșterea motivației elevilor pentru învățare/ reducerea riscului de eșec școlar;
- reducerea riscului de abandon școlar (în special în mediul rural)/ reducerea riscului de părăsire timpurie a școlii;
- scăderea ratei de abandon universitar, în special după primul an de facultate.

Indicatori de urmărit: Performanțele școlare ale elevilor (ancheta SASAT)⁵⁸; Rata de abandon școlar (pe date la nivel de elev din SIIR)⁵⁹, cl. VIII și clasa XII; abandonul universitar (anchetă dedicată)

▪ Obiective de tip social:

- diminuarea eșecului în carieră (ex. prin asigurarea convergenței între calificarea profesională și statusul ocupațional al persoanei active pe piața muncii);
- reducerea numărului de NEETs - tineri cu vârsta cuprinsă între 15-29 de ani, care nu sunt angajați și nu urmează o formă de educație sau formare profesională;
- creșterea gradului de incluziune socială și a implicării cetățenilor în comunitate;
- creșterea calității vieții;
- dezvoltarea competențelor sociale și emoționale la elevi;
- diminuarea procentajului de probleme emoționale și de sănătate mintală în cazul elevilor și tinerilor;

⁵⁸[A-Proposed-Methodology-for-Data-Collection-and-Use-to-Support-the-Early-Warning-Mechanism-Implementation.docx \(live.com\)](#)

⁵⁹ idem

- creșterea rezilienței la provocări în carieră;
- reducerea ratei de infraționalitate în rândul minorilor și a șomerilor/persoanelor inactive tinere;
- reducerea ratei consumului de droguri în rândul minorilor și a șomerilor/persoanelor inactive tinere.

Indicatori de urmărit: rata tinerilor NEET; nivelul de sărăcie în rândul tinerilor; sărăcia în muncă⁶⁰

▪ **Obiective de tip economic:**

- valoare adăugată creată la potențialul capitalului uman;
- reducerea șomajului în rândul tinerilor;
- scăderea numărului de persoane care nu au o calificare sau sunt slab calificate;
- asigurarea forței de muncă cu abilități și competențe solicitate pe piața muncii - productivitate crescută;
- reducerea cheltuielilor bugetare generate de problemele psihosociale ale persoanelor care nu au beneficiat de consiliere și orientare în carieră în școală.

Indicatori de urmărit: rata șomajului în rândul tinerilor⁶¹, durata tranziției de la școală la muncă⁶²; diferența dintre veniturile salariale ale tinerilor de 25-34 de ani care au terminat studiile liceale angajați cu normă întreagă și cei care nu au absolvit studiile liceale angajați cu normă întreagă⁶³.

Obiectivele specifice

Atingerea obiectivului general este dependentă de atingerea obiectivelor specifice (OS): (1) consolidarea sistemului, și (2) asigurarea accesului tuturor elevilor la consiliere și orientare, inclusiv a celor din zone marginalizate. Un sistem de monitorizare și evaluare pentru obiectivele specifice este propus în capitolul 4.4.4.

OS1. Consolidarea sistemului de consiliere și orientare în carieră

Realizarea acestui obiectiv se constituie prin asigurarea:

- cadrului legislativ și de reglementare serviciilor de COC
- managementului resurselor umane implicate în activitățile și serviciile COC
- infrastructurii materiale și informaționale
- parteneriatelor dintre școli și alți actori cheie
- informării (outreach) asupra serviciilor de COC
- monitorizării și evaluării serviciilor de COC.

⁶⁰ Conform metodologiei INS/EUROSTAT

⁶¹ Conform metodologiei ANOFM

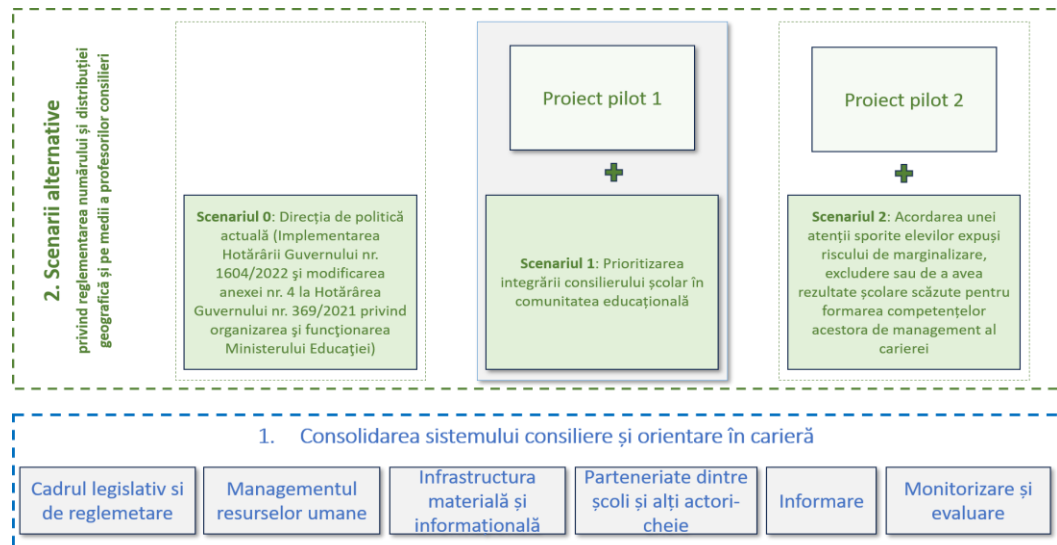
⁶² idem

⁶³ Conform metodologiei OCDE (2023)

OS2. Asigurarea accesului la consiliere și orientare în carieră pentru elevii din învățământul gimnazial și liceal, inclusiv pentru cei din zone marginalizate, prin

- Creșterea gradului de acoperire cu servicii de consiliere și orientare în carieră a elevilor din zonele marginalizate.
- Extinderea furnizării unui răspuns integrat și individualizat pentru elevii din zonele marginalizate.

Figura 18 Arhitectura conceptuală a analizei

4.4.2 Obiectivul Specific 1: Consolidarea sistemului de carieră și orientare la nivel preuniversitar

Consolidarea sistemului de carieră și orientare în carieră reprezintă fundamentul care susține în mod eficace activitățile și serviciile de carieră și orientare profesională oferite elevilor din nivelurile preuniversitare, gimnazial și liceal. Realizarea lui implică un mix de intervenții care combină politicile publice și investițiile.

Analiza de mai jos prezintă direcții strategice de intervenție, și nu reprezintă o analiză detaliată de evaluare și impact a acestui mix de intervenții. Analiza ia în considerare următoarele componente sistemice care să sprijine extinderea accesului general la consilierea și orientarea în carieră și oferă direcții de acțiune și exemple din alte țări:

- I. Cadrul legislativ și de reglementare
- II. Managementul resurselor umane
- III. Infrastructura materială și informațională
- IV. Parteneriate dintre școli și alți actori-cheie
- V. Informarea (outreach)
- VI. Monitorizare și evaluare

I. Cadrul legislativ și de reglementare

▪ Elaborarea și aprobarea Standardelor profesionale de calitate și a Codului etic în consiliere în carieră

Regulamentul în vigoare de organizare și funcționare a Centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională (OMECTS nr. 5555/2011) conține dispoziții generale (ex. specific, scop și obiective, finanțare) și prevederi referitoare la: responsabilitățile și serviciile furnizate de CJRAE/CMBRAE; resursele umane și materiale; încadrarea, normarea și salarizarea personalului; evaluarea personalului. Fiecare CJRAE/ CMBRAE are propriul regulament de ordine interioară.

Centrele județene/al municipiului București și cabinetele de asistență psihopedagogică, structuri componente ale CJRAE/CMBRAE, unde își desfășoară activitatea profesorii consilieri școlari sunt organizate și funcționează pe baza Regulamentului-cadru (inclus în Anexa 1 Regulamentului de organizare și funcționare a CJRAE/CMBRAE, OMECTS nr. 5555/2011). Acest regulament nu include mențiuni referitoare la standardele de calitate și codul etic în activitatea de COC.

Noul regulament care va reglementa, conform prevederilor Legii învățământului preuniversitar 198/2023, structura, organizarea și funcționarea CJRAE/CMBRAE și ar trebui să conțină aspecte referitoare la standardele de calitate și codul etic în activitatea de COC.

Asigurarea unui bun management și a unui sprijin puternic la nivel național determină creșterea autonomiei furnizării serviciilor de consiliere. Conform unui raport al Comisiei Europene, serviciile de consiliere pot fi coordonate la nivel local, dar funcționează mai bine dacă standardele profesionale de calitate, monitorizarea, suportul tehnic și controlul calității sunt furnizate/definite la nivel central (Barnes et al., 2020).

Codul etic și Standardele de calitate ale activității de consiliere și orientare reprezintă mijloace și instrumente de referință importante pentru a oferi clienților servicii de calitate, corecte profesional și cu impact în dezvoltarea carierei beneficiarilor. Astfel, adoptarea unui comportament etic și a unei atitudini profesionale adecvate în îndeplinirea rolurilor și responsabilităților consilierului în carieră este prima din cele 10 competențe generale, menționate în Cadrul competențelor pentru practicienii din domeniul orientării educaționale și profesionale, elaborat de către International Association of Education and Vocational Guidance (IAEVG) (Asociația Internațională pentru Orientare Educațională și Profesională).

De asemenea, Standardele de calitate reprezintă specificații tehnice măsurabile, stabilite prin consens și aprobate de către o organizație cu expertiză recunoscută și relevantă la nivel național. Scopul standardelor de calitate este optimizarea intrărilor și ieșirilor din sistemul de consiliere și orientare. Standardele includ indicatori de calitate bazați pe dovezi desemnate să ateste că serviciul de consiliere îndeplinește criteriile convenite. Standardele de calitate se referă la sistemele și procedurile convenite de practicienii în consilierea și orientarea în carieră și părțile interesate din domeniu, astfel încât:

- ❖ definesc sectorul consilierii și orientării în carieră, apartenența la domeniu și serviciile respective;

- ❖ recunosc diversitatea de abilități și cunoștințe ale practicienilor în consilierea și orientarea în carieră;
- ❖ orientează accesul practicienilor la domeniu;
- ❖ oferă o bază pentru proiectarea formării practicienilor în consilierea și orientarea în carieră; oferă servicii de asigurarea calității pentru public și alte părți interesate în domeniu;
- ❖ creează o bază terminologică comună a domeniului.

Principiile etice recomandate pentru aplicarea în practică în consilierea în carieră sunt:

- ❖ autonomia - asigurarea independenței și autodeterminării clienților, prin respectarea libertății acestora de a face singuri alegerile și de a-și controla viețile;
- ❖ datoria de a nu face rău altora - a nu produce prejudicii, a nu vătăma clienții, chiar involuntar;
- ❖ filantropia - promovarea binelui, sănătății mintale și a stării de bine;
- ❖ echitatea - corectitudinea în relațiile profesionale, tratamentul imparțial al persoanelor;
- ❖ loialitate - onorarea angajamentelor făcute de consilieri față de elevi, părinți, profesori sau supervizori.

În România, există o propunere de Cod etic și Standarde de calitate în consilierea în carieră (Jigău et al, 2004), realizată pe baza unei cercetări derulate la nivel național, de către o echipă de cercetători de la Institutul de Științe ale Educației și validată de către profesorii-consilieri din CJAP/ CJRAE, dar acestea nu au fost instituționalizate în sistemul de consiliere din România. Aspectele etice și standardele de calitate sunt abordate din perspectiva următoarelor secțiuni: relațiile cu persoanele consiliate, formarea și dezvoltarea profesională a consilierului, evaluarea consilierilor, activitatea științifică, relațiile cu terții și managementul instituțional.

Un alt exemplu este Codul etic propus de Asociația Consilierilor din România (ACROM), care oferă standarde etice minimale cu privire la comportamentul profesional al consilierilor, care fac parte din asociație. Aceste standarde etice includ: aspecte generale, relația de consiliere, supervizarea consilierului, măsurare și evaluare, cercetare și publicare, consultanță, liberă practică.

Cadre ale competențelor, propuse de organizații internaționale și naționale pot fi consultate mai jos cât și în Caseta 5 de mai jos:

- IAEVG – International Association of Education and Vocational Guidance (Asociația Internațională pentru Orientare Educațională și Vocațională) – Cadru de competențe pentru Practicienii de Orientare Educațională și Vocațională (2003, revizuit 2018);
- CCE – Center for Credentialing & Education (Centrul pentru Acreditare și Educație) – Global Career Development Facilitator (GCDF) – Competențe de bază pentru Facilitator Global de Dezvoltare a Carierei;
- NICE - Network for Innovation in Career Guidance and Counselling in Europe- Standarde Europene de Competență pentru Formarea Academică a Practicienilor în Carieră (2016);
- SUA – National Career Development Association (Asociația Națională pentru Dezvoltarea Carierei)– Competențe Minimale de Consiliere Multiculturală în Carieră;

- Australia – Career Industry Council for Australia (Consiliul Industriei pentru Carieră din Australia) - Standarde Profesionale pentru Practicienii Australieni de Dezvoltare a Carierei; Revizuit (2018);
- Regatul Unit – Career Development Institute (Institutul de Dezvoltare a Carierei) (Regatul Unit) - Rezultatele Învățării pentru Rolurile Profesionale în Sectorul Dezvoltării Carierei (2021);
- Canada – Canadian Council for Career Development (Consiliul Canadian pentru Dezvoltarea Carierei) - Standarde Canadiene și Recomandări pentru Practicienii în Dezvoltarea Carierei - Competențe de Bază (2012).

Caseta 5 Exemple de bună practică din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

Un exemplu de succes în ceea ce privește profesionalizarea fost inițiat de către patru asociații profesionale din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord ale consilierilor care au format o Alianță a Profesiilor din domeniul Carierei (Careers Profession Alliance). Mesajul cheie al acestora “One voice: Making an impact” a vizat creșterea standardelor pentru toți profesioniștii din domeniul consilierii în carieră și asigurarea calității activităților și serviciilor din Regatul Unit. Au creat un Registru Național al Practicienilor din domeniu, ca parte a unui cadru profesional, care garantează că aceștia sunt calificați și lucrează pe baza unor standarde de calitate.

Tot în Regatul Unit, a fost elaborată o Matrice a standardelor de calitate, care este un cadru de asigurare a calității pentru furnizarea de informare, orientare și consiliere în carieră. Organizațiile care furnizează aceste servicii sunt evaluate, o dată la 3 ani de către evaluatori externi și sunt solicitate să aducă îmbunătățiri ale serviciilor oferite.

- **Elaborarea și implementarea unei metodologii unitare** cu privire la desfășurarea și raportarea activităților de consiliere și orientare în carieră în școli, care să specifice: care este **finalitatea** activităților de COC (ex. elaborarea unei recomandări scrise acordate elevului, la finalul procesului de consiliere în carieră) și de asemenea, **cine ar trebui să se implice** în procesul de consiliere în carieră (profesorul consilier, profesorul diriginte, părinții elevului) și să fie precizate **rolurile** acestora.
- **Crearea cu caracter obligatoriu în fiecare școală a unui mecanism instituțional de alocare a activităților de consiliere în carieră în orarul elevilor** (se va asigura minimum 1 oră/ lună)

Activitățile de consiliere în carieră se vor desfășura în afara orelor de curs, într-un spațiu destinat acestor activități, prin stabilirea unui interval orar, care va fi comunicat elevilor, părinților și celorlalți profesori. Planificarea acestor ore se va realiza modular/semestrial/ anual, cu aprobarea directorului unității de învățământ.

- **Modificarea Planurilor-cadru de la gimnaziu - eliminarea suprapunerii orei de Consiliere și dezvoltare personală cu ora de Dirigenție la gimnaziu și introducerea în Planurile-cadru de la liceu a unei ore de Consiliere și dezvoltare personală, diferită de ora de Dirigenție**

Se impune eliminarea suprapunerii orei de Consiliere și dezvoltare personală cu ora de Dirigenție la gimnaziu în Planurile-cadru de la gimnaziu și introducerea în noile Planuri-cadru de la liceu a disciplinei obligatorii Consiliere și dezvoltare personală, cu 1 oră/săptămână, diferită de ora de Dirigenție.

II. Managementul resurselor umane

- **Asigurarea formării profesionale a practicienilor în ceea ce privește utilizarea tehnologiilor informatice și de comunicare (TIC) în consilierea în carieră**

Utilizarea în consiliere a potențialului tehnologiilor informatice și de comunicare – ca „agent al schimbării” (Watts, 2010) (ex. website-uri, programe interactive) necesită furnizarea de cursuri de formare profesională inițială și continuă pentru profesorii consilieri. Whiston et al. (2003) a comparat diferite modalități de intervenție în consilierea în carieră (spre exemplu, consiliere individuală, lecțiile pe teme de carieră) prin utilizarea meta-analizei și a arătat faptul că intervențiile care au implicat un consilier au fost în mod semnificativ mai eficiente față de cele care s-au bazat doar pe utilizarea de către clienți a unui sistem computerizat de consiliere în carieră. Pentru a produce rezultate pozitive, este nevoie de profesori consilieri bine pregătiți, care să fie familiarizați cu utilizarea platformelor informatice de specialitate în activitatea curentă de consiliere în carieră, care să proiecteze lecții online și resurse educaționale deschise pe teme de consiliere în carieră, să elaboreze conținut pentru website-urile instituționale, să utilizeze social media în COC etc.. Este important ca noii consilieri angajați la CJRAE/CMBRAE să participe la un curs obligatoriu, intensiv de formare continuă pentru utilizarea tehnologiilor informatice și de comunicare (TIC) în consilierea în carieră.

Tendențele contemporane în utilizarea TIC în consilierea în carieră (ETF, 2020) includ: implementarea unor sisteme digitale de informații cu privire la carieră, sisteme de informații despre piața muncii, sisteme interactive bazate pe web, utilizarea unor app-uri pentru telefonul mobil sau a unor chatbots etc. (Mai multe detalii pot fi consultate în Fig. 18).

- **Introducerea cu caracter obligatoriu, în etapa de formare inițială a profesorilor consilieri școlari și a profesorilor- diriginți a unui modul obligatoriu de Consiliere în carieră, începând din anul universitar 2024-2025**

De regulă, această cerință este îndeplinită în cazul profesorilor consilieri, aceștia având studii de licență în: psihologie, științele educației, psihopedagogie, psihopedagogie specială, sociologie și studii de masterat în consiliere școlară/ consiliere în carieră/ consiliere psihologică. Este nevoie de o schimbare, în sensul **introducerii obligativității acestei măsuri, în România universitățile oferind programe de masterat în domeniul consilierii școlare și consilierii în carieră, începând din anul universitar 1997-1998, când a fost inițiat primul program de masterat în Consiliere școlară la Universitatea din București.**

Noua Lege a învățământului preuniversitar (Parlamentul României (2023) include această cerință, menționând faptul că pentru ocuparea funcției didactice de profesor-consilier școlar, este nevoie să fie îndeplinită cel puțin una din următoarele condiții:

(i) absolvirea cu examen de licență în profilul/domeniul psihologie/ sociologie/ asistență socială, absolvirea modului de formare psihopedagogică totalizând 30 de credite ECTS și absolvirea unui program de studii universitare de masterat cu specializarea consiliere școlară și în carieră;

(ii) absolvirea cu examen de licență în profilul/domeniul științele educației/pedagogie /consiliere școlară și în carieră și absolvirea unui program de studii universitare de masterat cu specializarea consiliere școlară și în carieră.

În cazul profesorilor-diriginți, care predau ora de Consiliere și dezvoltare personală la gimnaziu (1 oră obligatorie/ săptămână) este necesară **inclusiunea cu caracter obligatoriu a disciplinei Consiliere și orientare în carieră în cadrul Modulului psihopedagogic**, care poate fi parcurs de către viitorii profesori în cadrul Departamentelor de Pregătire a Personalului Didactic din universități (formarea inițială). O altă soluție o reprezintă **inclusiunea cu caracter obligatoriu a disciplinei Consiliere și orientare în carieră în cadrul programelor de formare continuă, acreditate** care trebuie parcurse de către toți profesorii, astfel încât să acumuleze, la fiecare interval consecutiv de 5 ani, considerat de la data promovării examenului de definitivare în învățământ, minimum 90 de credite profesionale transferabile (formarea continuă).

Caseta 6 Exemple internaționale de bune practici

Pentru a deveni consilier de orientare într-o școală/instituție de educație din **Finlanda** este nevoie de calificarea inițială de profesor, la care se adaugă parcurgerea unor programe de masterat în domeniu sau a unor programe bazate pe muncă (*work-based programme*), oferite de universități (Țibu et al, 2018b).

Pentru a deveni consilier de orientare în **Irlanda** este nevoie atât de calificarea inițială de profesor, cât și de parcurgerea unui program de specialitate, oferit de universități, colegii sau alte instituții și recunoscut de Departamentul de educație și competențe (Țibu et al, 2018b).

În **SUA**, formarea consilierilor școlari necesită obținerea diplomei de licență, de obicei în psihologie, consiliere, științele educației sau asistență socială și a diplomei de masterat în consiliere școlară. Diploma de masterat este solicitată în majoritatea statelor americane pentru a putea obține un post de consilier școlar în școli sau universități. Unii dintre consilieri lucrează mai întâi în sistemul de educație, pentru a obține experiență ca profesori înainte de a se specializa în consiliere, însă aceasta nu este o condiție obligatorie pentru a deveni consilier școlar.

Sursa: Țibu et al, 2018b

Costul unei formări de 40 de ore (5 zile x 8 ore) realizată cu 15 profesori este estimat la aproximativ **1000 euro, calcul realizat prin consultarea unui expert contabil.**

III. Infrastructura materială și informațională

- **Asigurarea pentru fiecare cabinet de asistență psihopedagogică a unui pachet de bază cu instrumente de specialitate validate științific, standardizate, adaptate cultural, în următorii 5 ani**

Un pachet de bază cu instrumente de specialitate validate științific, standardizate, adaptate cultural ar trebui să conțină elementele menționate în caseta de mai jos.

Caseta 7 Cabinetul ideal de asistență psihopedagogică

Un Cabinet ideal de asistență psihopedagogică ar trebui să includă:

- spațiu adecvat în cadrul școlilor: săli pentru consiliere individuală și de grup, ateliere;
- mobilier (mese, scaune, dulapuri etc.),
- echipamente: computere, conexiune Internet, imprimantă, fotocopiator, telefon / fax, cameră video, TV, reportofon etc.
- ghiduri metodologice pentru consiliere în carieră,

- instrumente unitare de lucru pentru consilieri: planificarea activității (anual, semestrial, modular), registru de evidență a activității, dosar consiliere individuală, dosar consiliere de grup, raport asupra activității desfășurate (anual, semestrial) etc.,
- baze de date informatizate (ex. evidența clienților, activităților),
- seturi de profile ocupaționale (pe hârtie și în format electronic), clasificări sau nomenclatoare ale ocupațiilor,
- baterii de teste psihologice și chestionare în format electronic (pentru aplicare și cotare computerizată) și în format creion-hârtie, adaptate cultural, validate și etalonate pe populație românească:
 - chestionare de personalitate (ex. indicatorul tipologic Myers-Briggs)
 - chestionare de interese profesionale (ex. Kuder, Holland, Jackson, Strong etc.)
 - chestionare de abilități (ex. cognitive, non-cognitive)
 - teste de aptitudini (ex. SkillScan – Beckhusen)
 - chestionare de evaluare a valorilor (ex. valori referitoare la muncă- Super)
 - chestionare combinate de interese și abilități (ex. Campbell)
 - chestionare combinate de măsurare a rezultatelor academice și a intereselor profesionale,
 - chestionare pentru analiza nevoilor de carieră ale clientului (ex. chestionarul de convingeri privind cariera - Krumboltz, chestionarul de atitudini și strategii privind cariera – Holland și Gottfredson, chestionarul de factori implicați în carieră - Chartrand, Robbins și Morrill, chestionarul de maturitate profesională – Crites și Savickas, chestionarul de gânduri privind cariera – Sampson et al.);
- sisteme digitale de informații cu privire la carieră:
 - a. sisteme de punere în corespondență: ex. corelația dintre interesele și abilitățile unui elev – specializări școlare și ocupații recomandate;
 - b. programe care realizează profilul psihologic al clientului pe baza aplicării unor teste, chestionare etc.;
 - c. programe de sprijin pentru elaborarea unui CV, scrisori de intenție sau completarea unor formulare/ aplicații;
- sisteme de informații despre piața muncii: tendințele de angajare (ex. locuri de muncă solicitate de angajatori), date despre structura pieței muncii, informații despre ocupații și cursuri de formare disponibile),
- sisteme interactive bazate pe web: informații despre oportunitățile educaționale și ocupaționale combinate cu evaluarea abilităților și intereselor clientului, oferindu-i posibilitatea creării unui portofoliu personal, a CV-ului, aplicațiilor pentru locuri de muncă etc.,
- utilizarea unor app-uri pentru telefonul mobil sau a unor chatbots, care să ofere elevilor, părinților, profesorilor, informații valide, actualizate despre oportunitățile educaționale și ocupaționale, alegerea carierei,
- materiale audio-vizuale: CD-uri, emisiuni radio, TV (utilizate mai ales în condițiile lipsei Internetului în zonele izolate).

Sursa: Autorii, adaptare după ETF, 2020 și Niles & Harris-Bowlsbey, 2015

- **Înființarea cu caracter obligatoriu a unui cabinet de asistență psihopedagogică, normat în fiecare unitate de învățământ cu personalitate juridică, în care să fie furnizate servicii de consiliere în carieră pentru elevi, până în 2030**

Accesul tuturor elevilor la servicii de consiliere în carieră va fi facilitat cu ușurință, asigurându-se astfel echitatea, indiferent de mediul urban sau rural, unde este situată școala.

Costul dotării unui cabinet de asistență psihopedagogică este estimat la **24.000 euro, calcul realizat prin consultarea unui expert contabil.**

Tabel 9 Costuri estimate pentru dotarea unui cabinet de asistență psihopedagogică

Dotări	Costuri
Mobilier (mese, scaune, dulapuri etc.)	3,000 euro
Echipe: computere, conexiune Internet, imprimantă, fotocopiator, telefon / fax, cameră video, TV, reportofon etc	3,000 euro
Baterii de teste psihologice și chestionare în format electronic (pentru aplicare și cotare computerizată) și în format creion-hârtie	= Acesta reprezintă o estimare a costurilor pentru achiziționarea unor baterii de teste psihologice și chestionare în format electronic (pentru aplicare și cotare computerizată) și în format creion-hârtie, adaptate cultural, validate și etalonate pe populație românească, conform Casetei 7. Spre exemplu: Costul unei Platforme specializate de orientare școlară și profesională (CCPintranet): https://www.cognitrom.ro/produs/consiliere-si-orientare-in-cariera/): 8,000 Ron
Igienizare	3,000 euro

- **Eliminarea în cazul profesorului-consilier a normei didactice de predare de 2-4 ore**

Eliminarea normei didactice de predare 24 ore se va realiza prin realizarea unei consultări la nivel național a profesorilor-consilieri și prin modificarea prevederilor legale în vigoare (art. 262 din Legea Educației nr. 1/2011 și a Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională), aferentă postului de profesor consilier școlar din cadrul CJAP/CMBAP (MECTS, 2011).

Eliminarea normei didactice de predare va permite alocarea acestui timp pentru activitățile de asistență psihopedagogică, desfășurate individual și colectiv cu preșcolarii/elevii, consiliere, orientare, inclusiv pentru activitățile de consiliere în carieră, activități de consiliere a părinților și a cadrelor didactice.

IV. Îmbunătățirea modului de realizare a parteneriatelor dintre școli și alți actori cheie și extinderea comunităților de practică existente în domeniul consilierii și orientării în carieră

- **Includerea unui plan de activități și a unui set de indicatori de monitorizare și evaluare în Acordurile de parteneriat dintre școli și alți actori-cheie (agenți economici, AJOFM, universități, ONG-uri) în domeniul consilierii în carieră în școli**

Acordurile de parteneriat dintre școli și alți actori-cheie (agenți economici, AJOFM, universități, ONG-uri) vor fi concepute pe baza unui plan de activități (scop, obiective, activități, costuri, termene, promovare, evaluare etc.) și a unui set de indicatori de monitorizare și evaluare a activităților (care să semnaleze atingerea obiectivelor), agreeți de către ambele părți interesate.

- **Elaborarea de proceduri la nivelul unității de învățământ pentru selecția partenerilor relevanți (agenți economici, AJOFM, universități, ONG-uri) în vederea implementării de programe și activități eficiente de consiliere în carieră**

Unitățile de învățământ vor realiza **parteneriate cu agenți economici publici sau privați sau alte instituții**, cu scopul de a implementa programe de consiliere și orientare în carieră a elevilor pe baza unor **proceduri și criterii** clare de selecție a partenerilor, menționarea condițiilor de colaborare, specificarea rolului de coordonator al profesorului consilier (ex. colaborarea cu organizații din comunitate care pot servi drept mentori pentru elevi; colaborarea cu angajatorii – pentru a oferi elevilor activități de job-shadowing și stagii de pregătire). În zonele unde nu există agenți economici, se recomandă constituirea cu sprijinul CJRAE/ CMBRAE a unor parteneriate cu companii, instituții, ONG-uri din alte localități sau din municipiul reședință de județ, inclusiv prin utilizarea unor platforme informatice unde companiile interesate să colaboreze și școlile se pot înscrie. Un exemplu internațional de bună practică în acest sens este Education and Employers, Marea Britanie ⁶⁴.

Un review al literaturii internaționale de specialitate pe tema educației cu privire la carieră, care a vizat cercetările care au adoptat abordări cvasi-experimentale și experimentale (Hughes et al, 2016) a arătat că rezultatele legate de **furnizarea de educație cu privire la carieră din școli, inclusiv cu implicarea angajatorilor**, sunt în primul rând **pozitive**: acesta a fost cazul pentru 60% dintre studiile care au identificat **rezultate educaționale** (doar 2% în primul rând negative); 67% dintre studiile care au analizat **rezultatele economice** (niciunul dintre acestea nu a fost considerat în primul rând negativ) și 62% dintre studiile care au analizat **rezultatele sociale** (doar 3% au fost considerate în primul rând negative).

- **Extinderea comunităților de practică existente către furnizori privați și alte sub-comunități de parteneri**

Extinderea comunităților de practică existente către furnizori privați și alte sub-comunități de parteneri are în vedere colaborarea serviciilor publice de consiliere cu entități private pentru introducerea unor inovații în sistem, atragerea de fonduri, suplimentarea activităților de consiliere în carieră etc. O soluție sugerată de participanții la consultări are în vedere crearea la nivel național/ județean a unor baze de date cu instituții/ companii/ specialiști din diferite domenii, interesați să colaboreze cu școlile pe teme de COC.

O limitare în extinderea acestei comunități ar fi existența unui număr foarte mic de furnizori de astfel de servicii specializate și o alta ar fi lipsa exemplurilor la nivel local a parteneriatelor public-privat. Exemple de astfel de colaborări sunt proiectele în domeniul consilierii, derulate de Fundația Heks/Eper România în

⁶⁴ European Training Foundation (2020). *International trends and innovation in career guidance*, Volume II: Country case studies, Turin: ETF

învățământul gimnazial și profesional în școli din județele Covasna, Mureș și Sibiu (mai multe detalii pot fi consultate în Caseta 20 din acest raport) și proiectul “Antrenament pentru viitor”, derulat de Romanian Business Leaders, adresat elevilor de gimnaziu și liceu din București și județele Cluj, Constanța, Prahova, din mediul urban și rural (mai multe detalii pot fi consultate în Caseta 22 din acest raport).

V. Informarea (outreach)

▪ Dezvoltarea unui portal național pentru consilierea și orientarea în carieră

Portalul va fi accesibil în mod gratuit și va conține informații utile pentru elevi (ex. informații despre instituții de educație, ocupații, modalități de evaluare a abilităților, aptitudinilor, intereselor, valorilor personale, documentele necesare pentru înscrierea la liceu/ învățământul profesional/ învățământul superior, posibilitatea de a discuta cu un specialist, povești de succes), părinți (ex. informații despre instituții de educație, ocupații, documentele necesare pentru înscrierea la liceu/ în învățământul profesional/ în învățământul superior, modalități de sprijinire a copiilor în alegerea studiilor și a ocupației viitoare, posibilitatea de a discuta cu un specialist), profesori (ex. informații despre instituții de educație, ocupații, modalități de sprijinire a elevilor în alegerea studiilor și a ocupației viitoare, resurse educaționale deschise pe teme de COC), profesori-consilieri școlari (ex. informații despre instituții de educație, ocupații, exemple de bune practici, noutăți în domeniu), reprezentanți ai companiilor (ex. responsabilitățile și obligațiile acestora în calitate de angajator al unui elev la un stagiu de experiență de muncă), pe baza unor exemple existente la nivel național și internațional⁶⁵. Portalul poate reuni toate website-urile CJRAE/CMBRAE, existente individual în acest moment pentru fiecare din cele 41 de județe și municipiul București.

Portalul poate lua forma unui sistem informațional bazat pe web, care să ofere posibilitatea creării în format electronic a unui portofoliu personal al elevului (abilități, calificări, experiențe, aspirații), precum și a unui sistem interactiv bazat pe web, care conține informații concrete și materiale de dezvoltare a carierei, autoevaluare diagnostică și care poate oferi, de asemenea, o linie de asistență sau contact prin chat cu profesioniști în COC (European Training Foundation, 2020). Numeroase exemple de bună practică cu privire la utilizarea TIC în consilierea și orientarea în carieră pot fi identificate pe plan internațional în lucrările ETF (2020) și Cedefop (2018), spre exemplu: e-guidance, Danemarca; e-guidance și integrarea serviciilor de consiliere, Estonia; My future, Australia; My skills future and my career future, Singapore etc..

Caseta 8 Exemplu de bună practică din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

Inspiring the Future, creat în Regatul Unit este un instrument online, inovator (*a match-making tool*), care conectează școli și angajați voluntari prin intermediul unui site web, oferindu-le elevilor ocazia de a discuta cu angajați din diferite domenii.

Sursa: <https://www.inspiringthefuture.org/>

⁶⁵ Platforma electronică CNDIPT: <https://www.alegetidrumul.ro/>; Ghidul ocupațiilor, ISE: <https://go.ise.ro/>; Cognitrom Career Planner: <https://ccponline.ro/>; Test Central, serviciul Pe meserie: <https://www.pemeserie.ro/>; Myfuture, Australia: <https://myfuture.edu.au/help-and-support/about-myfuture#/>

Caseta 9 Exemplu de bună practică din România (1)

La CJRAE Iași au fost create: platforma Harta serviciilor de sprijin pentru tineri și adulți, o resursă pentru părinți și tineri, care să îi sprijine în selectarea organizațiilor cu specific psihopedagogic; platforma Helpline – Consilierul alături de tine!, un instrument eficient de consiliere pentru utilizatorii din unitățile de învățământ fără cabinet de asistență psihopedagogică.

Surse: <http://www.cjrae-iasi.ro/>, CJRAE Iași. Raport de activitate 2021-2022: <http://www.cjrae-iasi.ro/info/cjrae/documente-interne>

Costul estimat al realizării portalului propus este de **20.000 euro, calcul realizat prin consultarea unui expert contabil.**

- Promovarea/ asigurarea unei mai bune **vizibilități a programelor și activităților de consiliere în carieră**, oferite de unitatea de învățământ, astfel încât elevii să fie motivați să participe.

Promovarea/ asigurarea unei mai bune vizibilități pentru elevi, profesori și părinți a programelor și activităților de consiliere în carieră va fi realizată de către profesorul consilier prin următoarele modalități: abordarea consilierii în carieră ca strategie principală și responsabilitate a întregului personal al școlii, realizarea la nivelul școlii a unui plan de Consiliere în carieră, cu alocarea sarcinilor către diferiți membri ai personalului didactic și nedidactic din școală, conștientizarea de către conducerea școlii a importanței consilierii în carieră pentru elevi, conceperea și a planificarea riguroasă a activităților și programelor de consiliere, înainte de a fi livrate (ex. a realiza o descriere clară a programului pentru directori, profesori, părinți, elevi, a stabili conținutul programului, metodele de livrare, modalitățile de evaluare), punerea în aplicare a abilităților și a influenței pentru a colabora cu diferite părți interesate (elevi, studenți, părinți, profesori, directori etc.), prezentarea de către profesorul consilier a programelor și activităților de consiliere în carieră în consiliile profesionale, cercuri pedagogice, lectorate cu părinții, orele din cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare etc., informarea părinților prin intermediul scrisorilor, pliantelor, newsletters, platforma de consiliere, unde vor avea acces și vor putea monitoriza activitățile realizate de copii, implicarea elevilor și părinților în promovarea programelor și activităților de consiliere în carieră, colaborarea cu reprezentanții comunității locale în promovarea programelor și activităților de consiliere în carieră, alocarea unor spații adecvate în școală pentru desfășurarea programelor și activităților de consiliere în carieră.

Figura 19 Exemplu de bune practici în România(2)

Exemple de modalități de promovare a unor programe de consiliere, realizate de către profesorii consilieri din CJRAE/ CMBRAE în România pot fi consultate într-un ghid pentru profesorii consilieri școlari, realizat de către UCE în 2020, la solicitarea Ministerului Educației.

Sursa: Andrei, Angela (coordonator) (2020). *Programe și activități de consiliere pentru dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale elevilor din învățământul primar/ gimnazial/ liceal/ profesional. Ghid pentru profesorii consilieri școlari*, Volumul I, II și III, București: Editura Didactică și Pedagogică. Disponibil la: <https://www.ise.ro/consiliere-pentru-dezvoltarea-competentelor-socio-emotionale-ale-elevilor>

- **Realizarea de campanii naționale și locale, conform unui plan agregat**

Campaniile naționale și locale de promovare și marketing al serviciilor vor viza creșterea gradului de vizibilitate a serviciilor și se vor realiza pe baza unui plan agregat (ex. scop, obiective, conținuturi, mod de

desfășurare a activităților, grupuri țintă și nevoile acestora, costuri, orar) și vor fi realizate prin intermediul presei scrise, radio, TV, platforme online, rețele sociale etc.

Costul estimat al unor asemenea campanii este de aproximativ 250.000 euro/an și ar include: conținut difuzat pe social media, radio/TV, presă scrisă. Calculul a fost realizat prin consultarea unui expert contabil.

VI Monitorizare și evaluare

Pe plan european, un raport recent al Comisiei Europene (Barnes et al., 2020). a indicat **o lipsă de standardizare și/sau coordonare în monitorizarea și evaluarea sistematică a activităților de consiliere și orientare în carieră în majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene (U.E.)**. Datele au arătat că este nevoie de îmbunătățiri ale modului de monitorizare a rezultatelor și impactului serviciilor de consiliere și orientare. Monitorizarea standardizată a intrărilor, proceselor și rezultatelor va permite o măsurare și evaluare consecventă a modului de utilizare a resurselor și a rezultatelor, precum și o justificare politică solidă pentru sustenabilitatea și îmbunătățirea serviciilor de consiliere. În multe țări europene, monitorizarea se realizează în funcție de percepția pe termen scurt a serviciilor de către clienți, dar rareori pe înțelegerea rezultatelor procesului. Implicarea beneficiarilor și a practicienilor în dezvoltarea și implementarea unui sistem de monitorizare și evaluare este un aspect esențial (Barnes et al., 2020).

Proiectarea și operaționalizarea în România a unui sistem unitar de monitorizare și evaluare a serviciilor de consiliere în carieră va contribui la obținerea unei viziuni sistematice asupra activităților desfășurate, identificarea în sistem a unor tendințe, performanțe slabe sau obstacole, precum și a unor exemple de bune practici. Un sistem bine implementat pentru monitorizarea și evaluarea activităților de consiliere în carieră va conduce la creșterea calității și a impactului acestora asupra beneficiarilor. Secțiunea 4.5 discută etapele necesare pentru crearea unui sistem unitar de monitorizare și evaluare și propune un cadru pentru acesta.

4.4.3 Obiectivul Specific 2: Asigurarea accesului la consiliere și orientare în carieră pentru elevii din învățământul gimnazial și liceal, inclusiv pentru cei din zone marginalizate

Pentru fiecare obiectiv/ temă din studiile OCDE privind consilierea și orientarea în carieră există câteva provocări cheie, alături de o serie de opțiuni de politici și exemple de răspunsuri eficiente la problemele identificate. Astfel, pentru OS2 asigurarea accesului elevilor la activitățile și serviciile COC, una dintre întrebările cheie, transpusă apoi și în opțiuni de politici se referă la nevoia de a diversifica furnizarea serviciilor de orientare și consiliere în carieră prin intermediul Tehnologiilor Informațiilor și Comunicațiilor (TIC) (OCDE, 2004b: 35-36). Propunerile de soluții inovative pe baza TIC sugerate în raportul OCDE trebuie însă privite în contextul temporal în care au fost dezvoltate și adaptate procedeele/ instrumentelor disponibile în momentul actual.

Abordări actualizate asupra asigurării accesului la serviciile COC și utilizarea TIC în COC pot fi consultate în rapoartele ELGPN (2012), Cedefop (2018), ETF (2020) și European Commission & Barnes (2020).

Exemple actualizate de bună practică cu privire la utilizarea TIC în COC pot fi identificate în rapoartele internaționale asupra tendințelor inovative în COC, realizate de către ETF (2020) și Cedefop (2018). Utilizarea TIC în COC poate fi realizată prin: sisteme digitale de informații cu privire la carieră, sisteme

digitale de informații cu privire la piața muncii, sisteme interactive bazate pe web în COC, utilizarea “big data” în COC, utilizarea de chatbots și apps în COC, simulatoare de carieră cu inteligență artificială.

În mod similar, îmbunătățirea consilierii și orientării în carieră pentru tinerii în situație de risc are menționate mai multe provocări cheie/ opțiuni de politici. Tabelul 10 arată că cea mai mare parte a acestora sunt aliniată obiectivelor specifice și liniilor de acțiune/măsuri propuse deja pentru contextul programelor finanțate din fonduri europene în perioada curentă de programare.

Tabel 10 Provocări și opțiuni cheie pentru obiectivele privind consilierea și orientarea în carieră (selecție)⁶⁶

Obiectiv	Întrebări/ Provocări cheie	Opțiuni de politici	Exemple de răspunsuri eficiente de politici
Extinderea accesului la orientarea în carieră	Ce fel de resurse – inclusiv analize asupra intereselor/ motivațiilor, instrumente de navigare în carieră și liste de verificare, videoclipuri cu informații despre locuri de muncă, sisteme digitale de informații cu privire la carieră, sisteme interactive bazate pe web, app-uri pentru telefonul mobil sau a unor chatbots au fost sau ar putea fi dezvoltate pentru a sprijini o abordare de ‘self-service’ a consilierii și orientării în carieră? Sunt acestea disponibile pe internet sau pe tehnologia CD-ROM? Ce fel de schimbări în structurile de personal, precum și inițiativele de formare și dezvoltare a personalului, sunt necesare pentru a sprijini abordările de self-service?	Realizarea unei cartografieri/ analize naționale, regionale și locale a orientării profesionale furnizate printr-o serie de mijloace media către o serie de grupuri-țintă (tineri, angajați, șomeri) pentru a optimiza viitoarele opțiuni de politică.	Furnizarea orientării în carieră prin tehnologia Call-centre

⁶⁶ Exemplele menționate în Tabel sunt selectate de autori din textul întregului capitol și nu corespund ca tematică – selecția de opțiuni de politici nu corespunde neapărat unei anumite întrebări cheie. În mod similar, exemplele de programe identificate ca răspunsuri eficiente de politici nu corespund neapărat unei anumite provocări sau opțiune de politici.

Obiectiv	Întrebări/ Provocări cheie	Opțiuni de politici	Exemple de răspunsuri eficiente de politici
	<p>Ce strategii pot fi dezvoltate pentru a sprijini consilierea și orientarea în carieră non-formală și informală (de exemplu, prin furnizarea de materiale de formare și de informare pentru a sprijini consilierea și orientarea în carieră în contexte la nivelul comunității dar și în alte cadre/contexte)?</p>	<p>Dezvoltați modalități inovatoare de combinare a serviciilor on-line cu cele off-line pentru a asigura furnizarea personalizată care să răspundă nevoilor distincte ale clienților.</p>	<p>Orientarea bazată pe TIC din sectorul privat</p>
	<p>Cum pot fi organizate serviciile de consiliere și orientare în carieră astfel încât să fie mai ușor accesibile: în afara orelor standard de program; într-un mod de 'self-service'; în centrele de resurse bazate pe comunitate (centre comunitare)? Aceste modificări implică renegocierea condițiilor de muncă ale personalului?</p>	<p>Dezvoltarea mecanismelor de asigurare a calității pentru a realiza că extinderea serviciilor și produselor de consiliere și orientare în carieră au loc într-un cadru de asigurare a calității.</p>	<p>Centre mobile</p>
		<p>Contractați unele servicii de consiliere și orientare în carieră către grupurile comunitare.</p>	
<p>Îmbunătățirea orientării în carieră pentru tinerii în situație de risc</p>	<p>În cazul în care în școli nu există programe pentru identificarea și asistarea persoanelor care părăsesc timpuriu școala, ce argumente pot folosi factorii de decizie și practicienii din domeniul consilierii și orientării în carieră pentru a contribui la crearea acestora? Ce consiliere și orientare în carieră ar trebui oferită persoanelor care părăsesc timpuriu școala și în ce mod? Ar trebui să fie livrate ca parte a curriculumului sau în plus față de acesta? Ar trebui să fie livrat de personal intern sau extern sau de ambele? Ar trebui să includă oportunități de învățare experiențială în afara școlii?</p>	<p>Transformarea consilierii și orientării în carieră pentru potențialii elevi la risc de părăsire timpurie a școlii într-o prioritate în alocarea resurselor de orientare către școli. Colaborarea cu managerii sistemelor educaționale și cu directorii de școli pentru a demonstra valoarea strategiilor de intervenție timpurie pentru identificarea potențialelor situații de abandon școlar și pentru a demonstra rolul pe care consilierea și orientarea în carieră îl poate juca în astfel de strategii.</p>	<p>Furnizarea de servicii integrate în Țările Nordice</p>
	<p>Care sunt tipul de formare și de competențe de care au nevoie profesioniștii din domeniul consilierii și orientării în carieră pentru a lucra cu persoanele care părăsesc timpuriu școala și cu tinerii aflați în situații de risc? Actualul personal din domeniul consilierii și orientării în carieră are aceste competențe (de exemplu, îndrumarea adecvată a beneficiarilor către alte servicii și colaborarea în echipe intersectoriale)? Cum ar trebui să colaboreze personalul de consiliere și orientare în carieră din domeniul educației și</p>	<p>Îmbunătățirea formării inițiale și continue a directorilor de școli, a profesorilor și a personalului din consilierea și orientarea în carieră, pentru a-i informa cu privire la modalitățile prin care pot integra consilierea și orientarea în carieră în programele de sprijinire a</p>	<p>Administrații publice locale pro-active din Danemarca</p>

Obiectiv	Întrebări/ Provocări cheie	Opțiuni de politici	Exemple de răspunsuri eficiente de politici
	formării profesionale cu personalul extra-școlar, cum ar fi cei care lucrează în domeniul politicilor de tineret, asistenții sociali, alți lucrători comunitari și alți adulți, pentru a optimiza impactul ambelor?	potențialelor persoane care părăsesc timpuriu școala.	
		Asigurați-vă că fiecare persoană care părăsește timpuriu școala are un plan individual de acțiune pentru continuarea învățării, a muncii și a altor obiective de viață.	Programul Youthreach în Irlanda

Sursa: Selecție realizată de autori pe baza raportului OCDE, 2004b.

4.4.4 Scenarii alternative privind asigurarea accesului elevilor la serviciile și activitățile COC

Pe baza și în contextul implementării mix-ului propus anterior, reglementarea numărului profesorilor consilieri și a distribuției lor geografice ne permite elaborarea unor **scenarii privind asigurarea accesului de calitate la servicii**⁶⁷.

Așa cum este discutat și în Capitolul 4.3.1. Încărcarea consilierilor peste norma stabilită va avea pe cale de consecință reducerea calității serviciilor prestate și deprioritizarea COC.

În elaborarea și analiza opțiunilor am pornit de la teoria schimbării articulată pe parcursul acestei lucrări, un model logic standard în analiza impactului social. Secvența causală și setul de ipoteze folosite sunt susținute de datele și informațiile disponibile, dar și de o baterie bogată și complexă de cazuri de bune practici și lucrări de specialitate din literatura națională și internațională.

Scenariile analizate sunt:

Scenariul de bază (SB)

SB: Menținerea direcției de politică actuală, (H.G. nr. 1604/2022 și modificarea anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației), respectiv implementarea limitei maxime pentru numărul de elevi pentru care se oferă consiliere în cadrul unei norme de consiliere, alocarea eșalonată de posturi suplimentare, cu preponderență în mediul rural;

Scenarii alternative

S1: Prioritizarea integrării consilierului școlar în comunitatea educațională

⁶⁷ Această analiză presupune că din cauze explicate în capitolul omonim, profesorii-diriginți vor continua să rezolve aspecte administrativ-organizatorice ale clasei de elevi în cadrul orei de Consiliere și dezvoltare personală (la gimnaziu), nu vor avea competențe profesionale adecvate și timp suficient pentru aplicarea programei școlare în vigoare și pentru dezvoltarea abilităților de management al carierei în rândul elevilor, iar colaborarea acestuia cu profesorul-consilier va fi redusă, adică nu va exista un risc de suprapunere de activități și competențe.

Aceast scenariu presupune:

- implementarea strictă a limitei maxime pentru numărul de elevi pentru care se oferă consiliere în cadrul unei norme didactice a profesorului consilier (maximum 500 de elevi sau maximum 500 de elevi și preșcolari);
- un post de profesor consilier poate acoperi maxim două unități de învățământ, cu personalitate juridică (PJ), stabilirea unei distante maxime de parcurs zilnic și decontarea costurilor de transport;
- o unitate școlară beneficiază de serviciile a mai mult de 1 cabinet de consiliere psihopedagogică doar dacă se depășesc 1,5 norme/consilier;
- adoptarea unei abordări a întregii școli (*whole-school-approach*) pentru desfășurarea COC.

S2: Acordarea unei atenții speciale elevilor expuși riscului de marginalizare, excludere sau de a avea rezultate școlare scăzute pentru formarea competențelor de management al carierei ale acestora

Aceast scenariu presupune:

- implementarea strictă a limitei maxime pentru numărul de elevi pentru care se oferă consiliere în cadrul unei norme de consiliere;
- norma didactică a profesorului consilier școlar corespunde unui post de profesor-consilier școlar și se stabilește prin raportare la **un număr de maximum 500 de elevi, maximum 500 de elevi și preșcolari sau de maximum 300 de preșcolari** (cap. XIII, art. 202, pct. 9);
- norma didactică a profesorului consilier școlar care își desfășoară activitatea cu elevi din ciclul gimnazial și liceal din zonele marginalizate se reduce la 300 de elevi, cu decontarea costurilor de transport.

În plus, pentru scenariile alternative sunt propuse proiect pilot, recomandabil de implementat pe un eșantion de școli MATE, în urma unor analize a conjuncturilor locale și cu respectarea cerințelor tehnice de constituire a grupurilor de intervenție și de control. Aceste proiecte pilot au ca obiectiv evaluarea impactului educațional și social, dar și a raportului costuri-beneficii, în cazul implementării de intervenții complete și complexe, pe intervalul minim al unei cohorte.

Caseta 10 Proiecte pilot propuse

Proiect pilot - Scenariul 1: crearea și dotarea la nivelul ideal a cabinetului de asistență psihopedagogică în școlile selecționate, care vor avea alocat un consilier/PJ cu normă exclusivă în PJ-ul respectiv.

Proiect pilot - Scenariul 2: crearea și dotarea la nivelul ideal a cabinetului de asistență psihopedagogică în școlile selecționate, la care să poată avea acces (parțial/în funcție de nevoi și inclusiv prin metode digitale) elevi din alte unități unde consilierul are atribuții. Consilierul care va avea alocată o parte din norma didactică într-o școală din zonă marginalizată, va avea alocată și o parte în cel puțin o școală din zone fără marginalizare și va realiza acțiuni comune.

4.4.5 Analiza de caz – Județul Botoșani

Analiza Scenariilor propuse este ilustrată de cazul județului Botoșani. Datele disponibile pentru efectuarea acestei analize nu ne-au permis o analiză suficient de comprehensivă la nivel național. Județul Botoșani acoperă 2% din numărul total de elevi din învățământul preuniversitar. În anul școlar 2022-2023 în județul Botoșani sunt angajați 60 de consilieri, dintre care 58 au norme în cabinete de asistență psihopedagogică.

Alegerea județului Botoșani⁶⁸ pentru ilustrarea analizei opțiunilor a pornit de la următoarele criterii:

- Se află în Regiunea cu cel mai ridicat grad de sărăcie relativă (35,1% față de 22,5% la nivel național, 2021), cea mai mică rată de ocupare și cel mai mare număr de NEETs.
- Rata șomajului înregistrat în județul Botoșani este în quartila superioară la nivel național.
- Județul Botoșani are a 12-a cea mai mare rată de abandon la gimnaziu și a 6-a cea mai mare rată de abandon la liceu.
- Județul Botoșani se află pe locul 23 la promovabilitatea la Bacalaureat, adică este valoarea națională mediană. Ultimele două puncte sugerează că sistemul educațional local funcționează la performanță medie națională, iar ratele de abandon

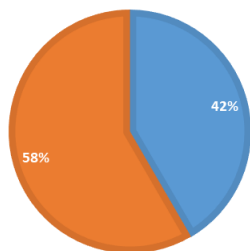
sunt probabil rezultatul unui context socio-economic și familial nefavorabil în zone cu capital uman scăzut, și de aici nevoia de focus suplimentar pe acțiuni care să susțină motivarea pentru continuarea studiilor.

- Se înregistrează o pondere mare a elevilor din mediul rural comparativ cu media națională (47% în județul Botoșani față de 27% la nivel național pentru elevii din toate ciclurile de învățământ, respectiv 37% în Botoșani față de 25,7% la nivel național în cazul elevilor înscriși în ciclul gimnazial și liceal).

⁶⁸ Sursă hartă: [Judetul Botosani - Harta Romaniei \(pe-harta.ro\)](http://JudetulBotosani-HartaRomaniei(pe-harta.ro))

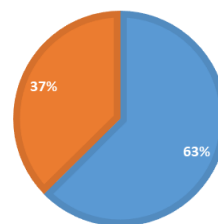
STRUCTURA PE MEDII A NUMĂRULUI DE PJ

PJ in mediul urban PJ in mediul rural

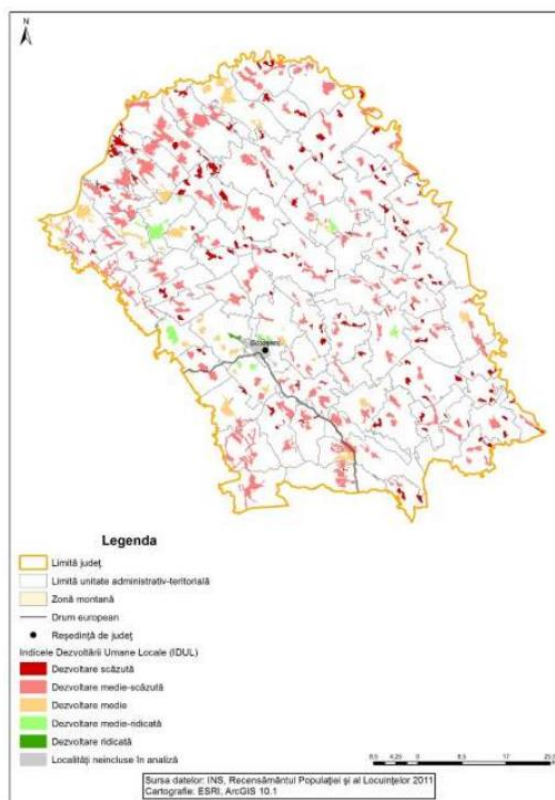
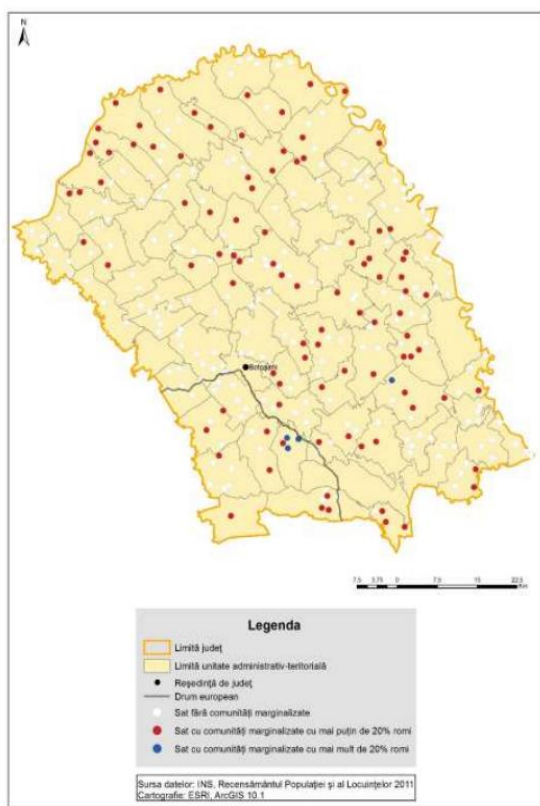
STRUCTURA PE MEDII A NUMĂRULUI DE ELEVI ÎN CICLUL GIMNAZIAL ȘI LICEAL

Elevi in mediul urban Elevi in mediul rural

- Județul Botoșani se află între județele cu cea mai mare rată de marginalizare a populației din mediul rural (9-15%) și dintre cele mai scăzute niveluri de dezvoltare umană, la rândul său corelat cu un nivel scăzut de urbanizare, distanța față de orașe mari și sărăcie locativă/comunitară⁶⁹. (Banca Mondială, 2016).

Localități rurale (unități SIRINF) cu zone marginalizate (stânga) și distribuția unităților SIRINF după nivelul dezvoltării umane locale (dreapta).

Sursa: Banca Mondială, (2016)

⁶⁹ "Sărăcia comunităților", ca probabilitate ridicată de consum scăzut de bunuri publice și private, măsurată de către indicatori de capital comunitar, reprezintă o măsură specifică cu validitate la nivel local, chiar dacă este corelată cu sărăcia individuală sau a gospodăriilor (Banca Mondială, 2016)

Notă: Sistemul Informatic al Registrului Unităților Teritoriale - Administrative (SIRUTA) reprezintă un sistem de înregistrare, evidență și actualizare a unităților administrativ-teritoriale, realizat și gestionat de Institutul Național de Statistică. Nivelul 1 al codurilor SIRUTA corespunde județelor, nivelul 2 este pentru municipii, orașe și comune, iar nivelul 3 (SIRINF) pentru sate, localități componente și sectoare ale capitalei.

Ponderea elevilor din ciclul gimnazial și liceal înscriși în școli din zone marginalizate din mediul rural este semnificativ mai mare este mai mare decât a populației în general, ajungând la aproape 30%, cu peste 12% (respectiv peste 3500 de elevi) în zone cu marginalizare peste medie și severă. 875 de elevi erau înscriși la începutul anului școlar 2022-2023 în școli din zone cu marginalizare peste medie și severă unde nu activează un consilier școlar (aproape 7% din întreaga populație școlară din ciclul gimnazial și liceal din județ).

Tabel 11 Distribuția pe zone marginalizate a elevilor din ciclul gimnazial și liceal

Total elevi înscriși în ciclul gimnazial și liceal	28.283	În școli finanțate prin PNRAS	În alte școli	Total	Număr elevi
Mediul urban		1,7%	61,0%	62,6%	17718
- în școli unde există cabinet de asistență psihopedagogică		1,7%	60,2%	61,9%	
- în școli unde nu există cabinet de asistență psihopedagogică		0%	0,8%	0,8%	
Mediul rural		14,7%	22,6%	37,4%	10565
- în școli din zone marginalizate		10,8%	17,8%	28,5%	7711
- în școli unde există cabinet de asistență psihopedagogică		7,8%	14,1%	21,9%	
- în școli unde nu există cabinet de asistență psihopedagogică		3,0%	3,7%	6,7%	1887
- în școli din zone cu marginalizare peste medie și severă		5,9%	6,9%	12,8%	
- în școli unde există cabinet de asistență psihopedagogică		5,1%	4,6%	9,7%	
- în școli unde nu există cabinet de asistență psihopedagogică		0,8%	2,3%	3,1%	875
- în școli din zone cu marginalizare medie		4,0%	4,9%	8,9%	
- în școli unde există cabinet de asistență psihopedagogică		2,3%	4,1%	6,5%	
- în școli unde nu există cabinet de asistență psihopedagogică		1,7%	0,8%	2,4%	
- în școli din zone cu marginalizare sub medie		0,9%	6,0%	6,8%	
- în școli unde există cabinet de asistență psihopedagogică		0,4%	5,3%	5,7%	
- în școli unde nu există cabinet de asistență psihopedagogică		0,5%	0,7%	1,1%	
- în școli din zone fără marginalizare		3,9%	4,9%	8,8%	
- în școli unde există cabinet de asistență psihopedagogică		2,5%	2,9%	5,4%	
- în școli unde nu există cabinet de asistență psihopedagogică		1,4%	2,0%	3,4%	

Sursa: Autorii, pe baza datelor furnizate de ME și Banca Mondială (2016)

Dintre școlile care se află în mediul rural și au înscriși elevi în ciclul gimnazial și liceal, 50 (sau peste 80% din total) se află în zone marginalizate. În aproape jumătate dintre acestea nu activează consilier școlar. Pe de altă parte, 33 de școli din județ sunt finanțate prin PNRAS, 20 dintre acestea în zone rurale marginalizate. Și nu în ultimul rând, în 9 dintre acestea, nu activează consilier școlar.

Tabel 12 Școli finanțate prin PNRAS în zone marginalizate din mediul rural⁷⁰⁷¹

Denumire unitate PJ	Localitate superioara	Activează consilier școlar	Dimensiune localitate	Grad de marginalizare	Punctaj	Indicele compozit de risc de abandon școlar	Punctaj index de severitate	Prioritate	Nr. Unități arondate
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR.2 TUDOR VLADIMIRESCU-ALBEȘTI	ALBEȘTI	Da	Mare	Peste medie și severă	7	4,2	105	ridicată	0
ȘCOALA GIMNAZIALA "IOAN MURARIU" CRISTINEȘTI	CRISTINEȘTI	Da	Mare	Peste medie și severă	7	4	100	ridicată	9
ȘCOALA GIMNAZIALA NR.1 DURNEȘTI	DURNEȘTI	Nu	Mediu	Peste medie și severă	9	4	100	ridicată	9
ȘCOALA GIMNAZIALA NR.1 DUMENI	GEORGE ENESCU	Da	Mediu	Peste medie și severă	7	3,8	95	ridicată	8
LICEUL TEORETIC "ANASTASIE BASOTA" POMĂRLA	POMĂRLA	Da	Mediu	Peste medie și severă	9,5	4	100	ridicată	4
ȘCOALA GIMNAZIALA NR.1 RADAUȚI-PRUT	RĂDĂUȚI-PRUT	Nu	Mediu	Peste medie și severă	10	3,8	95	ridicată	5
ȘCOALA GIMNAZIALA NR. 1 ȘTIUBIENI	ȘTIUBIENI	Da	Mediu	Fără marginalizare	10	4,2	105	ridicată	3
ȘCOALA GIMNAZIALĂ "DIMITRIE BRANDZA" VIIȘOARA	VIIȘOARA	Nu	Mic	Peste medie și severă	8,5	3,6	90	ridicată	3
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR.1 ADĂȘENI	ADĂȘENI	Nu	Mic	Peste medie și severă	9,5	3,4	85	medie	3
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR.1 ALBEȘTI	ALBEȘTI	Da	Mare	Peste medie și severă	8,5	3	75	medie	6
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR.1 BLÂNDEȘTI	BLÂNDEȘTI	Nu	Mic	Medie	7	3,4	85	medie	2
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR.1 CORLĂTENI	CORLĂTENI	Nu	Mic	Medie	8,5	2,6	65	medie	1
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR.1 CRISTEȘTI	CRISTEȘTI	Da	Mare	Medie	7	3	75	medie	6
ȘCOALA GIMNAZIALA NR.1 DOBĂRCENI	DOBĂRCENI	Nu	Mediu	Medie	9,5	2,8	70	medie	4
ȘCOALA GIMNAZIALA NR.1 VLADENI-DEAL	FRUMUȘICA	Da	Mare	Peste medie și severă	8,5	3,2	80	medie	8
ȘCOALA GIMNAZIALA NR. 1 LUNCA	LUNCA	Da	Mediu	Medie	8	3,2	80	medie	5
ȘCOALA GIMNAZIALA NR. 1 PRAJENI	PRĂJENI	Nu	Mare	Peste medie și severă	9	3,2	80	medie	3
ȘCOALA GIMNAZIALA NR. 1 ROMA	ROMA	Nu	Mediu	Medie	6,5	3,2	80	medie	4
ȘCOALA GIMNAZIALA NR 1 SULIȚA	SULIȚA	Da	Mediu	Medie	9	3	75	medie	3
LICEUL "DEMOSTENE BOTEZ" TRUȘEȘTI	TRUȘEȘTI	Da	Mare	Medie	10	3,4	85	medie	5

Sursa datelor: Ministerul Educației

⁷⁰ Notă metodologică: Tabelul combină date din diferite surse ale Ministerul Educației 1) Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar - Runda I https://www.edu.ro/PNRAS_runda1_arhiva, 2) Lista unităților de învățământ eligibile pentru Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar - finanțat prin Planul Național pentru Redresare și Reziliență -, realizată în cadrul proiectului-pilot „Dezvoltarea unui sistem integrat de prevenire, intervenție și compensare pentru a crește participarea școlară”, beneficiar Ministerul Educației, cu finanțare prin Instrumente pentru asistență tehnică (TSI) al DG Reform - https://www.edu.ro/sites/default/files/Lista%20unitati%20invatamant%20eligibile%20PNRAS_PNRR_0.pdf; 3) https://www.edu.ro/comunicat_presa_26_2022_finalizare_selectie_runda_1_PNRAS; 4) datele furnizate de CJRAE Botosani privind numărul de consilieri. Cheia de combinare a constituit-o codul SIRUTA al localității.

⁷¹ Pentru definițiile și modalitatea de calcul a indicatorilor, vezi: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/611681600840497459/A-Proposed-Methodology-for-Data-Collection-and-Use-to-Support-the-Early-Warning-Mechanism-Implementation.docx>

Scenariul de bază

Scenariul de bază (SB) – Direcția de politică actuală

Recunoscând nevoia de suplimentare a numărului de profesori consilieri, Guvernul a aprobat prin HG 1604/2022 Metodologia de organizare și funcționare a serviciilor de educație timpurie complementare și modificarea anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației.

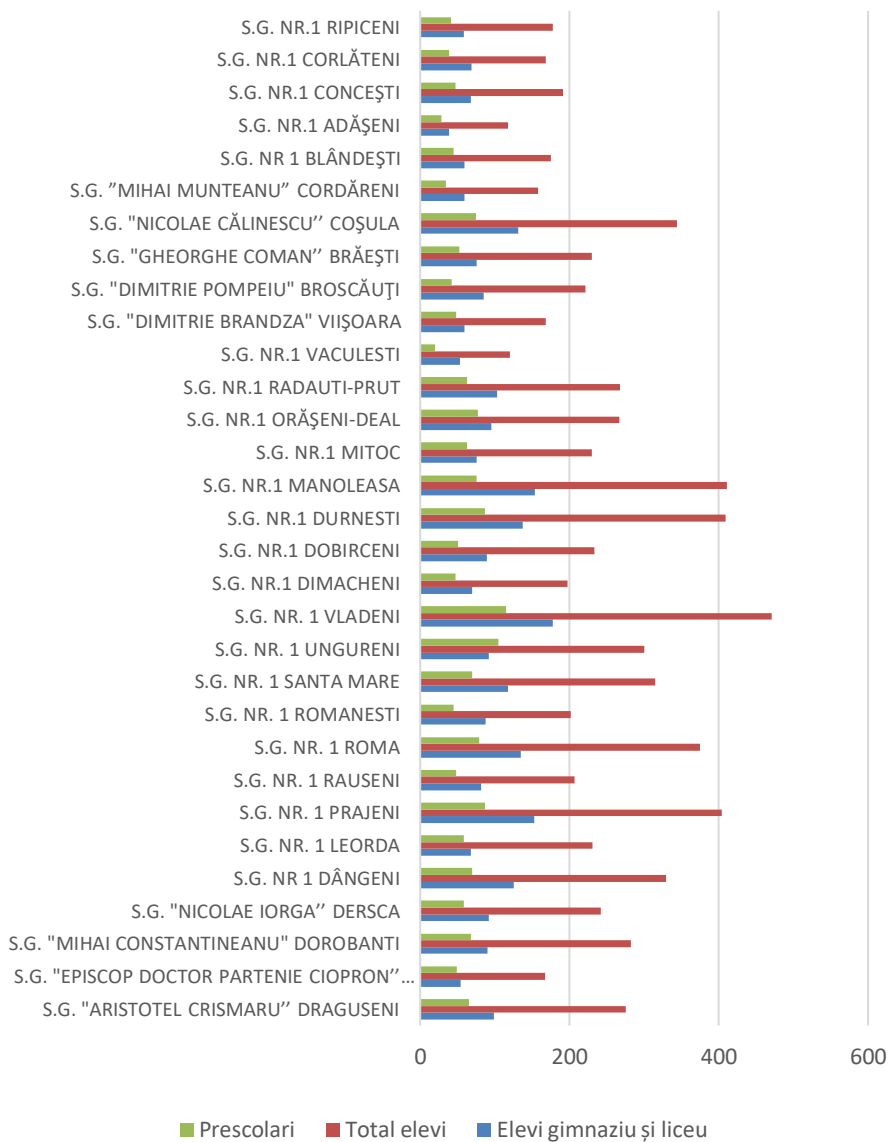
Prin HG 1604/2022 se propune suplimentarea eșalonată cu 3.750 de posturi a numărului total de posturi din învățământul preuniversitar de stat, inclusiv învățământul special, centrele județene de resurse și asistență educațională/Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, astfel încât să se permită extinderea rețelei de cabinete școlare de asistență psihopedagogică din mediul rural și să se asigure îmbunătățirea serviciilor de asistență psihopedagogică, consiliere educațională și orientare școlară pentru un număr mai mare de elevi și preșcolari din învățământul preuniversitar, precum și organizarea și funcționarea serviciilor de educație timpurie complementare.

Scenariul de referință în cadrul analizei noastre devine astfel cel în care HG 1604/2022 este implementat conform principiilor enunțate, adică cu prioritate în mediul rural, alocare eșalonată de posturi și cu un maxim de 500 de elevi sau 500 de elevi și preșcolari pe consilier, sau 300 de preșcolari/consilier.

La exemplificarea pe județul Botoșani considerăm că se va menține practica actuală în care nu există mai mult de trei PJ școlare alocate unui consilier.

La momentul primirii datelor folosite în acest raport existau 31 de școli gimnaziale care nu aveau cabinete de asistență psihopedagogică proprii în județul Botoșani (Figura 20):

Figura 20 Școli gimnaziale din județul Botoșani care nu au cabinet de asistență psihopedagogică

Toate aceste școli se află în mediul rural și aveau înscriși la data de referință a acestui studiu 7.886 elevi din care 2.854 elevi în ciclul gimnazial și liceal (10% din numărul total de elevi înscriși în ciclurile respective) și 1.852 preșcolari (18% din numărul total de preșcolari înscriși).

La norma propusă de noua Lege a Educației (2023), Capitolul XIII, Norma didactică, Art. 207, pct. 9, pentru a acoperi aceste locații este nevoie de un număr minim de **18** norme sau minim **12** consilieri (cu nu mai mult de trei locații/normă).

Pentru toți elevii, la normarea actuală este nevoie de **127** de norme sau minim **85** consilieri (cu nu mai mult de trei locații/normă). **15** dintre noile posturi ar corespunde unităților școlare care ar trebui să fie deservite de mai mult de un consilier școlar conform noii normări.

Aceasta s-ar traduce într-o scădere a numărului mediu de elevi și preșcolari pe consilier de la 855 în anul 2022-2023 la 665. Corespunzător, ar urma să crească și ponderea elevilor care beneficiază de COC și a celor care pot fi consiliați individual. Cu toate acestea, fără a cunoaște valoarea acestor indicatori la nivel de școală și consilier, nu cunoaștem dispersia și deci acuratețea unei eventuale estimări cantitative a respectivului impact.

Sub ipoteza de *ceteris paribus*, în școlile unde în prezent nu există cabinete de asistență psihopedagogică prin această măsură, un număr de approx. 900 de elevi (30%) dintre elevii din ciclul gimnazial și liceal vor beneficia de servicii de consiliere, dintre care 100-120 (4%) dintre aceștia ar beneficia de consiliere individuală.

Prin același mecanism în care simpla prezență a consilierului în școală nu asigură cererea pentru servicii de specialitate în rândul elevilor și părinților, deschiderea de posturi noi nu se traduce automat în ocuparea acestor posturi și mai ales cu candidați cu competențe profesionale superioare, necesare gestionării cazuisticii complexe. Această problemă este identificată drept cauza C11 în Arborele problemelor. În județul Botoșani, există în prezent (septembrie 2023) 22 de posturi de consilier școlar care nu au fost ocupate, nici măcar prin plata cu ora.

Scenariile alternative – facilitarea integrării intervențiilor educaționale în metoda managementului de caz

Utilizarea metodei managementului de caz de către diferiți profesioniști creează premisele unei intervenții personalizate asupra tinerilor în situații de risc: “Managementul de caz reprezintă o metodă de coordonare și integrare a tuturor activităților destinate grupurilor vulnerabile, de organizare și gestionare a măsurilor de asistență socială specifice, realizate de către asistenții sociali și/sau diferiți specialiști, în acord cu obiectivele stabilite în planurile de intervenție” (Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale). În acest mod, efectele activității de consiliere și orientare în carieră produc efecte multiplicatoare care să adreseze într-o manieră integrată situațiile de risc identificate la nivelul comunităților locale. În plus, această măsură ar oferi economie de timp pentru persoanele care au cea mai mare nevoie de consiliere în carieră.

Caseta 11 Exemple de bună practică

Sistemul de consiliere și orientare din Danemarca (Ministerul Învățământului Superior și Științei și Agenția Daneză pentru Știință și Învățământ Superior, 2020; Cedefop, 2020) include unitățile municipale de orientare a tineretului (Municipal Youth Guidance Units), care oferă consiliere și orientare în carieră la nivel municipal pentru tranziția elevilor de la învățământul obligatoriu la învățământul secundar superior (general sau profesional). Elevilor considerați nepregătiți pentru învățământul secundar superior li se recomandă să participe la consiliere și orientare de grup sau individuală. Toți ceilalți primesc consiliere și orientare de grup

(din clasa a VII-a până la clasa a X-a) prin activități realizate cu clasa de elevi. În măsura în care este relevant, consilierii în carieră îi îndrumă pe tineri către consultarea Portalului național de orientare și eGuidance.

Activitățile desfășurate vizează: prezentarea procesului de aplicare pentru un program de învățământ secundar superior (profesional sau general); introducere despre programele de învățământ secundar superior (profesional și general); prezentarea portalului național de orientare și eGuidance, disponibile pentru elevi; întâlniri de informare pentru elevi și părinții acestora; *taster courses* la programele de învățământ secundar superior (în clasele a 8-a și a 10-a); experiență de muncă (opțional).

În Finlanda, consilierea și orientarea este încorporată în activitatea profesorilor pentru clasele I-VI. Din august 2016, Consilierea și orientarea reprezintă un element obligatoriu în curriculumul din învățământul secundar superior, cuprinzând 76 de ore de activități programate în programul elevilor în timpul orelor de la clasele a VII-a - a IX-a. În plus, elevii au dreptul la consiliere și orientare individuală și de grup, precum și perioade de experiență profesională. Din august 2021, elevii din clasele a 8-a și a 9-a au dreptul la consiliere și orientare personală mai intensivă, dacă este necesar, pentru a se pregăti pentru tranziția în învățământul secundar superior și studiile ulterioare. Consilierea și orientarea intensivă este documentată într-un plan de dezvoltare personală pentru studii viitoare (Legea 1216/2020, alin. 11). Dacă elevii nu sunt înscriși în învățământul superior în termen de 12 luni de la absolvire, aceștia au dreptul la consiliere individuală pentru a-și face planuri personale pentru viitorul lor (Cedefop, 2021).

Sursa: Cedefop (2020) și Cedefop (2021)

Ambele scenarii 1 și 2 propun parcurgerea unor etape de bază din implementarea practicii managementului de caz. În primul rând ambele se concentrează pe conectarea formală, procedurală și extinsă cu echipele integrate pentru furnizarea serviciilor comunitare, acolo unde există, și cu asistentul social acolo unde aceste echipe nu există.

Dacă la nivelul Unitatilor Administrativ Teritoriale (UAT) există echipe integrate de furnizare a serviciilor comunitare, consilierul va implementa responsabilitățile care îi revin așa cum sunt ele definite de Proiectul pilot Servicii Comunitare Integrate (SCI)⁷². Acest proiect pilot a implementat prevederile Ordinului comun nr. 393/630/4236/2017 din 13 martie 2017 pentru aprobarea Protocolului de colaborare în vederea implementării serviciilor comunitare integrate necesare prevenirii excluziunii sociale și combaterii sărăciei⁷³ care prevede o linie de evaluare și intervenție similară principiilor managementului de caz, în sensul în care “furnizarea integrată a serviciilor comunitare este legată de abordarea sistemică a nevoilor și de corelarea eficientă a acestora cu pachetele de servicii din domenii diferite pentru reducerea suprapunerilor, armonizarea resurselor și crearea unui proces sustenabil de ieșire din starea de sărăcie și integrare socială și economică și vizează următoarele arii: asistența socială, sănătatea, educația, ocuparea, locuirea și accesul la documente de identitate” (art. 1, alin. 2).

Accesul la servicii de consiliere școlară și orientare în carieră face parte din seria de indicatori din domeniul educației urmăriți în evaluarea nevoilor de către echipa comunitară integrată, alături de cei privind nivelul scăzut de educație, abandonul școlar și participarea școlară scăzută, performanțe școlare scăzute și

⁷² “Crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale”, cod MySMIS 122607

⁷³ Ordin emis în comun de Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Sănătății și Ministerul Educației Naționale. Disponibil la: <https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Legislatie/O393-630-4236-2017.pdf>

accesul la programe de educație informală (art. 2, alin. 2). Profesiile reprezentate în cadrul echipei comunitare integrate sunt cele de asistent social, asistent medical comunitar/ mediator sanitar (pentru comunitățile de romi) și cele de consilier școlar/ mediator școlar. Consilierul școlar are specificate mai multe atribuții care țin de consilierea și orientarea în carieră a elevilor.

Atribuțiile consilierului școlar în echipele comunitare integrate sunt: evaluează interesele, abilitățile și valorile copiilor, elevilor și tinerilor și realizează profilul aptitudinal și vocațional al acestora; propune și organizează programe de orientare școlară, profesională și a carierei elevilor; consiliază elevii și familiile acestora în privința opțiunilor școlare/ de carieră. Acesta desfășoară o activitate complementară cu cea a mediatorului școlar.

Caseta 12 Atribuțiile consilierului școlar din cadrul Ordinului comun în vederea implementării serviciilor comunitare integrate

Art. 2 alin. 6

Consilierul școlar are în principal următoarele atribuții:

- a) evaluează nevoile de consiliere în carieră ale elevilor;
- b) identifică și analizează problemele de carieră cu care se confruntă elevii: indecizie de carieră, anxietate generată de luarea unei decizii de carieră, conflicte între opțiunile elevilor și cele ale părinților etc.;
- c) stabilește resursele necesare soluționării problemelor identificate și adoptă decizia de intervenție; d) evaluează interesele, abilitățile și valorile elevilor;
- e) întocmește profilul vocațional al elevilor;
- f) prezintă și explică profesorilor, părinților și elevilor rezultatele evaluării psihologice; consiliază elevii în luarea deciziilor legate de carieră și oferă suport în elaborarea și implementarea planurilor individualizate de carieră;
- g) asistă părinții în orientarea în carieră a copiilor lor;
- h) asistă profesorii în parcurgerea etapelor procesului de orientare în carieră a copiilor;
- i) alte tipuri de intervenții care sunt în relație cu aria consilierii școlare care țin de consilierul școlar pentru eliminarea cauzelor care generează și mențin starea de sărăcie și excluziune socială.

Sursa: Ordinul comun nr. 393/630/4236/2017 din 13 martie 2017 pentru aprobarea Protocolului de colaborare în vederea implementării serviciilor comunitare integrate necesare prevenirii excluziunii sociale și combaterii sărăciei

În plus, mediatorul școlar are atribuții care țin de optimizarea relației dintre familie-școală și comunitate și de "alte tipuri de intervenții care sunt în relație cu aria consilierii școlare care țin de mediatorul școlar pentru eliminarea cauzelor care generează și mențin starea de sărăcie și excluziune socială" (art. 7, alin. e). Asistentul social este cel care are rolul de coordonare a întregii intervenții prin metoda managementului de caz. La nivel central, Ministerul Educației este responsabil de elaborarea cadrului legislativ necesar activității consilierilor în echipele comunitare integrate, de monitorizarea și evaluarea impactului activității lor, asigurarea coordonării metodologice necesare desfășurării activității consilierilor și mediatorilor școlari, dar și de evaluarea competențelor și a nevoilor de formare.

Caseta 13 Rolul Ministerului Educației cu referire la activitatea echipelor comunitare integrate

Art. 9

Ministerul Educației Naționale are ca responsabilități:

- a) participarea la elaborarea mecanismului de colaborare interinstituțională pentru furnizarea de servicii comunitare integrate;
- b) nominalizarea experților și a personalului relevant pentru grupul de lucru pentru elaborarea procedurilor pentru furnizarea serviciilor comunitare integrate la nivelul comunității;

- c) participarea la elaborarea procedurilor pentru furnizarea serviciilor comunitare integrate la nivelul comunității;
- d) inițierea actelor normative pentru îmbunătățirea cadrului legal pentru desfășurarea activității consilierilor școlari și a mediatorilor școlari în cadrul echipelor comunitare integrate;
- e) participarea la *analiza impactului* abordării integrate din perspectiva activității consilierilor școlari și a mediatorilor școlari;
- f) asigurarea, prin inspectoratele școlare județene/Inspectoratul Școlar al Municipiului București, a sprijinului pentru angajarea consilierilor școlari și a mediatorilor școlari, în limita posturilor aprobate;
- g) asigurarea *coordonării metodologice* a activității consilierilor școlari și a mediatorilor școlari;
- h) asigurarea, prin instituțiile deconcentrate, a *monitorizării, evaluării și controlului serviciilor* oferite de către consilierii școlari și mediatorii școlari;
- i) stabilește *indicatorii de performanță* pentru serviciile de consiliere și mediere școlară în cadrul serviciilor comunitare integrate;
- j) colectează și analizează periodic datele activității consilierului școlar și a mediatorului școlar în vederea îmbunătățirii continue a calității acestor servicii furnizate în cadrul serviciilor comunitare integrate;
- k) evaluează periodic, prin inspectoratele școlare județene/Inspectoratul Școlar al Municipiului București, *competențele* consilierilor școlari și ale mediatorilor școlari, precum și *nevoile de formare*.

Sursa: Ordinul comun nr. 393/630/4236/2017 din 13 martie 2017 pentru aprobarea Protocolului de colaborare în vederea implementării serviciilor comunitare integrate necesare prevenirii excluziunii sociale și combaterii sărăcie

Proiectul pilot Servicii Comunitare Integrate (SCI) a definit componenta de educație prin referire tot la metoda managementului de caz, pentru a răspunde cât mai bine nevoilor identificate prin evaluare (Tabel 4). Este important de menționat că intervențiile acestui proiect au fost realizate preponderent în mediul rural (139 de localități din rural și urbanul mic), iar Programul de Incluziune și Demnitate Socială prevede extinderea acestui proiect tot pentru 2000 de localități din mediul rural. Prin urmare, cele două componente propuse în cadrul celei de-a doua opțiuni pot prezenta anumite suprapuneri sau nevoi de îmbunătățire a corelării în etapa de implementare. Cu toate acestea, tinerii în situație de risc pot fi în egală măsură localizați și în zone dezavantajate din mediul urban care este acoperit printr-un program finanțat din fonduri elvețiene, cum este cazul zonelor urbane marginalizate, incluse în Programul Național de Reducere a Abandonului Școlar (PNRAS), prin Mecanismul de Avertizare Timpurie în Educație (MATE).

Caseta 14 Componenta de educație din cadrul echipei comunitare integrate (ECI)

Responsabilități ale membrilor ECI, componenta de educație:

- 1) acordarea de servicii comunitare integrate prin *metoda managementului de caz*, pe baza procedurilor reglementate, precum și a celor speciale, elaborate în cadrul proiectului; serviciile sectoriale acordate (din perspectivă educațională) fac parte din *planurile individuale de intervenție* și din programul de acțiuni comunitare, documente elaborate la nivelul ECI, *cu contribuția fiecărui membru al echipei și avizate de managerul de caz*;
- 2) efectuarea vizitelor în teren, cu scopul colectării de date și informații relevante pentru proiectarea viitoarelor activități;
- 3) participarea la ședințe comune, în echipa ECI, în vederea elaborării planurilor de intervenție și a evaluării lor;
- 4) acordarea serviciilor comunitare prin aplicarea planurilor individuale de intervenție și a programului de acțiuni comunitare;
- 5) participarea la întâlniri comune cu alte servicii publice de interes local;

- 6) referirea personalizată (referirea cazului la un serviciu specializat, de a cărui competență aparține);
- 7) participarea la activitățile inițiate, organizate și coordonate de către experții din unitățile județene de suport și supervizare (UJSS), în vederea primirii de sprijin tehnic și metodologic;
- 8) colectarea indicatorilor necesari în realizarea procesului de evaluare.

Intervenția în comunitate a consilierului școlar și a mediatorului școlar, membri în ECI reprezintă totalitatea activităților care sprijină beneficiarii direcți (copiii/elevii, părinți, alți adulți din comunitate) să-și dezvolte deprinderi, abilități și comportamente ce vor funcționa ca factori de protecție în situații de risc.

Direcțiile de intervenție educațională se particularizează pentru domeniul acordării serviciilor integrate și implică inițierea intervenției, implementarea acesteia, monitorizarea, reevaluarea sau finalizarea intervenției.

Sursa: Ghidul Consilierului și al Mediatorului Școlar din cadrul Echipei Comunitare Integrate (ECI).
<https://serviciicomunitare.ro/metodologii>

În situațiile în care aceste echipe nu sunt formate, consilierul va avea obligația de a consulta specialiștii din domeniul medical și al serviciilor sociale în cazurile identificate ca fiind la risc de abandon școlar și de a realiza planuri personalizate de asistență.

În al doilea rând, cele două scenarii urmăresc și să implementeze în mod direct două dintre acțiunile cu eficiență semnificativă demonstrată pe plan internațional care nu necesită cost bugetar direct, dar au nevoie de buget de timp și atenție suplimentară din partea consilierului, și anume:

- gestionarea personalizată a evoluției individuale a elevilor în procesul de formare a abilităților de management al carierei
- asigurarea accesului elevilor din anii terminali la suficiente conversații despre carieră.

Caseta 15 Importanța conversațiilor despre carieră

Cercetările OCDE asupra pregătirii pentru carieră a adolescenților (*teenage career readiness*) au arătat că elevii de 15 ani din Australia, Canada, Regatul Unit al Marii Britanii și Statele Unite ale Americii care au avut conversații despre carieră (definite drept discuții în care un elev vorbește despre planurile sale de carieră), se așteptau să nu aibă dificultăți în găsirea unui loc de muncă. Conform acestor cercetări, conversațiile despre carieră oferă ocazii în care elevul reflectează asupra unor planuri de viitor, caută oportunități pentru a învăța ceva nou și util pentru sine, accesează sprijin social pentru luarea deciziilor de viitor.

Rezultatele PISA 2018 au demonstrat faptul că elevii care provin din medii dezavantajate au mai puține ocazii de a se angaja în aceste conversații, precum și elevii cu rezultate academice slabe (OCDE, 2021). Prin urmare, acestea ar fi foarte utile pentru acești elevi.

Conform Kashfepakdel & Percy 2017):

- Tinerii adulți (26 ani) angajați care au participat la conversații despre carieră la vârsta de 14-15 ani beneficiază de un salariu mai mare cu 0,8%, 1,6% în cazul celor care au considerat aceste conversații foarte utile;
- Tinerii care au participat la aceste conversații și le-au considerat foarte utile au participat în medie la 3,4 conversații, iar ceilalți doar la 2,25.

Este recomandat pentru ambele scenarii alternative să se asigure în fiecare școală, pentru elevii din anii terminali (clasa a VIII-a/ clasa a XII-a), minim 4 conversații despre carieră pe an.

Scenariul 1 și 2 diferă în soluția propusă pentru a permite consilierilor resursa de timp necesară și răspunsul pe care îl oferă cauzei C11 (posturile de consilier nu se ocupă). În ambele scenarii alternative însă, este nevoie să se asigure rambursarea cheltuielilor de transport.

Scenariul 1 – Prioritizarea integrării consilierului școlar în comunitatea educațională

Scenariul 1 propune limitarea strictă a numărului de PJ-uri în care activează același consilier la două ca și distanța maximă între acestea. Acest scenariu ar trebui să ia în considerare și situația în care o unitate de învățământ cu personalitate juridică are arondate unități în plan teritorial și să se asigure că și în acest caz consilierul nu trebuie să se deplaseze mai mult decât limita maximă stabilită (cu rare excepții).

Principalul avantaj al acestei abordări este că facilitează suplimentar, comparativ cu celelalte, formarea unei relații interpersonale de calitate și de lungă durată între elevi și consilieri, bazată pe principiile de bază ale activității de consiliere: încredere, empatie, respect, colaborare.

Pentru atingerea rezultatelor scontate, se recomandă adoptarea unei abordări a întregii școli (*whole-school-approach*) în COC, coordonată de către profesorul consilier cu implicarea întregului personal al școlii, dar și a elevilor, părinților și a profesioniștilor COC.

Este important ca intervențiile să fie bine proiectate și implementate, integrate în contextul școlar și susținute în timp, acestea având un impact mai mare asupra rezultatelor elevilor decât componentele individuale, cum ar fi, programele independente de consiliere în carieră.⁷⁴

Profesorul consilier va coordona **implicarea întregii școli (*whole-school-approach*)** în COC prin următoarele modalități (în principal):

- abordarea consilierii în carieră ca strategie principală și responsabilitate a întregului personal al școlii,
- realizarea la nivelul școlii a unui plan de Consiliere în carieră, cu alocarea sarcinilor către diferiți membri ai personalului didactic și nedidactic din școală,
- conștientizarea de către conducerea școlii a importanței consilierii în carieră pentru elevi,
- conceperea și a planificarea riguroasă a activităților și programelor de consiliere, înainte de a fi livrate (ex. a realiza o descriere clară a programului pentru directori, profesori, părinți, elevi, a stabili conținutul programului, metodele de livrare, modalitățile de evaluare),
- punerea în aplicare a abilităților și a influenței pentru a colabora cu diferite părți interesate (elevi, studenți, părinți, profesori, directori etc.),
- prezentarea de către profesorul consilier a programelor și activităților de consiliere în carieră în consiliile profesionale, cercuri pedagogice, lectorate cu părinții, orele din cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare etc.,

⁷⁴ Cefai, C., Simões, C. and Caravita, S. (2021). *A systemic, whole-school approach to mental health and well-being in schools in the EU' NESET report*, Executive Summary. Luxembourg: Publications Office of the European Union. doi: 10.2766/50546.

- informarea părinților prin intermediul scrisorilor, pliantelor, newsletters, platforma de consiliere, unde vor avea acces și vor putea monitoriza activitățile realizate de către copiii lor,
- implicarea elevilor și părinților în desfășurarea programelor și activităților de consiliere în carieră,
- colaborarea cu reprezentanții comunității locale în desfășurarea programelor și activităților de consiliere în carieră.

Figura 21 Exemplu de bună practică din Finlanda

În Finlanda, în curriculumul-cadru național, Consilierea și orientarea este văzută ca **strategie principală și responsabilitate a întregului personal al școlii**. Există cerința de a realiza în școli un **plan de Consiliere și orientare, cu alocarea sarcinilor către diferiți membri ai personalului din școală**. Pentru implementarea curriculumului, Consiliul Național al Educației din Finlanda a elaborat în anul 2014, **criterii de calitate** pentru *Consilierea și orientarea* în școli, care au în vedere următoarele aspecte: consiliere și orientare suficientă și cuprinzătoare; sprijin pentru implicare activă și asumarea responsabilității; oportunitatea de a fi furnizate de către personalul școlii; personal competent și calificat; promovarea echității și a egalității de șanse; plan instituțional pentru furnizarea de servicii; suport intensiv pentru elevi în etapele de tranziție; sprijin pentru a face alegeri în materie de educație și carieră; competențe de inserție profesională și de familiarizare cu viața profesională; cooperare interactivă în furnizarea de servicii; marketing pentru serviciile de consilierea și orientarea carierei; integrarea criteriilor de calitate în cadrul de dezvoltare a calității, implementat la nivel local⁷⁵.

Caseta 16 Importanța consilierii individuale și a legăturii dintre elev și îndrumător

Mortimer (2017) a utilizat datele provenind din Studiul privind Dezvoltarea Tineretului din SUA care a urmărit evoluția unui eșantion de tineri din St. Paul, Minnesota până la maturitate și care a demonstrat că influența unui profesor sau îndrumător școlar în alegerea carierei a crescut cu 44% probabilitatea tânărului de a deveni “de succes” până la vârsta de 26-27 de ani.

Analiza Studiului Longitudinal al Copiilor Australieni (Baxter, 2017) care urmărește participanții de la naștere încă din anul 2003, a descoperit ca adolescenții (14-15 ani) au mai puține neclarități privind cariera dacă au oportunitatea de a discuta cu un profesor despre planurile lor.

Mann et al (2017) a analizat date provenind dintr-un studiu longitudinal al tinerilor din Marea Britanie care a urmărit evoluția elevilor de 13-14 ani până la maturitate, începând cu anul 2004. S-a descoperit că tinerii care au avut conversații personale cu profesorii cel puțin o dată și-au redus riscul de a deveni NEETs la vârsta de 19-20 de ani cu 13% până la 24%.

Un avantaj adițional al acestui scenariu este că prin arondare la maxim două PJ-uri, consilierii au o posibilitate mai bună de a se integra în contextul comunității educaționale și locale cu un plus de eficiență sinergică. Din județul Botoșani, au fost incluse în proiectul Servicii Comunitare Integrate (SCI)⁷⁶, următoarele patru localități rurale: Stăuceni, Manoleasa, Mileanca, Rauseni și orașul Ștefănești.

⁷⁵ Cedefop (2021). *Inventory of lifelong guidance systems and practices - Finland*. CareersNet national records. <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/inventory-lifelong-guidance-systems-and-practices-finland>

⁷⁶ “Crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale”, cod MySMIS 122607

Dezavantajul acestui scenariu este că nu oferă implicit soluții la situațiile excepționale – de exemplu atunci când o unitate de învățământ are unități teritoriale la peste distanța limită sau atunci când există nevoi reziduale care nu acoperă o normă în acest context.

În anul școlar 2022-2023, jumătate dintre elevii din județul Botoșani se aflau în unități deservite de cabinete de asistență psihopedagogică cu două sau trei unități. 90% din unitățile din mediul rural împart cabinetul cu cel puțin o altă unitate.

Tabel 13 Distribuția elevilor și a consilierilor în funcție de numărul de PJ arondate unui cabinet

	3 Unități	3 Unități	1 unitate
Consilieri	3	27	30
Elevi	2.613	23.106	25.565
Unități	9	54	30

Sursa: Date furnizate de Ministerul Educației

Pentru a implementa acest scenariu la nivelul întregii populații școlare, la normarea actuală este nevoie de un număr de **143** de norme sau minim **95** consilieri. Astfel s-ar reduce încărcarea medie a consilierilor la maxim 595 elevi și preșcolari / consilier.

Scenariul 2 – Acordarea unei atenții sporite elevilor expuși riscului de marginalizare, excludere sau de a avea rezultate școlare scăzute pentru formarea competențelor acestora de management al carierei

Scenariul 2 propune ajustarea normei cu obiectivul favorizării categoriilor de elevi care au nevoie de timp și atenție suplimentare din partea consilierului, respectiv elevii din ciclul gimnazial și liceal din zone marginalizate. Distincția rural-urban poate fi un proxii initial pentru țintirea zonelor marginalizate.

Tabel 14 Distribuția pe medii a elevilor și preșcolariilor, județul Botoșani, 2022-2023

	Preșcolari	Elevi gimnazial și liceal	Total elevi și preșcolari
Rural	56%	37%	47%
Urban	44%	63%	53%
Total	100%	100%	100%

Sursa: Date furnizate de Ministerul Educației

Avantajul principal al acestei soluții este că permite, în principiu, o concentrare mai precisă pe situațiile elevilor care au nevoie în mod real de atenție suplimentară. De asemenea este o soluție organică, deci va duce în mod natural la un număr mai mic de situații excepționale (deoarece numărul de locații arondate unui consilier școlar nu mai este restricționat).

Pe de altă parte, dacă această soluție nu este însoțită de reglementarea strictă a timpului astfel câștigat pentru COC, efectul scontat nu se va realiza, sau cel puțin nu în mod direct.

Este de asemenea de avut în vedere faptul că în județul Botoșani, 88,7% din populația din zone rurale nu trăiește în zone marginalizate. Țintirea întregii populații școlare rurale ar putea fi de fapt o supra-estimare a nevoilor de atenție suplimentară. Pilotul propus explorează sinergiile care pot exista însă atunci când un asemenea scenariu s-ar limita doar la zonele marginalizate și adițional ar rezulta în schimburi și interacțiuni între elevi din zone cu grad diferit de marginalizare. Pe de altă parte, clasificarea periodică a gradelor de marginalizare ar angrena automat schimbări în normare, ceea ce este un factor de incertitudine atât pentru elev, cât și pentru specialiști. Nu în ultimul rând, zonele marginalizate pot fi vizate de numeroase alte proiecte și nevoia de colaborare și gestionarea relațiilor cu alți actori este un aspect care are un rol aparte în eficientizarea activității de consiliere.

În județul Botoșani, implementarea acestui scenariu pe zona rurală în ansamblu determină numărul de norme necesare la **153** (sau minim **102** de consilieri), dar rezultă într-o scădere a numărului de elevi/consilier la **553**.

Alegerea scenariului recomandat

Așa cum am demonstrat pe parcursul lucrării, **este de așteptat ca succesul școlar, rata de abandon și de tranziție de la un nivel de învățământ la altul și rata de părăsire timpurie a școlii (PTS)**, urmate pe cale de consecință de impact socio-economic pozitiv, **să beneficieze de pe urma unor acțiuni ale Guvernului care ar sprijini atât creșterea numărului de consilieri școlari, cât și realizarea și implementarea de către profesorii consilieri în școlile din România a unor programe și activități comprehensive și eficiente de consiliere în carieră.**

Selecția opțiunii preferate s-a făcut pe baza unei matrici de analiză multicriterială (Tabelul 15). Această analiză este conceptual independentă față de implementarea măsurilor generale de consolidare a sistemului. Mai ales beneficiile și riscurile fiecărui scenariu pot fi semnificativ afectate de mix-ul concret de măsuri de consolidare implementat. De exemplu, în cazul tuturor scenariilor, dar mai ales în scenariul 2, dacă nu se reglementează/standardizează timpul alocat de către consilier pentru COC, riscul de neprioritare a COC la nivel de școală se va menține sau chiar crește în zonele marginalizate, iar rezultatul direct asupra formării competențelor de management al carierei se va realiza într-o măsură mai mică decât cea proporțională cu alocarea resurselor de consiliere, și îndeosebi pentru elevii care au nevoia maximă de susținere în acest sens.

Deși scenariul de bază are costurile bugetare cele mai mici relative la scăderea gradului de încărcare a profesorului consilier, **Scenariul 1 reiese ca fiind cel preferat, având în vedere beneficiile așteptate, pe care le estimăm maxime în acest scenariu (pe termen mediu și lung).**

Este relevant de adăugat în contextul acestor scenarii, faptul că noua Lege a Educației (Parlamentul României, 2023) prevede în cap. XIII, art. 207, pct. 9 că activitățile specifice normei didactice a profesorului

consilier școlar vor include colaborarea cu asistentul social și asistentul medical comunitar/mediatorul sanitar în cadrul echipelor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și excluziunii sociale.

Astfel, Scenariul 1 combină beneficiile acestei colaborări (prioritizată în Scenariul 2) cu o concentrare a preocupării pentru formarea competențelor de management al carierei la nivelul școlii. Scenariul 1 are și riscurile cele mai mici, concentrate în special către implementarea abordării întregii școli (*whole-school approach*) pentru care măsurile de contracarare sunt disponibile prin elaborarea de proceduri și instruire, modalități aflate sub controlul guvernului.

Nu în ultimul rând, analiza realizată pe unul dintre județele României cu rata mare de marginalizare, ne permite să estimăm, cu un grad foarte mare de încredere că aceasta ar fi și concluzia unei analize similare la nivel național. Cu toate acestea, recomandăm realizarea acestei analize în cadrul elaborării unei Strategii, sau al elaborării de proceduri și standarde specifice pe baza unor date consistente la nivel național și validate.

Tabel 15 Analiza multicriterială utilizată pentru alegerea scenariului preferat cu ilustrare pe cazul județului Botoșani

		Beneficii		Costuri				Risc principal		
				Cost bugetar		Cost administrativ				
				Evaluare	Explicații	Evaluare	Explicații			Evaluare
		Evaluare	Numărul mediu de elevi/consilier	Alte beneficii la nivelul calității activității	Evaluare	Explicații	Evaluare	Explicații	Evaluare	Explicații
	Scenariul de bază: Menținerea direcției de politică actuală	+	-190	- reducerea încărcării consilierilor, acționând prin aceasta asupra principalului factor care asigură elevilor accesul la servicii de calitate	+	Angajarea a minim 12 consilieri + costurile de formare	+	Recalcularea normelor pentru a implementa limita maximă de elevi în consiliere impusă de noile reglementări; Angajarea până la limita stabilită prin HG 1604/2022 și alte reglementări în vigoare; Costuri de optimizare geografică	+++	Ocuparea posturilor cu personal calificat (mare)
	Scenariu 1: Prioritizarea integrării consilierului școlar în comunitatea educațională	++	-260	- reducerea încărcării consilierilor; - reducerea nivelului de stres al consilierilor prin reducerea timpului de deplasare între locații; - implicarea activă a elevilor, a întregului personal al școlii, a părinților și a profesioniștilor în COC în cadrul unei abordări sistematice, din partea întregii școli; - colaborarea personalului didactic și nedidactic din școală pentru implementarea planului instituțional de COC; - crearea unui cadru educațional comunitar, care facilitează colaborarea beneficiarilor COC cu diferiți profesioniști: consilier școlar, asistent social, mediator școlar etc.; - servicii holistice și integrate corespunzător în cadrul altor servicii de sprijin; - derularea unor practici COC reflexive și democratice; - realizarea unor activități COC adaptate contextului (ex. persoane în situații de marginalizare); - posibilitatea de a influența elevii și familiile acestora în mediul familiar acestora; - schimbarea percepției comunității asupra COC; - organizarea COC în spații informale (în afara cabinetului de consiliere): cantine, ateliere, bibliotecă, săli de sport, cluburi, creșinării, cafenele, companii, pentru a facilita comunicarea eficientă cu elevii, în special cu cei aflați în situații de marginalizare;	++	Angajarea a minim 35 de consilieri + costuri de formare + costuri de transport pentru toți consilierii eligibili	++	Recalcularea normelor pentru a implementa limita maximă de elevi în consiliere impusă de noile reglementări; Angajarea până la limita stabilită prin HG 1604/2022 și alte reglementări în vigoare; Costuri de optimizare geografică pornind de la o distanță maximă și un număr maxim de PJ pe consilier	++	Ocuparea posturilor cu personal calificat (mediu); risc de situații excepționale în normare; atingerea rezultatelor optime depinde de implementarea whole-school approach, și s-ar putea să nu fie observate decât pe termen mediu și lung; risc de deprioritare a COC dacă nu există reglementări/standarde privind timpul alocat diferitelor activități (mediu)
	Scenariu 2: Acordarea unei atenții speciale elevilor expuși riscului de marginalizare, excludere sau de a avea rezultate școlare scăzute pentru formarea competențelor de management al carierei ale acestora	+++	-302	- reducerea încărcării consilierilor; - acordarea de sprijin intensiv, servicii și recomandări personalizate în funcție de nevoile individului; - utilizarea în paralel a unor modalități multiple de COC (consiliere individuală, de grup, bazată pe TIC, social media, etc.); - un mai bun management al cazurilor și un număr mai mare de sesiuni de consiliere individuală alocate unui elev; - o mai bună conectare a consilierului la experiența și viața indivizilor care participă la COC; - realizarea portofoliului educațional individual al elevului, care include recomandări personalizate; - încurajarea dobândirii competențelor de management al carierei de către fiecare elev (ex. prin implicarea unor mentori din companii, profesioniști din diferite domenii, pe bază de voluntariat). - crearea unui cadru educațional comunitar, care facilitează colaborarea beneficiarilor COC cu diferiți profesioniști: consilier școlar, asistent social, mediator școlar etc.;	+++	Angajarea a minim 40 de consilieri + costuri de formare + costuri de transport; Notă: costurile de transport pe persoană sunt potențial mai mari pentru că nu există restricționare geografică sau de număr de unități	+++	Recalcularea normelor pentru a implementa limita maximă de elevi în consiliere impusă de noile reglementări; Angajarea până la limita stabilită prin HG 1604/2022 și alte reglementări în vigoare; Costuri de optimizare geografică pornind de la tipologia zonelor în care sunt situate școlile	+++	Ocuparea posturilor cu personal calificat (mediu); risc de alocare excesivă de resurse în mediul rural; risc de deprioritare a COC dacă nu există reglementări/standarde privind timpul alocat diferitelor activități (mare)

4.5 Monitorizare și Evaluare

Crearea unui sistem unitar de monitorizare și evaluare a serviciilor de consiliere în carieră necesită parcurgerea unor **etape**: elaborarea unui **cadru metodologic** de monitorizare și evaluare a serviciilor de consiliere în carieră; realizarea unui **acord între părțile interesate** pentru stabilirea aspectelor care vor fi monitorizate și evaluate; identificarea **focusului** monitorizării și evaluării; formularea **designului și a procedurilor** de monitorizare și evaluare; determinarea **modalităților de evaluare**, spre ex., solicitarea de feedback de la beneficiari (elevi, părinți, profesori) în legătură cu serviciile de consiliere în carieră și utilizarea acestuia pentru îmbunătățirea serviciilor (*service-user perspective*); **colectarea informațiilor** despre program; **analiza și interpretarea informațiilor** despre program; **utilizarea informațiilor** ca urmare a monitorizării și evaluării programelor de consiliere pentru **luarea unor decizii** (Whiston & Buck, 2008).

Caseta 17 Exemple internaționale de bune practici

Un exemplu internațional de bună practică în monitorizarea serviciilor de consiliere în carieră, finanțate de către stat a fost realizat în landul Berlin, **Germania** (The European Lifelong Guidance Policy Network, 2015), prin utilizarea unui portal IT, unde sunt colectate și analizate datele referitoare la rezultatele și efectele intervențiilor de consiliere în carieră⁷⁷. În **Anglia**, criteriile de referință (*benchmarks*) Gatsby⁷⁸ sunt adaptate pentru a informa furnizorii de servicii cum să îmbunătățească serviciile de consiliere la nivel local. Îndeplinirea celor 8 benchmarks (programe stabile de consiliere în carieră; învățarea cu ajutorul informațiilor despre carieră și piața muncii; adresarea nevoilor fiecărui elev; asigurarea conectării curriculumului școlar - cariere; întâlnirile cu angajatorii și angajații; experiențele la locurile de muncă; întâlniri cu reprezentanții învățământului post-secundar și superior; consiliere și orientare personală) a fost evaluată timp de 4 ani, iar rezultatele au demonstrat impactul pozitiv al acestora asupra pregătirii elevilor pentru carieră. Sisteme de gestionare și raportare a datelor PRIME (**Canada**), e-Guidance (**Danemarca**) sunt alte exemple de eforturi în dezvoltarea unei colecții de date online durabile pentru baze de dovezi. În **Scotia**, dezvoltarea bazei de dovezi este conectată cu evaluarea impactului consilierii asupra echității naționale (Barnes, et al., 2020).

Alte exemple din **Germania** (Weber, 2022) și **Polonia** (Bielecki, Płachecki & Stasiowski, 2022) pot fi consultate într-o lucrare recentă a Cedefop.

Sursa: Cedefop et al. (2022)

- **Elaborarea unei proceduri de colectare centralizată și analiză a rezultatelor monitorizării și evaluării individuale a activității consilierilor**

Activitatea consilierilor va fi supusă unei monitorizări profesionale periodice, în vederea ameliorării continue a propriei activități. Acest proces se va realiza conform obiectivelor stabilite și pe baza unor indicatori de performanță (Jigău et al, 2004).

Elaborarea unei proceduri de colectare centralizată la CJRAE/ CMBRAE/ ISJ/ Ministerul Educației și de analiză a rezultatelor monitorizării și evaluării individuale a activității consilierilor va avea în vedere indicatori de performanță.

⁷⁷ www.bildungsberatung-berlin.de/nachbefragung/

⁷⁸ <https://www.gatsby.org.uk/education/focus-areas/good-career-guidance>

Pe plan internațional, Agenția Națională pentru Educație din Suedia (Skolverket) a dezvoltat un instrument de evaluare cu indicatori de calitate pentru educația și orientarea în carieră (ELGPN, 2012).

- **Adoptarea și implementarea unei metodologii care să asocieze unitatea de învățământ (nu doar instituția cu personalitate juridică) localizării geografice și în zone cu diferite grade de marginalizare**

Această asociere este nevoie să fie realizată la nivelul codurilor SIRUTA de nivel 3 (SIRINF, la nivel de sat), care să identifice cât mai exact localizarea geografică a unității de învățământ. Aceasta este necesară pentru: 1) calculul distanțelor între coordonatele spațiale corespunzătoare unității de învățământ, stabilirea distanței maxime de parcurs pentru un consilier cu normă în mai mult de o unitate de învățământ și optimizarea geografică a normelor; 2) includerea corectă și comprehensivă a caracterului de marginalizare al zonei și a capitalului uman în evaluarea activității de consiliere și orientare în carieră.

- **Elaborarea unei proceduri periodice de identificare ex-post și ex-ante a impactului serviciilor de consiliere în carieră asupra realizării obiectivelor strategice relevante, formulării de acțiuni corective și detectării de semnale timpurii.**

Este nevoie de identificarea cu acuratețe și colectarea informațiilor despre efectele consilierii și orientării în carieră, pe termen scurt, și mediu.

Astfel, pe termen scurt sunt de urmărit de exemplu, numărul de elevi care au realizat un plan de carieră/ o conversație despre carieră, care au participat la un târg al ofertelor educaționale etc. și pe termen lung, spre exemplu, numărul de elevi care în clasa a VIII-a intenționau să urmeze un anumit liceu/ profil/ filieră/ specializare sunt înscriși în clasa a IX-a la liceul/ profilul/ filiera/ specializarea dorite; numărul de elevi care în clasa a XII-a intenționau să urmeze o anumită facultate (menționată în planul de carieră) sunt înscriși în anul următor la specializarea dorită; numărul de elevi care la 1 an după absolvirea liceului exercită una dintre ocupațiile menționate în planul lor de carieră.

În acest sens, poate fi utilizată Matricea de asigurare a calității și indicatorii referitori la input-proces-outcome framework, dezvoltați de către European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN, 2015) și Canadian Research Working Group (Hooley, 2014).

O cercetare (Dodd, Hanson & Hooley, 2021) cu implicații pentru factorii de decizie a abordat pregătirea pentru carieră (*career readiness*), care este considerată un rezultat important pe termen scurt al activităților de consiliere și orientare în carieră din Anglia. A fost testată relația dintre intervențiile de orientare în carieră și gradul de pregătire pentru carieră în rândul elevilor de liceu (N = 1508) din Anglia, care participau la un program pilot de consiliere și orientare în carieră. Rezultatele cercetării au demonstrat faptul că o participare mai mare la activitățile de consiliere și orientare în carieră este asociată în mod semnificativ cu o pregătire sporită a elevilor pentru alegerea carierei.

Pentru evaluarea pe termen mediu a impactului activității de consiliere asupra absolvenților se impune un **mecanism de monitorizare individuală**. Astfel, după terminarea școlii și tranziția către piața muncii, un eșantion de absolvenți trebuie să fie urmărit și parcursul lor înțeles din punctul de vedere al eficienței

consilierii în carieră de care au beneficiat. Pentru România, o cercetare realizată de Institutul de Științe ale Educației (Muscă et al, 2007) a propus bazele conceptuale și instituțional-sistemice ale acestei abordări. Concluziile cercetării cu privire la pilotarea unui sistem de monitorizare pe un eșantion reprezentativ de elevi pot fi utilizate în derularea unor studii longitudinale în contextul educațional actual.

- **Corelarea proceselor de design al indicatorilor și monitorizare cu alte inițiative din domeniul social și educațional**

În prezent există un interes important atât în domeniul public din România cât și la nivelul comunităților de practicieni pentru decizii bazate pe evidențe și managementul performanței. Drept urmare există numeroase inițiative care colectează și implementează date primare. Pentru facilitarea concluziilor care transcend domeniul investigat, dar și pentru a reduce cheltuielile de monitorizare și evaluare este important pentru orice efort de extindere a monitorizării să scaneze și să se armonizeze cu alte inițiative similare. De exemplu, Banca Mondială (2020) propune un sistem de colectare și analiză a datelor și la nivel de școală, dar și la nivel de parcurs individual educațional pe elev care acoperă nevoi **informaționale importante pentru analiza consilierii în carieră**.

- **Eficiențizarea modului de coordonare a procesului de monitorizare și evaluare a activității de consiliere și orientare în carieră de către directorii de școli și directorii CJRAE/CMBRAE, până în 2026**

Se va realiza o mai bună informare, conștientizare și implicare a directorilor de școli în monitorizarea și susținerea activităților de consiliere și orientare în carieră, desfășurate în școli. Este nevoie de prioritizarea activităților de consiliere și orientare în carieră de către directorii de școli, spre ex. prin includerea activităților de consiliere în carieră în Planul de dezvoltare instituțională a școlii și îmbunătățirea colaborării școlilor cu CJRAE/CMBRAE în coordonarea procesului de monitorizare și evaluare a activității de consiliere și orientare în carieră.

Un exemplu de bună practică din Danemarca menționează faptul că în cadrul fiecărei școli, este elaborat un program de *Consiliere și orientare (school guidance scheme)*, care vizează sprijinirea elevilor pentru alegerea educației și a carierei, incluzând activități de consiliere și orientare individuală și de grup. Programul include: orientarea oferită de către profesorul clasei și consilierul școlar în colaborare cu alți profesori din școală, corelarea cu alte programe furnizate de către municipalitate și informarea părinților despre oferta educațională a școlilor (Țibu et al, 2018b). O altă soluție a fost identificată în **Estonia** prin realizarea unui manual de calitate pentru activitățile de consiliere în carieră, cu idei și resurse pentru directori de școli și profesori (ELGPN, 2012). În **Finlanda**, au fost făcute încercări de a include aspecte referitoare la consilierea și orientare în carieră în programele de formare profesională continuă ale directorilor de școli (ELGPN, 2012).

- **Extinderea sistemului de monitorizare și evaluare pentru a include mecanisme de monitorizare a absolvenților învățământului preuniversitar**

Este nevoie ca Ministerul Educației să desemneze o instituție drept punct național de referință privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților învățământului preuniversitar. În cazul învățământului superior, UEFISCDI a fost desemnat punct național de referință prin OMed nr. 5241/2021.

Colectarea datelor va avea în vedere aspecte, precum: ratele de tranziție, numărul de ani înainte de a începe studii de învățământ superior, ratele de abandon școlar (după 12 luni), beneficiile raportate ca urmare a consilierii în carieră primite, numărul de absolvenți care au participat la sesiuni individuale/colective de consiliere etc (ELGPN, 2012).

Monitorizarea tranziției școlare pe diferitele niveluri de educație și luarea în considerare a factorilor care influențează variația valorilor acestui indicator ar facilita elaborarea de politici și strategii care să susțină parcursul școlar al elevilor, în acord cu capacitățile, nevoile și interesele lor. Pentru ameliorarea trecerii de la gimnaziu la liceu/școală profesională, consilierul în carieră are rolul de a orienta elevul spre nivelul de educație și profilul adecvat capacităților și aspirațiilor sale (Apostu et al, 2015).

Propunere de plan de monitorizare și evaluare pentru operaționalizarea obiectivelor specifice propuse

Tabelul 16 de mai jos se constituie într-o propunere inițială pentru monitorizarea și evaluarea mixului de inițiative propus. Acesta trebuie discutat și agreat cu toate părțile interesate pentru detaliere și finalizare.

Tabel 16 Propunere de plan de monitorizare și evaluare

Nr.	Obiectiv	Indicator	Nivel de referință	An nivel de referință	Ținte propuse	An țintă	Sursă de date
1.	Îmbunătățirea informării asupra consilierii în carieră	Portal național pentru consilierea în carieră funcțional	Nu există	2022-2023	Nr. de utilizatori: 100.000 elevi/an 100.000 părinți/an 100.000 profesori/an	2025-2026	Ministerul Educației
2.	Îmbunătățirea infrastructurii materiale și informaționale a cabinetelor de asistență psihopedagogică	Ponderea cabinetelor de asistență psihopedagogică dotate cu un pachet de bază cu instrumente de specialitate validate științific (investigarea aptitudinilor, intereselor, valorilor etc.).	A existat o singură dotare a acestor cabinete din fonduri guvernamentale, în anul 2007, realizată de către Ministerul Educației	2022-2023	100% cabinete dotate din total cabinete de asistență psihopedagogică, din fonduri guvernamentale	2025-2026	Ministerul Educației
		Ponderea unităților de învățământ cu un spațiu corespunzător pentru activitatea de consiliere în carieră în fiecare unitate de învățământ.	Nu sunt date disponibile	2022-2023	100% unități de învățământ care au cabinet de asistență psihopedagogică, dotate cu un spațiu corespunzător din totalul unităților de învățământ	2025-2026	Ministerul Educației
3.	Îmbunătățirea cadrului legislativ care reglementează consilierea în carieră	Standarde profesionale și cod etic privind consilierea în carieră elaborate		2022-2023	Standarde elaborate	2024-2025	Ministerul Educației
		Standarde profesionale și cod etic privind	Nu există	2022-2023	Standarde aprobate	2024-2025	Ministerul Educației

Nr.	Obiectiv	Indicator	Nivel de referință	An nivel de referință	Ținte propuse	An țintă	Sursă de date
		consilierea în carieră aprobate					
		Obligativitatea desfășurării activităților de consiliere în carieră introdusă (atribuțiile profesorului consilier din cabinetele de asistență psihopedagogică)	Nu există.	2022-2023	Reglementare aprobată	2024-2025	Ministerul Educației
		Colaborarea profesorului diriginte cu profesorul-consilier în Cadrul metodologic pentru desfășurarea programelor și activităților de consiliere în carieră în școli reglementată	Există ca o recomandare în programele școlare din aria curriculară Consiliere și orientare	2022-2023	Reglementare aprobată	2024-2025	Ministerul Educației
		Proceduri elaborate la nivelul unității de învățământ pentru selecția partenerilor relevanți (agenți economici, AJOFM, universități, ONG-uri), în vederea implementării de programe și activități eficiente de consiliere în carieră	Nu există, conform desk research și consultărilor realizate în cadrul proiectului Băncii Mondiale.	2022-2023	Proceduri elaborate	2024-2025	Ministerul Educației

Nr.	Obiectiv	Indicator	Nivel de referință	An nivel de referință	Ținte propuse	An țintă	Sursă de date
		Norma didactică de predare de 2-4 ore eliminată în cazul profesorilor consilieri (prin Modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a Centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională)	Regulamentul de organizare și funcționare a Centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională (2011) ⁷⁹	2022-2023	Regulamente modificate, cu eliminarea normei didactice de predare	2024-2025	Ministerul Educației
5.	Îmbunătățirea managementului resurselor umane (asigurarea personalului și formării profesionale privind consilierea în carieră)	Numărul de profesori sau profesori consilieri formați privind Cadru metodologic privind consilierea în carieră, per unitate de învățământ	Nu există	2022-2023	Minimum un profesor sau un profesor consilier format la nivelul unității de învățământ	2025-2026	Ministerul Educației
		Numărul de profesori diriginți care au beneficiat de formare continuă în domeniul consilierii în carieră, pe parcursul unui interval de patru ani	Date proiect CRED	2022-2023	Minimum un curs de formare continuă în domeniul consilierii în carieră pentru fiecare profesor diriginte	2025-2026	Ministerul Educației
		Numărul de profesori consilieri care au parcurs un curs de	Nu există	2022-2023	Minimum un profesor consilier/ unitate de	2025-2026	Ministerul Educației

⁷⁹ Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (2011). *OMECTS nr. 5555/2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională*, cu modificările și completările ulterioare

Nr.	Obiectiv	Indicator	Nivel de referință	An nivel de referință	Ținte propuse	An țintă	Sursă de date
		formare continuă pentru aplicarea Standardelor profesionale de calitate și a Codului etic în consilierea în carieră			învățământ, care a parcurs un curs de formare continuă pentru aplicarea Standardelor profesionale de calitate și a Codului etic		
		Numărul de specialiști angajați în posturile de profesor consilier, pentru posturile scoase la concurs pentru anul școlar 2023-2024	În anul școlar 2022-2023, erau încadrați 2.288 profesori consilieri în cabinetele de asistență psihopedagogică (Guvernul României, 2022). În decembrie 2022, Ministerul Educației a decis suplimentarea cu 1200 a numărului de posturi de consilieri școlari pentru unitățile de învățământ	2022-2023	Creștere cu 52,44% (1200 posturi) Creștere cu 3750 posturi până în 2026-2027 ⁸⁰ (a numărului total de posturi din învățământul preuniversitar de stat, inclusiv învățământul special, centrele județene de resurse și asistență educațională/Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională)	2023-2024 2026-2027	Ministerul Educației

⁸⁰Este vizată suplimentarea cu 3.750 de posturi a numărului total de posturi din învățământul preuniversitar de stat, inclusiv învățământul special, centrele județene de resurse și asistență educațională/Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, pentru asigurarea unui număr mai mare de profesori în cabinete de asistență psihopedagogică (consilieri școlari): 412 începând cu anul școlar 2023-2024, 500 începând cu anul școlar 2024-2025, 650 începând cu anul școlar 2025-2026 și 850 începând cu anul școlar 2026-2027 (Guvernul României, 2022).

Nr.	Obiectiv	Indicator	Nivel de referință	An nivel de referință	Ținte propuse	An țintă	Sursă de date
			preuniversitar de stat.				
6.	Creșterea acoperirii cu servicii de consiliere și orientare în carieră a elevilor din mediul rural	Numărul de specialiști angajați în posturile de profesor consilier, pentru posturile scoase la concurs pentru anul școlar 2023-2024, pentru mediul rural	În anul școlar 2022-2023, erau încadrați 2.288 profesori consilieri în cabinetele de asistență psihopedagogică. În decembrie 2022, Ministerul Educației a decis suplimentarea cu 1200 a numărului de posturi de consilieri școlari pentru unitățile de învățământ preuniversitar de stat ⁸¹ .	2022-2023	Creștere cu 52,44% (1200 posturi) Creștere cu 3750 posturi până în 2026-2027 ⁸² (a numărului total de posturi din învățământul preuniversitar de stat, inclusiv învățământul special, centrele județene de resurse și asistență educațională/Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională)	2023-2024 2026-2027	Ministerul Educației

⁸¹ Guvernul României (2022). *Notă de fundamentare la Hotărârea Guvernului nr. 1604/28.12.2022 pentru aprobarea Metodologiei de organizare și funcționare a serviciilor de educație timpurie complementare și modificarea anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației*, Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1276 din 2022-12-30

⁸² Este vizată suplimentarea cu 3.750 de posturi a numărului total de posturi din învățământul preuniversitar de stat, inclusiv învățământul special, centrele județene de resurse și asistență educațională/Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, pentru asigurarea unui număr mai mare de profesori în cabinete de asistență psihopedagogică (consilieri școlari): 412 începând cu anul școlar 2023-2024, 500 începând cu anul școlar 2024-2025, 650 începând cu anul școlar 2025-2026 și 850 începând cu anul școlar 2026-2027 (Guvernul României, 2022).

Nr.	Obiectiv	Indicator	Nivel de referință	An nivel de referință	Ținte propuse	An țintă	Sursă de date
		Numărul de cabinete de asistență psihopedagogică (CAPP) din mediul rural	În anul școlar 2022-2023, ponderea de cabinete de asistență psihopedagogică (CAPP) din mediul rural era de 15%.	2022-2023	Dublarea ponderii de cabinete de asistență psihopedagogică (CAPP) din mediul rural: 30%	2025-2026	Ministerul Educației
		Numărul posturilor de profesor consilier din cabinetele de asistență psihopedagogică din mediul rural	În anul școlar 2022-2023, 349 de posturi de profesor consilier (aproximativ 15%) erau disponibile în cabinetele de asistență psihopedagogică din mediul rural	2022-2023	Dublarea numărului de posturi de profesor consilier din cabinetele de asistență psihopedagogică din mediul rural	2025-2026	Ministerul Educației
7.	Creșterea acoperirii cu plan individualizat/ servicii integrate, care să includă consilierea în carieră, pentru tinerii în situație de risc	Număr de echipe comunitare integrate care includ consilieri școlari	133 echipe comunitare în localități rurale marginalizate ⁸³	2022-2023	2000 administrații publice sau servicii publice din mediul rural care beneficiază de echipe comunitare ⁸⁴	2029	Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (Programul Includere și Demnitate Socială)
		Numărul de elevi din mediul rural, la risc de	MATE, Date în SIIR: nr. de elevi din	2020-2021	În prezent, 75% dintre elevii din	2026-2027	Ministerul Educației

⁸³ Pe baza datelor proiectului Servicii Comunitare Integrate <https://serviciicomunitare.ro/>

⁸⁴ Țintă Acțiunea 4.2 FSE din PIDS - În cadrul acestei acțiuni vor fi constituite echipe comunitare de specialiști, compuse din: asistent social/tehnician asistență socială, asistent medical comunitar și mediator sanitar pentru romi, în comunitățile unde sunt minim 700 de persoane de etnie romă, îngrijitor la domiciliu, mediator școlar/consilier școlar, consilier vocațional, în funcție de nevoile identificate prin diagnoza socială. Structura echipelor va fi flexibilă, structura minimală va cuprinde profesioniști din domeniul asistenței sociale, sănătății, educației, dar va putea fi extinsă în funcție de nevoile identificate.

Nr.	Obiectiv	Indicator	Nivel de referință	An nivel de referință	Ținte propuse	An țintă	Sursă de date
		părăsire timpurie a școlii, care au beneficiat de consiliere în carieră	mediul rural, la risc de părăsire timpurie a școlii care au beneficiat de consiliere în carieră Pilotul MATE (2020-2021) ⁸⁵ a inclus 467 de școli din 10 județe cu 63.510 elevi înscriși în învățământul gimnazial, dintre care 74% în mediul rural.		mediul rural care au fost identificați ca fiind la risc de părăsire timpurie a școlii, din cadrul școlilor cu proiecte finanțate prin PNRR. Stabilirea unei ținte va beneficia de concluzii rezultate din evaluarea și monitorizarea MATE și aplicarea metodologiei pentru colectarea și utilizarea datelor în vederea implementării mecanismului de avertizare timpurie în educație (Banca Mondială (2020))		
		Numărul tinerilor identificați în situații de risc în zone urbane și rurale marginalizate care beneficiază de	-	2020-2021	Ponderea tinerilor care beneficiază de servicii integrate/ planuri de acțiune individualizate din	2027-2028	Ministerul Educației și Ministerul Muncii

⁸⁵ Ordinul de Ministru pentru aprobarea MATE-[Ordin nr. 6.000/30.12.2021](https://www.edu.ro/sites/default/files/OM_6000_aprobare_mecanism_MATE.pdf) privind aprobarea Mecanismului de Avertizare Timpurie în Educație (MATE) și a Metodologiei de implementare și utilizare a modului informatic MATE pentru prevenirea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii - https://www.edu.ro/sites/default/files/OM_6000_aprobare_mecanism_MATE.pdf

Nr.	Obiectiv	Indicator	Nivel de referință	An nivel de referință	Ținte propuse	An țintă	Sursă de date
		intervenții integrate/ planuri de acțiune individualizate privind consilierea în carieră (în funcție de nevoile identificate prin diagnoza socială)			totalul tinerilor identificați în situații de risc, conform diagnozei sociale ⁸⁶		

⁸⁶ Una dintre țintele Acțiunii 4.2 FSE+ corespunzătoare din PIDS se referă la numărul persoanelor vulnerabile cu acces îmbunătățit la servicii de sănătate, sociale și educaționale.

5. PROCESUL DE CONSULTARE PUBLICĂ

Analiza prezentată în acest raport a fost realizată cu implicarea activă a părților interesate relevante, ale căror contribuții valoroase - care trebuie să fie recunoscute în mod corespunzător - au fost luate în considerare și incluse în analiză.

În perioada iunie 2022 - martie 2023, au avut loc în cadrul proiectului **20 întâlniri ale Grupului de lucru**, constituit de Ministerul Educației în scopul desfășurării exercițiului EIR. Aspectele discutate au vizat: identificarea problemei, a cauzelor și efectelor acesteia, stabilirea obiectivelor și prezentarea opțiunilor de politici.

În perioada octombrie 2022 - decembrie 2023, au avut loc în cadrul proiectului **6 sesiuni de consultare (cu durata de 2-3 ore fiecare)** ale Grupului de lucru, constituit de Ministerul Educației și reprezentanților Băncii Mondiale cu actori relevanți din acest domeniu, care au furnizat opinii de expert și argumente semnificative. Organizațiile care au participat la consultări sunt următoarele:

- CJRAE Covasna, CJRAE Mureș și CJRAE Sibiu;
- Fundația Heks/Eper România;
- Reprezentanții proiectului ROSE, coordonatori naționali și mentori din licee din județele Brașov și Constanța;
- Asociația Consilierilor din România (ACROM);
- Centrul de Consiliere și Orientare pentru Carieră al Universității din București;
- AJOFM Ilt;
- Consiliul Național al Elevilor
- Romanian Business Leaders, care au prezentat proiectul “Antrenament pentru viitor”, realizat în licee, în colaborare cu CMBRAE.

Detalii cu privire la consultări pot fi consultate în tabelul de mai jos.

Tabel 17 Instituțiile reprezentate la consultări

Nr. Crt.	Organizația	Data	Reprezentant și funcție	Teme discutate
1.	Romanian Business Leaders	21 octombrie 2022	Irina Munteanu Elena Pâslaru-Hubati Oana Botolan Sonia Rusu	Prezentarea și discutarea Arborelui problemei, cauze și efecte Prezentarea proiectului “Antrenament pentru viitor”, realizat în licee, în colaborare cu CMBRAE. Specificul asociației și proiectele în domeniul educației derulate de către Romanian Business Leaders.

Nr. Crt.	Organizația	Data	Reprezentant și funcție	Teme discutate
2.	Asociația Consilierilor Români (ACROM)	16 noiembrie 2022	Marian Crăciun, președinte ACROM și directorul Departamentului de Consiliere și Orientare pentru Carieră, Universitatea din București Andreea Szilagy, vice-președinte ACROM	Prezentarea și discutarea Arborelui problemei, cauze și efecte Identificarea unor obstacole și soluții pentru desfășurarea activităților de consiliere în carieră Abordarea unor aspecte referitoare la Consilierea în universități
3.	Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) Olt	18 noiembrie 2022	Narcisa Șerban, director AJOFM Olt	Prezentarea și discutarea Arborelui problemei, cauze și efecte Activități desfășurate de AJOFM în instituțiile de educație, modalități de colaborare între AJOFM, ISJ CJRAE Recomandări
4.	Reprezentanții proiectului Romania Secondary Education Project (ROSE), Unitatea de Management al Proiectelor cu Finanțare Externă, Ministerul Educației https://www.rose-edu.ro/	25 noiembrie 2022	Liliana Preoteasa, director Unitatea de Management al Proiectelor cu Finanțare Externă, Ministerul Educației Oana Moșoiu, coordonator intervenții sistemice Laura Popa, mentor Rose, inspector școlar, județul Constanța Carmina Vakulovski, mentor Rose, profesor, județul Brașov	Prezentarea și discutarea Arborelui problemei, cauze și efecte Activități de consiliere desfășurate în cadrul proiectului ROSE în instituțiile de educație
5.	CJRAE Covasna CJRAE Mureș CJRAE Sibiu Fundația Heks/Eper România	9 decembrie 2022	Levente Szocs, director CJRAE Covasna Adriana Cerghedi, director CJRAE Mureș Valeria Purcia, director CJRAE Sibiu Ioana Ardelean, program officer, Heks/Eper Romania Foundation,	Prezentarea și discutarea Arborelui problemei, cauze și efecte Fundația Heks/Eper România Prezentarea unor proiecte în domeniul consilierii în județele Covasna, Mureș și Sibiu
6.	Consiliul Național al Elevilor din România	14 decembrie 2022	Rareș Cotoi, Alexandra Popescu	Prezentarea și discutarea Arborelui problemei, cauze și efecte Obstacole și soluții, exemple de bune practici

Caseta 18 Puncte de Vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări – AJOFM

Consultările cu reprezentanții AJOFM au evidențiat următoarele aspecte:

- AJOFM colaborează doar cu licee, de regulă cu liceele tehnologice (de regulă, absolvenții care nu acced la învățământ superior și mai mult pentru clasele terminale - acesta fiind un indicator), informarea și consilierea în carieră fiind abordate ca evenimente punctuale, la finalul unui ciclu de învățământ. Se realizează monitorizarea absolvenților liceelor tehnologice – ex. câți absolvenți s-au angajat.
- Activitățile desfășurate de AJOFM în licee au loc lunar, la invitația profesorilor diriginți pentru a discuta cu elevii, spre exemplu o temă abordată a fost Firma de exercițiu – cu întrebări pentru o mini-ședință de recrutare a forței de muncă. Tematica activităților nu este impusă, ci este în funcție de solicitările profesorilor diriginți și nevoile clasei de elevi.
- AJOFM organizează Bursa județeană/ națională a locurilor de muncă, la care participă elevii.
- AJOFM nu colaborează cu școli generale unde este mare nevoie de consiliere și orientare în carieră pentru elevi.
- Lipsa consilierilor școlari în mediul rural.
- Liceele produc absolvenți cu calificări care nu sunt solicitate pe piața muncii (ex.mecatronist).
- Elevii aleg specializările în funcție de denumire, dar fără a înțelege la ce se referă, nu sunt discutate.
- În cadrul activităților desfășurate de AJOFM în școli, elevii sunt interesați de indemnizațiile de șomaj, în prima fază sau de accesarea locurilor de muncă în U.E. Unii elevi sunt interesați de cursuri de formare, dar nu au viziunea asupra accesului pe piața muncii, utilizând calificările dobândite în școală pentru că nu sunt pregătiți în acest sens.
- Colaborarea AJOFM-ISJ se realizează pe baza unui protocol de colaborare. Activitățile realizate de AJOFM cu elevii sunt monitorizate lunar și raportările se transmit la ANOFM. ISJ menționează, de asemenea în rapoartele de activitate activitățile realizate în colaborare cu AJOFM. Este nevoie de indicatori de performanță pentru a măsura rezultatele acestor activități de colaborare AJOFM-ISJ.
- AJOFM face parte din Comitetul Local Dezvoltare a Parteneriatului Social (CLDPS) și participă la discutarea planului de școlarizare, la nivelul județului. Acreditarea unor noi specializări durează prea mult, este nevoie de o perioadă premergătoare de funcționare cu acreditare provizorie. Este nevoie de alinierea Clasificării Ocupațiilor din România (Ministerul Muncii) cu Nomenclatorul Ocupațiilor din România (Ministerul Educației).
- Ca modalități de promovare a activităților de consiliere în carieră pentru elevi au utilizat promovarea pe rețelele sociale, observându-se dublarea numărului de beneficiari ai unui proiect european.
- Ca evoluții viitoare, ar fi de dorit să fie implicați părinții la întâlnirile AJOFM cu elevii, prin intermediul invitării acestora de către școli.

Caseta 19 Puncte de Vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări – Asociația Consilierilor Români (ACROM)

- Consultările cu reprezentanții ACROM au evidențiat o serie de obstacole în sistemul de consiliere din România:
- Lipsa de gândire sistemică asupra sistemului de consiliere în carieră din România, lipsa de corelare a legislației promulgate de diferite ministere responsabile pentru domeniul consilierii (Ministerul Educației, Ministerul Muncii, Ministerul Tineretului) a generat ineficiență, confuzie de roluri.
- Lipsa unor platforme informatice de consiliere conectate (între diferite niveluri ale sistemului de educație, între ministere).
- Lipsa de profesionalizare: lipsa unor Standarde de calitate și a unui Cod etic în consilierea în carieră.
- Practică insuficientă în predarea disciplinelor din domeniul consilierii la universitate.
- Lipsa programelor de prevenire a dificultăților elevilor/ studenților, lipsa lucrului în echipe pluridisciplinare.

- Lipsa studiilor în România cu privire la Opiniile angajatorilor despre calitatea pregătirii absolvenților învățământului liceal/ profesional/ universitar.
 - Lipsa acreditării profesionale a consilierilor.
 - Lipsa unui spațiu adecvat în școli pentru activitățile de consiliere, lipsa instrumentelor de specialitate validate.
 - Confuzie de roluri ale profesorului consilier, lipsa de eficiență a activității.
-
- Soluții propuse:
 - Nevoia unei campanii naționale de sensibilizare asupra consilierii în carieră.
 - Pregătirea minuțioasă a programelor de consiliere: proiectare, implementare și evaluare.
 - Rolul specialistului, definirea și delimitarea de roluri (clarificarea rolurilor consilierului: consiliere școlară, consiliere în carieră, asistență psihopedagogică, norma didactică), nevoia unei abordări de specialitate în domeniul consilierii în carieră.
 - Certificarea consilierilor în carieră s-a realizat de către NBCC- Global Career Development Facilitator, program care a funcționat în România; există un profil de competențe ale specialiștilor, iar programul de formare a consilierilor în carieră s-a bazat pe o cercetare la nivel național.
 - Au considerat o soluție bună înființarea în școli a unui post distinct de consilier în carieră, distinct de profesorul consilier școlar, fapt care ar permite focalizarea doar pe aspectele de carieră, ar fi nevoie de pilotarea unei astfel de măsuri printr-un studiu, cu supervizare.
 - Rolul ACROM – sprijin pentru consilierii școlari din CJRAE, evitarea confuziei de roluri (consiliere în carieră, consiliere școlară, elevi cu CES etc.), asigurarea calității, elaborarea unui Cod etic, crearea unui Jurnal de consiliere, oportunități de formare continuă gratuită pentru consiliere, construirea unei comunități de consiliere: discutarea de cazuri, supervizare etc.
 - Au fost abordate și aspecte referitoare la Consilierea în universități: se realizează în Centrele de Consiliere și Orientare pentru Carieră (CCOC), care au fost înființate în toate universitățile (Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră din învățământul superior funcționează pe baza OMEN nr. 650/2014 pentru aprobarea Metodologiei-cadru), dar se confruntă cu lipsa de atractivitate a salarizării consilierilor din CCOC, numărul redus de consilieri angajați (1 consilier/ 5700 de studenți), există posturi disponibile care nu sunt ocupate sau unele sunt ocupate cu personal insuficient pregătit.
 - În legătură cu nivelul de pregătire a absolvenților, există studii despre evaluarea gradului de angajabilitate a absolvenților și importanța competențelor transversale. Solicitățile studenților adresate CCOC după pandemie: 70% dintre solicitări sunt pentru probleme psihologice.
 - În ceea ce privește un sistem de monitorizare a absolvenților învățământului superior, nu există practici unitare, se observă o lipsă de consistență la nivel național, Biroul de Statistică Universitară colectează aceste date (ex.: ponderea absolvenților care s-au angajat, câți absolvenți lucrează în domeniu).
 - În ceea ce privește prevenirea abandonului universitar, s-a constatat imposibilitatea de a introduce o sesiune de consiliere cu studentul care depune dosarul de retragere de la universitate, din motive de personal insuficient la CCOC.
 - Au fost menționate exemple de activități realizate la CCOC: maximizarea impactului prin activități de grup, workshopuri susținute de parteneri privați în universități, colaborarea universității cu Camera de Comerț și Industrie.

Caseta 20 Puncte de Vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări – Fundația Heks/ Eper România, CJRAE Covasna, CJRAE Mureș și CJRAE Sibiu

Consultările cu reprezentanții Fundației Heks/Eper România au evidențiat următoarele aspecte:

- Fundația Heks/Eper România a prezentat proiectele în domeniul consilierii în învățământul gimnazial și profesional din județele Covasna, Mureș și Sibiu, care s-au derulat pe o perioadă mai mare de timp, cu posibilitatea de continuare. Au fost utilizați indicatori și instrumente de monitorizare și evaluare, dar au fost întâmpinate dificultăți în colectarea datelor, pentru că nu toate școlile colectează informații

dezagregate pe gen, etnie sau informațiile primite au avut nevoie de clarificare sau dificultatea de a primi datele (mai ales când nu erau solicitate prin ISJ) .

- **Obiectivul general al proiectelor:** creșterea accesului la o muncă decentă pentru tinerii adulți provenind din medii vulnerabile, inclusiv cei din comunitățile de romi.

Activitățile au fost realizate cu elevii și părinții: consiliere și orientare în carieră (sesiuni de grup și individuale), utilizarea platformei Cognitrom Career Planner, vizite la companii, meditații (începând cu anul școlar 2021-2022) și masa caldă, workshopuri cu invitați speciali, consiliere individuală cu părinții, tabere.

Au fost realizate activități de dezvoltare a resurselor umane (instruiri Cognitrom, instruiri CCD în domeniul consilierii și orientării în carieră, curs New School Norway în domeniul educației incluzive, curs în domeniul dezvoltării personale). Personalul școlii a fost instruit sau consiliat în domeniile consilierii și orientării în carieră, educației incluzive și metodelor specifice de sprijinire a elevilor din medii defavorizate (de exemplu, mentorat, îmbunătățirea contactelor cu părinții).

Subiecte abordate: autocunoaștere, explorarea opțiunilor școlare, a activităților specifice liceului & școlii profesionale, a posibilităților profesionale, a cerințelor angajatorilor, a ideii de antreprenoriat, strategii privind luarea deciziei optime și prevenirea alegerii întâmplătoare a opțiunii școlare.

Impactul asupra elevilor:

- creșterea încrederii în sine;
- creșterea motivației de a continua educația (faptul că sunt mai bine informați privind oportunitățile de a continua studiile le-a dat curajul să continue studiile, luând o decizie informată și responsabilă);
- cunoașterea propriilor abilități și a calificărilor în care ar fi performanți (utilizarea CCP);
- consilierea, considerată de elevi un spațiu sigur (*safe space*) pentru a se deschide cu privire la situații personale;
- vizitele la companii - oportunități de a învăța aspecte practice și de a cunoaște diverse opțiuni profesionale.

Aspecte pozitive:

- Importanța consilierii părinților (situații în care elevii care doreau să continue educația, erau nesușinți de părinți sau existau divergențe de opinie între opțiunile elevilor și ale părinților).
- Realizarea unui impact assessment în județul Sibiu (studiul este la început, fiind colectate date pentru nivelul baseline, și va fi finalizat în 2024).
- Colaborarea cu ISJ de la începutul implementării proiectului (județul Sibiu).

Activități apreciate de elevi și profesori:

- Vizite la companii, în alte școli, excursii, tabere;
 - Activități extracurriculare – concursuri, competiții, tombale între școli, activități pentru coeziunea grupului;
 - Întâlnirile de consiliere, inclusiv consilierea părinților;
 - Îmbunătățirea promovabilității la Evaluarea națională și a ratei de tranziție din clasa a VIII-a în clasa a IX-a;
 - Abordarea unor teme de educație financiară;
 - Peer support: invitarea unor elevi de clasa a 9-a la întâlnirile de consiliere de grup cu elevii de clasa a 8-a, respectiv a unor absolvenți angajați la întâlnirile de consiliere de grup cu elevii din școlile profesionale.
- Studiul Sistemul de consiliere în carieră din România. Analiză empirică și legislativă, cu focus pe județele: Covasna, Mureș și Sibiu a fost realizat în 2022 de SC Cognitrom SRL pentru Fundatia HEKS/EPER Romania în cadrul proiectului "Labour-market inclusion for disadvantaged young adults in Romania". Studiul s-a focalizat pe aspecte referitoare la: legislație, analiza empirică a procesului de consiliere în carieră, cu focus pe județele: Covasna, Mureș și Sibiu (studiu calitativ și studiu cantitativ), recomandări, fiind obținute informații structurate despre situația din sistem. Se intenționează extinderea studiului și pentru învățământul profesional.

Obstacole

- Elevii din învățământul profesional sunt orientați către munca în străinătate, unii nefiind incluși în proiect din acest motiv.

- Aplicarea instrumentului Cognitrom (care este un instrument online), în maniera creion/hârtie, care astfel a necesitat mult mai mult timp pentru aplicare, din cauza lipsei competențelor TIC/ echipamentelor.
- Au fost clase în care a fost nevoie de aplicare individuală și explicarea fiecărui item al instrumentului Cognitrom sau a fost nevoie de adaptarea instrumentului Cognitrom în limba maghiară.
- Identificarea în orar a spațiului pentru consiliere, elevii terminând orele la 14.00 sau 15.00 și nu pot să mai rămână în școală.
- Lipsa spațiului în școală pentru activitățile de consiliere.
- Absenteismul crescut al elevilor, fiind dificil să fie implicați în activitățile proiectului.
- Lipsa de comunicare între instituțiile de învățământ profesional și companii, lipsa efectuării stagiilor de practică în companii, lipsa din școala profesională a unei persoane de contact cu mediul de afaceri/ pentru fiecare calificare.

Soluții propuse:

- Implicarea părinților și a profesorilor diriginți în procesul de consiliere (organizarea vizitelor în companii).
- În cazul elevilor vulnerabili (elevi din minoritatea romă, elevi din familii monopraentale, elevi cu părinți plecați la muncă în străinătate, elevi beneficiari de burse sociale / tichete sociale), conform estimărilor Cognitrom, ar fi nevoie de 1 consilier care să lucreze cu/ 200 elevi.
- Masa caldă pentru a-i motiva pe elevi să participe la activitățile de consiliere.
- Elevii au apreciat activitățile realizate în afara spațiului școlii (tabere, vizite).
- Profesorii au apreciat activitățile de consiliere la care au participat elevii și părinții.
- Utilitatea vizitelor în companii nu doar pentru elevii din învățământul gimnazial, dar și pentru elevii din învățământul profesional, care se pot reorienta, ca urmare a acestor vizite.
- Au fost realizate 2 intervenții în școlile implicate în proiect: profesorul consilier din cabinetul din școală și consilierii din proiectul Fundației Heks/Eper. Platforma Cognitrom este donată școlilor, fiind importantă existența profesorului consilier în școală pentru a asigura continuarea proiectului.

Consultările cu directorii CJRAE Covasna, CJRAE Mureș și CJRAE Sibiu - aspecte discutate:

CJRAE Sibiu realizează:

- Studiul anual asupra opțiunilor școlare și profesionale ale elevilor din clasa a VIII-a, rezultatele acestuia fiind discutate cu elevii și părinții; elevii indeciși sunt programați pentru ședințe individuale de consiliere
- Proiecte de orientare a carierei- abordarea unor teme de consiliere de grup pentru elevi: autocunoaștere (personalitate, valori, interese, aptitudini), luarea deciziilor, marketing personal etc.
- Colaborarea CJRAE Sibiu cu Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu: participarea la târguri educaționale, discuții cu departamentul de Consiliere din universitate.

Soluții:

- renunțarea la norma didactică (2-4 ore de predare) a profesorului-consilier.

CJRAE Mureș

Proiectul Fundației Heks/Eper a fost bine primit de către profesorii din județul Mureș, au fost realizate cursuri de formare, a fost asigurată baza materială.

Obstacole:

- dificultăți în consilierea elevilor din mediul rural și lipsa de informații pentru orientarea acestora către învățământul profesional.

Caseta 21 Puncte de Vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări - Reprezentanții proiectului Romania Secondary Education Project (ROSE), Unitatea de Management al Proiectelor cu Finanțare Externă, Ministerul Educației

Consultările cu reprezentanții proiectului Romania Secondary Education Project (ROSE) au evidențiat următoarele aspecte:

- Proiectul strategic național, denumit “Romania Secondary Education Project” – ROSE a fost implementat de către Ministerul Educației, prin Unitatea de Management al Proiectelor cu Finanțare Externă (UMPFE), în perioada 2015-2022, beneficiind de un împrumut de 200 milioane de euro de la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD).
- În cadrul consultării derulate în cadrul acestui proiect cu reprezentanții proiectului ROSE, au fost prezentate principalele activități și obiectivele vizate de ROSE: îmbunătățirea tranziției de la învățământul preuniversitar la învățământul terțiar și reducerea abandonului universitar în cazul studenților din anul I. Au fost finanțate intervenții derulate în universități, spre exemplu, programe de tip punte (ex. cursuri de vară de nivel universitar pentru elevii de liceu, parteneriate licee-universități-piața muncii, programe de tutoriat pentru elevi, realizate în campusul universitar, gestionate de către universități, tutoriatul fiind asigurat de către personalul academic și studenții din anii terminali) cu învățământul preuniversitar și activități pentru reducerea abandonului, cu scopul creșterii ratei de retenție a studenților din anul I, de la o valoare de referință de 82.3% la 84.5%. Au fost finanțate centre de învățare pentru studenții cu risc ridicat de abandon, precum și sub-proiecte, care au urmărit implementarea unor programe de îmbunătățire a performanțelor academice ale studenților, tutoriat, **de consiliere și orientare în carieră**, coaching, dezvoltarea competențelor sociale și emoționale, campanii de conștientizare, adresate studenților. Centrele de învățare (38) au fost înființate în 24 de universități publice, cu scopul de a îmbunătăți mecanismele de sprijin social și academic pentru studenții aflați în situații de risc.

În proiectul ROSE, 50 de mentori supervizează fiecare un număr de până la 15 licee, cu vizite în licee și vizite online. Evaluarea de impact va avea loc în următorii 2 ani.

Activitățile au constat într-un mix de activități de sprijin (ex. consiliere, orientare, dezvoltare personală etc.), pe lângă activitățile remediale (cel puțin 50% din costuri trebuiau alocate activităților remediale). Abordările școlilor au fost diferite. La început, au solicitat mai multe ore remediale, dar treptat au început să introducă activități de sprijin, conștientizând importanța acestora. Școlile au lucrat cu resurse interne și în unele cazuri cu consilieri de la CJRAE/ CMBRAE, rareori au angajat personal extern. Au fost observate efecte pozitive: impactul asupra învățării și dezvoltarea competențelor de a învăța cum să învețe, îmbunătățirea relațiilor profesor – elev, atmosfera relaxată.

Obstacole:

- consilierea în carieră nu este considerată o prioritate,
- supraîncărcarea cu sarcini a consilierului școlar,
- utilizarea unor instrumente de specialitate neactualizate,
- număr mare de elevi alocat unui consilier școlar,

Soluții:

- eficientizarea activităților,
- dedicarea de timp mai mult elevilor care au cea mai mare nevoie de sprijin,
- implicarea profesorilor diriginți care au beneficiat de cursuri de formare pe tema consilierii în desfășurarea unor activități de consiliere în carieră cu elevii (ex. cel puțin 1/ an),
- planificarea riguroasă la începutul anului școlar a unui număr de activități de consiliere în carieră,
- invitarea unor specialiști la ore pentru a discuta cu elevii,
- poziționarea orei de dirigenție (managementul clasei de elevi, aspecte administrative) și a orei de Consiliere și dezvoltare personală,

- formarea profesorilor consilieri pentru administrarea testelor de specialitate și interpretarea rezultatelor,
- accent pe consilierea părinților,
- specializarea unor consilieri din CJRAE pe consilierea în carieră,
- organizarea unor campanii de comunicare pe tema consilierii în carieră, conștientizarea importanței acestor activități de către elevi, părinți, profesori, directori de școli, angajatori (ex. webinare, videoclipuri),
- abordarea profesionistă a procesului de consiliere,
- ieșirea din logica orarului - spațiu, timp și activități de învățare,
- realizarea la nivel național a unei platforme online de consiliere în carieră.

Mentorii au prezentat **exemple de bune practici din licee:**

- consilierul petrecea pauzele împreună cu elevii, fiind creată o legătură de apropiere sufletească;
- consilierul participa la activitățile extracurriculare;
- consilierul participa la ore împreună cu dirigintele (*co-sharing*);
- ghidurile realizate în proiectul ROSE au fost considerate utile de către profesori;
- consilierul a identificat nevoile elevilor (ex. nevoia de valorizare), pentru a-i grupa și a lucra cu aceștia;
- s-au realizat activități de consiliere între elevi de aceeași vârstă (*peer-counseling*);
- crearea unui spațiu de relaxare în școală - ceainărie în cadrul școlii, dotat cu jocuri, cărți, unde sunt supravegheați de către un profesor, au posibilitatea de a socializa, fără a utiliza telefonul mobil; a fost observată o scădere a bullyingului în școala respectivă;
- întâlnirile de consiliere individuală au fost considerate eficiente;
- formarea unor profesori, care să realizeze activități de consiliere în carieră (semi-specialiști).

Caseta 22 Puncte de vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări – Romanian Business Leaders

Consultările cu reprezentanții Romanian Business Leaders au evidențiat următoarele aspecte:

Proiectul “Antrenament pentru viitor” a fost prezentat pe baza următoarelor aspecte: scop, obiective, participanți, tipuri de activități, etapele procesului de consiliere în carieră, rezultate obținute.

Participanți: 700 de elevi de la gimnaziu și liceu (clasele a X- și a XI-a) din București și din județele Cluj, Constanța, Prahova, din mediul urban și rural.

Tipuri de activități:

- workshopurile de carieră pentru consilierea de grup,
- sesiunile individuale de consiliere,
- aplicarea unor teste psihometrice (trăsături de personalitate, interese profesionale, aptitudini),
- vizite on the job în companii,
- întâlniri cu specialiști din diferite domenii,
- realizarea planului de carieră.

Pre-testarea programului a fost realizată în 2020-2021 în trei tipuri de licee din București, clasificate în funcție de performanțele școlare obținute.

Etapele procesului de consiliere în carieră cu elevii:

- autocunoaștere și clarificarea obiectivelor;
- alegerea de către elev a 2-3 direcții de viitor;
- explorarea direcțiilor de viitor prin întâlniri cu specialiști din diferite domenii și mediul de lucru;
- elaborarea de către fiecare elev a planului individual de viitor.

Rezultate obținute:

- 700 de elevi consiliați de la gimnaziu (clasa a VII-a și clasa a VIII-a, la începutul anului școlar) și liceu (clasele a X- și a XI-a);
- 2000 de ore de consiliere individuală (2 sau 3 sesiuni/ elev);
- 60 ateliere de consiliere în carieră (consiliere de grup);
- 50 de vizite on the job;
- sesiunile de consiliere individuală și de grup au avut loc față în față și online;
- 140 de specialiști din diferite domenii implicați (spitale, tribunale, bănci, ambasade etc.);
- aproxim. 20% dintre elevii incluși în cohorta de elevi sunt interesați de procesul de consiliere în carieră.

Limite:

Părinții nu au fost încă implicați în program, doar în realizarea temelor pentru acasă.

Discuția cu reprezentanții RBL a avut în vedere obstacolele întâmpinate și soluțiile propuse pentru sistemul de educație.

Obstacole:

- lipsa din școli a unui spațiu destinat pentru consilierea elevilor;
- lipsa dotării cabinetelor de consiliere cu resurse pentru consilierea în carieră;
- insuficienta comunicare și colaborare profesională între specialiștii în consiliere în carieră;
- lipsa unei platforme informatice naționale informatizate de consiliere în carieră adresată consilierilor, profesorilor, elevilor și părinților;
- inexistența unui sistem informatic de monitorizare a absolvenților diferitelor instituții de învățământ;
- lipsa unor baze de date cu instituții/ companii interesate să colaboreze cu școlile pe teme de consiliere în carieră.

Luarea deciziilor de către elevi – dificultăți observate:

- lipsa de autonomie și consecvență;
- capacitate de planificare insuficient dezvoltată;
- convingeri limitative (prejudecăți, stereotipuri).

Soluții:

- clarificarea rolurilor consilierului: consiliere școlară, consiliere în carieră, asistență psihopedagogică, norma didactică;
- crearea în școli a unui post de consilier în carieră, care să beneficieze de formare inițială și continuă și să lucreze cu un număr fezabil de elevi, doar pentru consiliere în carieră;
- informarea elevilor și prezentarea beneficiilor programului de consiliere în carieră;
- realizarea unui sistem informatizat de monitorizare a absolvenților;
- crearea în școli a spațiilor adecvate pentru activitățile de consiliere;
- dotarea cabinetelor de consiliere cu resurse/ kituri pentru consilierea în carieră;
- colaborarea cu Camera de Comerț, patronate, administrația locală, companii în derularea activităților de consiliere în carieră;
- întărirea rolului comunității profesionale a consilierilor în carieră: schimb de idei și bune practici;
- realizarea unei platforme informatizate de consiliere în carieră adresată consilierilor, profesorilor, elevilor și părinților;
- crearea unor baze de date cu instituții/ companii/ specialiști în diferite domenii interesați să colaboreze cu școlile pe teme de consiliere în carieră;
- utilizarea TIC în activitățile de consiliere în carieră cu elevii.

RBL consideră că măsura cu cel mai mare impact asupra procesului este crearea în școli a unui post separat de consilier în carieră.

Caseta 23 Puncte de Vedere cu privire la activitățile de consiliere în carieră, exprimate de către participanții la consultări – Consiliul Național al Elevilor din România

Consultările cu reprezentanții Consiliului Național al Elevilor din România au evidențiat următoarele aspecte:

Obstacole:

- număr mare de elevi alocați unui consilier școlar;
- ora de dirigenție este dedicată altor aspecte;
- elevii nu conștientizează nevoia de consiliere.

Soluții:

- fiecare elev ar trebui să participe la cel puțin o sesiune individuală de consiliere în carieră,
- importanța activităților extracurriculare (teatru, robotică, dezbateri);
- organizarea unor activități, precum: internshipuri, stagii de voluntariat, discuții cu mentori în carieră;
- utilizarea unor rețelele sociale accesate frecvent de elevi pentru promovarea activităților de consiliere în carieră;
- informarea elevilor în legătură cu orarul profesorului consilier,
- colaborarea în cadrul activităților de consiliere în carieră din școli cu ONG-uri, universități, angajatori, asociații ale părinților,
- eliminarea normei didactice (2-4 ore de predare) a profesorului consilier.
- Exemple de bune practici: asociația Top minds (ex. aplicarea unor chestionare de orientare în carieră, realizarea unei aplicații pentru admiterea la facultate), fundația Leaders (ora de carieră), EU Youth Forum.

6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

6.1 Concluzii

Raportul a utilizat metodologia de evaluare a impactului reglementărilor (EIR) asupra activităților de consiliere și orientare în carieră, în particular asupra activităților și serviciilor COC adresate tuturor elevilor din învățământul gimnazial și liceal, și cu atenție specială asupra elevilor din zone marginalizate.

Analiza părților interesate a evidențiat diferite categorii de persoane, instituții și alte segmente ale societății (elevi, părinți/reprezentanți legali, directorul școlii, profesorul diriginte, profesorul-consilier școlar, CJRAE, CMBRAE, CIAP/CMAP, Ministerul Educației, ISJ/ISMB, universități, ANOFM/ AJOFM etc.), cu influență și interes în activitatea de consiliere și orientare în carieră.

Analiza problemei a identificat diferite niveluri de probleme care afectează activitatea de consiliere și orientare în carieră în România și le-a ierarhizat pe baza legăturilor logice cauză-efect. Astfel au identificate 24 de cauze și 3 categorii de efecte: de tip educațional, social și economic. Discuțiile cu grupul de lucru și analizele ulterioare ale echipei BM au identificat problema centrală.

În mod similar au fost analizate diferite niveluri de obiective. **Obiectivul general al intervenției de politici publice are în vedere acoperirea nevoilor de COC ale elevilor la finalul unui nivel de învățământ (gimnazial și liceal), iar obiectivele specifice vizează: (i) consolidarea sistemului de COC și (ii) asigurarea accesului tuturor elevilor la COC, inclusiv a celor din zone marginalizate.** Astfel:

1. **Obiectivul specific 1 „Consolidarea sistemului de COC”** vizează asigurarea următoarelor șase componente sistemice: cadrul legislativ și de reglementare a serviciilor de COC; managementul resurselor umane implicate în activitățile și serviciile COC; infrastructura materială și informațională; parteneriatele dintre școli și alți actori cheie; informarea (outreach) asupra serviciilor de COC; monitorizarea și evaluarea serviciilor de COC.

În vederea realizării acestui obiectiv specific, echipa BM a propus un mix de politici, reforme instituționale și investiții, oferindu-se și direcții de acțiune și exemple internaționale de bune practici pentru fiecare din cele șase componente sistemice, menționate anterior.

2. **Obiectivul Specific 2 „Asigurarea accesului tuturor elevilor la consiliere și orientare, inclusiv a celor din zone marginalizate”** urmărește: creșterea gradului de acoperire cu servicii de consiliere și orientare în carieră a elevilor din zonele marginalizate; extinderea furnizării unui răspuns integrat și individualizat pentru elevii din zonele marginalizate. Pentru acest obiectiv, au fost propuse, de asemenea, direcții utile de acțiune și exemple internaționale de bune practici, bazate în special pe furnizarea serviciilor de orientare și consiliere în carieră prin intermediul utilizării Tehnologiilor Informatice și de Comunicare (TIC).

În vederea realizării acestui obiectiv au fost identificate trei scenarii:

Scenariul de bază vizează menținerea direcției de politică actuală, (H.G. nr. 1604/2022 și modificarea anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației), respectiv implementarea limitei maxime pentru numărul de elevi pentru care se oferă consiliere în cadrul unei norme de consiliere, alocarea eșalonată de posturi suplimentare, cu preponderență în mediul rural.

Scenariile alternative facilitează integrarea intervențiilor educaționale în metoda managementului de caz și au în vedere:

Scenariul 1: Prioritizarea integrării consilierului școlar în comunitatea educațională și adoptarea unei abordări a întregii școli (*whole-school-approach*) pentru desfășurarea COC;

Scenariul 2: Acordarea unei atenții speciale elevilor expuși riscului de marginalizare, excludere sau de a avea rezultate școlare scăzute pentru formarea competențelor de management al carierei la aceștia

Pentru scenariile alternative, au fost propuse proiecte pilot, recomandabil a fi implementate pe un eșantion de școli MATE, în urma unor analize ale contextului local și cu respectarea cerințelor tehnice de constituire a grupurilor de intervenție și de control. Aceste proiecte pilot urmăresc evaluarea impactului educațional și social, dar și a raportului costuri-beneficii, în cazul implementării de intervenții complete și complexe, pe intervalul minim al unei cohorte.

Analiza Scenariilor propuse a fost ilustrată de cazul județului Botoșani. Datele disponibile pentru efectuarea acestei analize nu ne-au permis o analiză suficient de comprehensivă la nivel național. Județul Botoșani acoperă 2% din numărul total de elevi din învățământul preuniversitar. În anul școlar 2022-2023 în județul Botoșani sunt angajați 60 de consilieri, dintre care 58 au norme în cabinete de asistență psihopedagogică.

Selecția opțiunii preferate s-a făcut pe baza unei matrici de analiză multicriterială. Astfel, deși scenariul de bază are costurile bugetare cele mai mici relative la scăderea încărcării, **Scenariul 1 reiese ca și cel preferat,** având în vedere beneficiile așteptate, care sunt estimăm maxime în acest scenariu (pe termen mediu și lung). În plus, Scenariul 1 combină beneficiile acestei colaborări (prioritizată în Scenariul 2) cu o concentrare a preocupării pentru formarea abilităților de management al carierei la nivelul școlii. Scenariul 1 are și riscurile cele mai mici, concentrate în special către implementarea abordării întregii școli (*whole-school approach*) pentru care măsurile de contracarare sunt disponibile prin elaborarea de proceduri și instruire, modalități aflate sub controlul guvernului.

6.2 Recomandări

Pe baza întregului set de analize realizate, acest raport recomandă un mix de intervenții strategice pentru consolidarea COC, care vizează următoarele componente sistemice: cadrul legislativ și de reglementare a serviciilor de COC; managementul resurselor umane implicate în activitățile și serviciile COC; infrastructura materială și informațională; parteneriatele dintre școli și alți actori cheie; informarea (outreach) asupra serviciilor de COC; monitorizarea și evaluarea serviciilor de COC. Cu referire numai la direcția actuală de politică, în cadrul scenariului de bază, acesta prevede în primul rând îmbunătățiri în managementul resurselor umane, astfel încât să fie implementată limita maximă pentru numărul de elevi pentru care se oferă consiliere în cadrul unei norme de consiliere. În același timp, implementarea prevederilor HG 1604/2022 presupune o extindere a infrastructurii materiale și a numărului de beneficiari a serviciilor de COC, alături de o îmbunătățire a serviciilor de asistență psihopedagogică. Recomandările raportului vizează:

(1) cadrul legislativ și de reglementare a serviciilor de COC:

- corelarea legislației promulgate de diferite ministere responsabile pentru domeniul consilierii prin elaborarea unei strategii naționale care vizează serviciile COC, oferite în cadrul învățământului preuniversitar, corelate cu măsuri care au în vedere serviciile de COC din învățământul superior, serviciile de ocupare din cadrul AJOFM/ AMOFM, serviciile asistență socială adresate elevilor și tinerilor din zone marginalizate, vizând consolidarea multidimensională a sistemelor care contribuie la desfășurarea activităților COC în România, cu rolul de a multiplica investițiile sociale în sistemul de educație și politicile active pe piața muncii;
- **elaborarea și aprobarea Standardelor profesionale de calitate și a Codului etic în consilierea și orientarea în carieră;**
-
- implementarea abordării întregii școli (*whole school approach*) în COC prin implementarea unor direcții metodologice/ recomandări elaborate la nivel național, de către Ministerul Educației cu consultarea actorilor-cheie implicați.

(2) managementul resurselor umane implicate în activitățile și serviciile COC

- asigurarea formării inițiale și continue adecvate a personalului CJRAE/ CMBRAE, precum și a profesorilor diriginți, a directorilor unităților de învățământ pe teme COC, inclusiv în ceea ce privește ultimele abordări inovative în utilizarea tehnologiilor informatice și de comunicare (TIC) în COC;
- crearea posturilor prin raportarea normei didactice a profesorului consilier școlar la un număr de maximum 500 de elevi, maximum 500 de elevi și preșcolari sau de maximum 300 de preșcolari și reducerea numărului de elevi în cazul consilierilor care lucrează cu elevi din zone marginalizate;
- emiterea unor recomandări personalizate, de către profesorul consilier școlar și profesorul diriginte, referitoare la alegerea școlii/ ocupației pentru elevii aflați la finalul unui ciclu de învățământ în învățământul gimnazial și liceal;

- acordarea de prioritate serviciilor COC în cadrul obligațiilor și atribuțiilor profesorului consilier la cabinetul de asistență psihopedagogică;

(3) infrastructura materială și informațională- asigurarea infrastructurii materiale și informaționale adecvate, bazate pe TIC pentru desfășurarea eficientă a COC la cabinetele de asistență psihopedagogică din fiecare unitate de învățământ;

(4) parteneriatele dintre școli și alți actori cheie;

- furnizarea serviciilor de COC pentru elevi prin cooptarea părinților și realizarea unor parteneriate cu angajatorii, AJOFM, partenerii sociali, ONG-uri etc. pentru organizarea unor vizite, stagii de practică, *work-based learning* pentru elevi;

- colaborarea profesorului consilier cu asistentul social și asistentul medical comunitar/mediatorul sanitar în cadrul echipelor comunitare integrate în oferirea de COC pentru elevii din zonele marginalizate;

- considerarea serviciilor COC drept componentă a unei abordări integrate și individualizate în lucrul cu grupurile dezavantajate, prin utilizarea metodei managementului de caz;

-

(5) informarea (outreach) asupra serviciilor de COC

- realizarea unui portal național de COC adresat elevilor, părinților, profesorilor consilieri școlari, profesorilor, angajatorilor etc., care poate lua forma unui sistem informational bazat pe web (care include portofoliul personal al elevului: abilități, calificări, experiențe, aspirații), precum și a unui sistem interactiv bazat pe web;

- organizarea unor campanii naționale de informare și conștientizare asupra COC, de informare pentru grupurile țintă (elevi, profesori, părinți, angajatori etc.) și întreaga societate;

(6) monitorizarea și evaluarea serviciilor de COC.

- efectuarea unei analize funcționale a sistemului de CJRAE/CMBRAE;

- utilizarea unor date comparabile pentru a realiza analiza de impact în toate județele/ municipiul București, similară cu cea realizată pentru județul Botoșani;

- utilizarea de către decidenții politici a rezultatelor acestui raport în elaborarea noilor metodologii care reglementează activitatea CJRAE/CMBRAE și a COC în învățământul pre-universitar, în contextul noii legi a învățământului preuniversitar;

- crearea unui sistem unitar și comprehensiv de monitorizare și evaluare a serviciilor de COC pe baza setului de recomandări metodologice din sub-capitolul 4.5;

- desemnarea de către Ministerul Educației a unei instituții drept punct național de referință privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților învățământului preuniversitar.

Referințe

Alexe-Coteț, D., Păunescu, M., Hâj, C.M. (2022). *Abandonul în învățământul superior românesc. Definiere, măsurare, interpretare*. București: UEFISCDI Publishing House

Andrei, A. (2019). *Evaluation of career guidance and counseling programs in the United States of America*. Unpublished research, undertaken during Fulbright Research Scholarship 2018-19 at Boston University, Wheelock College of Education and Human Development, U.S.A.

Andrei, A. (coord.) (2020). *Programe și activități de consiliere pentru dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale elevilor din învățământul primar/ gimnazial/ liceal/ profesional*. Ghid pentru profesorii consilieri școlari, Volumul I, II și III, București: Editura Didactică și Pedagogică. Disponibil la: <https://www.ise.ro/consiliere-pentru-dezvoltarea-competentelor-socio-emoționale-ale-elevilor>

Andrei, A. & Solberg, S. (2020). *Personalized career and academic planning - a promising policy and practice*, in: Proceedings of the International Association of Educational and Vocational Guidance (IAEVG) Conference 2019, Career Guidance for Inclusive Society

Andrei, A. (2021a). *Cedefop, Inventory of Lifelong Guidance Systems and Practices Romania, CareersNet national records*, 2020 În: Revista de Pedagogie/ Journal of Pedagogy, 2021 (2), 131 – 133, <https://doi.org/10.26755/RevPed/2021.2/131>

Andrei, A. (coord.) (2021b). *Competențele sociale și emoționale. Colecție de bune practici pentru consilieri școlari și profesori*. București: Editura Universitară

Apostu, O., Horga, I., Fartușnic, C., Jigău, M., Voinea, L. (2015). *Iar cum încotro? Parcursul școlar al absolvenților clasei a VIII-a din școlile participante la Campania UNICEF Hai la școală!*, București: Institutul de Științe ale Educației

Autoritatea Națională pentru Calificări (2010). *Standard ocupațional – Consilier școlar*, Aprobabil: 16.09.2010, http://intern.anc.edu.ro/virtualanc/crud/standarde/standarde_ocupationale/brain/upload/Consilier_scolar.pdf

Banca Mondială (2016). *Atlasul Zonelor Rurale marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România*. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/237481467118655863/pdf/106653-ROMANIAN-PUBLIC-PI-6-Atlas-lunie2016.pdf>

Banca Mondială(2020). *A-Proposed-Methodology-for-Data-Collection-and-Use-to-Support-the-Early-Warning-Mechanism-Implementation.docx*

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/611681600840497459/A-Proposed-Methodology-for-Data-Collection-and-Use-to-Support-the-Early-Warning-Mechanism-Implementation.docx>

Barnes, S-A et al. (2020). *Lifelong guidance policy and practice in the EU: trends, challenges and opportunities: final report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2767/91185>

Baxter, J. (2017). *The career aspirations of young adolescent boys and girls*, Australian Institute of Family Studies.

Băban A., Tăut, D., Balazsi, R., Dănilă, I. (2018). *Sănătate și stare de bine la adolescenții din România. Rezultatele studiului Health Behaviour in School-aged Children (HBSC)*. Disponibil online la: Health behaviour in school-aged children: <http://www.hbsc.org/membership/>

Bielecki, J., Płachecki, T. & Stasiowski, J. (2022). *Towards a general framework of evaluation of career counselling services: the Polish case*, in: Cedefop et al. (2022). *Towards European standards for monitoring and evaluation of lifelong guidance systems and services (Vol. I)*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Cedefop working paper; No 9

Botnariuc, P. (2019). *Abordări metodologice în consilierea și orientarea în carieră*, în: Sava, S. și Paloș, R. (2019). *Educația adulților. Baze teoretice și repere practice*. Iași: Editura Polirom

Cedefop (2018). *Handbook of ICT practices for guidance and career development*, Luxembourg: Publications Office. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/368695>

Cedefop (2019). *Artificial or human intelligence. Digitalisation and the future of jobs and skills: Opportunities and risks*, Briefing note, June 2019.

Cedefop (2020). *Inventories of lifelong guidance systems and practices, Denmark. CareersNet national records*: https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/inventory-lifelong-guidance-systems-and-practices?search=&year=2020&country=&sort_order=DESC&items_per_page=24

Cedefop; European Commission; ETF; ICCDPP; ILO; OECD; UNESCO (2020). *Career guidance policy and practice in the pandemic: results of a joint international survey – June to August 2020*. Luxembourg: Publications Office of the European Union

Cedefop (2021). *Inventory of lifelong guidance systems and practices - Finland*. CareersNet national records. <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/inventory-lifelong-guidance-systems-and-practices-finland>

Cedefop, European Commission, ETF, ILO, OECD, UNESCO (2021). *Investing in career guidance. Summary Notes*. https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-09/investing_in_career_guidance.pdf

Cedefop et al. (2022). *Towards European standards for monitoring and evaluation of lifelong guidance systems and services (Vol. I)*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Cedefop working paper; No 9

Cefai, C., Simões, C. and Caravita, S. (2021). *A systemic, whole-school approach to mental health and well-being in schools in the EU' NESET report, Executive Summary*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. doi: 10.2766/50546.

Choi, Y., Kim, J., & Kim, S. (2015). *Career development and school success in adolescents: The role of career interventions*. *Career Development Quarterly*, 63(2), 171–186.

Cognitrom (2022). *Sistemul de consiliere în carieră din România. Analiză empirică și legislativă, cu focus pe județele: Covasna, Mureș și Sibiu*, studiu realizat de SC Cognitrom SRL pentru Fundatia HEKS/EPER Romania in cadrul proiectului "Labour-market inclusion for disadvantaged young adults in Romania".

Comisia Europeană (2017). *Competențele necesare pe piața muncii*. Semestrul european – Fișă tematică.

Copăceanu, M. și Costache, I. (n.d.). *Sănătatea mintală a copiilor și adolescenților în România. Recomandări pentru îmbunătățirea vieții acestora*. Policy Brief, Unicef

Covacevich, C. et al. (2021a). *Indicators of teenage career readiness: An analysis of longitudinal data from eight countries*, OECD Education Working Papers, No. 258, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/cec854f8-en>.

Covacevich, C., et al. (2021b). *Thinking about the future: Career readiness insights from national longitudinal surveys and from practice*, OECD Education Working Papers, No. 248, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/02a419de-en>.

Deaconu, C.Ș. și Hâj, C.M. (2022). *Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)*, București: UEFISCDI Publishing House

Dodd, V., Hanson, J., & Hooley, T. (2021). *Increasing students' career readiness through career guidance: Measuring the impact with a validated measure*. *British Journal of Guidance & Counselling*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/03069885.2021.1937515>

European Commission (2020). *Lifelong guidance policy and practice in the EU: trends, challenges and opportunities*. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8284&furtherPubs=yes>

European Lifelong Guidance Policy Network (2012). *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit*. Saarijärven Offset Oy Saarijärvi, Finland

European Lifelong Guidance Policy Network (2014). *Lifelong guidance policy development: Glossary*. Jyväskylä, Kirjapaino Kari, Finland.

European Lifelong Guidance Policy Network (2015). *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*, Kariteam Jyväskylä, Finland

European Training Foundation (2020). *International trends and innovation in career guidance* Volume I: Thematic chapters and Volume II: Country case studies, Turin: ETF

European Union Council (2008). *Council Resolution on better integrating lifelong guidance into lifelong learning strategies*. 2905th Education, Youth and Culture Council meeting Brussels, 21 November 2008

Guvernul României (2020). *Hotărârea nr. 994 din 18 noiembrie 2020 privind aprobarea standardelor de autorizare de funcționare provizorie și a standardelor de acreditare și de evaluare externă periodică în învățământul preuniversitar*, Publicată în Monitorul Oficial nr. 1225 din 14 decembrie 2020

Guvernul României (2022). *Notă de fundamentare la Hotărârea Guvernului nr. 1604/28.12.2022 pentru aprobarea Metodologiei de organizare și funcționare a serviciilor de educație timpurie complementare și modificarea anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației*, Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1276 din 2022-12-30

Guvernul României (n.d.). *Ghidul Consilierului și al Mediatorului Școlar din cadrul Echipei Comunitare Integrate (ECI)*. <https://serviciicomunitare.ro/metodologii>

Guvernul României. Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (n.d.). *Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2014-2020*, Disponibilă la: http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Munca/2014-DOES/2014-01-31_Anexa1_Strategia_de_Ocupare.pdf

Hanson, J., Moore, N., Clark, L., Neary, S. (2021). *An evaluation of the North-East of England pilot of the Gatsby benchmarks of good career guidance. Final report*, University of Derby, International Centre for Guidance Studies, <https://www.gatsby.org.uk/uploads/education/ne-pilot-evaluation-full-report.pdf>

Hemerijck, A., Ronchi, S., Plavgo, I. (2023). *Social investment as a conceptual framework for analysing well-being returns and reforms in 21st century welfare states*. *Socio-Economic Review*, <https://doi.org/10.1093/ser/mwac035>.

Hooley, T. (2014). *The evidence base on lifelong guidance: A guide to key findings for effective policy and practice*, ELGPN Tools No 3, Saarijärvi, Finland: The European Lifelong Guidance Policy Network.

Hooley, T., Sultana, R. and Thomsen, R. (2018). *Career guidance for social justice: Contesting neoliberalism*, London: Routledge.

Horga, I. (coord.) (2018). *Raport privind nevoile de formare ale cadrelor didactice din învățământul primar și gimnazial în domeniul abilitării curriculare*, realizat în cadrul Proiectului CRED – Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți, București

<https://academic.oup.com/book/32348/chapter-abstract/268602380?redirectedFrom=fulltext>)

Hughes, D., Mann, A., Barnes, S.A., Baldauf, B. and McKeown, R. (2016). 'Careers education: International literature review', Institute for Employment Research/Education and Employers Research.

International Labour Organisation (ILO) (2019). *Skills for a greener future: A global view based on 32 country studies*, Geneva: ILO

[International Labour Organization and European Training Foundation \(2021\). *Developing national career development support systems. Pathways to enhance lifelong career guidance, career education and career development support for workers*. Geneva: International Labour Office/ Turin: European Training Foundation](#)

Indecon (2019). *Indecon review of career guidance, an independent review of aspects of career guidance in Ireland*, commissioned by the Minister of Education and Skills. www.education.ie/en/Publications/Education-Reports/indecon-review-of-career-guidance.pdf

Institutul Național de Statistică (2022). *Comunicat de presă nr. 97/20 aprilie 2023*: https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/somaj_2022r.pdf

Jigău, M. (coord.) (2006). *Consilierea carierei. Compendiu de metode și tehnici*. București: Editura Afir

Jigău, M. (coord.), Botnariuc, P., Chiru, M., Cîrlea, S., Cozma, I., Muscă, A., Tășica, L. (2004). *Cod etic și Standarde de calitate în consilierea în carieră*. București: Institutul de Științe ale Educației, disponibil la: https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2003/08/Codul_etic_in_consilierea_carierei.pdf

Kashefpakdel, E. & Percy, C. (2017). *Career education that works: an economic analysis using the British Cohort Study*. *Journal of Education and Work*, 30/3, 217-234, <http://dx.doi.org/10.1080/13639080.2016.1177636>

LaRoche M. (coord.), Botnariuc P., Muscă A., Tășica L., Țibu S. (2006). *Analiza nevoilor de consiliere pe toată durata vieții*, București: Institutul de Științe ale Educației

Lemeni, G. și Miclea, M. (2010). *Consiliere și orientare. Ghid de educație pentru carieră*, Cluj-Napoca: Editura ASCR

Lițoiu, N. (2020). *Consiliere și orientare profesională. Ghid pentru licee*, București: Ministerul Educației și Cercetării, lucrare elaborată în cadrul Proiectului privind Învățământul Secundar / Romania Secondary Education Project – ROSE, Finanțat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

Mann, A. et al. (2020). *Dream jobs? Teenagers' career aspirations and the future of work*, Paris: OECD.

Mann, A., V. Denis and C. Percy (2020). *Career ready?: How schools can better prepare young people for working life in the era of COVID-19*, OECD Education Working Papers, No. 241, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e1503534-en>.

Mann, A., Kashefpakdel, E.T. & Rehill, J. (2017). *Indicators of successful transitions: teenage attitudes and experiences related to the world of work*, Education and Employers

Ministerul Educației (2016). *Ordinul nr. 3590/2016 privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru învățământul gimnazial*

Ministerul Educației (2021a). *Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2020 - 2021*, București

Ministerul Educației (2021b). *Metodologia privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii*. OMEN nr. 3238/2021

Ministerul Educației (2021c). *Ordin privind Aprobarea Mecanismului de Avertizare Timpurie în Educație (MATE) și a Metodologiei de implementare și utilizare a modulului informatic MATE pentru prevenirea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii*. Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr. 1252/30.XII. 2021

Ministerul Educației (2022a). *Metodologia-cadru privind asigurarea calității programelor pentru dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar și de acumulare a creditelor profesionale transferabile*, Anexa la OME Nr. 4224/06.07.2022

Ministerul Educației (2022b). *Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2021 - 2022*, București

Ministerul Educației (2022c). *Anexa la Ordinul Ministrului nr. 3188/21.02.2022 - Regulamentul de Organizare și Funcționare a Ministerului Educației*, disponibil la:

https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Minister/2022/Transparenta/ROF_ME2022.pdf

Ministerul Educației (n.d.). *Rapoartele privind starea învățământului superior din România 2019-2020, 2020-2021*, București

Ministerul Educației Naționale (2013). *Programa școlară pentru disciplina Dezvoltare personală, Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a*, Anexa nr. 2 la Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3418/19.03.2013, București

Ministerul Educației Naționale (2014a). *Programa școlară pentru disciplina Consiliere și orientare, curriculum diferențiat pentru învățământul profesional de stat, cu durata de 3 ani, clasele IX- XI*, aprobată prin Ordinul Ministrului 4437/29.08.2014

Ministerul Educației Naționale (2014b). *OMEN nr. 650/2014 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră în sistemul de învățământ superior din România*, Disponibil la: https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Invatamant-Superior/2016/studenti/OM_650_2014%20Metodologie%20cadru_centre_consiliere_si_orientare_in_carierea_CCOC.pdf

Ministerul Educației Naționale (2017). *Programa școlară pentru disciplina Consiliere și dezvoltare personală, clasele a V-a – a VIII-a*, Anexa nr. 2 la Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3393/28.02.2017, București

Ministerul Educației și Cercetării (2020). *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar*, din 31.08.2020, Parte integrantă a Ordinului 5447/2020, publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 827 din 09 septembrie 2020

Ministerul Educației, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație (2021). *Repere metodologice pentru aplicarea curriculum-ului la clasa a IX-a în anul școlar 2021-2022*, Disciplina: Consiliere și orientare, București,
https://www.edu.ro/sites/default/files/33_repere_metodologice_consiliere_si_orientare_0.pdf

Ministerul Educației, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație (2022). *Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a X-a în anul școlar 2022-2023*,
<https://rocnee.eu/index.php/curriculum/reperemetodologice202>

Ministerul Educației, Cercetării și Inovării (2009). *ORDIN nr. 513/10.09.2009 pentru aprobarea Prevederilor metodologice privind organizarea și desfășurarea activităților specifice funcției de diriginte*
Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (2011a). *OMECTS nr. 5555/2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională*, cu modificările și completările ulterioare

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (2011b). *Ordinul Nr. 5562/7.10.2011 pentru aprobarea Metodologiei privind sistemul de acumulare, recunoaștere și echivalare a creditelor profesionale transferabile*

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (M.E.C.T.S.)- Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale (M.M.F.P.S.) (2012). *Metodologia-cadru cu privire la serviciile de consiliere și orientare a carierei pe tot parcursul vieții*. Anexa II la Ordinul comun M.E.C.T.S.- M.M.F.P.S. nr. 4469/12.06.2012/ nr. 1804/03.07.2012

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (2022). *Programul Incluziune și Demnitate Socială* Versiunea aprobată de Comisia Europeană. <https://mfe.gov.ro/pids-21-27/>

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (2022). *Programul Educație și Ocupare*. Versiunea aprobată de Comisia Europeană. <https://mfe.gov.ro/peo-21-27/>

Mortimer, J. (2017). *Understanding Youth Resilience by Leveraging the Youth Development Study Archive*, CURA Reporter, Vol. 47/1, pp. 10-17, <http://www.cura.umn.edu/publications/catalog/reporter-47-1-0>.

Muscă A. (coord.), Botnariuc P., Gavrilă, A., LaRoche, M. Tășica L., Țibu S. (2006). *Sistem de monitorizare a absolvenților din perspectiva consilierii pe tot parcursul vieții*, București: Institutul de Științe ale Educației

Musset, P. and Mýtna Kureková, L. (2018). *Working it out: Career guidance and employers' engagement*. OECD Education Working Paper No. 175

Niles, S.G. & Harris-Bowlsbey, J.A., (2015). *Intervenții în dezvoltarea carierei în secolul 21*, Cluj Napoca: Ed. ASCR

OECD (2003). *Career Guidance: New Ways Forward in Education Policy Analysis*. [https://ap-pasca.unpak.ac.id/pdf/Bahan_Ajar/24-kebijakan_OECD.%20Published%20by%20%20OECD%20Publishing%20-%20Education%20Policy%20Analysis%20--%202003%20Edition%20\(2003\).pdf](https://ap-pasca.unpak.ac.id/pdf/Bahan_Ajar/24-kebijakan_OECD.%20Published%20by%20%20OECD%20Publishing%20-%20Education%20Policy%20Analysis%20--%202003%20Edition%20(2003).pdf)

OECD (2004a). *Career Guidance and Public Policy. Bridging the Gap*. <https://www.oecd.org/education/innovation-education/34050171.pdf>

OECD (2004b). *Career Guidance. A Handbook for Policy Makers*. <https://www.oecd.org/education/innovation-education/34060761.pdf>

OECD (2019). *PISA 2018 Results (Volume II): Where All Students Can Succeed*, PISA, OECD Publishing: Paris, <https://doi.org/10.1787/b5fd1b8f-en>.

OECD (2021). *Indicators of teenage career readiness: guidance for policy makers*. OECD Education Policy Perspectives, no. 43

OECD (2023). *Education at a Glance 2023 : OECD Indicators*, OECD iLibrary (oecd-ilibrary.org)

Parlamentul României (2011). *Legea Educației Naționale Nr. 1/2011*, cu modificările și completările ulterioare *Legea educației nr. 1/2011*, cu modificările și completările ulterioare, <https://lege5.ro/Gratuit/geztsobvgi/statutul-personalului-didactic-lege-1-2011?dp=gq2tomryge2da>

Parlamentul României (2023). *Legea învățământului preuniversitar*. Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr. 613/5.VII.2023.

Popa D. (2015). *The Relationship Between Self-Regulation, Motivation And Performance At Secondary School Students*. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 191 (2015) 2549 – 2553

Solberg, V.S. (2019). *Making school relevant with Individualized Learning Plan. Helping students create their own career and life goal*. Cambridge, MA: Harvard Education Press.

The European Lifelong Guidance Policy Network (2015). *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*, Kariteam Jyväskylä, Finland

Thomsen, R. (2012). *Career guidance in communities: A model for reflexive practice*, Derby: International Centre for Guidance Studies, University of Derby

Tomșa, G. (1999). *Orientarea și dezvoltarea carierei la elevi*. București: Casa de editură și presă "Viața Românească"

Tracey, T. J. G., & Robbins, S. B. (2006). *The interest-major congruence and college success relation: A longitudinal study*. *Journal of Vocational Behavior*, 69(1), 64–89. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2005.11.003>

Țibu, S. (coord.) Andrei, A., Botnariuc, P., Călineci, M., Făniță, A., Geană, I., Goia, D. (2018a). *Consiliere și dezvoltare personală - clasa a V-a. Ghid pentru profesori*, București: Editura Universitară

Țibu, S. (coord.), Andrei, A., Goia, D., Botnariuc, P., Iacob, M., Scoda, A., Făniță, A., (2018b). *Consilierea și orientarea în curriculumul școlar gimnazial - Studiu comparativ*, București: Editura Trei, Disponibil la: https://www.edituratrei.ro/images/imagini_newsletter/Consiliere-si-orientare.pdf

UNESCO (2002). *Handbook on career counselling: a practical manual for developing, implementing and assessing career counselling services in higher education settings*. Paris

Vrăsmaș, E. și Vrăsmaș, T. (2008). *Succesul și insuccesul școlar: cauze și mecanisme explicative. Strategii de abordare psihopedagogică a dificultăților de învățare școlară. Programe de intervenție personalizată. Aplicații*, în: Potolea, D., Neacșu, I., Iucu, R., Pânișoară, I.O.(2008). *Pregătirea psihopedagogică. Manual pentru definitivat și gradul didactic II*, Iași: Editura Polirom

Watts, A. G. & Sultana, R.G. (2004). *Career Guidance Policies in 37 Countries: Contrasts and Common Themes*, *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, vol.4, no. 2-3

Watts, A.G. (2010). *Policy issues relating to the use of ICT in lifelong guidance*. *Journal of the National Institute for Career Education and Counselling*, 25, 33–39.

Weber, P. (2022). *Monitoring and evaluating the German lifelong guidance programme: a proposal in the context of the professionalization of guidance counsellors*, in: Cedefop et al. (2022). *Towards European standards for monitoring and evaluation of lifelong guidance systems and services (Vol. I)*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Cedefop working paper; No 9

Whiston, S.C. & Buck, I.M. (2008). *Evaluation of Career Guidance Programs*. In: Athanasou, J.A. and Van Esbroeck, R. (eds.) (2008). *International Handbook of Career Guidance*, Springer Science+Business Media.

Whiston, S.C. & Buck, I.M. (2008). *Evaluation of Career Guidance Programs*. In: Athanasou, J.A. and Van Esbroeck, R. (eds.) (2008). *International Handbook of Career Guidance*, Springer Science+Business Media.

Whiston, S.C. (2002). *Application of the principles: Career counseling and interventions*. *The Counseling Psychologist*, 30, 218-237

Whiston, S.C., Brecheisen, B.K., & Stephens, J. (2003). *Does treatment modality affect career counseling effectiveness*. *Journal of Vocational Behaviour*, 62, 390-410

Zelloth, H. (2014). *Career guidance and VET. An ETF position paper*, Turin: European Training Foundation (ETF).

Zunker, V.G. (2016). *Career counselling - a holistic approach*. Boston: Cengage Learning

ANEXE

Anexa 1 Impactul pozitiv al consilierii în carieră – exemple de cercetări internaționale

Cercetări recente (Mann et al., 2020) cu privire la aspirațiile de carieră ale elevilor, realizate de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (Organisation for Economic Cooperation and Development- OECD), ca urmare a testării PISA au subliniat importanța și au demonstrat nevoile elevilor de consiliere în carieră:

- aspirațiile de carieră ale elevilor s-au schimbat foarte puțin și au devenit chiar mai concentrate;
- 30% dintre elevii de 15 ani, la nivel global sunt interesați doar de 10 ocupații;
- mulți elevi aspiră la ocupații care sunt la risc de automatizare;
- elevii care provin din medii defavorizate au un risc mai mare de a manifesta confuzie în legătură cu modul în care educația și calificările sunt legate de locuri de muncă și cariere (conform rezultatelor PISA 2018);
- elevii care provin din medii defavorizate au mai puține șanse de a participa la activități de dezvoltarea carierei, ex. târguri de joburi, job shadowing și de a discuta cu un consilier în carieră;
- participarea elevilor la activități de consiliere în carieră determină atitudini pozitive față de utilitatea școlii.

Alte cercetări longitudinale ale OCDE (OECD, 2021; Mann, Denis & Percy, 2020; Covacevich et al., 2021a; Covacevich et al., 2021b; au confirmat pe plan internațional o serie de indicatori referitori la pregătirea pentru carieră a adolescenților (*teenage career readiness*), relevanți în contextul studiului nostru, menționați în Figura 22 de mai jos. Au fost analizate seturi de date din opt țări (Australia, Canada, China (Republica Populară), Germania, Coreea, Regatul Unit, Statele Unite și Uruguay) și au fost identificate dovezi referitoare la cele trei domenii tematice din viața adolescenților, cu vârste cuprinse între 14 și 16 ani: explorarea, experimentarea și gândirea despre viitor și despre rezultatele obținute în viața adultă, de obicei, zece ani mai târziu. Au fost identificate dovezi ale obținerii unor rezultate mai bune în ceea ce privește angajarea în trei domenii: statutul de NEET, salariul (dacă erau angajați cu normă întreagă), satisfacția legată de progresul în carieră/ satisfacția în muncă.

Figura 22 Indicatori privind pregătirea pentru carieră a adolescenților (*'teenage career readiness'*)

Explorarea viitorului	Experimentarea viitorului	Gândirea asupra viitorului
Interacțiunea elevilor cu angajații prin conversații despre carieră sau participarea la târguri de carieră/ joburi	Munca cu jumătate de normă	Certitudinea asupra carierei
Vizite la locuri de muncă sau <i>job shadowing</i>	Voluntariat	Ambiția de carieră
Activități de dezvoltare a abilităților de a aplica și de a participa la un interviu		Alinierea carierei
Conversații despre carieră, inclusiv cu profesorii		Motivația instrumentală pentru școală
Programe cu durată scurtă de focusare asupra unei ocupații		

Cercetări de tip longitudinal, realizate în Australia, Marea Britanie și în Statele Unite au arătat faptul că adolescenții care au combinat angajarea cu jumătate de normă, pe parcursul studiilor, au avut tranziții mai bune de la școală la piața muncii.

Programele de dezvoltare a carierei care includ o componentă de învățare la locul de muncă, derulate în școli aduc beneficii elevilor, cum ar fi ocazia de a aplica abilitățile și cunoștințele dobândite în situații mai puțin familiare sau să înțeleagă ce înseamnă să fii eficient la locul de muncă (Mann et al., 2020).

Un review al literaturii internaționale de specialitate pe tema educației cu privire la carieră, care a vizat cercetările care au adoptat abordări cvasi-experimentale și experimentale (Hughes et al, 2016) a arătat că rezultatele legate de furnizarea de educație cu privire la carieră din școli, inclusiv cu implicarea angajatorilor, sunt în primul rând pozitive: acesta a fost cazul pentru 60% dintre studiile care au identificat rezultate educaționale (doar 2% în primul rând negative); 67% dintre studii care analizează rezultatele economice (niciunul dintre acestea nu au fost considerate în primul rând negativ); și 62% dintre studiile care analizează rezultatele sociale (doar 3% au fost considerate în primul rând negative).

Pentru măsurarea impactului programelor de consiliere în carieră, este esențial să fie luată în considerare modalitatea prin care programele sunt furnizate, spre exemplu: prin consiliere individuală sau de grup, față în față sau la distanță.

Whiston et al. (2003) a comparat diferite modalități de intervenție (spre exemplu, consiliere individuală, lecțiile pe teme de carieră) prin utilizarea meta-analizei și a arătat faptul că intervențiile care au implicat un consilier au fost în mod semnificativ mai eficiente față de cele care s-au bazat doar pe utilizarea unui sistem computerizat de consiliere în carieră. Accesul la informații online despre carieră produce rezultate pozitive, dacă este combinat cu discuții cu specialiști, care să ajute la interpretarea informațiilor.

Whiston (2002) a subliniat pe baza cercetărilor că cele mai eficace modalități de furnizare a intervențiilor de carieră sunt consilierea individuală și lecțiile pe teme de carieră.

Brown & Ryan Krane (2000 apud Whiston & Buck, 2008)) au indicat printre cele mai importante metode și tehnici de intervenție în carieră: exercițiile scrise, interpretările individualizate, informațiile ocupaționale, modelarea în carieră, construirea suportului.

O altă cercetare (Choi, Kim & Kim, 2015) a examinat influența participării timp de 2 ani la intervenții de educație în carieră asupra abilităților de dezvoltare a carierei și succesului școlar în cazul elevilor de liceu din Coreea de Sud. Cercetarea a arătat că elevii care au participat în șase tipuri diferite de educație în carieră au avut cele mai semnificative achiziții în ceea ce privește abilitățile de dezvoltare a carierei și îmbunătățirea rezultatelor școlare.

Anexa 2 Tipuri principale de intervenții realizate în cadrul serviciilor de consiliere și orientare a carierei

Tipuri principale de intervenții	Definiții
Informarea cu privire la carieră	Oferă informații despre diferite ocupații, abilități, oportunități de învățare, tendințe ale pieței muncii, programe educaționale, instituții educaționale și de formare, programe guvernamentale sau nonguvernamentale, oportunități de muncă etc.cu scopul de a planifica, obține și menține angajarea.
Educația cu privire la carieră	Este un demers educațional pe termen lung care vizează dezvoltarea de competențe și atitudini necesare pentru planificarea și dezvoltarea carierei, atât în domeniul autocunoașterii și dezvoltării personale, cât și în cel al explorării oportunităților educaționale și profesionale. Se realizează în unități și instituții de învățământ de către cadre didactice și consilieri școlari.
Consilierea în carieră	Îi sprijină pe indivizi să își clarifice scopurile și aspirațiile, să își înțeleagă propria identitate, să ia decizii informate, să fie responsabili pentru propriile acțiuni, să-și managerieze cariera și tranziția de la școală la piața muncii, de la un loc de muncă la altul.
Consilierea pentru angajare	Îi ajută pe indivizi să își clarifice scopurile imediate privind angajarea, să înțeleagă și să acceseze un job, să își dezvolte abilitățile necesare pentru a căuta și obține un loc de muncă (redactarea unui CV, abilități necesare participării la un interviu).
Plasarea	Este sprijinul acordat indivizilor pentru găsirea unui loc de muncă, aceasta fiind atât responsabilitatea unor instituții guvernamentale cu atribuții în domeniu, cât și a unor instituții private.

Sursa: M.E.C.T.S. și M.M.F.P.S. (2012) și Parlamentul României (2011)

Anexa 3 Programa școlară pentru disciplina Dezvoltare personală la clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

Programa școlară pentru disciplina Dezvoltare personală la clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a a fost aprobată prin Ordinul Ministrului Educației 3418/19.03.2013 (Ministerul Educației Naționale, 2013). În Planul-cadru de învățământ, disciplina Dezvoltare personală face parte din aria curriculară Consiliere și orientare, având alocate 2 ore pe săptămână în clasa pregătitoare și câte o oră pe săptămână în clasele I și a II-a. Este elaborată conform modelului de proiectare curriculară centrat pe competențe și include următoarele secțiuni: nota de prezentare, competențe generale, competențe specifice și exemple de activități de învățare, conținuturi și sugestii metodologice.

Tabel 18 Competențe generale, competențe specifice și exemple de activități de învățare care vizează familiarizarea elevilor cu hobby-urile și meseriile la disciplina școlară Dezvoltare personală, clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
Competența generală: utilizarea abilităților și a atitudinilor specifice învățării în context școlar		
<p>CS3.3. Identificarea hobby-urilor, jocurilor și activităților preferate</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentarea în fața grupului a unor obiecte personale care exprimă cel mai bine ceea ce îi place fiecăruia să facă, pentru valorizarea abilităților fiecărui copil, indiferent de domeniu; - ghicitori, colaje despre hobby-uri și activități preferate: „Ce îmi place să fac?”; - jocuri/activități/ concursuri de identificare a unor abilități, a predispozițiilor native/ talentelor copiilor în diverse domenii: muzică, dans, sport, desen, matematică, relaționare cu ceilalți etc. 	<p>CS3.3. Explorarea unor meserii cunoscute sau preferate</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jocuri de rol despre meserii - jocuri/ ghicitori de identificare a instrumentelor specifice unor meserii - prezentarea meseriilor de către specialiști invitați la clasă: medic, artist, mecanic, pictor, polițist, etc. - vizite la diferite locuri de muncă ale părinților sau aflate în apropierea școlii; - organizarea unor evenimente (“Carnavalul meseriilor”) în care grupuri de copii promovează diferite meserii, la care sunt invitați părinți, bunici, reprezentanți ai școlii și comunității. 	<p>CS3.3. Prezentarea utilității unor meserii/profesii cunoscute</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jocuri didactice despre meserii „De-a vânzătorul”, „De-a prezentatorul TV”, „De-a bucătarul” etc.; - vizite la locuri de muncă interesante pentru copii (fabrica de ciocolată, cabinet de stomatologie, primărie, redacție de știri, centrul pompierilor etc.); - crearea unor postere originale despre specificul meseriilor și beneficiile acestora pentru membrii comunității - dezbateri despre produsele/rezultatele unor meserii, utilitatea meseriilor (mecanicul repară o mașină stricată, medicul ne tratează când suntem bolnavi etc.).

Conținuturile sunt grupate în următoarele categorii: Autocunoaștere și stil de viață sănătos, Dezvoltare emoțională și socială, Aspecte specifice ale organizării învățării și pregătirii pentru viață a școlarului mic.

Tabel 19 Conținuturi - Aspecte specifice ale organizării învățării și pregătirii pentru viață a școlarului mic la disciplina școlară Dezvoltare personală, clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

Domenii	Subdomenii	Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
Aspecte specifice ale organizării învățării și pregătirii pentru viață la școlarul mic	Explorarea meseriilor	Hobby-uri și activități preferate Portofoliul personal cu rezultate/evidențe ale învățării	Meserii cunoscute: denumire, activități principale, unelte și instrumente, loc de desfășurare	La ce folosesc meseriile? Utilitatea socială a meseriilor: produse realizate, beneficii pentru sine și pentru comunitate

Anexa 4 Programa școlară pentru disciplina Consiliere și dezvoltare personală la clasele V–VIII

Conform Planului-cadru pentru învățământul gimnazial (MENCS, 2016), *Consilierea și orientarea* elevilor este o arie curriculară distinctă și o disciplină de trunchi comun (disciplină obligatorie), denumită *Consiliere și dezvoltare personală* căreia îi este alocată o oră/săptămână pentru fiecare an de studiu (clasele V–VIII), începând din anul școlar 2017-2018. De asemenea, la nivelul învățământului gimnazial, *Consilierii și orientării* îi poate fi alocată o oră suplimentară ca disciplină opțională.

Disciplina *Consiliere și dezvoltare personală* contribuie la realizarea profilului de formare al elevului de gimnaziu din perspectiva a cinci dimensiuni: competențe de autocunoaștere, competențe socio-emoționale, competențe de management al învățării, **competențe de management al carierei**, adoptarea unui stil de viață sănătos.

Programa școlară a disciplinei *Consiliere și dezvoltare personală* (Ministerul Educației Naționale, 2017) are următoarele secțiuni: nota de prezentare, competențe generale, competențe specifice și exemple de activități de învățare, conținuturi și sugestii metodologice. Competențele generale vizate a fi dezvoltate la elevi pe parcursul claselor V-VIII au în vedere:

1. adoptarea atitudinilor pozitive față de sine și a unui stil de viață sănătos și echilibrat;
2. relaționarea armonioasă cu ceilalți în contexte școlare și extrașcolare;
3. reflectarea asupra motivației și eficacității strategiilor pentru progres în învățare;
4. luarea deciziilor legate de continuarea studiilor și carieră prin valorificarea informațiilor despre sine, educație și ocupații.

Exemplu Clasa a V-a

Competența generală 4: Luarea deciziilor legate de continuarea studiilor și carieră prin valorificarea informațiilor despre sine, educație și ocupații.

Tabel 20 Competențe specifice (CS), exemple de activități de învățare și conținuturi la disciplina școlară Consiliere și dezvoltare personală, clasa a V-a

Competențe specifice	Activități de învățare	Conținuturi
4.1. Recunoașterea oportunităților pe care le oferă educația pentru alegerea carierei	<ul style="list-style-type: none"> - discuții în perechi/echipe: „De ce mergem la școală? ”, „Școala mea – cum mi-ar plăcea să fie la școală/în clasa mea? ”, „Ce îmi place cel mai mult/cel mai puțin la școală? ”; - exerciții de corelare a disciplinelor școlare cu profesii pentru care este necesară studierea acestora: „La ce ne folosește studiul istoriei/matematicii/muzicii etc.? ”, „Dacă aș fi șofer/asistentă medicală/ inginer etc. ce ar trebui să știu/să știu să fac/să învăț la școală? ” și introducerea rezultatelor în portofoliul personal de învățare; - organizarea unor expoziții de postere, colaje cu fotografii, materiale din activitățile școlare și extrașcolare preferate de elevi: „Ce îmi place să fac la școală”, „Ce îmi place să fac în timpul liber” și introducerea rezultatelor în portofoliul personal de învățare 	<ul style="list-style-type: none"> - Rolul educației în alegerea unei cariere - Ocupații și domenii de activitate - Beneficiile ocupațiilor pentru individ și pentru societate: remunerație, perspective de angajare, stil de viață, prestigiu, rezolvarea unor probleme globale
4.2. Identificarea unor ocupații din domenii diferite de activitate și a beneficiilor acestora pentru persoană și pentru societate	<ul style="list-style-type: none"> - documentarea și prezentarea de către elevi a unor fișe ale unor ocupații „Dacă aș fi șofer/asistentă medicală/ inginer/ cercetător etc. unde aș lucra/în ce condiții/ce calități personale /ce pregătire ar fi necesare/ce stil de viață as avea/aș putea găsi un loc de muncă/ce salariu aș avea/aș putea să inventez ceva nou” și introducerea rezultatelor în portofoliul personal de învățare; - realizarea unui eveniment de prezentare a unor profesii tradiționale, actuale, de viitor, de tipul: „Carnavalul profesiilor”; - organizarea unor vizite pe plan local la: biblioteci, bănci, cabinete din domeniul juridic, companii pentru familiarizarea cu diferite domenii de activitate și medii de lucru; - elaborarea și rezolvarea în perechi a unui careu de cuvinte încruciate, care să conțină ocupații din diferite domenii de activitate. 	

Anexa 5 Programa școlară de Consiliere și orientare pentru învățământul profesional

Programa școlară pentru disciplina școlară Consiliere și orientare, curriculum diferențiat pentru învățământul profesional de stat, cu durata de 3 ani, clasele IX-XI a fost aprobată prin Ordinul Ministrului Educației nr. 4437/29.08.2014 (Ministerul Educației Naționale, 2014a).. Disciplina școlară Consiliere și orientare vizează sprijinirea elevilor din învățământul profesional pentru: identificarea resurselor personale, utilizarea unor tehnici de învățare, valorificarea informațiilor dobândite în diverse contexte pentru elaborarea unui proiect personal de educație și carieră, dezvoltarea unui stil de viață favorabil schimbării și adaptării la noi contexte de învățare și muncă.

Tabel 21 Competența generală, competența specifică (CS), conținuturi și exemple de activități de învățare la disciplina școlară Consiliere și orientare, clasa a XI-a

Competența generală	Elaborarea proiectului personal de educație și carieră
Competența specifică	Construirea planului personal de educație și carieră pe termen scurt, mediu și lung prin valorificarea resurselor personale și a informațiilor despre piața muncii
Conținuturi	<ul style="list-style-type: none">- Planul de educație și/sau carieră: scop, obiective, strategii de realizare, resurse, obstacole, rezultate.- Rolul resurselor personale și informațiilor despre piața muncii în elaborarea planului de educație și/sau carieră
Activități de învățare	<ul style="list-style-type: none">- exerciții de construire a planului educație și/sau carieră: scop, obiective, strategii de realizare, obstacole;- discuții, interviuri cu persoane angajate, oameni de succes despre planul de carieră;- exerciții, discuții despre decizia de a continua studiile sau găsirea unui loc de muncă, prin răspunsuri la întrebări, precum: <i>Ce-ar fi dacă ți-ai găsi locul de muncă preferat/nu ți-ai găsi loc de muncă?</i>

Anexa 6 Centrele Județene/al Municipiului București de Resurse și de Asistență Educațională

CJRAE/CMBRAE		Descriere
Specificul CJRAE/CMBRAE		<p>Centrele Județene/al Municipiului București de Resurse și de Asistență Educațională (C.J.R.A.E./C.M.B.R.A.E.) sunt unități conexe ale învățământului preuniversitar, cu personalitate juridică, subordonate Ministerului Educației, coordonate de Inspectoratul Școlar Județean/ al municipiului București și finanțate de Consiliul Județean/ al municipiului București.</p> <p>C.J.R.A.E./C.M.B.R.A.E. dezvoltă relații orizontal/în rețea, cu instituțiile de învățământ de la toate nivelurile.</p> <p>Coordonarea activității de consiliere psihopedagogică și orientare școlară, a activităților specifice din cadrul Centrelor de Resurse și Asistență Educațională este asigurată de către Serviciul Învățământ Special și Incluziune Socială din cadrul Direcției Strategii, Evaluare și Monitorizare Curriculum, care face parte din Direcția Generală Învățământ Preuniversitar (Ministerul Educației, 2022c).</p>
Cadrul normativ		<p>Cadrul normativ care reglementează în prezent organizarea și desfășurarea activității CJRAE/ CMBRAE include următoarele documente:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Legea Educației Naționale Nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare; • OMECTS nr. 5555/2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională, cu modificările și completările ulterioare; • OMECTS nr. 5573/2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a învățământului special și special integrat; • HG Nr. 1251/2005 privind unele măsuri de îmbunătățire a activității de învățare, instruire, compensare, recuperare și protecție specială a copiilor/elevilor/tinerilor cu cerințe educative speciale din cadrul sistemului de învățământ special și special integrat; • Ordinul Nr. 1985/1305/5805/2016 din 4 octombrie 2016 privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea

		abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale.
Structura organizatorică		Structura organizatorică a CJRAE/CMBRAE include următoarele categorii de personal (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011): <ul style="list-style-type: none"> • personal de conducere: director, coordonator CJAP/CMBAP, coordonatorul centrului logopedic interșcolar etc.; • personal didactic; • personal didactic auxiliar: administrator financiar, asistent social, secretar, administrator patrimoniu, informatician, bibliotecar ș.a.; • personal nedidactic: îngrijitor.
Servicii educaționale oferite de CJRAE/CMBRAE		CJRAE/ CMBRAE) oferă următoarele servicii educaționale (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011): <ul style="list-style-type: none"> • servicii de consiliere psihopedagogică și orientare școlară și profesională, prin Centrele județene și cabinetele de asistență psihopedagogică – furnizate de profesorii consilieri școlari; • servicii de terapie a tulburărilor de limbaj, prin Centrele și prin Cabinetele logopedice interșcolare – furnizate de profesorii logopezi; • servicii de evaluare, orientare/reorientare dinspre școala specială spre școala de masă și invers a copiilor/elevilor cu cerințe educaționale special (CES), prin intermediul Comisiei de orientare școlară și profesională, la propunerea Serviciului de evaluare și orientare școlară și profesională din cadrul CJRAE, în baza prevederilor art. 54 alin. (2) din Legea nr. 1/2011 – începând cu anul 2012; • servicii de mediere școlară, furnizate de mediatorii școlari; • servicii de formare, prin parteneriate cu instituții abilitate să ofere formare inițială, conform unor acorduri cadru, în baza prevederilor art. 239 alin. (2)- (4) din Legea nr. 1/2011; • servicii de informare și consiliere pentru cadre didactice, copii, părinți, alți membri ai comunității; • servicii de consiliere și prevenire a delincvenței și predelinvenței juvenile.
Tipuri de programe de consiliere adresate elevilor și părinților		Consilierea adresată elevilor se realizează prin: <ul style="list-style-type: none"> • programe de orientare a carierei elevilor de gimnaziu și liceu; • programe de auto/intercunoaștere; • programe de prevenire a abandonului școlar;

		<ul style="list-style-type: none"> • programe de managementul emoțiilor și dezvoltarea abilităților emoționale și de comunicare; • programe de managementul învățării ; • programe de prevenire a violenței/ delincvenței juvenile în mediul școlar; • programe de prevenire a consumului de droguri ilegale/ legale în rândul elevilor; • programe de prevenire a traficului de ființe umane; • programe privind educația pentru un stil de viață sanogen. <p>Activitățile de consiliere adresate părinților se concretizează în:</p> <ul style="list-style-type: none"> • activități de consiliere individuală a părinților pe probleme privind: cunoașterea particularităților de vârstă ale copilului, optimizarea relațiilor copil-părinte, școală-familie, sprijinirea copiilor de către părinți în alegerea carierei, diminuarea factorilor care conduc la eșec școlar/abandon școlar; • activități de consiliere colectivă /de grup a părinților, realizate în cadrul unor programe.
<p>Funcțiile didactice care pot fi ocupate în Centrele și Cabinetele de asistență psihopedagogică</p>		<p>Statutul personalului didactic (Parlamentul României, 2011) menționează funcțiile didactice care pot fi ocupate în Centrele și cabinetele de asistență psihopedagogică: profesor-psihopedagog, profesor-psiholog, profesor-sociolog, profesor-logoped, consilier școlar, precum și condițiile de ocupare a postului (ex. formarea inițială, teoretică, în specialitate, realizată prin universități, în cadrul unor programe acreditate potrivit legii; master didactic cu durata de 2 ani; stagiu practic cu durata de un an școlar, realizat într-o unitate de învățământ, sub coordonarea unui profesor mentor; concurs pe posturi/catedre vacante/rezervate; repartizare de către inspectoratul școlar județean/al municipiului București pe posturile rămase neocupate în urma concursului).</p> <p>În cadrul Centrelor Județene/al Municipiului București de Asistență Psihopedagogică (CJAP/CMAP) lucrează profesori consilieri școlari (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011), încadrați ca personal didactic, în funcție de pregătirea inițială: profesor psihopedagog, profesor psiholog, profesor sociolog, profesor pedagog. Ocuparea postului de profesor consilier se face prin concurs de titularizare,</p>

		pe baza unei tematici specifice domeniului Consilierii psihopedagogice ⁸⁷ .
Norma didactică a profesorului consilier școlar		<p>Norma didactică aferentă postului de profesor consilier școlar din cadrul CJAP/CMBAP se stabilește în baza prevederilor art. 262 din Legea Educației nr. 1/2011(Parlamentul României, 2011) și cuprinde un număr de 40 de ore/săptămână, repartizate astfel (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2011):</p> <p>a) 18 ore/săptămână care constau în: activități de asistență psihopedagogică, desfășurate individual și colectiv cu preșcolarii/elevii, consiliere, orientare, reorientare școlară și profesională, activități de consiliere a părinților și a cadrelor didactice; din cele 18 ore/ /săptămână, activitățile de predare (obligația de catedră) includ 2–4 ore/săptămână;</p> <p>b) 22 de ore/săptămână care constau în: activități de pregătire metodico-științifică și complementară, stabilirea măsurilor și întocmirea programelor de intervenție și evaluare psihopedagogică, activități de documentare științifică, colaborarea cu comunitățile locale, participarea la ședințe cu părinții, la comisiile metodice și consiliile pedagogice cu tematică specifică, centralizarea datelor pentru elaborarea materialelor informative pe problematica orientării școlare și profesionale la nivel județean, întocmirea și realizarea de programe de informare și consiliere privind cariera, elaborarea unor studii sociopsihopedagogice.</p>
Atribuții specifice ale Centrelor Județene/al Municipiului București de Asistență Psihopedagogică (CJAP/CMAP) din cadrul CJRAE/CMBRAE în consilierea și orientarea în carieră		<p>Profesorii consilieri din cabinetele de asistență psihopedagogică din școli și cabinetele interșcolare de asistență psihopedagogică au numeroase atribuții, (MECTS, 2011)dintre care se diferențiază cele care vizează consilierea și orientarea în carieră:</p> <ul style="list-style-type: none"> • propun și organizează programe de orientare a carierei elevilor în școli; • colaborează cu personalul de la agențiile locale de ocupare și formare profesională; • elaborează studii psihosociologice privind opțiunile elevilor claselor terminale care vizează calificările profesionale obținute în învățământul profesional și liceal, precum și tipurile de școli din cadrul rețelei școlare locale și naționale; • înaintează ISJ prin Centrele Județene de Resurse și de Asistență Educațională, studii de specialitate privind elementele de prognoză și analiză referitoare la oferta pieței forței de

⁸⁷ <https://www.titularizare.eu/legislatie-examen-titularizare/programa-titularizare-consiliere-psihopedagogica.html>

		<p>muncă în zonă (evoluție, dinamică, profesii în dispariție, profesii noi), în vederea orientării școlare, profesionale și a carierei elevilor din județ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • coordonează acțiunea de derulare a proiectelor/ programelor, parteneriatelor educaționale interne sau internaționale, derulate pe plan local, vizând problematica consilierii, orientării școlare, profesionale și a consilierii carierei elevilor în parteneriat cu autoritățile din învățământ, autoritățile locale, asociații și fundații cu preocupări în domeniu.
Obligațiile profesorului consilier școlar (cf. Fișei postului)		<p>Profesorul consilier școlar are drept obligații, menționate în Fișa postului (MECTS, 2011):</p> <ul style="list-style-type: none"> - stabilirea, aprobarea și afișarea programului de lucru la cabinetul de asistență psihopedagogică; - prezentarea în consiliul profesoral al unității de învățământ a unui raport de activitate semestrial care să cuprindă informații privind: numărul de copii/elevi, părinți, cadre didactice care au beneficiat de servicii de consiliere și asistență psihopedagogică, măsurile ameliorative propuse pentru situațiile de criză, situațiile speciale și măsurile întreprinse pentru rezolvarea/ameliorarea acestora, alte informații solicitate de unitatea de învățământ; - colaborarea cu personalul didactic al unității de învățământ în care funcționează; - organizarea de lectorate pentru părinți cu tematică specifică; - participarea, la solicitarea unității de învățământ, la diverse proiecte și programe educaționale.
Documentele utilizate de profesorii consilieri școlari pentru monitorizare și evaluare, asigurarea calității		<p>Profesorii consilieri școlari care își desfășoară activitatea în cabinetele de asistență psihopedagogică și în cabinetele interșcolare de asistență psihopedagogică utilizează următoarele documente (MECTS, 2011): planul de activități, registrul de evidență a activităților, fișa de consiliere/ fișa psihopedagogică, fișe de orientare a carierei și alte documente specifice activității de consiliere.</p> <p>Atribuțiile personalului de conducere, ale personalului didactic, ale personalului didactic auxiliar și ale personalului nedidactic din centrele și cabinetele de asistență psihopedagogică sunt prevăzute în regulamentul de organizare și funcționare și în regulamentul de ordine interioară ale CJAP/CMBAP, precum și în fișa postului și sunt monitorizate anual de către CJRAE/CMBRAE.</p> <p>Fișele de post se aprobă anual de către directorul CJRAE/CMBRAE, respectiv de către coordonatorul CJAP/CMBAP, cu avizul consiliului de administrație,</p>

		<p>pentru personalul din cabinetele de asistență psihopedagogică (MECTS, 2011).</p> <p>Domeniile de competență ale personalului didactic din cadrul CJAP/CMBAP și din cabinetele de asistență psihopedagogică sunt stipulate în fișele postului, însoțite de fișele de evaluare. Fișele de post și, respectiv, fișele de evaluare se elaborează și se avizează anual de către directorul CJRAE/CMBRAE, cu aprobarea consiliului de administrație, la propunerea coordonatorului CJAP/CMBAP. În funcție de aceste documente se realizează evaluarea anuală a profesorilor consilieri școlari.</p>
<p>Competențele profesionale ale profesorului consilier școlar (Conform standardului ocupațional ANC)</p>		<p>Conform standardului ocupațional 235903 (Autoritatea Națională pentru Calificări, 2010), competențele profesionale necesare accesului și exercitării ocupației de profesor consilier școlar sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • competențele generale (necesare tuturor specialiștilor care își desfășoară activitatea în sistemul de educație): managementul carierei, implementarea standardelor de calitate specifice domeniului, integrarea TIC în educație și formare; • competențe specifice (aplicabile doar acestei calificări): analiza problemelor specifice mediului școlar (inclusiv a nevoilor de orientare în carieră ale elevilor), organizarea activităților de consiliere educațională/orientare vocațională, orientarea vocațională, educația pentru carieră, promovarea programelor de educație pentru sănătate, aplicarea principiilor, metodelor și tehnicilor de consiliere educațională/orientare vocațională.
<p>Formarea inițială a profesorilor consilieri</p>		<p>Licență în: psihologie, științele educației, psihopedagogie, psihopedagogie specială, sociologie Master în consiliere școlară/consilierea carierei</p>
<p>Formarea continuă a profesorilor consilieri</p>		<p>Formarea continuă a profesorilor consilieri se realizează prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la cursuri de formare continuă, organizate prin structuri ale sistemului național de învățământ (case ale corpului didactic, universități), specializate în pregătirea cadrelor didactice, dar și prin participări la cursuri de formare, ateliere sau conferințe susținute de instituții și organizații cu expertiză în domeniul consilierii; - activități metodice/cercuri pedagogice/schimburi de experiență în cadrul CJRAE/CMBRAE, spre exemplu, cu tema <i>Consilierea și orientarea carierei. Învățământ dual-legislație, studii de caz și exemple de bune practici</i>,

		<p><i>Importanta consilierii vocationale. Orientarea scolara si profesionala</i> ⁸⁸.</p> <p>Profesorii consilieri sunt obligați să participe periodic la programe de formare continuă, acreditate(MECTS, 2011), astfel încât să acumuleze, la fiecare interval consecutiv de 5 ani, considerat de la data promovării examenului de definitivare în învățământ, minimum 90 de credite profesionale transferabile. În afara reglementărilor care vizează personalul didactic, nu există reglementări naționale cu referire la formarea profesională continuă a consilierului școlar, practicienii având libertatea să aleagă cursurile de formare la care participă.</p>
<p>Standardele de evaluare ale Agenției Române pentru Asigurarea Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP) în ceea ce privește asigurarea în școli a serviciilor de orientare și consiliere pentru elevi</p>		<p>Standardele de evaluare ale Agenției Române pentru Asigurarea Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP) (Guvernul României, 2020) au în vedere asigurarea în școli a serviciilor de orientare și consiliere pentru elevi.</p> <p>Cerințele pentru standardul de referință (care definește un nivel optimal de realizare a unei activități de către organizația furnizoare de educație) vizează aspecte, precum: colaborarea, pe baza unor proceduri, cu specialiștii centrului județean de resurse și asistență educațională/centrului județean de asistență psihopedagogică, pentru realizarea de activități de cunoaștere și autocunoaștere pentru copii/elevi; desfășurarea activităților și difuzarea materialelor informative privind oportunitățile de continuare a studiilor, de integrare pe piața muncii, de formare și dezvoltare profesională ulterioară; oferirea serviciilor de consiliere psihopedagogică familiilor antepreșcolarelor/preșcolarelor/elevilor și/sau cadrelor didactice etc.</p> <p>Cerințele pentru standardul de acreditare și evaluare externă periodică (cerințele minime obligatorii pentru existența și funcționarea oricărei unități de învățământ, așa cum sunt definite de legislația în vigoare) au în vedere aspecte, precum (Guvernul României, 2020): accesul tuturor, preșcolarelor și elevilor din unitatea de învățământ la serviciile de asistență psihopedagogică/psihoeucațională, respectiv la serviciile de orientare și consiliere pentru elevi, după caz, informarea tuturor părinților/reprezentanților legali în privința activităților de consiliere etc</p>
<p>Resurse și exemple de bune practici ale CJRAE/ CMBRAE</p>		<p>Resurse și exemple de bune practici ale CJRAE/ CMBRAE</p> <p>Analiza rapoartelor de activitate și a website-urilor individuale ale CJRAE/ CMBRAE furnizează numeroase</p>

⁸⁸ CMBRAE București. *Raport anual de activitate 2019-2020*:
http://www.cmbrae.ro/2017/transparenta/raport_cmbrae_2019_2020

	<p>exemple de bune practici. Spre exemplu, la CJRAE Iași⁸⁹⁹⁰ au fost realizate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - platforma Harta serviciilor de sprijin pentru tineri și adulți, o resursă valoroasă pentru părinți și tineri în selectarea organizațiilor cu specific psihopedagogic; - platforma HELPLINE – Consilierul alături de tine!, un instrument eficient de consiliere pentru utilizatorii din unitățile de învățământ fără cabinet de asistență psihopedagogică; - laboratorul de evaluare psihologică cu o rețea de 10 laptopuri și platforme/ instrumente de evaluare validate. <p>Ghiduri de consiliere și colecții de bune practici la nivel național</p> <p>În ultimii ani, au fost realizate la nivel național, ghiduri de consiliere și colecții de bune practici, care includ exemple de programe și activități de consiliere, inclusiv consiliere în carieră, proiectate și implementate de către profesorii consilieri din diferite județe ale României și municipiul București.</p>
<p>Alte instituții cu rol în consilierea elevilor, studenților și monitorizarea absolvenților de învățământ superior</p>	<p>Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC) din învățământul superior</p> <p>Conform prevederilor Legii Educației 1/2011 (Parlamentul României, 2011) art. 351, statul asigură accesul gratuit la servicii de consiliere și orientare în carieră tuturor elevilor, studenților și persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. Pentru punerea în aplicare a prevederilor acestei legi, precum și pentru facilitarea corelării sistemului de învățământ cu piața muncii, s-au înființat și funcționează, în toate instituțiile de învățământ superior, centre de consiliere și orientare în carieră pentru elevii din anii terminali, studenți și absolvenți, în cadrul cărora vor funcționa unități de analiză și gestiune previzională a solicitărilor pieței muncii. Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră din învățământul superior funcționează pe baza OMEN nr. 650/2014 pentru aprobarea Metodologiei-cadru (Ministerul Educației Naționale, 2014b).</p> <p>Unitățile de analiză și gestiune previzională a solicitărilor pieței muncii din cadrul CCOC</p> <p>Ministerul Educației facilitează corelarea sistemului de învățământ cu piața muncii prin intermediul centrelor de consiliere și orientare în carieră pentru elevii din anii terminali, studenți și absolvenți, din cadrul instituțiilor de învățământ superior, în cadrul cărora funcționează unități de analiză și gestiune previzională a solicitărilor pieței muncii (Parlamentul României, 2011; Ministerul Educației Naționale, 2014b).</p>

⁸⁹ <http://www.cjrae-iasi.ro/>

⁹⁰ CJRAE Iași. *Raport anual de activitate 2021-2022*: <http://www.cjrae-iasi.ro/info/cjrae/documente-interne>

		<p>Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI) a fost desemnată de către Ministerul Educației drept instituție responsabilă de pilotarea sistemului de monitorizare a angajabilității absolvenților de învățământ superior din România prin OMEd nr. 4504/2021, punct național de referință privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților și organism desemnat pentru realizarea sondajului pilot Eurograduate (Deaconu și Hâj, 2022).</p>
--	--	--

Anexa 7 Atribuțiile profesorilor consilieri din cabinetele de asistență psihopedagogică din școli și cabinetele interșcolare de asistență psihopedagogică (MECTS, 2011):

- a)** asigură informarea și consilierea preșcolarilor/elevilor, părinților și cadrelor didactice pe diferite problematice: cunoaștere și autocunoaștere, adaptarea elevilor la mediul școlar, adaptarea școlii la nevoile elevilor, optimizarea relațiilor școală-elevi-părinți etc.;
- b)** asigură, prin intermediul metodelor, procedeele și tehnicilor specifice, prevenirea și diminuarea factorilor care determină tulburări comportamentale, comportamente de risc sau disconfort psihic;
- c)** realizează investigarea psihopedagogică a copiilor și elevilor;
- d)** propun și organizează **programe de orientare școlară, profesională și a carierei elevilor** în unitățile de învățământ unde își desfășoară activitatea;
- e)** propun în cadrul curriculumului la decizia școlii cursuri opționale vizând dezvoltarea personală a elevilor;
- f)** asigură servicii de consiliere și cursuri pentru părinți;
- g)** sprijină și asigură asistență și consilierea metodologică a cadrelor didactice;
- h)** elaborează **studii psihosociologice privind opțiunile elevilor claselor terminale vizând calificările profesionale din învățământul profesional și liceal**;
- i)** recomandă părinților consultarea altor instituții pentru problemele care nu sunt de competența lor – centre logopedice, comisii de expertiză, cabinete medicale, cabinete psihologice etc;
- j)** colaborează cu cabinetele logopedice;
- k)** colaborează cu cadrele didactice itinerante și de sprijin;
- l)** colaborează cu mediatorii școlari;
- m)** asigură servicii de consiliere și asistență psihopedagogică pentru copiii cu cerințe educaționale speciale;
- n)** colaborează cu diverse instituții și organizații neguvernamentale care oferă servicii și desfășoară activități în sfera educațională.

Anexa 8 Organizarea Efortului

Departamentul responsabil: România educată Ministerul Educației

Persoana de contact: Valentin Popescu

Componența Grupului de lucru, Ministerul Educației:

Valentin Sorin Popescu, Director General
Mirela Gabriela Toma, Director General
Mihai Păunică, Director General
Daniela Vasilica Burghilă, Director General
Mariana Chivu, Director General
Mihaela Tania Irimia, Director General
Corina Marin, Director General
Alexandru Szepesi, Director
Eugenia Jianu, Șef serviciu
Adriana Pop, Consilier Superior
Laura Chira, Consilier

Participanți la întâlnirile Grupului de lucru:

Maria-Cristina Marin, Inspector
Mona Tabacu, Consilier
Silviu Paragină, Consilier Superior
Marilena Stroescu, Consilier
Raluca Sandu, Consilier
Felicia Man, Consilier Superior
Liana Mitran, Inspector
Livia Neculai, Expert
Victor Iliescu, Consilier
Robert Florea, Director, CMBRAE
Levente Szócs, Director, CJRAE Covasna.

Componența Grupului de lucru a fost actualizată în anul 2023, conform Ordinului Ministrului Educației nr. 3890/27.03.2023, după cum urmează:⁹¹

Coordonatori: Ionel-Florian Lixandru, secretar de stat;

Antoneta-Georgina Bolchiș, secretar de stat;

Membri:

Octavia Borș-Georgescu, consilier ministru
Valentin Sorin Popescu, șef serviciu - Unitatea de Politici Publice;
Silviu Paragină, inspector Unitatea de Politici Publice;
Maria-Cristina Marin, inspector Direcția Generală pentru Implementarea Proiectului „România Educată”;
Raluca Sandu, consilier Direcția Generală Management Resurse Umane și Rețea Școlară;

⁹¹ Ministerul Educației (2023). Ordinul nr. 3890/27.03.2023 privind modificarea Ordinului Ministrului Educației nr. 3079/01.02.2022 privind constituirea Grupului de Lucru pentru sprijinirea implementării activităților proiectului **Studii de impact pentru o reglementare mai bună- cod SIPOCA 603**.

Mona Tabacu, consilier Direcția Generală pentru Implementarea Proiectului „România Educată”;
Victor Iliescu, consilier Direcția Generală Învățământ Universitar;
Levente Szócs, director Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Covasna;
Adriana Cerghedi, director Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Mureș;
Valeria-Ecaterina Purcia, director Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Sibiu;
Oana-Elena Nechita, consilier școlar, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Maramureș.

Echipa Băncii Mondiale a fost compusă din:

Andreja Marusic, Task Team Leader
Lorenzo Allio, Senior RIA Expert
Angela Andrei, Senior Expert
Arabela Aprahamian, Senior RIA Expert
Geomina Richardson, Senior Expert
Răzvan Antonescu, Local Program Coordinator
Monica Marin, Senior Expert
Loredana Pară, Project Assistant

Secretariatul General al Guvernului

Anca Lupu, Consilier
Daniel Rucăreanu, Expert

Participanții la Reuniunile de consultare privind identificarea problemei:

- Levente Szócs, director CJRAE Covasna,
- Adriana Cerghedi, director CJRAE Mureș
- Valeria Purcia, director CJRAE Sibiu
- Ioana Ardelean, program officer, Fundația Heks/Eper România;
- Liliana Preoteasa, director, Oana Moșoiu, coordonator intervenției sistemice, Laura Popa, mentor Rose, inspector școlar, județul Constanța, Carmina Vakulovski, mentor Rose, profesor, județul Brașov - Romania Secondary Education Project (ROSE), Unitatea de Management al Proiectelor cu Finanțare Externă, Ministerul Educației
- Marian Crăciun, președinte și Andreea Szilagy, vice-președinte al Asociației Consilierilor din România (ACROM)
- Narcisa Șerban, director AJOFM Ilt;
- Rareș Cotoi și Alexandra Popescu, Consiliul Național al Elevilor
- Irina Munteanu, Elena Pâslaru-Hubati, Oana Botolan și Sonia Rusu, Romanian Business Leaders

Anexa 9 Actorii principali implicați/afecțați de procesul consilierii în carieră

Elevii

Elevii sunt beneficiarii primari ai învățământului preuniversitar, fiind consultați în luarea deciziilor majore, prin intermediul reprezentanților, respectiv Consiliul Național al Elevilor sau alte asociații reprezentative ale elevilor. Statutul Elevilor este aprobat prin OMENCS nr. 4742/2016, publicat în MO Nr. 645 din 23 august 2016. Elevii fac parte din comunitatea școlară și au dreptul de a fi ascultați și de a le fi luate în considerare opiniile, contribuind astfel la îmbunătățirea comunității.

În 2019, rata de părăsire școlară timpurie a fost de 15,3% pentru segmentul de vârstă 18-24 de ani, la 5 puncte procentuale peste media europeană de 10,3%, fiind una dintre cele mai ridicate din Europa, cu o evoluție sinuoasă, fără un progres semnificativ în direcția țintei naționale, care era 11,3%, pentru anul 2020 (Ministerul Educației, 2021a).

Părinții/reprezentanții legali

Părinții/reprezentanții legali sunt beneficiari secundari ai învățământului preuniversitar, fiind consultați în luarea deciziilor majore, prin intermediul structurilor asociative reprezentative ale părinților. Părinții/reprezentanții legali, în calitate de actori ai sistemului de învățământ, fac parte din comunitatea școlară și din consiliul de administrație, considerat organul de conducere al unității de învățământ.

Unitatea de învățământ încheie cu părinții/reprezentanții legali, în momentul înscrierii antepreșcolarelor, respectiv a preșcolarelor sau a elevilor, în Registrul unic matricol, un contract educațional, în care sunt înscrise drepturile și obligațiile reciproce ale părților. Contractul educațional-tip este aprobat prin ordin al ministrului educației și este particularizat, la nivelul fiecărei unități de învățământ, prin decizia consiliului de administrație.

Părinții/reprezentanții legali pot fi implicați în viața școlii în diverse forme, care variază după gradul de consultare și de participare la procesul decizional.

Personalul din învățământ cu rol de consiliere profesori– diriginți, profesori-consilieri

Profesorii diriginți coordonează activitatea clasei din învățământul gimnazial, liceal, profesional și postliceal, activitatea acestora fiind reglementată de OME nr. 4183 din 4 iulie 2022 pentru aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, publicat în MO Nr. 675 din data de 6 iulie 2022.

Profesorii diriginți desfășoară activitățile de suport educațional, consiliere și orientare profesională pentru elevii clasei, temele fiind stabilite în concordanță cu specificul vârstei, cu interesele sau solicitările elevilor, pe baza programelor școlare în vigoare elaborate pentru aria curriculară "Consiliere și orientare". De asemenea, temele de educație sunt în conformitate cu prevederile actelor normative și ale strategiilor naționale, precum și în baza parteneriatelor încheiate de Ministerul Educației cu alte ministere, instituții și organizații.

Profesorul diriginte este președintele consiliului clasei, acesta fiind cadrul prin intermediul căruia se pot organiza întâlniri cu părinții/reprezentanții legali și cu elevii ori de câte ori este nevoie.

Profesorii consilieri școlari (încadrați ca profesori în centre și cabinete de asistență psihopedagogică) își desfășoară activitatea în cabinetele din unitățile de învățământ și asistă elevii într-una sau mai multe unități școlare, care au uneori, mai multe niveluri de învățământ. Această activitate este complexă: de informare, prevenție și intervenție, în echipă cu cadrele didactice, cu personalul auxiliar, cu conducerea unității de învățământ, colaborând cu părinții/reprezentanții legali, dar și cu diverși specialiști (medici, psihologi clinicieni, asistenți sociali, polițiști etc.) din diferite instituții guvernamentale și non-guvernamentale cu rol în protecția și educația copilului.

Profesorii consilieri școlari realizează activități de consiliere și asistență psihopedagogică pentru facilitarea cunoașterii și autocunoașterii elevului; dezvoltării personale, sprijinirii elevilor și preșcolarilor în cazul apariției dificultăților emoționale, sociale și comportamentale, a dificultăților de învățare, în situații de neadaptare la mediul educațional, în situații de conflict, bullying, violență etc. Activitatea profesorilor consilieri școlari se desfășoară în școală, după un orar afișat și cunoscut de elevi, profesori, părinți și întocmit în funcție de nevoile acestora cu aprobarea directorului unității de învățământ și avizul directorului CJRAE / CMBRAE. Acest număr de ore de activitate este de multe ori depășit, derulând multe activități în regim de voluntariat (datorită numărului de solicitări și nevoilor extrem de diverse).

Profesorii consilieri școlari asigură, prin intermediul metodelor, procedeele și tehnicilor specifice, prevenirea și diminuarea factorilor care determină tulburări comportamentale, comportamente de risc sau disconfort psihic, realizează investigarea psihopedagogică a copiilor și elevilor, propun și organizează programe de orientare școlară, profesională și a carierei elevilor în unitățile de învățământ unde își desfășoară activitatea, propun în cadrul curriculumului la decizia școlii cursuri opționale vizând dezvoltarea personală a elevilor, asigură servicii de consiliere și cursuri pentru părinți, sprijină și asigură asistență și consilierea metodologică a cadrelor didactice, elaborează studii psihosociologice privind opțiunile elevilor claselor terminale vizând calificările profesionale din învățământul profesional și liceal; profesorii consilieri școlari din SEOSP sunt și psihologi cu drept de liberă practică cu atestat în psihologie clinică, consiliere psihologică, psihoterapie, psihopedagogie specială, psihologie educațională, consiliere școlară și vocațională și realizează evaluarea în vederea orientării școlare a elevilor cu cerințe educaționale speciale/ școlarizați la domiciliu din motive medicale.

Serviciile de consiliere și asistență psihopedagogică se realizează conform OMECTS Nr. 5555 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională, publicat în Monitorul Oficial Nr. 759 din 27 octombrie 2011, cu modificările și completările ulterioare.

Directorul unității de învățământ

Directorul exercită conducerea executivă a unității de învățământ, în conformitate cu legislația privind învățământul în vigoare, cu hotărârile consiliului de administrație al unității de învățământ. Funcția de director în unitățile de învățământ de stat se ocupă, conform legii, prin concurs public, susținut de către cadre didactice titulare, membre ale corpului național de experți în management educațional. Concursul

pentru ocuparea funcției de director se organizează conform metodologiei aprobate prin ordin al ministrului educației. Directorul unității de învățământ are funcții de conducere executivă, de ordonator de credite și de angajator.

În exercitarea funcției de conducere executivă, directorul are următoarele atribuții (Ministerul Educației și Cercetării, 2020):

- a) este reprezentantul legal al unității de învățământ și realizează conducerea executivă a acesteia;
- b) organizează întreaga activitate educațională;
- c) răspunde de aplicarea legislației în vigoare, la nivelul unității de învățământ;
- d) asigură corelarea obiectivelor specifice unității de învățământ cu cele stabilite la nivel național și local;
- e) coordonează procesul de obținere a autorizațiilor și avizelor legale necesare funcționării unității de învățământ;
- f) asigură aplicarea și respectarea normelor de sănătate și de securitate în muncă;
- g) încheie parteneriate cu operatorii economici pentru asigurarea instruirii practice a elevilor;
- h) prezintă anual raportul asupra calității educației din unitatea de învățământ; raportul este prezentat în fața consiliului profesoral, în fața comitetului reprezentativ al părinților și/sau conducerii asociației de părinți; raportul este adus la cunoștința autorităților administrației publice locale și a inspectoratului școlar.

Directorul are și alte atribuții, cum ar fi:

- a) propune inspectoratului școlar, spre aprobare, proiectul planului de școlarizare, avizat de consiliul de administrație;
- b) coordonează activitatea de elaborare a ofertei educaționale a unității de învățământ și o propune spre aprobare consiliului de administrație;
- c) coordonează activitatea de colectare a datelor statistice pentru sistemul național de indicatori pentru educație, pe care le transmite inspectoratului școlar și răspunde de introducerea datelor în Sistemul informatic integrat al învățământului din România (SIIR);
- d) propune consiliului de administrație, spre aprobare, regulamentul intern și regulamentul de organizare și funcționare a unității de învățământ;
- e) coordonează activitatea de recenzie a copiilor/elevilor din circumscripția școlară, în cazul unităților de învățământ preșcolar, primar și gimnazial etc.

Directorul CJRAE / CMBRAE

Condițiile de ocupare a funcției de director al CJRAE/CMBRAE și de coordonator al CJAP/CMBAP, precum și organizarea concursului sunt reglementate prin metodologia de ocupare a funcțiilor de conducere din învățământul preuniversitar, aprobată prin ordin al ministrului educației. Funcția de director al CJRAE/CMBRAE se ocupă numai de absolvenți cu studii superioare de licență sau studii superioare de masterat, cu specializarea în psihologie, pedagogie, psihopedagogie specială ori sociologie, având o vechime în specialitate de minimum 5 ani și cel puțin gradul II. Directorul CJRAE/CMBRAE este degrevat parțial de norma didactică, cu obligație de catedră de 4-6 ore, constând în activități de consiliere psihopedagogică.

Personalul didactic și didactic auxiliar al CJRAE/CMBRAE va fi încadrat de către directorul CJRAE/CMBRAE, cu respectarea prevederilor legale în vigoare (MECTS, 2011).

Directorul CJRAE/CMBRAE elaborează și avizează anual fișele de post și, respectiv, fișele de evaluare ale personalului, cu aprobarea consiliului de administrație. Evaluarea anuală a directorului CJRAE/CMBRAE se face de către consiliul de administrație al CJRAE/CMBRAE, în baza unei fișe de post și a unei fișe de evaluare specifice, elaborate de către acesta.

Ministerul Educației

Ministerul Educației este organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, care se organizează și funcționează în subordinea Guvernului. Ministerul Educației este organizat și funcționează în baza OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, în coroborare cu prevederile HG nr. 369/2021 privind organizarea și funcționarea a Ministerului Educației, are rol de sinteză și de coordonare în domeniul educației, formării profesionale, cercetării științifice universitare. În calitate de autoritate de stat, Ministerul Educației proiectează, fundamentează și aplică strategiile naționale în domeniul educației, formării profesionale și cercetării științifice universitare, în conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

Ministerul Educației organizează și conduce sistemul național al educației, formării profesionale, cercetării științifice universitare și exercită atribuțiile stabilite prin legi și prin alte acte normative din sfera sa de activitate. Ca organ de specialitate al administrației publice centrale, elaborează și implementează politica națională în domeniul educației, formării profesionale, cercetării științifice universitare și are drept de inițiativă și de execuție în domeniul politicii financiare și al politicii în domeniul resurselor umane din sfera educației, formării profesionale, cercetării științifice universitare.

Inspectoratele școlare județene și Inspectoratul Școlar al Municipiului București

Inspectoratele școlare județene și Inspectoratul Școlar al Municipiului București sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Educației, se organizează la nivel județean și acționează pentru realizarea obiectivelor educaționale prevăzute de Legea Educației în domeniul învățământului preuniversitar. Își desfășoară întreaga activitate pe baza Legii Educației, a Statutului personalului didactic, a hotărârilor și

ordonanțelor emise de Guvernul României, a tuturor actelor normative ce decurg din conținutul Legii Educației, precum și a ordinelor/precizărilor elaborate de Ministerul Educației. Aplică politicile și strategiile, controlează aplicarea legislației și monitorizează calitatea activităților de predare-învățare și respectarea standardelor naționale/indicatorilor de performanță, prin inspecția școlară, controlează, monitorizează și evaluează calitatea managementului unităților și instituțiilor de învățământ, asigură, împreună cu autoritățile administrației publice locale, școlarizarea elevilor și monitorizează participarea la cursuri a acestora pe durata învățământului obligatoriu, coordonează admiterea în licee, evaluările naționale și concursurile școlare la nivelul unităților de învățământ din județ și, respectiv, din municipiul București.

Universități

Învățământul superior este organizat în universități, academii de studii, institute, școli de studii superioare, denumite în continuare instituții de învățământ superior sau universități care au obținut autorizarea de funcționare provizorie sau acreditarea.

Instituțiile de învățământ superior sunt organizații furnizoare de educație care desfășoară activități de învățământ pe bază de programe de studii autorizate să funcționeze provizoriu/acreditate în condițiile legii, de formare inițială și continuă de nivel universitar, programe ce funcționează pe principiul calității și corelării ofertei educaționale cu piața muncii.

Sistemul național de învățământ superior include toate instituțiile de învățământ superior acreditate. O instituție de învățământ superior autorizată să funcționeze provizoriu, conform procedurilor legale în vigoare, devine parte a sistemului național de învățământ superior numai după acreditare. Instituțiile de învățământ superior pot fi de stat, particulare sau confesionale. Aceste instituții au personalitate juridică, au caracter nonprofit și sunt apolitice. Instituțiile de învățământ superior sunt persoane juridice de drept public sau, după caz, persoane juridice de drept privat și de utilitate publică.

Autonomia universitară este garantată prin Constituție. Libertatea academică este garantată prin lege. De asemenea și răspunderea publică este reglementată pentru orice instituție de învățământ superior, de stat sau particulară.

Tineret

Tinerii care au absolvit sau abandonat un ciclu de educație nu sunt actori direct implicați în procesul de consiliere în școli, dar au fost incluși în această analiză deoarece sunt principalii beneficiari ai acestei activități ca și principalii afectați de eșecul ei. Se poate face o inferență privind efectele consilierii în carieră uitându-ne la statistici relevante referitoare la: continuarea studiilor, rata de inserție, durata până la inserția pe piața muncii, aprecierea privind corelarea dintre educație și cerințele locului de muncă actual, probabilitatea de a deveni NEETs.

În 2019, rata de părăsire școlară timpurie a fost de 15,3% pentru segmentul de vârstă 18-24 de ani, la 5 puncte procentuale peste media europeană de 10,3%, fiind una dintre cele mai ridicate din Europa, cu o

evoluție sinuoasă, fără un progres semnificativ în direcția țintei naționale, de 11,3%, pentru anul 2020 (Ministerul Educației, 2021a).

Rata de inserție la un an de la absolvire variază de la 34,3% în cazul absolvenților de liceu, la numai 14,6% în cazul absolvenților de gimnaziu, ai învățământului primar sau ai celor care nu au absolvit nici o formă de învățământ⁹². De remarcat este însă că rata de ocupare la 24 de luni după absolvire se apropie de cea națională.

Conform aceleiași surse, din totalul persoanelor ocupate în vârstă de 15-34 ani, mai puțin de jumătate (44,1%) consideră că nivelul de studii pe care îl au corespunde în mare măsură cerințelor locului de muncă actual, iar alți 35,3% că studiile absolvite corespund într-o oarecare măsură ocupației actuale. Restul de 20,6% au declarat că studiile absolvite corespund doar foarte puțin sau deloc sarcinilor pe care le au de îndeplinit la locul de muncă.

În prezent, România are o poziție defavorabilă în rândul statelor Uniunii Europene în ceea ce privește indicatorul NEETs (acronimul pentru formularea “Not in Education, Employment or Training”), calculat în funcție de numărul tinerilor din categoria de vârstă cuprinsă între 15 și 24 de ani care nu urmează nicio formă de învățământ și nici nu au un loc de muncă, spun reprezentanții Institutului Național de Statistică. “Statisticile arată că 17% din tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani nici nu învață și nici nu lucrează, iar nivelul acestui indicator este foarte mare prin comparație cu cel din alte state. Procentul este mult mai mare în rândul fetelor din această categorie de vârstă, având în vedere că o cincime dintre acestea nu fac absolut nimic”, conform raportului Direcției generale de demografie și statistică socială din cadrul INS.

Situațiile care pot determina un tânăr să devină parte din categoria NEETs sunt diverse, dar toate au legătură cu abandonul școlar. În cele mai multe cazuri, acesta are loc înainte ca un tânăr să absolute un ciclu educațional, iar, în acest caz, șansele sale de a obține o calificare și, implicit, un loc de muncă sunt reduse semnificativ. Motivele care pot determina un elev să renunțe la studii pot fi: situația financiară, dorința de a începe să-și câștige existența, neîncrederea în forțele proprii, lipsa susținerii familiale și altele. În toate cazurile, pentru ca un elev să se realizeze pe plan personal și profesional, este nevoie de susținere atât din partea părinților ori reprezentanților legali cât și din partea școlii, inclusiv prin consiliere.

În prezent în România trăiesc 1.028.776 tineri cu vârsta cuprinsă între 15 – 19 ani și 1.003.276 tineri cu vârsta cuprinsă între 20-24 de ani.

Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM)

Agencia Municipiului Bucuresti pentru Ocuparea Forței de Muncă/ Agențiile Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă (AJOFM)

ANOFM este instituție publică de interes național, cu personalitate juridică aflată sub autoritatea Ministerului Muncii. ANOFM este organizată și funcționează în temeiul principiului tripartitismului, fiind

⁹² Ancheta INS „Accesul tinerilor pe piața forței de muncă”, modul complementar la Ancheta forței de muncă în gospodării (AMIGO) din 2016, trimestrul II

condusă de un Consiliu de Administrație format din reprezentanți ai Guvernului, precum și reprezentanți ai confederațiilor sindicale și patronale reprezentative la nivel național.

Agentia Nationala pentru Ocuparea Fortei de Munca (ANOFM) are in subordine Agentia Municipiului Bucuresti, 41 de agentii judetene (în cadrul carora functioneaza 70 de agentii locale si 141 puncte de lucru), 8 centre judetene de formare profesionala a somerilor, 8 centre regionale de formare profesionala a adultilor, precum si Centrul National pentru Formarea Profesională a Personalului Propriu Râșnov.

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă aplică politicile și strategiile privind ocuparea forței de muncă și formarea profesională a persoanelor în căutarea unui loc de muncă, elaborate de Ministerul Muncii și Justiției Sociale, și are între obiectivele principale stimularea încadrării tinerilor absolvenți ai instituțiilor de învățământ în cadrul unui proces coerent de tranziție de la sistemul educațional la piața muncii.

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) a fost inclusă între actorii principali în analiza referitoare la consilierea în carieră din două motive.

În primul rând, obiectivul menționat mai sus situează ANOFM imediat după școală, și în această zonă ANOFM desfășoară o paletă de acțiuni, inițiative și proiecte, cum ar fi burse ale locurilor de muncă pentru absolvenți, strategii dedicate inserției pe piața muncii a tinerilor din categorii vulnerabile sau a tinerilor NEETS, ca și numeroase servicii de ocupare, inclusiv consultanță în carieră, și formare profesională, cu relevanță pentru tineri.

În al doilea rând, există și o zonă de acțiune a ANOFM în licee și școli profesionale în cadrul eforturilor de prevenire a șomajului în rândul tinerilor, care pot fi cuprinse în două mari categorii:

Vizite periodice în licee. Scopul vizitelor este de a sprijini elevii aflați în an terminal, în vederea realizării unei tranziții mai ușoare între școală și perioada de după absolvire, pentru a-i ajuta să își clarifice scopurile și aspirațiile privind cariera și să ia decizii informate. Uneori vizitele în licee și școli profesionale constau în aplicarea unui chestionar de evaluare a intereselor elevilor, urmate întotdeauna de informarea privind serviciile AJOFM-ului și condițiile legale de acces, prezentarea locurilor de muncă vacante înregistrate la AJOFM.

Vizitele efectuate la licee în anul terminal sunt între indicatorii de performanță ai AJOFM și sunt monitorizate la nivel național. Se realizează cu precădere în liceele tehnologice, de obicei la inițiativa profesorului diriginte. Este de remarcat faptul că în cadrul acestor vizite, AJOFM nu intră în contact cu părinții, nefind astfel în poziția de a a-i informa direct asupra evoluției cererii de forță de muncă din județul de reședință. Este de asemenea de remarcat că informațiile furnizate de AJOFM-uri către elevi se limitează la oportunitățile locale sau internaționale, mobilitatea pe teritoriul național nu este altfel stimulată prin conștientizarea pieței muncii naționale.

Stimularea încadrării elevilor și studenților pe perioada vacanțelor, pe o perioadă de maxim 60 de zile calendaristice, în conformitate cu Legea 72/2007. Aceste programe facilitează tranziția pe piața muncii a tinerilor prin intermediul câștigării de experiență la locul de muncă.

În luna septembrie 2022 în statisticile ANOFM se aflau 35.191 persoane sub 25 de ani (16% din numărul total de șomeri înregistrați), dintre care 7.620 persoane cu studii primare sau fără studii, 7.047 persoane cu studii gimnaziale, 3.895 persoane care au absolvit învățământ profesional sau școli de arte și meserii, 15.175 de absolvenți de liceu.

Organizațiile societății civile

Există un număr foarte mare de inițiative ale sectorului non-guvernamental care au drept obiectiv sprijinirea elevilor în procesul de orientare în carieră. Aceste inițiative baleiază tot spectrul de soluții suport, de la explorarea opțiunilor tinerilor, la furnizarea de asistență multi-funcțională personalizată elevilor cu nevoi speciale, și la conectarea cu realitatea concretă a diverselor profesii.

Finanțările provin îndeosebi din fonduri externe, dar nu de puține ori din sponsorizări naționale. O categorie aparte o reprezintă organizațiile internaționale, cum ar fi UNICEF sau WorldVision.

Implicarea sectorului non-guvernamental este foarte bine venită și bine primită de sistemul educațional cu care colaborează. Pe de altă parte, oferta este fărâmițată - aceste proiecte nu sunt agregate într-un peisaj coerent cu acoperire națională, sunt de multe ori punctuale, atât în timp cât și geografic, și nu există o memorie colectivă a cazurilor de bună practică și nici măcar un registru al inițiativelor, al promotorilor, furnizorilor, finanțatorilor lor, implementării și rezultatelor lor, iar elevii consiliați sunt grup țintă.

Una dintre principalele cauze ale dificultății realizării unui asemenea registru este faptul că profesiunea de consultant în carieră nu este standardizată și reglementată în sistemul românesc de stat, existând în trecutul apropiat doar o inițiativă privată de standardizare, care acoperă întregul proces de la formare la certificare și formare permanentă, dar care din lipsă de fonduri nu a fost menținută. Lipsa de standardizare și acreditare profesională este și un risc la nivelul asigurării calității acestor activități educative, care poate scăpa de sub controlul directorului de școală sau liceu care aprobă realizarea acestora.

Asociațiile patronale/mediul de afaceri

Angajatorii sunt direct interesați de cantitatea și calitatea forței de muncă disponibilă, inclusiv a absolvenților și indirect de calitatea procesului de consiliere în carieră în școli, în măsura în care consilierea este văzută ca o activitate cu potențial de a influența alegerile de carieră ale viitorilor angajați.

Un mod direct prin care angajatorii susțin pregătirea tinerilor în specializări necesare propriei afaceri este învățământul dual. Învățământul dual este o formă de organizare a învățământului profesional și tehnic, tripartită, ce are la bază un contract de parteneriat între operatorul economic, unitatea de învățământ și unitatea administrativ-teritorială, precum și contracte individuale de pregătire practică între operatorul economic, elev/părinte-tutore și unitatea de învățământ.

Prima generație de învățământ dual a absolvit în 2020 cu 1847 absolvenți cu un procent de inserție la absolvire de 53%, mult superior mediei naționale. Numărul total al operatorilor economici, implicați în pregătirea practică a acestei prime generații de absolvenți de învățământ dual certificați, este de 236 de operatori economici.³

Dincolo de aceasta, angajatorii sunt foarte deschiși la organizarea de stagii de practică pentru elevi și studenți, angajarea elevilor și studenților pe perioada de vară și pentru a accepta vizite ale elevilor în cadrul proceselor de consiliere în carieră desfășurate în școli și licee.

Și nu în ultimul rând, asociațiile patronale, asociațiile oamenilor de afaceri și angajatori individuali sponsorizează proiecte ale ONG-urilor în domeniul consilierii în carieră.

La sfârșitul anului 2020 existau 57.471 de firme cu peste 10 angajați potențiali angajatori, dintre care 9619 firme cu peste 50 de angajați, 11 asociații patronale cu reprezentativitate națională, precum și numeroase asociații ale oamenilor de afaceri.

Din consultările realizate în cadrul acestui proiect a rezultat opinia generală privind implicarea reală a mediului privat, în primul rând ONG-uri, dar și angajatori, în susținerea activității de consiliere în carieră în școli.

Administrația Națională a Penitenciarelor

Administrația Națională a Penitenciarelor aflată în subordinea Ministerului Justiției îndeplinește prin Structura educație și asistență psihosocială atribuții privind organizarea și desfășurarea activităților de educație și asistență psihologică și socială și acordă sprijin calificat în vederea ameliorării/ soluționării problemelor psihosociale cu care se confruntă persoanele private de libertate din penitenciar și pregătirea pentru reintegrare socială după punerea în libertate. Timpul petrecut în detenție schimbă modul de viață și persoana pierde toate rolurile sociale. Societatea se află într-o continuă schimbare ceea ce conduce la creșterea competitivității și la schimbarea standardelor și criteriilor de admitere ale angajaților.

Calificarea/recalificarea profesională, urmare a unor cursuri de formare și specializare, training-urile și reconversiile profesionale se constituie avantaje pentru găsirea și ocuparea unui loc de muncă. Programul de consiliere și orientare profesională vine în întâmpinarea nevoilor de reintegrare socio-profesională a ex-deținuților, contribuind atât la schimbarea opiniilor negative pe care aceștia le au față de muncă, lege, responsabilitate, societate cât și la facilitarea eforturilor depuse de ei în vederea reluării locului în comunitate pierdut la intrarea în penitenciar.

Programul de consiliere și orientare profesională pentru minorii și tinerii din centrele de reeducare, penitenciare și serviciile de probațiune își propune să îi determine pe tineri să facă alegeri realiste în conformitate cu abilitățile, aptitudinile și posibilitățile personale fiind sprijinit astfel procesul de stimulare a motivației intrinseci de adoptare a unui comportament prosocial.

Agenția Națională Antidrog

Agenția Națională Antidrog în subordinea Ministerului Administrației și Internelor abordează problematica drogurilor din perspectivă interdisciplinară, în acest sens, colectivul instituției reunind medici, juriști, psihologi, sociologi, asistenți sociali, farmaciști, chimiști, specialiști în domeniul educației și al prevenirii criminalității etc.

În cadrul Agenției funcționează structuri regionale, fără personalitate juridică, care au în componență unul sau mai multe centre regionale de prevenire, evaluare și consiliere antidrog/ programe de asistență integrată în adicții, în funcție de tipul serviciilor acordate consumatorilor, și a căror organizare se stabilește prin regulamentul de organizare și funcționare al Agenției.

Un centru de prevenire, evaluare și consiliere antidrog sau/și programe de asistență integrată în adicții este prevăzut cu cel puțin 3 posturi, corespunzătoare specializării în unul dintre domeniile: medical, psihosociologic și al asistenței sociale și, după caz, și cu posturi corespunzătoare specializării în domeniile prevenirea criminalității și educație-învățământ.

Centrul Național de Sănătate Mintală și Luptă Antidrog

Centrul Național de Sănătate Mintală și Luptă Antidrog este o instituție publică de specialitate aflată în subordinea Ministerului Sănătății asigurând coordonarea, implementarea și evaluarea la nivel național a politicilor de sănătate mintală.

Organizația Mondială a Sănătății descrie sănătatea mintală ca fiind: „O stare de bine în care fiecare persoană își realizează propriul potențial, poate face față tensiunilor normale ale vieții, poate lucra cu folos și productiv și este capabilă să contribuie la rândul ei la dezvoltarea comunității din care face parte”.

Poliția Română

Poliția Română efectuează studii și cercetări privind dinamica infracționalității în România și propune măsuri de prevenire a acesteia, își organizează propria bază de date, potrivit legii.

Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Direcția Națională de Probațiune și Administrația Națională a Penitenciarelor sunt instituții publice care pot pune la dispoziție date și informații de interes în vederea fundamentării recomandărilor, măsurilor și politicilor publice formulate în domeniul prevenirii precum și al reintegrării sociale a persoanelor private de libertate.

Strategia Națională de reintegrare socială a persoanelor private de libertate 2020-2024 a fost aprobată prin HG nr. 430 din 27 mai 2020.

Anexa 10 Modele teoretice în consilierea și orientarea în carieră

Analiza literaturii de specialitate evidențiază o serie de modele teoretice utilizate în consilierea și orientarea în carieră (Botnariuc, 2019):

- modelul potrivirii între persoană și mediu, care anticipează succesul în carieră pornind de la diagnoza trăsăturilor personale;
- modelul dezvoltării, care subliniază importanța dezvoltării carierei pe parcursul întregii vieți;
- modelul care evidențiază rolul învățării în dezvoltarea carierei;
- modelul abordării cognitive care pune accentul pe planul individual de învățare și restructurarea cognitivă;
- modelul adaptării la tipologia clientului prin diagnoza diferențelor interindividuale (modul de luare a deciziilor).

Zunker (2016) specifică că indiferent de modelul utilizat, clientului îi revine responsabilitatea pentru desfășurarea procesului de consiliere în carieră prin parcurgerea unor etape, precum: colectarea, interpretarea și diagnoza informațiilor, utilizarea unor strategii de intervenție și de luare a deciziilor.

Anexa 11 Maparea serviciilor de consiliere în carieră din Europa (inclusiv din România)

Maparea serviciilor de consiliere în carieră din Europa (inclusiv din România) a fost realizată cel mai recent, în anul 2019 în cadrul CareersNet, o rețea europeană de experți în domeniul consilierii în carieră, creată în anul 2017 și coordonată de către Cedefop, Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale, o agenție a Uniunii Europene.

Experții din fiecare țară membră a CareersNet au realizat începând din 2019-2020, Inventare ale sistemelor și practicilor de consiliere și orientare pe tot parcursul vieții, care conțin informații relevante despre coordonarea și colaborarea între stakeholderi la nivel național, regional și local, accesul la consilierea și orientarea în carieră, asigurarea calității, competențele de managementul carierei, evidența, monitorizarea și evaluarea eficacității în consilierea și orientarea în carieră, utilizarea TIC în consilierea și orientarea în carieră, formare și calificări, finanțare.

CareersNet oferă acces la practici de consiliere și orientare în carieră, armonizate și comparabile, promovând transferul și adaptarea acestora; facilitează analiza comparativă și transnațională a sistemelor și inițiativelor; sprijină țările în dezvoltarea politicilor naționale în domeniu (Andrei, 2021a).

Anexa 12 Tendințe internaționale în consilierea și orientarea în carieră

Un raport internațional (ETF, 2020), realizat de către Fundația Europeană de Formare (European Training Foundation - ETF) examinează tendințele cu care se confruntă în prezent consilierea și orientarea în carieră, axându-se pe: utilizarea tehnologiilor informatice și de comunicare (TIC), dezvoltarea competențelor de managementul carierei (CMC) și conectarea acestora cu competențele sociale și emoționale, mecanismele de cooperare și coordonare utilizate în consilierea și orientarea carierei, rolul părinților în sprijinirea alegerilor de carieră ale copiilor, consilierea în comunitate, consilierea pentru justiție socială, consilierea și orientarea verde (*Green Guidance*).

Rolul tehnologiilor informatice și de comunicare în sistemele de consiliere în carieră abordează aspecte, precum: informațiile online despre carieră (ex. sisteme digitale de informații despre carieră, sisteme digitale de informații despre piața muncii, sisteme interactive bazate pe web), utilizarea *big data*, *chatbots*, *apps*, *social media*, a simulatoarelor de carieră cu inteligență artificială în furnizarea consilierii și orientării în carieră; dezvoltarea profesională a practicienilor în ceea ce privește utilizarea TIC.

O altă tendință inovativă are în vedere crearea unor modele teoretice și practici care să conecteze **competențele transversale de managementul carierei și competențele sociale și emoționale**, acestea având un rol esențial în sprijinirea cetățenilor pentru a-și găsi un loc de muncă. Spre exemplu, una dintre competențele solicitate de către angajatori este capacitatea de adaptare la schimbare, menționată în 3 din 4 anunțuri de angajare/ din 30 de milioane de anunțuri de angajare analizate (Cedefop, 2019).

Tendințele inovative referitoare la **coordonarea și cooperarea** în domeniul consilierii în carieră subliniază necesitatea cooperării în cadrul unor rețele multi-profesionale și inter-sectoriale, crearea unor mecanisme de sprijinire a cooperării între instituțiile de educație și agențiile de ocupare, între serviciile de consiliere în carieră și angajatori, sindicate, ONG-uri, organizații ale tinerilor etc.

Tendințele inovative referitoare la **rolul părinților/tutorilor în sprijinirea alegerilor de carieră ale copiilor** vizează: implicarea sistematică a părinților în luarea deciziei de carieră de către proprii copii; oferirea de sprijin de specialitate pentru părinți din partea instituțiilor educaționale/ de consiliere astfel încât aceștia să se simtă încrezători și bine informați în legătură cu oportunitățile educaționale, ocupaționale și de carieră existente pentru copiii lor.

Consilierea în comunitate (Thomsen, 2012) promovează practicile reflexive de consiliere în carieră, desfășurată în cadrul comunității, nu în cadrul cabinetului de consiliere, prin colaborarea beneficiarilor cu practicienii. Oferă posibilitatea de a lucra cu tinerii în mediul unde aceștia se află (sala de clasă, școala, cantine, biblioteci locale, cafenele sau cluburi ale tinerilor).

Consilierea pentru justiție socială (Hooley, Sultana and Thomsen, 2018) pune accentul pe crearea unor noi modele teoretice și practici de consiliere în carieră care să ofere răspunsuri pentru in justiția socială și subliniază rolul solidarității sociale, incluziunii sociale, dreptul cetățenilor la salarii decente.

Consilierea și orientarea verde (*Green Guidance*) pune accentul pe conștientizarea de către tineri a importanței “carierele verzi” și alegerea unor ocupații/ locuri de muncă care să nu dăuneze mediului înconjurător, precum și asupra necesității asigurării unui echilibru între muncă și alte aspecte ale vieții personale. În cazul ocupațiilor care necesită abilități scăzute, este nevoie de o mai mare conștientizare asupra aspectelor legate de mediu sau chiar adaptări ale procesului de muncă (ILO, 2019).

De asemenea, un raport recent al ETF (ETF, 2020) prezintă **48 de exemple inovative de politici, practici și cercetări** din Uniunea Europeană (U.E.) și de pe plan internațional, grupate în: utilizarea TIC (23 exemple), CMC (6 exemple), mecanisme de cooperare - coordonare (6 exemple), rolul părinților în luarea deciziilor de carieră de către copiii acestora (8 exemple), alte tendințe (5 exemple). Fiecare **exemplu de bună practică** este structurat în funcție de **criteriile**: context și introducere, conținut, impact, eficiență și factori de success, provocări și dezvoltări viitoare.

Anexa 13 Ghiduri de consiliere și colecții de bune practici la nivel național

În ultimii ani, au fost realizate la nivel național, ghiduri de consiliere și colecții de bune practici, care au implicat cercetători, profesori universitari și profesori consilieri din diferite județe ale României.

Consilierea și orientarea în curriculumul școlar gimnazial. Studiu comparativ

Un studiu comparativ cu privire la modul în care consilierea și orientarea este inclusă în curriculumul școlar gimnazial din diferite țări (ex. România, Danemarca, Finlanda, Irlanda, Coreea de Sud, S.U.A.) a fost realizat, în 2016-2017 de către o echipă de cercetători de la Institutul de Științe ale Educației, cu sprijin de la Euroguidance România (Țibu et al, 2018b).

Ghid pentru predarea disciplinei școlare Consiliere și dezvoltare personală la gimnaziu

Un ghid pentru a sprijini predarea de către profesorii diriginți și profesorii consilieri a disciplinei școlare Consiliere și dezvoltare personală la gimnaziu (Țibu et al, 2018a) a fost realizat în 2017-2018, de către o echipă de cercetători de la Institutul de Științe ale Educației, cu sprijin de la Euroguidance România. Ghidul a fost validat de către practicieni în domeniul consilierii și oferă informații teoretice, exemple de unități de învățare, activități de învățare și fișe de lucru care pot fi utilizate de cadrele didactice la ora de consiliere, la clasa a V-a, complementar manualului utilizat în mod curent la clasă și altor tipuri de resurse auxiliare.

Programe și activități de consiliere pentru dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale elevilor din învățământul primar/ gimnazial/ liceal/ profesional. Ghid pentru profesorii consilieri școlari

În mai 2020, Ministerul Educației a solicitat Unității de Cercetare în Educație din cadrul Centrului Național de Politici și Evaluare în Educație realizarea unui ghid pentru profesori (Andrei, 2020), care să îi sprijine în dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale elevilor de la toate nivelurile de învățământ. A fost realizat un apel național către inspectoratele școlare (ISJ/ISMB) și CJRAE/CMBRAE din toată țara, fiind solicitate exemple de bune practici, prezentate pe baza unor structuri comune (fișa de prezentare a unui program de consiliere și fișa de prezentare a unei activități de consiliere) și sistematizate cu ajutorul modelului internațional CASEL. Au fost primite într-un timp scurt, un număr de 268 de exemple de programe și activități de consiliere din care au fost selectate, pe baza unor criterii, 132 de exemple relevante, pentru a fi incluse în lucrare.

Prin contribuția a 107 profesori consilieri din 28 de județe și municipiul București, au rezultat trei volume (665 pagini), care au inclus descrierea a 132 de programe și activități de consiliere, însoțite de 193 de fișe de lucru, create de autori. Din cele 132 de programe și activități de consiliere, un număr de 26 se adresează elevilor din învățământul primar, un număr de 58 vizau elevii din învățământul gimnazial și un număr de 48 vizau elevii din învățământul liceal/ profesional de 3 ani. Aceste programe și activități de consiliere au fost implementate în școli de către profesori și profesori consilieri din România, în vederea dezvoltării competențelor socio-emoționale ale elevilor din învățământul primar, gimnazial/și liceal/ profesional. Acest ghid ilustrează tipurile de programe și activități de consiliere concepute și implementate în școli de către profesorii consilieri din România, cu resursele disponibile în contextul educațional românesc. Aceste programe și activități de consiliere pot fi realizate: față în față, online, față în față și online (în manieră

blended) și pot fi implementate de către profesorii consilieri din CJRAE/CMBRAE sau în echipe formate din profesor consilier și profesori/ alți colaboratori (familii, companii, ONG-uri etc.).

Lucrarea oferă sprijin și idei pentru profesorii consilieri școlari în **proiectarea, desfășurarea și evaluarea programelor și activităților de consiliere**, desfășurate cu elevii de la toate nivelurile de învățământ, sugerează potențiali **parteneri educaționali și modalități de colaborare** cu aceștia, facilitează comunicarea (incluzând *datele de contact ale CJRAE/ CMBRAE și adresele de email ale autorilor*), **învățarea mutuală, schimbul de idei și bune practici** între profesorii consilieri școlari din CJRAE/CMBRAE. Lucrarea contribuie la **înțelegerea practicilor de consiliere existente**, precum și a **nevoilor de îmbunătățire și inovație** necesare a fi implementate în sistemul de consiliere școlară din România.

Colecție de bune practici pentru consilieri școlari și profesori

Cu sprijinul Euroguidance România, a fost realizată o lucrare (Andrei, 2021b) care include 38 de contribuții ale consilierilor școlari și cercetătorilor din domeniul consilierii, structurate sub forma unor: jurnale de reflecție (26); programe de dezvoltare a competențelor sociale și emoționale ale elevilor (6) și activități de dezvoltare a competențelor sociale și emoționale ale elevilor (6), care se adresează elevilor de la nivelul de învățământ primar, gimnazial și liceal. Programele și activitățile prezentate sub forma jurnalelor de reflecție au vizat obiective legate de **consilierea și orientarea în carieră**, cum ar fi:

- facilitarea accesului tinerilor la un loc de muncă în concordanță cu profilul lor vocațional;
- dezvoltarea competențelor de autocunoaștere, managementul emoțiilor, interrelaționare și comunicare, conștientizare socială, adoptare a unui stil de viață sănătos și de management al carierei la elevii din învățământul primar, gimnazial, liceal/profesional.

Este important de menționat faptul că **impactul** unora dintre aceste programe de consiliere a fost măsurat prin:

- reportaje de feedback, organizate în fiecare unitate de învățământ implicată în proiect, participanții la program (elevi, cadre didactice și părinți) fiind intervievați în legătură cu experiența participării la activitățile proiectului;
- prin intermediul unui chestionar pentru părinți, aplicat anterior organizării și implementării activităților de consiliere (etapa de pretest) și, ulterior, la interval de o lună după derularea ultimei activități realizate cu elevii (etapa de posttest).

Consiliere și orientare profesională. Ghid pentru licee

Lucrarea a fost elaborată în anul 2020, în cadrul Proiectului privind Învățământul Secundar / Romania Secondary Education Project – ROSE, Finanțat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Ghidul pentru licee (Lițoiu, 2020) pune accentul pe asistarea cadrelor didactice în demersul lor de a susține elevii prin acțiuni specifice consilierii și orientării profesionale. Cadrele didactice oferă elevilor informații,

aplicații și reperi metodologice și practice referitoare la aspecte precum: conștientizarea resurselor personale și a modului în care acestea pot fi îmbunătățite; înțelegerea mecanismelor de luare a deciziilor; necesitatea de a dezvolta abilități de planificare a carierei sau de căutare a unui loc de muncă, dar și explorarea posibilelor căi de acces pe piața muncii.

Platforma electronică "Alegeți drumul!"⁹³

Platforma "Alege-ți drumul!", creată de Centrul Național pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic (CNDÎPT) reprezintă un portal de informare adresat elevilor, părinților, profesorilor și reprezentanților companiilor care sunt interesați de urmarea unei rute în învățământul profesional și tehnic, precum și de dezvoltarea unei opțiuni de educație și pregătire practică care vizează integrarea mai ușoară a viitorilor absolvenți pe o piață a muncii aflată într-o continuă schimbare.

Conține informații despre oferta de învățământ profesional, noutățile din domeniu, cele mai recente acte normative emise de Ministerul Educației, informații despre calificări și documentele necesare pentru elevi (fișe de înscriere, contracte de pregătire practică etc.), profesori (curricula) și companii.

Pentru a crește importanța acordată legăturii directe cu piața muncii, acest portal este un instrument important și pentru companiile care doresc să devină parteneri în ruta învățământului profesional și tehnic, având astfel posibilitatea să se implice direct în formarea elevilor, de la etapa de selecție, până la evaluare și organizarea examenului de certificare profesională

⁹³ <https://www.alegetidrumul.ro/>

Anexa 14 Planul individualizat al educației și carierei

- Oferă elevilor posibilitatea de a identifica scopuri ale carierei și ale vieții, precum și de a propune căi personalizate pentru a le îndeplini;
- Vizează pregătirea elevilor pentru continuarea studiilor, carieră și viață prin dezvoltarea abilităților de: explorarea sinelui; explorarea carierei; planificarea și managementul carierei.
- Oferă pentru elevi acces la experiențe de învățare bazată pe muncă (engleză: work-based learning) și documentarea despre acestea.
- Necesită realizarea unui document în format fizic/ e-portofoliu care să stocheze toate activitățile realizate de elevi (Solberg, 2019; Andrei & Solberg, 2020).

Caseta 24 Planul individualizat al educației și carierei (exemplu de format) (Andrei, 2019)⁹⁴

<p>1. Rezultatele mele școlare</p> <ul style="list-style-type: none">• Rezultate școlare la disciplinele vizate de scopul și obiectivele mele educaționale și ale carierei• Fișe de progres în învățare la anumite discipline școlare și nevoia de sprijin pentru remediere/ recuperare• Planuri pentru a urma anumite discipline opționale pe parcursul liceului• Rezultate la concursuri, activități extracurriculare
<p>2. Rezultate cu privire la traseul carierei mele</p> <ul style="list-style-type: none">• Rezultatele documentării despre scopurile carierei și cerințele educaționale care trebuie îndeplinite• Opțiunile de carieră identificate ca urmare a evaluării intereselor, abilităților și valorilor• Rezultate documentate ale explorării unor cariere• Înțelegerea previziunilor cu privire la nevoile de forță de muncă la nivel local, județean, național• Dovezi ale participării la ore/ activități de consilierea carierei• Dovezi ale participării în experiențe de muncă, <i>job shadowing</i>, <i>internshipuri etc</i>
<p>3. Rezultatele mele cu privire la continuarea traseului educațional/ academic</p> <ul style="list-style-type: none">• Dovezi cu privire la înțelegerea cerințelor de admitere la diferite tipuri de școli, ex. școli postliceale, universități etc.• Fișe de comparație a ofertelor unor instituții de învățământ post-secundar• Planuri de asistență financiară• CV personal pentru continuarea studiilor/ angajare etc.
<p>4. Rezultatele mele cu privire la participarea la activități extra-curriculare</p> <ul style="list-style-type: none">• Cluburi și organizații• Activități sportive și de timp liber• Oportunități în domeniul artelor• Activități de voluntariat, servicii civice și comunitare• Experiențe de muncă, <i>job shadowing</i>, <i>internshipuri</i>, ucenicie• Oportunități de leadership

⁹⁴ Acest exemplu de Plan individualizat al educației și carierei a fost realizat în cadrul Cercetării Fulbright post-doctorale cu tema "Evaluation of career guidance programs", realizate de către Dr. Angela Andrei în 2018-2019 la Boston University, Wheelock College of Education and Human Development, SUA.

Anexa 15 Conferința de prezentare (Andrei, 2019)⁹⁵

Scop: sprijinirea elevilor și părinților să ia decizii informate pentru îndeplinirea scopurilor educaționale și ale carierei

Mod de desfășurare:

- prezentarea de către fiecare elev din clasa a XII-a a Planului individualizat al educației și al carierei sub forma unei *conferințe*;
- invitarea părinților/ tutorilor la școală pentru a asista la prezentarea de către copilul lor a Planului individualizat al educației și al carierei sub forma unei *conferințe*;
- prezentarea de către elev a scopului urmărit și a planului individualizat al educației și al carierei;
- discutarea scopului și a planului individualizat al educației și al carierei cu profesorul-diriginte, consilierul școlar și părinții/ tutorii.

Participanți: elev, profesor-diriginte, consilier școlar, părinți/ tutori

Durata: 45 de minute

Conferința de prezentare – structură (exemplu)

Completează secțiunile de mai jos și prezintă-le în cadrul *conferinței* cu participarea profesorului - diriginte, consilierului școlar și a părinților (durata: 45 minute):

- *Visele mele educaționale și ale carierei...*
- *Scopul și obiectivele educaționale și ale carierei...*
- *Auto-evaluarea viselor, scopului, obiectivelor educaționale și ale carierei...*
- *Activitățile realizate care mă ajută să îmi ating obiectivele și visele (ex. selectarea unor cursuri, activități extra-curriculare; obținerea unor certificate, atestate în timpul liceului; stabilirea unor cerințe de absolvire, planuri după absolvirea liceului etc.) sunt...*
- *Persoanele/ grupurile care mă ajută/ m-au ajutat să îmi ating obiectivele și visele...*

⁹⁵ Acest exemplu de Conferința de prezentare a fost realizat în cadrul Cercetării Fulbright Post-doctorale cu tema "Evaluation of career guidance programs", realizate de către Dr. Angela Andrei în 2018-2019 la Boston University, Wheelock College of Education and Human Development, SUA.